

ENGLISH

לקוטי תורה

שיר השירים

Likkutei Torah • Shir HaShirim

The Alter Rebbe, Rabbi Schneur Zalman of Liadi

The Hebrew text with the English translation

Edition 1 • 5787 • 2026

8 maamarim

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

Likkutei Torah

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/print/

Likkutei Torah
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

Edition 1 · October 4, 2026 · 24 Tishrei 5787

נדפס כ"ד תשרי ה'תשפ"ז

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

8 of the 41 maamarim of this volume: those translated so far. The rest follow in later editions.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/); it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

Each edition is kept unchanged at its own address; a corrected printing is a new edition. This one: likuteitorah.com/editions/en/likkutei-torah-shir-hashirim/1/likkutei-torah-shir-hashirim-en-ed1-text-a4.pdf

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

Contents

SHIR HASHIRIM

Maamar 1	שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי... The Song of Songs, which is Solomon's	4
Maamar 2	שיר השירים אשר לשלמה The Song of Songs, which is Solomon's	27
Maamar 3	לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך For Fragrance, Your Oils Are Good	33
Maamar 4	לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך For the fragrance of your goodly oils	52
Maamar 5	שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו' "I am black and comely, O daughters of Jerusalem"	61
Maamar 6	שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה "I Am Black, yet Comely, O Daughters of Jerusalem"	99
Maamar 7	ביאור ענין שחורה אני ונאווה An Explanation of "I Am Black, yet Comely"	114
Maamar 8	ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאווה An Explanation of the Matters on "I Am Black, Yet Comely"	123

שיר השירים אשר לשלמה

ישקנו מנשיקות פיהו כי...

The Song of Songs, which is Solomon's

1 שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מייין. הנה נודע שהקב"ה נקרא חתן.

"The Song of Songs, which is Solomon's. Let him kiss me with the kisses of his mouth, for your love is better than wine." Now, it is known that the Holy One, blessed be He, is called a groom (chassan).

וכנ"י נקרא בשם כלה. והיינו ע"ש המשכת והשפעת התורה לישראל. וכמארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת.

And the Congregation of Israel (Knesses Yisrael) is called by the name "bride" (kallah). This is on account of the drawing down and bestowal of the Torah to Israel, as our Sages said: "'On the day of his wedding': this is the Giving of the Torah."

ולכן המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות בפ"ק דברכות כי חתן חות דרגא.

Therefore "one who gladdens the groom merits the Torah, which was given with five voices" (in the first chapter of Berachos), for chassan [means] chas darga, "descending a level."

דהיינו ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה להתלבש בתורה. וכנס"י היא מקור נשמות ישראל וכן כל ניצוץ וניצוץ מישראל בפרט הוא בבחי' כלה.

That is, the descent and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to be clothed in the Torah. And the Congregation of Israel is the source of the souls of Israel; and likewise each and every individual spark of Israel is in the aspect of a bride.

והנה כלה יש בו ב' פירושים. הא' מלשון כליון שמכלה ומבלה הכל מלשון כלה. (וכמו כלה שארץ) (בתהלים ע"ג) דתרגם יונתן אשתיצא גושמי

Now, kallah has two meanings. The first is from the term kilayon, "consumption," for she consumes and wears away everything, from the word kalah, "consumed." (As in "my flesh is consumed [kalah]") (in Psalms 73), which Targum Yonasan renders "my body is spent,"

דהיינו לשון כליון וכן (בישעיה ט"ז ד') וכך ג"כ בכלה בפתח י"ל הפי' ג"כ עד"ז וכ"ה בזהר פ' אחרי (דע"ב) ע"פ כי כלתו היא שצייתא כו'.

that is, a term of consumption; and so too (in Isaiah 16:4). And likewise with kallah pointed with a patach, one may say that the meaning is also along these lines. And so it is in the Zohar, Parshas Acharei (folio 72), on the verse "for she is his daughter-in-law (kallaso)": "the consummation (shetzisa)...," etc.

כי מלת כלת היא שם דבר המורה על הפעולה כמו רכה זכה דקה ונקי' כלת ע"ש שמכלה כו'.

For the word kalah is a noun denoting the action, like rakah, zakah, dakah ["soft," "pure," "fine"], and she is called kallah because she consumes, etc.

וכן איתא ברבות שנתכלו. והב' מלשון כלתה נפשי כו' (תהלים פ"ד) והיינו תשוקת הנפש לידבק וליכלל באורו ית'

And so it is found in the Midrash Rabbah: "that they were consumed (nitkallu)." The second [meaning] is from the term "my soul yearns (kalsah)," etc. (Psalms 84), meaning the yearning of the soul to cleave to and be absorbed in His light, may He be blessed.

(וכמו דת"י שם תאיבת נפשי שהוא לשון תשוקה כמו ואל אישך תשוקתך ותרגמו תיאובתיך) והענין דהנה בק"ש יש ב' בחי' מס"נ.

(As the Targum Yonasan renders there, "my soul longs [te'ivas]," which is a term of yearning, as in "and your desire (teshukasech) shall be to your husband," which the Targum renders "te'uvtich.") The explanation is this: in the reading of the Shema there are two levels of self-sacrifice (mesirus nefesh).

הא' למסור נפשו באחד. והב' ואהבת בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כו'. ולהבין ענינם וההפרש שביניהם.

The first is to give over one's soul at [the word] "One." The second is "You shall love... with all your soul," even if He takes your soul, etc. We need to understand what they are and the difference between them.

ועוד צ"ל איך שייך ואהבת בכל לבבך. אחר בחי' מס"נ באחד שהרי באהבה כתיב ס"פ נצבים לאהבה כו' כי הוא חייך.

We must further understand how "You shall love... with all your heart" is relevant after the level of self-sacrifice at "One." For of love it is written at the end of Parshas Nitzavim, "to love, etc., for He is your life."

אבל המס"נ הוא להשליך חיי מנגד שהוא ביטול במציאות לאור א"ס ב"ה ממש (וע' בפ' שמות בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך ובד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא).

But self-sacrifice means casting away one's life, which is a nullification of one's very existence before the Infinite Light, blessed be He, itself. (See in Parshas Shemos, in the discourse beginning "To understand the saying of our Sages on 'For your love is better than wine,'" and in the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim.")

וא"כ איך אחר מעלת ומדרגת הביטול דמס"נ באחד יהי שייך בחי' ואהבת יש מי שאוהב והענין כי If so, how, after the virtue and level of the self-nullification of self-sacrifice at "One," can there be room for the level of "You shall love," where there is someone who loves? The explanation is that

הנה הבחי' הא' למסור נפשו באחד הוא מחמת שמע ישראל כו' כי שמע מלשון הבנה שהיא התבוננות בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא אחד

the first level, to give over one's soul at "One," comes from "Hear, O Israel," etc. For "hear" (shema) denotes understanding, which is contemplation of the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He: how He is One

כמו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' אתה הוא עד שלא נברא כו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.

just as before the world was created, without any change whatsoever, as it is written, "I, Havayah, have not changed," etc.; "You were [the same] before [the world] was created," etc.; "I am the first and I am the last, and besides Me there is no Elokim."

פי' אלקים המעלים ומסתיר כו' כי לפניו ית' אין שום העלם מעלים ומסתיר כלל כי כולא קמיה כלא חשיב כו'.

Elokim means that which conceals and hides, etc. For before Him, may He be blessed, there is no concealment that conceals and hides at all, since all before Him is considered as nothing, etc.

2 ואי לזאת ולא תחללו את שם קדשי כו' שלא לעשות מקום חלל כו' להיות דבר נפרד ממנו ית' ח"ו וממילא בטלים כל התאוות והישות ולגרמיה כו'

Accordingly, "and you shall not profane (sechalelu) My holy Name," etc.: not to make an empty space (makom chalal), etc., so that something would be separate from Him, may He be blessed, G-d forbid. And consequently all the desires, the sense of self and [living] for oneself, etc., are nullified.

וזהו לשון כליון שמכלה לגרמיה כו' שיתבטלו כל רצונותיו ולא ישאר שום רצון רק אליו י"ת

This is the term kilayon, "consumption": consuming the self-for-oneself, etc., so that all his wishes are nullified and no will at all remains except toward Him, may He be blessed.

(וזהו ענין כלה שארי ולבבי כמו שת"י אשתיצא גושמי וכמ"ש בזהר פ' אחרי הנ"ל שצייתא דעלמא היא כליון כל הרצונות.

(This is the meaning of "my flesh and my heart are consumed," as Targum Yonasan renders, "my body is spent," and as stated in the Zohar, Parshas Acharei, cited above, that "the consumption (shetzisa) of the world" is the consumption of all wishes.

וע"ד שנת' במ"א ע"פ כי תצא להיות נקודת פנימי הלב עולה ונכלל באור א"ס ב"ה ולא מהעוה"ז לבד כו' אלא אפי' מג"ע התחתון והעליון וכמ"ש מי לי בשמים כו' כלה שארי כו')

It is along the lines of what is explained elsewhere on the verse "When you go out": that the point of the heart's inwardness rises and is absorbed in the Infinite Light, blessed be He, and not only from this world, etc., but even from the lower and the upper Gan Eden, as it is written, "Whom do I have in heaven," etc.; "my flesh is consumed," etc.)

והבחי' הב' היא מלשון כלתה נפשי שהוא לשון תשוקה ואהבה שהוא בחי' ביטול היש דהיינו שהוא יש ודבר (ולא כליון היש לגמרי כמו בבחי' הא') אלא שמבטל א"ע שרוצה ליכלל וליבטל כו'.

The second level is from the term "my soul yearns (kalsah)," which is a term of yearning and love. This is the level of the nullification of the self (bittul hayesh), meaning that he is an existing entity (and not a complete consumption of the self, as in the first level), but that he nullifies himself, wanting to be absorbed and nullified, etc.

ולכן מפסיקים בין ב' בחי' מס"נ הנ"ל בבשכמל"ו בחי' יחודת שמבחי' מלכותו נתהוו כל הנבראים מאין ליש שאין מלך בלא עם זהו מקור קיום וחיות כל הנבראים.

Therefore we interrupt between the two levels of self-sacrifice mentioned above with "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever," the level of the lower unity (yichuda tata'ah). For from the level of His Malchus (sovereignty) all created beings came into being from nothing to something, since there is no king without a people; this is the source of the existence and life-force of all created beings.

3 וכתוב ומבלעדי אין אלקים מבלעדי דוקא דהיינו חוץ ממנו ית' ח"ו. אבל הוי' בעצמו הוא אלקים אני הוי' אלקיכם אני בעצמי כו'

And it is written, "and besides Me there is no Elokim": "besides Me" specifically, meaning outside of Him, may He be blessed, G-d forbid. But Havayah Himself is Elokim: "I am Havayah your Elokim"; I Myself, etc.,

שמצמצם ומסתיר אור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג להיות גילוי בחי נבראים בבחי יש וכהדין קמצא

who contracts and conceals the Infinite Light, blessed be He, which is without limit, so that there may be a revelation of the level of created beings as existing entities (yesh). And like the snail,

דלבושי מיניי וביי ומבחי זו של בשכמל"ו נמשך להיות ואהבת בבחי יש מי שאוהב כו' משא"כ יחוי"ע הוא בחי ביטול ממש במס"נ.

whose garment is of itself and within itself. And from this level of "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever" comes about "You shall love" at the level of an existing self, someone who loves, etc.; whereas the higher unity (yichuda ila'ah) is the level of actual self-nullification in self-sacrifice.

(ובזה מתורץ איך שייך ואהבת אחר המס"נ באחד דהיינו ע"י שמפסיקים בבשכמל"ו ועמ"ש מענין זה בפ' וישב בד"ה בכ"ה ככסלו באופן אחר קצת. והמ"י שעולה בקנה א').

(This resolves how "You shall love" is relevant after the self-sacrifice at "One": namely, through our interrupting with "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever." See what is written on this subject in Parshas Vayeishev, in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev," in a somewhat different manner; and one who understands will understand that it all rises on one stalk.)

ובי בחי אלו נקרא בלשון הקבלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה כו'. והן הם בי בחי כלה שנאמרו בשיר השירים שכל שיר השירים מדבר על בי בחי כלהנ"ל כידוע

These two levels are called, in the language of the Kabbalah, the Higher Shechinah (Shechinta Ila'ah) and the Lower Shechinah (Shechinta Tata'ah), etc. And they are the two levels of bride spoken of in the Song of Songs, for the whole Song of Songs speaks of the two levels of bride mentioned above, as is known,

כי בי פעמים נאמר ונשנה בשיר השירים החיבוב שבין חתן וכלה ורומז על בי בחי כלה הנ"ל

for twice the affection between groom and bride is said and repeated in the Song of Songs, and it alludes to the two levels of bride mentioned above.

(ועיין בפרדס ש"ח פ"ג מענין שכינתא עילאה ושכינתא תתאה ובהר הרקיע ר"פ בראשית גבי מש"ש בזהר מה שושנה כו' אף כנ"י כו')

(See Pardes, Gate 8, chapter 13, on the Higher Shechinah and the Lower Shechinah; and Zohar HaRakia at the beginning of Parshas Bereishis, on what is stated there in the Zohar: "As the rose..., etc., so too the Congregation of Israel..., etc."

ועמ"ש בפ"י כנ"י לקמן בד"ה ששים המה מלכות בשם המשנת חסידים ועמ"ש בפ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק כו' וע' בסה"מ ס"י קנ"ו והמכוון הכל אחד

And see what is written on the meaning of the Congregation of Israel below, in the discourse beginning "There are sixty queens," in the name of Mishnas Chassidim; and see what is written in Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "Remember what Amalek did to you," etc.; and see Sefer H.M., section 156. The intent of all is one,

שהוא ענין שני המדרגות דיחוי"ע ויחוי"ת ועמ"ש עוד מענין ב' בחי' כלה בד"ה וארשתוך לי בהפטרה דפ' במדבר ואפשר הוא ענין אחר קצת והיינו כמ"ש סד"ה כי אתה נרי בענין דורות הראשונים ודורות האחרונים):

namely the two levels of the higher unity and the lower unity. And see further what is written on the two levels of bride in the discourse beginning "And I will betroth you to Me," in the haftarah of Parshas Bamidbar; and perhaps it is a somewhat different matter, namely as written at the end of the discourse beginning "For You are my lamp," on the subject of the early generations and the later generations.)

4 ב והנה מב' בחי' כלה הנ"ל נמשך להיות ב' בחי' חתנים בחי' חות דרגא וזהו קול מצהלות חתנים מחופתם חתנים תרי משמע. והענין יובן במאמר מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

2. Now, from the two levels of bride mentioned above there come about two levels of grooms, [each] the level of "descending a level" (chas darga). This is [the meaning of] "the voice of the grooms' jubilation from their wedding canopies": "grooms" implies two. The matter will be understood through the phrase "King, praised and glorified forever is His great Name."

5 ולכאורה אינו מובן מהו שם גדול וקטן וכן צריך להבין מה שארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד איך שייך בחי' שם עד שלא נברא העולם שעדיין לא הי' מי שיקראנו בשמו.

At first glance it is not understood what a great name and a small one are. Likewise we must understand the saying of our Sages, "Before the world was created there was He and His Name alone": how can the level of a name apply before the world was created, when there was not yet anyone to call Him by His name?

ויוכן ע"פ מה שנודע שהשי"ת נקרא גמרא ובמדרשים בשם הקב"ה שבחרו בשם זה ולא בשמות וכינוים אחרים כמו רחום וחנון לפי שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל כו'

It will be understood through what is known: that G-d, may He be blessed, is called in the Gemara and the Midrashim by the name "the Holy One, blessed be He." They chose this name, and not other names and appellations such as "Compassionate and Gracious," because it indicates that He is holy and set apart, etc.

(ועמ"ש בפי מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקור חיים ולקמן בדרוש הראשון שע"פ צאינה וראינה) ואין ערוך המשכות והתלבשות אור א"ס בראשית ההשתלשלות אלא כטפה מים אוקיינוס.

(See what is written in Parshas Miketz, in the explanation of the verse "For with You is the source of life," and below, in the first discourse on "Go forth and see.") And the drawings-forth and enclothings of the Infinite Light (Or Ein Sof) at the beginning of the chain of descending worlds (hishtalshelus) bear no comparison [to Him], except as a drop to the ocean.

וזהו מארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו' פי' עצמותו ית' קדוש ומובדל אלא שיושב ומשפיל א"ע להיות מתלבש בתורה כאדם היושב שמשפיל קומתו והארה זו נקרא בחי' שם שאינו

This is the saying of our Sages, "The Holy One, blessed be He, sits and occupies Himself with the Torah," etc. That is: His essence, may He be blessed, is holy and set apart, but He "sits" and lowers Himself to be clothed in the Torah, like a person who sits and lowers his stature. And this illumination is called the level of "name," which is only

אלא זיו והארה (וענין קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד. היינו המקור והשרש והיכולת שיש בא"ס ב"ה שיוכל להיות גילוי בחי' זיו והארה שיהיה ממנה התהוות עולמות שיעלה בחפצו ורצונו.

a radiance and an illumination. (And the meaning of "Before the world was created there was He and His Name alone" is the source, the root and the capacity that exists in the Infinite One, blessed be He, for there to be a revelation of radiance and illumination, from which worlds would come into being when it would arise in His desire and will.

וכמו זיו השמש הכלול במאור שהוא השמש עצמה. אלא שבנמשל הוא באופן נעלה יותר אין קץ שהרי השמש מאירה הזיו שלא בטובתה משא"כ למעלה מהמשכת וגילוי הזיו עד"מ היינו כשעלה ברצונו כו' א"כ הזיו הכלול בו

It is like the radiance of the sun contained within the luminary, which is the sun itself. But in the thing compared it is in an infinitely higher manner: for the sun gives off its radiance without choosing to, whereas above, the drawing forth and revelation of the radiance, by way of analogy, is when it arises in His will, etc. If so, the radiance contained in Him

היינו מה שיש ביכולת בו ית' להאיר בחי' זיו והארה כו' אשר יכולת וכח זה נקרא שמו וזהו מ"ש כח
אדנ בכחך הגדול והיינו לפי כי מהותו ועצמותו אינו בגדר השפעה והמשכה כלל עמ"ש בד"ה אתם
נצבים.

is what lies within His capacity, may He be blessed, to shine forth radiance and illumination, etc. And this capacity and power is called His Name. This is what is written, "the power of Adonai... with Your great power." This is because His being and essence is not within the category of bestowal and drawing forth at all; see what is written in the discourse beginning "You are standing."

ולכן כח ומקור ההמשכה נקרא שמו וכמ"ש במ"א כפ"י כי עמך מקור חיים שגם בחי' מקור חיים
הוא נקרא עמך שהוא בחי' הטפל וכלא חשיב כו').

Therefore the power and source of the drawing forth is called His Name, as explained elsewhere on "For with You is the source of life": that even the level of "the source of life" is called "with You," meaning something secondary and considered as nothing, etc.)

וזהו ענין שמו הגדול שלמעלה מן ההשתלשלות ושמו הגדול הזה הוא משובח ומפואר עדי עד בבחי'
א"ס

This is the meaning of His great Name, which is above the chain of descending worlds; and this great Name of His is "praised and glorified forever," at the level of the Infinite.

וזהו כי הוא לבדו ית' יחיד ומיוחד ועיקר חי העולמים הוא רק בחינת מלך כו'

This is [so] because He alone, may He be blessed, is unique and one, and the essence of "the Life of the worlds" is only the level of King, etc.

כי השתלשלות העולמות אינו דרך עילה ועלול כמ"ש בספרים שא"כ היה בחי' שינוי כביכול כי
בעילה ועלול יש שינוי בהעילה ע"י ההשפעה

For the descent of the worlds is not by way of cause and effect, as written in the books; for if so there would be, as it were, a change, since in cause and effect there is a change in the cause through its bestowal.

כמו עד"מ בשעה שהרב משפיע לתלמידו בהכרח משים עיונו בהשפעה ואין שכלו פנוי לעיין
בענינים ושכליים כמו שהי' פנוי קודם ההשפעה

As, by way of analogy, when a teacher imparts to his student, he necessarily puts his attention into what he imparts, and his mind is not free to study matters and ideas as it was free before the imparting.

אבל בו יתברך הרי אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא העולם בלי שום שינוי ח"ו.

But with Him, may He be blessed: "You are the same before the world was created and since the world was created," without any change, G-d forbid.

והיינו לפי שמקור חיות העולמות הוא רק מבחי' שמו לבד בחי' מלכות (ועיי' עוד מענין שמו הגדול בפ' שלח ע"פ אני כו' אשר הוצאתיך מא"צ).

This is because the source of the life-force of the worlds is only from the level of His Name alone, the level of Malchus (sovereignty). (See further on the subject of His great Name in Parshas Shelach, on the verse "I [am Havayah your G-d] who brought you out of the land of Egypt.")

ובפ' פינחס בד"ה צו את בני' כו' מענין שמו גימ' רצון. וע"פ ואלה שמות כו').

And in Parshas Pinchas, in the discourse beginning "Command the children of Israel," etc., on how shemo, "His Name," has the numerical value of ratzon, "will." And on "These are the names," etc.)

ובאמת כי נשגב שמו לבדו. ואין ההמשכה מבחי' שמו ע"י עילה ועלול שא"כ היה הכל בחי' א"ס.

And in truth, "His Name alone is exalted." And the drawing forth from the level of His Name is not by way of cause and effect, for if so everything would be the level of the Infinite.

אלא שההמשכה ע"י צמצום ודילוג עד שנמשך רק בחינת קו וחוט ממלכות דא"ס ועוד כמה צמצומים והעלמות אין מספר

Rather, the drawing forth is by way of tzimtzum (contraction) and a leap, until only the level of a line and a thread (kav) is drawn from the Malchus of the Infinite, and [after it] further contractions and concealments without number

(ע' בספר של בינונים ח"ב פ"ט בהג"ה) עד שיוכל להיות בחי' השלת לשלות עילה ועלול וכידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע כו'.

(see the Book of Beinonim, Part II, chapter 9, in the gloss), until there can be the level of a chain of descent by cause and effect; and as is known concerning the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin), etc.

והנה התלבשות והמשכה זו משמו הגדול להתלבש בתורה יושב ועוסק בתורה היא בחי' רננה דאורייתא כי אורייתא מחכמה נפקת.

Now, this enclothing and drawing forth from His great Name, to be clothed in the Torah, "sitting and occupying Himself with the Torah," is the level of the song of the Torah (rinah de'oraysa). For "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)."

נפקת דייקא היינו בחי גילוי של התורה היא מחכמה אבל הארה העליונה להיות התלכשות אור
א"ס ב"ה בחכמה עילאה חכים

"Comes forth," precisely: that is, the revealed aspect of the Torah is from Chochmah. But the supernal illumination by which the Infinite Light, blessed be He, is clothed in supernal Chochmah, "wise,

ולא בחכמה ידיעא היא בחי טעמי התורה ורננה דאורי"י זרקא מקף שופר כו' (כי הנה הטעמים הם
ג"כ כמו בחי אותיות שהיא ענין המשכו' וכנודע מענין טנת"א.

but not with a knowable wisdom," is the level of the cantillation notes (ta'amim) of the Torah and the song of the Torah: zarka, makaf, shofar, etc. (For the notes, too, are like letters, which are a drawing forth, as is known concerning notes, vowel points, crowns and letters.

אך כי הם אותיות והמשכות מבחי תענוג עליון בחי כי עמך מקור חיים מה שלמעלה אפי' מבחי
ח"ע ואצ"ל שהם למעלה מבחי אותיות הדבור שהם נמשכים מן החכמה. והענין דכמו שיש אותיות
הדבור ויש אותיות המחשבה.

But they are letters and drawings-forth from the level of supernal delight, the level of "For with You is the source of life," which is above even the level of supernal Chochmah, and needless to say above the letters of speech, which are drawn from Chochmah. The explanation: just as there are letters of speech and letters of thought,

כך יש אותיות הכלולים בשכל וגם בלמעלה מהשכל. וזהו ענין הטעמים וטעם ג"כ לשון טוב טעם
ומתיקות והיינו שהם אותיות והמשכות תענוג עליון מבחי שעשוע המלך בעצמותו וכדכתיב ואהיה
אצלו שעשועים.

so there are letters contained within intellect, and also in what is above intellect. This is the meaning of the ta'amim; ta'am also means "good taste" and sweetness. That is, they are letters and drawings-forth of supernal delight, from the level of the King's delight in His own essence, as it is written, "And I was beside Him... a delight."

ומשם נמשך להתלבש בחכמה עילאה וזהו אני תורתך שעשעתי וכמ"ש במ"א ע"פ ואהיה אצלו
אמון כו' ועיין עוד מענין רננא וטעמים שבתורה ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים.

From there it is drawn to be clothed in supernal Chochmah. This is "I delight in Your Torah," as explained elsewhere on "And I was beside Him as a nursling," etc. And see further on the song and the notes of the Torah on "And it came to pass at the end of two years."

ובפי' אמור ע"פ והניף הכהן אותם. ובפרשה וזאת הברכה על פסוק תורה צוה כו' ובמקום אחר נתבאר שזהו מ"ש ויהי בישורון מלך כי ישורון יש לומר ג"כ לשון שיר.

And in Parshas Emor, on "And the kohen shall wave them"; and in Parshas Vezos HaBerachah, on the verse "Moshe commanded us the Torah," etc. And elsewhere it is explained that this is what is written, "And He was King in Yeshurun," for Yeshurun may also be said to denote shir, "song."

וגם כמו שהשיר הוא עגול כך בהניגון נעוץ סופו בתחלתו שכשמסיים הניגון יומשך התחלה שלו כו'. וכך למעלה הנגינות וטעמים הם המשכת בחינת סוכ"ע ממש והמשכה זו היא בבחי' מלך כמאמר ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם אקב"ו):

Also, just as a song is circular, so in a melody its end is embedded in its beginning, for when one finishes the melody, its beginning is drawn out again, etc. So too above: the melodies and notes are the drawing forth of the actual light that encompasses all worlds (sovev kol almin), and this drawing forth is at the level of King, as the blessing says, "Blessed are You, Havayah our G-d, King of the world, who has sanctified us with His commandments and commanded us.")

6 ג וזהו שיר השירים אשר לשלמה. כי שיר הוא ענין ההתכללות ברצוא ושוב ולמעלה הוא בחינת מטי ולא מטי כו'

3. This is [the meaning of] "The Song of Songs, which is Solomon's." For song (shir) is a matter of being absorbed through "running and returning" (ratzo vashov); and above, it is the level of "reaching and not reaching," etc.

(ועיין בעץ חיים דבחינת מטי ולא מטי נמשך מפה דא"ק שהוא בחינת אורות הטעמים דא"ק כו' וזהו שיר כו' מנשיקות פיהו ועמ"ש עוד מענין המשכה שבבחינת מטי ולא מטי בביאור ענין מוצאיהם למסעיהם כו' ע"ש)

(See in Etz Chaim that the level of "reaching and not reaching" is drawn from the mouth of Adam Kadmon, which is the level of the lights of the ta'amim of Adam Kadmon, etc.; and this is "song...", etc., "with the kisses of his mouth." And see what is written further on the drawing forth that is at the level of "reaching and not reaching" in the explanation of "their goings out by their journeys," etc.; see there.)

וזהו שיר השירים פי' שיר שממנו מקבלים השירים שלמטה שיש כמה בחינת שיר ממטה למעלה

This is "Song of Songs": that is, the song from which the songs below receive; for there are several levels of song [rising] from below to above.

כי מקור הנבראים המחיה ומהווה מאין ליש (שהיא בחינת מלי דאצילות) היא העולה ומתכללת בבחינת ביטול במאצילה ב"ה בבחינת שיר ברצוא ושוב וגם אחרי התלכשות בבי"ע

For the source of the created beings, which gives them life and brings them into being from nothing to something (this is the level of Malchus of Atzilus), rises and is absorbed in self-nullification (bittul) in its Emanator, blessed be He, at the level of song, in "running and returning." And even after [its] enclothing in [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah,

הנה עליות העולמות שעולים ומתכללים כו' נקרא בחינת שיר כמו הנגון בנגן המנגן שיש בו קולות עולים ויורדים במעלות ומורדות ויש כמה מיני עליות עד אין קץ ושיעור והכל בבחינת שיר

the ascents of the worlds, which rise and are absorbed, etc., are called the level of song, like the melody of a musician as he plays, which has notes rising and falling, in ascents and descents; and there are many kinds of ascents without end or measure, and all are at the level of song.

וזהו כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר כו' (ועיין מ"ש ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית וע"פ ושם אחיו יובל)

This is [the saying], "All that have song go out with song and are drawn with song," etc. (See what is written on "A psalm, a song of the dedication of the House," and on "And his brother's name was Yuval.")

והנה כל השירים הללו שממטה למעלה נקרא שירה בה' לשון נקבה כמ"ש השירה הזאת בחינת כלה ומבחינת כלה נמשך בחינת שמחת חתן מהעלם לגילוי משמח חתן עם הכלה

Now, all these songs from below to above are called shirah, with a heh, in the feminine form, as it is written, "this song (hashirah hazos)": the level of bride. And from the level of bride there is drawn the level of the groom's joy, from concealment to revelation: "who gladdens the groom with the bride."

פירוש על ידי הכלה שע"י בחינת השירה בה' בחינת כלה נמשך שיר העליון בחינת דכר (ועיין בזהר פרשת וילך דף רפ"ד ע"ב ורפ"ה ע"א)

That is, through the bride: through the level of shirah with a heh, the level of bride, the supernal song (shir) is drawn, the masculine level. (See the Zohar, Parshas Vayeilech, folio 284b and 285a.)

הוא המשכת אור א"ס הסוכ"ע מבחינת שמו הגדול טעמי התורה ורננה דאורייתא בחינת ענג העליון להתלבש בתורה

This is the drawing forth of the Infinite Light that encompasses all worlds (sovev kol almin) from the level of His great Name: the notes of the Torah and the song of the Torah, the level of supernal delight, to be clothed in the Torah.

(ועיין מענין שיר השירים ברבות סוף פסוק שיר השירים זח"ב מ"ח ב' קל"ב א' קמ"ג א"ב קמ"ד א"ב קמ"ה ב' ח"ג ע"ד ב' רפ"ד ב')

(See on the subject of the Song of Songs in the Midrash Rabbah, at the end [of the comment] on the verse "The Song of Songs"; Zohar II, 48b, 132a, 143a-b, 144a-b, 145b; Zohar III, 74b, 284b.)

(ואפ"ל פי שמע ישראל שיר אל כי בנשמות ישראל יש מבחינת שיר ומבחינת השירים עיין לקמן בביאור ע"פ צאינה וראינה ובזח"א ויחי) (דרמ"ה) ועמש"ל מענין ישורון ומ"ש בפי בלק ע"פ ולא ראה עמל בישראל כו':

(One may perhaps explain [the word] Yisrael in "Hear, O Israel" as shir El, "song of G-d," for in the souls of Israel there is [something] of the level of song and of the level of songs; see below, in the explanation of "Go forth and see," and in Zohar I, Vayechi (folio 245).) And see what is written above on the subject of Yeshurun, and what is written in Parshas Balak on "He has not seen iniquity in Israel," etc.

7 אשר לשלמה כענין עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ב' הפכים כו' "Which is Solomon's" (asher liShlomo): as in "He makes peace in His heights": Michael, the prince of water, and Gavriel, the prince of fire, two opposites, etc.

כך להיות התחברות והתכללות שני הפכים ממטה למעלה ומלמעלה למטה כי הוא יתברך קדוש ומובדל ואין ערוך כו' וכטפה מים אוקינוס כו'.

So too there is to be a joining and mutual absorption of two opposites, from below to above and from above to below. For He, may He be blessed, is holy and set apart, and there is no comparison, etc., [but only] as a drop to the ocean, etc.

8 והעולמות הם בחינת יש ונפרד וכדי להיות התלבשות אור א"ס בטפה זו שאין ערוך ממש וכו' מוכרח להיות המשכת עונג עליון שיתענג בהמשכת הטפה כו'

And the worlds are at the level of separate existence (yesh). For the Infinite Light to be clothed in this drop, which bears no comparison at all, etc., there must necessarily be a drawing forth of supernal delight, that He take delight in drawing forth the drop, etc.

ועונג זה הוא ענין השיר שמזה נעשה השלום התקשרות המשפיע במקבל כו' ויהיה אשר לשלמה This delight is the matter of song, from which comes about peace (shalom), the bonding of the giver with the receiver, etc. And so there will be "which is Solomon's (liShlomo)."

כי בתיבת לשלמה נכלל בחינת דכר ונוקי גם יחד כי שלמה בחול"ם מלך שהשלום שלו הוא המשכת טפת דכר.

For in the word liShlomo the masculine and the feminine are included together: Shlomo with a cholam [signifies] "the King to whom peace belongs," which is the drawing down of the masculine drop.

וגם שלמה בה' מורה על לשון נקבה היא בחינת ההעלאה שמלמטה למעלה שבהתחברות שניהם נעשה יחוד עליון ונמשך שיר להשירים ועיין מענין שלמה בהרמ"ז (דקע"ו ע"ב)

And Shlomo [ending] with a heh also indicates the feminine form: the level of the ascent from below to above. Through the joining of the two, a supernal union is made and song is drawn to the songs. See on the subject of Shlomo in the Ramaz (folio 176b).

והגורם כל זה הוא מה שכתוב ישקני מנשיקות פיהו כי המשכת בחינת שמו הגדול בבחינת שיר וטעמים נקרא בחינת נשיקין גילוי אהבה פנימית כאהבת האב

What causes all this is what is written, "Let him kiss me with the kisses of his mouth." For the drawing forth of His great Name at the level of song and notes is called the level of kisses: the revelation of inner love, like the love of a father

לבנו יחידו שמרוב האהבה הגדולה אשר תוכו רצוף אהבה כאש בוערה אינה יכולה לצאת מכח אל הפועל בגילוי כ"א בבחינת צמצום גדול שמתצמצמת בהבל הפה ורוח פיו

for his only son. From the great abundance of the love, whose inside is inlaid with love like a burning fire, it cannot pass from potential to actual in revelation except by way of a great contraction, contracting itself into the breath of the mouth and the spirit of his mouth.

ואף שזהו מעשה גשמיות אעפ"כ בזה דוקא מתגלה פנימית האהבה מה שאינה מתלבשת בשום כלי אחר לא באותיות הדבור כו' (ועיין מ"ש מזה בד"ה מי יתנך כאח לי כו' אשקך כו')

And although this is a physical act, nevertheless precisely in this the inwardness of the love is revealed, which does not clothe itself in any other vessel, not [even] in the letters of speech, etc. (See what is written on this in the discourse beginning "If only you were as a brother to me... I would kiss you," etc.)

כך התשוקה הזאת והעונג עליון הזה להיות התגלות והתלבשות אור אין סוף בבחינת הטפה וההשפעה שבתורה היא בבחינת דילוג וקפיצה שלא בבחינת ההשתלשלות

So [too] this yearning and this supernal delight, that there be a revelation and enclothing of the Infinite Light in the level of the drop, and the bestowal in the Torah, is by way of a skip and a leap, not by way of the chain of descending worlds (hishtalshelus),

כי אם בבחינת צמצום גדול יושב ועוסק בתורה כו' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

but by way of a great contraction: "sitting and occupying Himself with the Torah," etc.: "praised and glorified forever is His great Name."

וזהו יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שיומם ע"י ישראל העוסקים בתורה ממשיך חסד עליון
בכל יום בחינת השפעה מלמעלה למטה וכמארו"ל פרק לפני אידיהן (ד"ג ע"ב)

This is [the meaning of] "By day G-d commands His kindness, and at night His song is with me."
"By day": through Israel who occupy themselves with the Torah, supernal kindness is drawn down every day, the level of bestowal from above to below; as our Sages said in the chapter Lifnei Eideihen (folio 3b):

שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן שלישית יושב וזן וכו' שהוא ענין
התלבשות אור א"ס בהשפעה

"The first three hours the Holy One, blessed be He, sits and occupies Himself with the Torah; the second, He sits and judges; the third, He sits and sustains," etc.; this is the enclothing of the Infinite Light in bestowal.

פ"י יושב ועוסק בתורה היינו המשכת מוחין חב"ד ובשניות יושב ודן היינו בחינת חג"ת ובשלש
שעות שלישית יושב וזן היינו בחינת נה"י כנודע שנצח והוד נקרא לחמו בלחמי. ועיין בזהר פ'
(פנחס)

(That is: "sits and occupies Himself with the Torah" is the drawing down of the intellect (mochin), Chochmah, Binah and Daas; "in the second He sits and judges" is the level of Chesed, Gevurah and Tiferes; and "in the third three hours He sits and sustains" is the level of Netzach, Hod and Yesod, as is known that Netzach and Hod are called "[Come,] eat of My bread." And see the Zohar, Parshas Pinchas

(דרי"ז ב') בענין ולחם לבב אנוש יסעד ההוא לחם דאזילו שחקים כו' שהם נוי"ה ועמ"ש באגה"ק בד"ה
(folio 217b), on "and bread that sustains the heart of man": "that bread that the heavens (shechakim) grind," etc., which are Netzach and Hod. And see what is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning

להבין משל ומליצה אבל בלילה שירה עמי הוא שיר המלאכים ממטה למעלה שהוא אחר המשכות
ישראל ביום יומם יצוה ה' חסדו כו'

"To understand the parable and the metaphor.") But "at night His song is with me" is the song of the angels from below to above, which comes after Israel's drawing-down by day: "By day G-d commands His kindness," etc.

ושירה כתיב שירו קרי הוא ענין יחוד זו"נ כנ"ל ולכן כתיב פיהו ולא פיו בתוספת ה' בחינת דכר ונוקבא:

And shirah is written, [while] shiro is read: this is the union of Z'eir Anpin and Nukva, as above. Therefore pihu, "his mouth," is written, and not piv, with an added heh: the level of masculine and feminine.

9 ד והנה כל זה הוא בחינת חתן הא' חות דרגא המשכת אור א"ס להתלבש בתורה חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא וכו'.

4. Now, all this is the level of the first groom, "descending a level": the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof) to be clothed in the Torah, supernal Chochmah, "wise, but not with a knowable wisdom," etc.

ובחינת חתן הב' הוא כשכבר נמשך ונתלבש אור א"ס ב"ה בתורה שיהא נמשך גם למטה בבי"ע ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל

And the level of the second groom is when the Infinite Light, blessed be He, having already been drawn down and clothed in the Torah, is drawn down also below, into [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah: "He established a testimony in Yaakov and set a Torah in Israel"

(וע' בלקי"ת בתהלים ס"י ע"ה על פסוק זה) להיות גילוי אור א"ס למטה כמו למעלה ויהא נמשך גם למטה עונג העליון בתורה ומצות דבי"ע.

(and see Likkutei Torah on Psalms, section 78, on this verse), so that there be a revelation of the Infinite Light below as above, and the supernal delight be drawn down also below, into the Torah and mitzvos of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

וזהו שארז"ל אלפים שנה קודם שנברא העולם קדמה התורה פי' אלפים היינו אאלפך חכמה אאלפך בינה שמתחלה המשכה ראשונה דתורה היא משמו הגדול בחכמה ובינה

This is what our Sages said: "The Torah preceded the creation of the world by two thousand years." That is, "two thousand" (alpayim) is "I will teach you (a'alefcha) wisdom, I will teach you understanding"; for at first, the first drawing forth of the Torah is from His great Name into Chochmah and Binah.

וזהו בחינת חתן חות א' ואח"כ בחינת חתן ב' הוא מה שנמשך התורה מב' אלפין הנ"ל בעולם הוא בחינת המדות דז"א

This is the level of the first groom, the first "descending"; and afterward the level of the second groom is the Torah being drawn from the two "thousands" mentioned above into the world, which is the level of the emotive attributes (middos) of Z'eir Anpin

(ועמ"ש בד"ה השמים כסאי ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל בפ' אמור ובד"ה והיה אור הלכנה כו' בפ' צו ובביאור ע"פ שוש אשיש גבי כחתן יכהן פאר) דהיינו מה שנמשך התורה למטה בבי"ע.

(see what is written in the discourse beginning "The heavens are My throne," and in the explanation of "And I shall be sanctified among the children of Israel" in Parshas Emor, and in the discourse beginning "And the light of the moon shall be," etc., in Parshas Tzav, and in the explanation of "I will greatly rejoice," concerning "as a groom adorns himself with splendor"): that is, the Torah being drawn down below into Beriah, Yetzirah and Asiyah.

וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר הוא עונג העליון נמשך במצותיו ובתורה כי התורה אינה רק פירוש וביאור המצות.

This is "who has sanctified us with His commandments": that the supernal delight is drawn into His commandments and into the Torah, for the Torah is nothing but the interpretation and explanation of the commandments.

והנה במצות נאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם פירוש שהאדם עושה אותם להיות מצות וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כתיב ואח"כ וחי בהם שמקבל מהם חיות שהן למעלה ממדרגת האדם.

Now, of the mitzvos it is said, "which a person shall do, and live by them." That is: the person makes them into mitzvos, as it is written, "and you shall do them (osam)": "you (atem)" is written. And afterward "and live by them": he receives life-force from them, for they are above the level of man.

דהנה כל המצות הם מדברים גשמיים אתרוג סוכה ציצית וקרבנות מן הבהמה מן הבקר וצאן ששרש

For all the mitzvos are with physical things: esrog, sukkah, tzitzis, and offerings from animals, from cattle and sheep; and the root

הבהמה היא מבחינת התהו לפני מלך מלך לבני ישראל כו' למעלה מבחי' אדם וכמארז"ל אפילו יתוש קדמך אלא שנפל למטה בשירה.

of the animal is from the level of Tohu, "before a king reigned over the children of Israel," etc., above the level of Adam, as our Sages said, "Even the gnat preceded you"; but it fell down below in the shattering [the printed text reads "in song"].

10 ומה שהיה יכול להתברר וליכלל בקדושה נתהוו מלאכים מיכאל וגבריאל כו' ומה שלא היה יכול להתברר נפל למטה מטה עד שבעולם העשיה נתהוו בהמות וחיות גשמיים וכל אשר נעשה תחת השמש

Whatever could be refined and absorbed into holiness became angels, Michael and Gavriel, etc.; and whatever could not be refined fell lower and lower, until in the World of Asiyah (Action) it became physical cattle and beasts, and everything that is made under the sun.

ועל ידי האדם (שם מ"ה בחינת התיקון בחינת חכמה) שמעלה ומקריב קרבנו על גבי המזבח
And through man (the Name Mah, the level of Tikkun, the level of Chochmah), who raises up and offers his offering upon the altar,

הנה זאת תורת הבהמה היא העולה למקורה ושרשה שבעולם התהו למעלה מבחינת אדם עד שהאדם הוא מקבל חיות מהם וחי בהם כו'.

“this is the law of the animal”: it rises to its source and root in the World of Tohu, above the level of Adam, so that man receives life-force from them and “lives by them,” etc.

ועד"ז הוא בכל המצות שציצית הוא מצמר גשמי ותפילין מקלף כו'. הוא ג"כ עד"ז שלמטה הנה האדם הוא העושה אותם להיות מצוה שיומשך בהם המשכת אור א"ס.

So it is with all the mitzvos: tzitzis is of physical wool, and tefillin of parchment, etc. It is likewise so: below, man is the one who makes them into a mitzvah, so that the drawing forth of the Infinite Light is drawn into them.

אבל למעלה הנה מעלת המצות הגבה ומאד נעלה כי תרי"ג מצות דאורייתא ושבעה דרבנן תר"ך עמודים כמו העמוד שמחבר מעלה ומטה וז"ש אחר וקדם צרתני כו'

But above, the virtue of the mitzvos is lofty and very exalted, for the 613 mitzvos of the Torah and the seven of the Rabbis are 620 pillars, like a pillar that joins above and below. And this is what is written, “Behind and before You formed me,” etc.

והנה המשכת ב' חתנים הנ"ל להיות חות דרגא הוא ע"י ב' בחינות כלה משמח חתן עם הכלה
Now, the drawing forth of the two grooms mentioned above, to “descend a level,” is through the two levels of bride: “who gladdens the groom with the bride.”

כי מבחינת כלה האי בחינת מסירת נפש וכליון גורם אתעדל"ע המשכת אור א"ס שמו הגדול להתלבש בתורה חכמה עילאה והחכמה מאין כו'.

For from the level of the first bride, the level of self-sacrifice and consumption, an arousal from above is brought about: the drawing forth of the Infinite Light, His great Name, to be clothed in the Torah, supernal Chochmah, "and wisdom comes from nothing," etc.

ומבחי' הכלה הבי' כלתה נפשי כו' בחינת יש מי שאוהב כו' כנ"ל נמשך המשכת חכמה עילאה להתלבש גם בתורה ומצות דבי"ע (ועמ"ש בד"ה לבבתני אחותי כלה)

And from the level of the second bride, "my soul yearns," etc., the level of "someone who loves," etc., as above, there comes the drawing forth of supernal Chochmah to be clothed also in the Torah and mitzvos of Beriah, Yetzirah and Asiyah. (See what is written in the discourse beginning "You have captured my heart, my sister, [my] bride.")

ולכן אחר ואהבת בכל נפשך כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' מי שאנכי מצוך כו' ודברת כם.

Therefore, after "You shall love... with all your soul," it is written, "And these words which I [Anochi command you] shall be," etc.: the One who is Anochi commands you, etc.; "and you shall speak of them."

וכענין אני המשנה המדברת בפ"ך כו' וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך דברי ממש. וזהו משכיל לאיתן כו' It is like "I am the Mishnah that speaks in your mouth," etc., and as it is written, "And I have put My words in your mouth": My very words. And this is "A maskil of Eisan," etc.

פ"י איתן אתנים הם תנאים שבלימוד התורה ממשיך בחינת משכיל שהוא חכמה עילאה להיות נמשך למטה לעולם על ידי בחינת חסד

That is: Eisan [alludes to] esanim, "the strong ones," who are the Tannaim, who through the study of the Torah draw down the level of maskil, which is supernal Chochmah, so that it is drawn down below into the world through the level of Chesed (kindness).

וזהו חסדי ה' עולם אשירה שנמשך לעולם בחינת שיר ותענוג רננא דאורייתא וזהו דירה בתחתונים.

And this is "I will sing of G-d's kindnesses forever (olam)": that there is drawn into the world (olam) the level of song and delight, the song of the Torah. And this is a dwelling place among the lower realms.

11 והנה כדי שיהיה התגלות בחינת חתן צריך להיות תחלה בחינת חופה ומקיף המשכת סוכי"ע ואח"כ נמשך ההתגלות בבחינת פנימית חתן.

Now, for there to be a revelation of the level of groom, there must first be the level of chuppah (canopy) and encompassing (makif), the drawing forth of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); and afterward the revelation is drawn forth at the level of the inner dimension of the groom.

וזהו ובצל ידי כסיתך הוא בחינת חופה ומצהלות חתנים הוא מחופתם מבחינת מקיף כו' (ועמ"ש מענין חופה בד"ה כי על כל כבוד חופה ובד"ה תורה צוה כו' וע"פ לסוסתי ברכבי פרעה ובד"ה עיני כל אליך ישברו):

This is "And in the shadow of My hand I have covered you": the level of chuppah. And "the grooms' jubilation" is "from their canopies," from the level of the encompassing, etc. (See what is written on the subject of chuppah in the discourse beginning "For over all the glory, a canopy," and in the discourse beginning "Moshe commanded us the Torah," etc., and on "To my mare among Pharaoh's chariots," and in the discourse beginning "The eyes of all look to You.")

12 כי טובים דודיך מיינן. הנה ארז"ל עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. "For your love is better than wine." Now, our Sages said: "'No eye has seen': this is the wine preserved in its grapes since the six days of Creation."

וכתב תירושי המשמח אלקים כו' מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין כו'. והענין כי היין בענבים מבלע בליעי ויוצא מן ההעלם לגילוי.

And it is written, "My wine that gladdens Elokim," etc.: "From here [we learn] that song is said only over wine," etc. The explanation is that the wine in the grapes is swallowed up [within them], and it comes out from concealment to revelation.

13 ולכן נכנס יין יצא סוד כו' ויין ישמח כו' להוציא מן ההעלם לגילוי וכל דבר שהיה בהעלם והסתר ביותר

Therefore, "when wine enters, the secret comes out," etc., and "wine gladdens," etc.: to bring out from concealment to revelation. And whatever was more concealed and hidden,

הנה הגילוי שאח"כ ביתר שאת ואין לך דבר בגילוי שלא היה בהעלם תחלה וכמו הולד שהיה טמון בכטן האם וכו'

the revelation afterward is with greater intensity; and there is nothing in revelation that was not first in concealment, like the child that was hidden in the mother's womb, etc.

וכן הזריעה צ"ל הגרעין טמון ומכוסה ונרקב בעפר וכל מה שטמון ומתקרב בארץ יותר. גדילה התבואה אח"כ בתוספת וריבוי הברכה ביותר.

So too with sowing: the seed must be hidden and covered and rot in the earth; and the more it is hidden and rots in the ground, the more the grain grows afterward, with increase and abundance of blessing.

וכן כל הגליות הם בחי' העלם אותותינו לא ראינו כו' ולפי שהיה צ"ל גילוי פנים בפנים במתן תורה לקבל התורה נגלית היה די

So too all the exiles are the level of concealment: "We have not seen our signs," etc. And because there was to be a revelation "face to face" at the Giving of the Torah, to receive the revealed Torah, it was enough

בהעלם וגלות רד"ו שנה תחלה וכעת אריכות הגלות הוא לפי שלע"ל יתגלה פנימי וטעמי התורה (ועמ"ש בפי' וארא סד"ה וידבר אלקים אל משה)

with a concealment and exile of 210 years beforehand. And now, the length of the exile is because in the Time to Come the inner dimension and the ta'amim of the Torah will be revealed. (See what is written in Parshas Va'eira, at the end of the discourse beginning "And Elokim spoke to Moshe.")

וכמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שעל ידי הצדקה להחיות רוח שפלים בכסף וזהב גשמיים מצמיח ישועות לשון וישע ה' כו'

And as it is written, "He sows charity (tzedakos), He causes salvations (yeshuos) to sprout": through charity, reviving the spirit of the lowly with physical silver and gold, He causes yeshuos to sprout, a term [related to] "and G-d turned (vayisha)," etc.:

גילוי ש"ע נהורין וזהו ענין יין המשמח אלקים כי אלקים הוא בחינת ההסתר והעלם כמ"ש the revelation of the 370 (sha'a) lights. And this is the meaning of "wine that gladdens Elokim," for Elokim is the level of hiddenness and concealment, as it is written,

כי שמש ומגן ה' אלקים שבחינת שם אלקים הוא בחינת מגן ונרתק להעלים ולהסתיר להיות נראה ליש ודבר וכשיוצא מהעלם לגילוי אז תהיה השמחה גדולה לאלקים דוקא.

"For a sun and a shield is Havayah Elokim": the level of the Name Elokim is the level of a shield and a sheath, to conceal and to hide, so that [the world] appears as an existing thing. And when it comes out from concealment to revelation, then the joy is great for Elokim specifically.

14 וזהו נכנס יין יצא סוד כו' סוד הוי' ליראיו כו' ויין המשומר בענביו הוא בחינת העלם והסתר גדול ממשות ימי בראשית שהגילוי שיהיה לעתיד לבא יהיה בבחינת א"ס עין לא ראתה כו'.

And this is "when wine enters, the secret (sod) comes out," etc.: "the secret of Havayah is for those who fear Him," etc. And the wine preserved in its grapes is the level of a great concealment and hiddenness from the six days of Creation, for the revelation that will be in the Time to Come will be at the level of the Infinite: "no eye has seen," etc.

15 ועיין מענין יין המשומר בענביו משי"ב בד"ה ענין ברכת הזימון בסופו. אך הנה כל זה הוא בבחינת השתלשלות העלם וגילוי בחי' יין כו'.

And see on the subject of the wine preserved in its grapes since the six days of Creation in the discourse beginning "The matter of the blessing of the zimun," at its end. But all this is at the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus), of concealment and revelation, the level of wine, etc.

אבל דודיך שהוא למעלה מן ההשתלשלות למעלה גם מבחינת ההעלם למעלה מבחינת סובב וממלא כי אין ערוך כו' קדוש ומוכדל וקמיה כחשכה כאורה.

But "your love" (dodecha) is above the chain of descending worlds, above even the level of concealment, above the level of the light that encompasses [all worlds] (sovev) and [the light that] fills [all worlds] (memalei); for there is no comparison, etc., holy and set apart, and "before Him darkness is as light."

פ"י כי כשנמשך ההעלם לידי גילוי הרי זהו נחשב למטה כמו שיוצאים מאפילה לאורה שמתחלה כשהיה האור בבחינת העלם החושך יכסה

That is: when the concealment is brought to revelation, this is considered below like coming out of darkness into light; for at first, when the light was at the level of concealment, "darkness covers,"

ועל ידי הגילוי הנה ראו אור גדול ותהיה השמחה גדולה לאלקים אבל קמיה עצמותו ית' and through the revelation "they have seen a great light," and there is great joy for Elokim. But before Him, His essence, may He be blessed,

הנה אור וגילוי זה שוה עם החשך שמתחלה דכל נהוראן מתחשכאן קמיה וכתר עליון אע"ג דאיהו אור צה אור מצוחצח אוכמא איהו כו'.

this light and revelation is equal to the darkness that was at first; for "all lights are darkened before Him," and the supernal Keser (Crown), "although it is a clear light, a polished light, is black," etc.

16 וזהו כי טובים דודיך התגלות בחינת מהותו ועצמותו הנמשך ע"י תורה ומצות בחינת שיר השירים
 כו' התגלות שמו הגדול כו'

This is "for your love is better": the revelation of the level of His being and essence, which is drawn forth through Torah and mitzvos, the level of the "Song of Songs," etc., the revelation of His great Name, etc.:

הנה טובים מיין כו' [ועמ"ש בד"ה מצה זו כו' ובד"ה ושאתם מים בששון בענין ערבים עלי דברי
 סופרים יותר מיינה של תורה ועמ"ש בד"ה אשי רה לה'

it is "better than wine," etc. [See what is written in the discourse beginning "This matzah," etc., and in the discourse beginning "You shall draw water with joy," on "The words of the Scribes are more beloved to Me than the wine of Torah"; and see what is written in the discourse beginning "I will sing to G-d,

כי גאה גאה בפירוש אדון הנפלאות ובפ"י כי גאה גאה כו' ומ"ש בד"ה עד דלא ידע בין ארור המן
 לברוך מרדכי בפירוש וענין משל הקדמוני.

for He is exalted above the exalted," on the explanation of "Master of wonders," and on the explanation of "for He is exalted above the exalted," etc.; and what is written in the discourse beginning "Until one does not know between 'cursed is Haman' and 'blessed is Mordechai,'" on the explanation and meaning of "the parable of the ancient one (hakadmoni)":

קדמונו של עולם כו' ועיין עוד מענין כי טובים דודיך ברכות בשיר השירים ובפרשת נשא פי',
 בענין ביום השביעי נשיא

"the Ancient One of the world," etc. And see further on the subject of "for your love is better" in the Midrash Rabbah on the Song of Songs, and in Parshas Naso, chapter 14, on "On the seventh day, the prince"

(זח"ב י"ב ב' צ"ד ב' צ"ה א' ק"נ א'. ומענין ישקני ברכות בשיר השירים ובפרשה כי תשא פמ"א.
 זח"א מ"ד ב' ע' א'. קל"ז א'. ח"ב קכ"ד ב' ק"כ ב' קמ"ז ב' רנ"ו ב' ח"ג רפ"ז א'):]

(Zohar II, 12b, 94b, 95a, 150a). And on the subject of "Let him kiss me," in the Midrash Rabbah on the Song of Songs and in Parshas Ki Sisa, chapter 41; Zohar I, 44b, 70a, 137a; II, 124b, 120b, 147b, 256b; III, 287a.]

שיר השירים אשר לשלמה

The Song of Songs, which is Solomon's

1 שיר השירים אשר לשלמה. להבין ענין קבלת פני שכינה דהנה ארז"ל (רפ"ב דברכות) השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו פי' כנסת ישראל נק' אתה כמ"ש בזח"ב (ק"ד א')

"The Song of Songs, which is Solomon's." [We need] to understand the matter of receiving the face of the Shechinah (Divine Presence). Now, our Sages, of blessed memory, said (at the beginning of the second chapter of Berachos), "Let your ears hear what you bring forth from your mouth." Meaning: the Community of Israel (Knesses Yisrael) is called "you" (atah), as is written in Zohar II (104a)

ור"פ ויגש ור"פ ואתה תצוה ואמרו שאין חיוב לאדם בתפלה רק שישמע ויתבונן מה שאתה הוא כנסת ישראל מוצא מפיו פי'

and at the beginning of Parshas Vayigash and at the beginning of Parshas Ve'atah Tetzaveh. And they said that a person has no obligation in prayer other than to hear and contemplate what "you" (that is, the Community of Israel) brings forth from his mouth, meaning

חיותו ונשמתו יעקב חבל נחלתו וכל ישראל אחד מעורב בחבירו מה שחסר לזה נמצא בחבירו וכשיצטרפו כולם כאחד הם קומה שלימה כידוע

his life-force and his soul, [as it is written,] "Jacob is the lot of His inheritance." And all Israel are intermingled one with another: what one lacks is found in his fellow, and when they all join together as one they form a complete stature, as is known.

ולכן כאשר יתפרד אחד מחבירו באיזו פירוד שמנתקת לבבו ורצונו ממנו מאחד הדברי' והענינים והמדות שלו או משכלו ועבודתו במילי דשמיא בתורה ובתפלה וכאשר כן בלבבו אז הוא מחסר במזימות לבו אבר אחד.

Therefore, when one separates himself from his fellow through any kind of separation, in which his heart and will are cut off from him [the other] in one of his words, affairs or traits, or in his intellect and his service in matters of Heaven, in Torah and in prayer, and when this is so in his heart, then by the designs of his heart he makes one limb lacking.

2 ונמצא שאין שמו שלם וע"כ החרד לדבר ה' מאד מאד יזהר בזה ולכן כשיתפלל האדם יגמור בלבו שלא הגוף פ"י נפש הבהמית המתהווה היא המתפלל

It follows that His Name is not complete. Therefore one who trembles at the word of G-d should be very, very careful about this. And therefore, when a person prays, he should resolve in his heart that it is not the body, meaning the animal soul that is brought into being, that prays,

רק נפש חלק אלוה ממעל היא המתפלל והיא מדבר בו דברי התפלה וכל הענינים הנאמר בה והיא לא יעשה דבר

but only the soul that is a part of G-d above is the one that prays; it speaks within him the words of the prayer and all the matters said in it, and he is to do nothing

כי אם ישמיע לאזנו אל הרנה והתפלה אשר מזמרת ומשבחת וכאשר יגמר בלבו כן ויעשה כן זאת העבודה נק' קבלת פני שכינה

except let his ear hear the song and the prayer which it sings and praises. And when he resolves this in his heart and does so, this service is called "receiving the face of the Shechinah."

פירוש שעבודת כנס"י המתחננת ומתנפלת לפני ה' נקרא פני השכינה וענין שמיעת האדם רנתה ותפלה נק' קבלת פני השכינה ככלי המקבל מה שבתוכה פ"י שאינה

Meaning: the service of the Community of Israel, which pleads and casts itself down before G-d, is called "the face of the Shechinah," and a person's hearing its song and prayer is called "receiving the face of the Shechinah," like a vessel that receives what is within it; meaning, it is

אלא לבוש לה ויש כלי רע אשר לא יוכל לקבל הטוב שבה ותפלטמו דהיינו שלא יוכל לכפוף אזניו ולבבו

nothing but a garment for it. And there is a bad vessel that cannot receive the good within it and spits them out; that is, he cannot bend his ears and his heart

להבין דברי התפלה והעבודה זה נקרא אין זוכין להקביל פני השכינה שהוא מעשה היצר ותחבולותיו לדחותו ולהסירו מאחרי ה' לבלתי ישמע באזניו ובלבבו יבין ושב ורפא לו.

to understand the words of the prayer and the service. This is called "not meriting to receive the face of the Shechinah," which is the work of the evil inclination and its schemes, to push him away and turn him aside from following G-d, "lest he hear with his ears and understand with his heart, and return and be healed."

3 וזהו שיר השירים פי' השירים הוא פרטית ישראל כל אחד מובדל מחבירו ושיר השירים הוא כנס"י והמ"י.

And this is [the meaning of] "the Song of Songs": "songs" is the individual [aspect] of Israel, each one separate from his fellow, and "the Song of Songs" is the Community of Israel; and the one who understands will understand.

וזהו התהללו בשם קדשו דלכאורה אינו מובן לשון התהללו שהוא נפעל כמו נשבע ונאכל דמשמע שבהן נמשך בחי' תהלה והרי אדרבה הם מהללים את ה' והל"ל הללו את שם קדשו ומהו לשון התהללו.

And this is [the meaning of] "Glory (hishallelu) in His holy Name." For at first glance the expression hishallelu is not understood, since it is a passive form, like nishba (sworn) and ne'echal (eaten), which implies that the quality of praise is drawn into them. But on the contrary, they are the ones praising G-d, and it should have said "Praise (hallelu) His holy Name." So what is [the meaning of] the expression hishallelu?

אך הענין הוא עפמ"ש אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך וביאור פסוק זה יובן עד"מ

But the matter is according to what is written, "Ado-nai, open my lips, and my mouth shall declare Your praise." The explanation of this verse will be understood by way of an analogy.

הנה כשאדם מתפלל ברוב העתים צריך ליגיעה רבה בהתכוננות עד שיתפעל בלב ולפעמים א"צ ליגיעה כלל רק מיד שתעלה במחשבתו אחדות ה' וגדולתו תמשך הלב מאליה בהתפעלות

When a person prays, most of the time he needs great toil in contemplation until he is stirred in his heart. And sometimes he needs no toil at all: as soon as the oneness of G-d and His greatness rise in his thought, the heart is drawn of itself into being stirred,

מבלי שידע מי הוא המושכה בעבותות אה"ר וכפלא יחשב בעיניו מהיכן באה לו הכוונה ברעותא דלבא מאליו וממילא כו'. אך הענין הוא דכתיב למען יזמרך כבוד ולא ידום.

without his knowing who draws it with cords of great love. And it seems a wonder in his eyes: from where did the devotion, with the heart's desire, come to him, of itself and spontaneously, etc.? But the matter is that it is written, "So that [my] glory may sing to You and not be silent."

4 וכתוב אלקים אל דמי לך ופי' בזהר דקאי על בחי' מלי' שמזמרת תמיד נהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכך כו'. וזהו ואני תפלה אני היא בחי' מלי' היא בחי' תפלה כו'.

And it is written, "G-d, do not be silent," and the Zohar explains that it refers to the level of Malchus (sovereignty), which sings constantly: "the lower light calls constantly to the upper light and is not still," etc. And this is [the meaning of] "And I am prayer": "I" (ani) is the level of Malchus, which is the level of prayer, etc.

ובחי' מלי' כלולה מע"ס חב"ד ומדות ודבור ובחי' הדבור ממנו נמשכו עשרה מאמרות המלוכשים בעולמות ובפרט בנשמות ומלאכים כו' שמקבלים שלא ע"י העלם כ"כ כו'.

And the level of Malchus comprises ten Sefiros: Chochmah, Binah and Daas, the emotive attributes (middos), and speech. And from the level of speech were drawn the Ten Utterances, which are clothed in the worlds, and especially in souls and angels, etc., who receive not through so great a concealment, etc.

5 והנה כשיש גילוי אור א"ס בתהלה זו של מדת מלי' היינו שהגילוי בחב"ד ומדות עד גם בבחי' הדבור שבמלי' כמ"ש למען יזמרך כו'. אל דמי לך כו'.

Now, when there is a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) in this praise of the attribute of Malchus, that is, the revelation is in Chochmah, Binah and Daas and the emotive attributes, reaching even the level of speech within Malchus, as it is written, "So that glory may sing to You," etc., "Do not be silent," etc.

והנה עד"מ באדם התחתון כשמתפלל ברעותא דלבא וגילוי תשוקת הלב שאז הדבורים יוצאים מעומקא דלבא ורשפי אש ודבר היוצא מן הלב נכנס ללב השומע עד שהוא ג"כ מתפעל מזה משא"כ אם הדבור בקרירות כו'.

Now, by way of analogy, in man below: when he prays with the heart's desire and a revelation of the heart's yearning, then the words come out from the depth of the heart, [like] flashes of fire, and a word that comes out from the heart enters the heart of the listener, until he too is stirred by it. This is not so if the speech is cold, etc.

6 וכמ"כ יובן עד"מ למעלה בענין ואני תפלה דבחי' מלי' שהוא בחי' חב"ד ומדות שבמלי' עד גם בחי' הדבור

So too it will be understood by analogy above, regarding "And I am prayer," of the level of Malchus, which is the level of Chochmah, Binah and Daas and the emotive attributes within Malchus, reaching even the level of speech,

שהוא בחי האותיות כח הפועל שבנפעלים נשמות ומלאכים מאירים בבחי גילוי אלקות דברים היוצאי מן הלב כו'

which is the level of the letters, the power of the Maker within the things made: [they] shine in souls and angels as a revelation of G-dliness, [like] words that come out from the heart, etc.,

עד שמאיר בחי זו גם בנשמות שלמטה שנמשכי מאליהן להתפעל ולהתלהב לבו לה' בלי יגיעה וזהו בחי אהוי"ר הנמשכים מלמעלה עבודת מתנה אתן כו'.

until this level shines also in the souls below, which are drawn of themselves to be stirred and for one's heart to be set aflame for G-d without toil. And this is the level of love and awe that are drawn from above, [as it is written,] "a service of gift I will give," etc.

משא"כ לפעמים כשאין נמשך בחי דבור העליון בבחי גילוי למטה כמ"ש נאלמתי דומיה כרחל לפני גוזזיה נאלמה

This is not so at times, when the level of the supernal speech is not drawn down below in a revealed way, as it is written, "I was mute with silence," [and] "like a ewe before her shearers is mute,"

וגם מחמת גשמיות וחומריות האדם שאין לו כלי לקבל גילוי זה דהיינו כי כדי לקבל דו"ר הבאים מלמעלה הוא ע"י שמעורר תחלה אהוי"ר בנפשו.

and also because of a person's physicality and coarseness, so that he has no vessel to receive this revelation. That is: to receive the awe and love (dechilu u'rechimu) that come from above is through his first arousing love and awe in his soul.

7 וזהו ענין אדי שפתי תפתח. בחי שם אדי שהוא בחי מלי' הוא הפותח שפתי האדם המתפלל.

And this is the matter of "Ado-nai, open my lips." The level of the Name Ado-nai, which is the level of Malchus, is what opens the lips of the person who prays.

ופי יגיד תהלתך לשון יגיד הוא המשכה כמשל המושך מים מגבוה לנמוך שהמים הולכים מאליהם ורק שהאדם גרם בהטותו כלי המים העליונים כמ"כ התהלה והשבח שהנשמה משבחת אינה מצד השגת הנשמה עצמה

"And my mouth shall declare (yagid) Your praise": the expression yagid denotes drawing forth, as in the analogy of one who draws water from high to low, where the water flows of itself and the person only brought it about by tilting the vessel of the upper waters. So too, the praise and acclaim with which the soul praises is not by virtue of the soul's own comprehension,

שהיא המשיכה דבר מה רק התהלה היא תהלתך העצמי ממדת מלי ופי אינו אלא המגיד וממשיך בכחי גרם בעלמא.

as though it drew forth something; rather, the praise is “Your praise,” the essential [praise], from the attribute of Malchus, and “my mouth” is only the one that declares and draws it forth, as a mere cause.

8 והיינו שהפה שבאדם היא כלי להשראת דבור העליון כו'. וזהו ענין התהללו בשם קדשו לשון נפעל ולא נאמר הללו

That is, the mouth of a person is a vessel for the resting of the supernal speech, etc. And this is the matter of “hishallelu in His holy Name,” in the passive form, and it does not say hallelu:

דהיינו כשיש בחי גילוי מלמעלה אז אומר לנשמות ומלאכים עליונים שתהלתם ושבחם בהשגות שלהם באלקים חיים שאין התהלה שלהם לשיאמר הללו רק שנמשך להם בחי תהלה זו מלמעלה ופיהם יגיד תהלתו ית' הנמשך בהם מלמעלה

that is, when there is a revelation from above, then it says to the souls and the supernal angels, whose praise and acclaim are in their comprehension of the living G-d, that their praise is not their own, such that it would say hallelu; rather, this quality of praise is drawn to them from above, and their mouth declares His praise, may He be blessed, which is drawn into them from above.

(ולכן נאמר זה הפסוק התהללו כשהביאו את הארון לירושלים שאז עיי גילוי אלקות שבארון שהיא בחי נורא תהלות נורא אותיות ארון כמ"ש בסה"מ סי' עי"ז נמשך בהם גילוי בחי תהלה להיות התהללו כו').

(And therefore this verse, hishallelu, was said when they brought the Ark to Jerusalem, for then, through the revelation of G-dliness in the Ark, which is the level of “awesome in praises” (nora has the letters of aron, “ark”), as written in סה"מ, section 77, through this a revelation of the quality of praise was drawn into them, so that it would be hishallelu, etc.)

(ועיין בזח"א דקנ"ג סע"א ע"פ וישרנה הפרות ח"ב דקל"ח ע"א). ומכ"ז יובן ענין שיר השירים וכנ"ל:

(And see Zohar I, 153a, at the end of the first column, on “And the cows went straight,” [and] Zohar II, 138a.) From all this the matter of “the Song of Songs” will be understood, as above.

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך

For Fragrance, Your Oils Are Good

1 לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך.

“For fragrance, your oils are good; your name is oil poured forth; therefore the maidens love You.”

(רבות בשהי"ש ע"פ זה ובפסוק שובי שובי השולמית ור"פ לך לך ויקרא ספ"ג נשא פ"ג בקרבן נחשון גבי בלולה כשמן ור"פ תבא) הנה פעמים נקרא התורה יין ופעמים שמן כי טובים דודיך מ"יין.

(See the Midrash Rabbah on the Song of Songs on this verse, and on the verse “Return, return, O Shulamite”; and at the beginning of Lech Lecha; Vayikra [Rabbah], end of chapter 3; Naso, chapter 13, on the offering of Nachshon, regarding “mixed with oil”; and at the beginning of Tavo.) Now, sometimes the Torah is called wine and sometimes oil: “for Your love is better than wine.”

הענין דכתיב (זכרי' ט"ז) ותירוש ינוכב בתולות ובגמ' פ"ק דב"ב (ד"ב) מי שלבו אטום כו' היין מפקחו נכנס יין יצא סוד השמחה שהי' בהסתר מתגלה כו'.

The matter [is this]. It is written (Zechariah 9:17), “and new wine makes the maidens flourish”; and in the Gemara, first chapter of Bava Basra (12b): “one whose heart is sealed” etc., “wine opens him”; “wine enters, the secret comes out”: the joy that was hidden is revealed, etc.

ובעבודת ה' כי טובים דודיך מ"יין פ"י דודיך אהוי"ר בהתלהבות הבא מהתבוננות שהוא בחי' יין בינה להתבונן איך שמלכותך עלמא דאתגלייא הוא בחינת התגלות מאין ליש מחיה בחי' מקום וזמן וממשלתך בכל דור ודור כו'.

And in the service of G-d, “for Your love is better than wine” means: “Your love” is love and awe with fervor that comes from contemplation, which is the level of wine, Binah (understanding): to contemplate how “Your kingship,” the revealed world, is the level of revelation, [bringing] something from nothing, giving life to the dimensions of space and time, “and Your dominion is in every generation,” etc.

וזהו בחי' הסוד המוסתר בתוך העולמות עד שנדמה העולם ליש בפני עצמו. והדחילו והרחימו שנולד מזה ההתבוננות יצא הסוד הנ"ל כאלו נראה בחי' האלקות איך דכולא קמיה כלא חשיב ממש כידוע כו'.

And this is the level of the secret that is hidden within the worlds, to the point that the world seems to be a thing existing in its own right. And the awe and love born of this contemplation are "the secret comes out" mentioned above, as though the level of G-dliness were seen, how "all before Him is considered as truly nothing," as is known, etc.

(וזהו ענין מי גילה לבני רז זה מי היינו בינה והוא ענין גילוי החסדים המכוסים ביסוד אימא היינו גילוי האהוי"ר כו').

(And this is the meaning of "Who revealed this secret to My children?": "Who" (Mi) is Binah; and it is the revelation of the concealed kindnesses (chasadim) in the Yesod of Imma, that is, the revelation of love and awe, etc.)

וידוע שכנ"י נק' כלה והוא בהיות שהסוד יצא בהתגלוי שמאיר אור אלקות בנשמות ישראל. וזה נק' כד קבילת דכר

And it is known that the Congregation of Israel is called "bride," and this is when the secret comes out into revelation, so that the light of G-dliness shines in the souls of Israel. And this is called "when she has received the male"

(בזהר בא דל"ח ע"ב וע' בזהר הרקיע שם ובסה"מ ד"ט ע"א סי' כ"א) שהקב"ה נק' חתן.

(in the Zohar, Bo, 38b; and see the Zohar HaRakia there, and the work abbreviated Seh"m, folio 9a, section 21), for the Holy One, blessed be He, is called "bridegroom."

וכלה לית לה מגרמה כלום כ"א מה שנותנים לה מלמעלה כי בועליך עושיך כו' וכבוד ה' עליך זרח

And a bride has nothing of her own, only what is given her from above: "for your Husband is your Maker," etc., and "the glory of G-d has shone upon you,"

כי אשב בחושך ה' אור לי ואתקריי בחי' נערה בה' ה' גבורות דדכורא שנותן לה בכיאה ראשונה שהם דודיך הנ"ל עיקרם מעלמא דאתכסייא

"though I sit in darkness, G-d is a light for me." And she is called the level of na'arah (maiden) with a hei: the five Gevuros of the male, which he gives her at the first union; these are "Your love" mentioned above, whose essence is from the hidden world,

אלא שיוצאים דרך נוקי כו' (ועי בפע"ח שער ק"ש שעל המטה פיי"א ד"ה לקוטים ופרק ו' ובמק"מ ר"פ צו)

except that they come out by way of Nukva, etc. (And see Pri Etz Chaim, Gate of the Shema at Bedtime, chapter 11, the section beginning "Likkutim," and chapter 6; and Mikdash Melech at the beginning of Tzav.)

ועד לא קבילת שעדיין לא זרח אור אלקות בתוכה ונקי נער בלא ה' גבורות הנ"ל והוא מי שלבו אטום כבתולה שלא נתפעל בדו"ר מענין התבוננות עלמא דאתגלייא הנ"ל ונקרא עלמות

And before she has received, when the light of G-dliness has not yet shone within her, she is called na'ar, without the hei, [that is,] without the five Gevuros mentioned above. And this is one whose heart is sealed, like a virgin, who has not been stirred to awe and love by the contemplation of the revealed world mentioned above; and [these] are called "maidens" (alamos).

(ועמ"ש ע"פ עיני כל שאז נקי כל חסר ה' דכלה ה"ג דדכורא כו' ועמ"ש מזה בד"ה יחיינו מיומים כו' ועמ"ש ע"פ וארשתיך לי כו' וע"פ ואשה כי תדור כו' וע"פ כי תצא כו' ואח"כ תבא אליה כו' וע"פ טוב לחסות):

(And see what is written on "The eyes of all," that then she is called kol (all), lacking the hei of kalah (bride), [which is] the five Gevuros of the male, etc.; and see what is written about this in the maamar beginning "He will revive us after two days," etc.; and see what is written on "I will betroth you to Me," etc., and on "And if a woman vows," etc., and on "When you go out," etc., "and afterward you shall come to her," etc., and on "It is good to take refuge.")

2 והעצה שיהי אף בחי עלמות אהבוך הוא בחי שמן לריח שמניך טובים. והתורה נקי שמן תורק שהורק מכלי אל כלי שמה שלמטה בא למעלה

And the counsel so that there be also the level of "the maidens love You" is the level of oil: "for fragrance, your oils are good." And the Torah is called "oil poured forth" (shemen turak), [oil] that is poured from vessel to vessel, so that what was below comes above,

שהוא מתהפך כו' אז עולה הריח משולי הכלי הראשון ובמלואו משמן היי הריח למטה כנ"ל כו' for it is turned over, etc.; then the fragrance rises from the bottom of the first vessel, whereas while it was full of oil the fragrance was below, as mentioned above, etc.

והנמשל שהתורה נשתלשלה בעניני גשמיות וסיפורי מעשיות ואותיות גשמיות ה' בחכמה יסד ארץ
אבא יסד ברתא שמתהפך מה שלמטה למעלה ומה שלמעלה למטה כו'.

And the point of the analogy is that the Torah came down, step by step, into physical matters, narratives of events and physical letters: "G-d founded the earth with wisdom"; "Abba founded the daughter"; so that what is below is turned upward and what is above downward, etc.

וזהו שמן תורק שמך כל התורה הם שמותיו של הקב"ה אז לריח שמניך כו' ואותיות נקראו סוסים
שבאים מהשתלשלות רבות מעלמא דדכורא בחי' שמן כו'

And this is "your name is oil poured forth": the whole Torah is the Names of the Holy One, blessed be He; then [comes] "for fragrance, your oils," etc. And the letters are called "horses," for they come through many stages of descent from the masculine world, the level of oil, etc.

(ונק' שמן תורק שמתהפך כו' כי האותיות עם היות שהן למטה מהשכל והמדות ונק' אבנים בס"י
שהם בחי' דומם

(And it is called "oil poured forth," which is turned over, etc., because the letters, although they are below intellect and the emotive attributes (middos), and are called "stones" in Sefer Yetzirah, being the level of the inanimate,

אבל שרש האותיות והדומם מקורם למעלה מהשכל אלא שהוא כחותם המתהפך כו' ועמ"ש ע"פ
מזמור שיר חנכת הבית מענין אותיות ואבנים כו' וע"פ ויגש אליו יהודה כו'.

yet the root of the letters and of the inanimate has its source above intellect, only it is like an inverted seal, etc. And see what is written on "A psalm, a song for the dedication of the House," concerning letters and stones, etc., and on "And Yehudah approached him," etc.

וזהו לריח שמניך שנמשכין משמן המריח שהוא בחי' ומדרגת שמן המשחה. ועמ"ש מענין
אפרסמונא דכיא בביאור ע"פ מי יתנך כו' ועמ"ש מענין שמן המשחה)

And this is "for fragrance, your oils," which are drawn from the fragrant oil, which is the level and rank of the anointing oil. And see what is written concerning "pure balsam" in the explanation on "O that you were [as my brother]," etc.; and see what is written concerning the anointing oil)

(לקמן) פ' נשא ע"פ זאת חנוכת המזבח ביום המשח כו' ובהרמ"ז פ' אמור (דפ"ט) גבי ההוא שמן
עילאה כו'

(later on), in Parshas Naso, on "This was the dedication of the altar on the day it was anointed," etc.; and in the Ramaz on Parshas Emor (89), regarding "that supernal oil," etc.

וע' באגה"ק ד"ה ויעש דוד בענין שרש האותיות שמקורן הוא משכל הנעלם וקדמות השכל כו'

And see Iggeres HaKodesh, the section beginning “And David made,” concerning the root of the letters, whose source is the hidden intellect and the beginning of intellect, etc.

ועמ"ש ס"פ מקץ בד"ה נר חנוכה מצוה כו' שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה כו'

And see what is written at the end of Parshas Miketz, in the maamar beginning “The Chanukah lamp is a mitzvah,” etc., that the letters of the Torah are rooted far, far above the level of the Torah [itself], etc.

וע"ש שבתורה נאמר ותורה אור והאותיות שרשן מבחי' אור שהוא מקור האור כו' ואור היינו רוח.

And see there, that of the Torah it is said “and the Torah is light,” while the letters are rooted in the level of air (avir), which is the source of light (or), etc.; and air is ruach (breath).

3 וזהו ענין לריח שמניך כי ריח ורוח ענין א' כמ"ש במ"א וכמארז"ל ע"פ ריח ניחוחי נחת רוח לפני כו'.

And this is the meaning of “for fragrance, your oils,” for fragrance (rei'ach) and spirit (ruach) are one matter, as is explained elsewhere, and as our Sages said on “My pleasing fragrance” (rei'ach nichochi): “a gratification of spirit (nachas ruach) before Me,” etc.

ולכן נק' האותיות סוסים שמגביהים מאד למעלה וכל העלאות ממטה למעלה ע"י האותיות דהרהור לא עביד מידי כו'

Therefore the letters are called “horses,” for they lift very high upward, and all ascents from below to above are by means of the letters, for “thought accomplishes nothing,” etc.

ועיין במבוא שערים ש"ג ח"ג פ"ג בענין מפיו דעת כו' והרוכב על הסוס ישאנו למקום רחוק שלא היה יכול להגיע ברגלים כו'.

And see Mevo She'arim, Gate 3, Part 3, chapter 3, on “from His mouth [come] knowledge,” etc. And [as with] one who rides a horse: the horse will carry him to a distant place that he could not have reached on foot, etc.

וכמ"כ עד"מ בשומו כל מחשבתו באותיות מגביהים ומעלים אותו למקום גבוה (וכמ"ש מזה לקמן סד"ה לסוסתי כו') אבל כתיב לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה.

So too, by way of analogy, when he puts all his thought into the letters, they lift him and raise him to a high place (as written on this later, at the end of the maamar beginning "To My mare," etc.). But it is written: "He does not desire the strength of the horse, nor take pleasure in the legs of a man."

פ"י כשאנינו מעמיק חב"ד שלו בהאותיות כ"א מחשבתו בלבד הרי זה כרכיבת הסוס בלבד שרגליו ללבד דבוקים בסוס והסוס רץ והוא אינו עושה כלום כו'

Meaning: when he does not immerse his Chochmah, Binah and Daas in the letters, but only his thought, this is like mere horse-riding, where only his legs cling to the horse, and the horse runs while he does nothing, etc.

כ"א רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו פ"י שיעמיק חב"ד שלו בהתבוננות גדולת ה' עם דיבוק מחשבתו בהאותיות

Rather, "G-d takes pleasure in those who fear Him, in those who hope for His kindness": meaning, that he immerse his Chochmah, Binah and Daas in contemplating the greatness of G-d, together with the cleaving of his thought to the letters

(ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה לסוסתי וע"פ אז ישיר) וישים בלבו ענין עצה היעוצה כשרואה שהוא רחוק מאד מהתפעלות הלב והתלהבות מהתבוננות כו'

(and see what is written in Parshas Beshalach, in the maamar beginning "To My mare," and on "Then [Moshe] sang"). And he should take to heart the well-counseled counsel when he sees that he is very far from being stirred in his heart and from fervor [born] of contemplation, etc.:

ומשפיל א"ע בתכלית לאמר מה אני כי יה יה לי התלהבות כי לבי אטום היות

he should humble himself utterly, saying: "What am I, that I should have fervor, for my heart is sealed, since

כי אני מרוחק בתכלית הריחוק מה' אחד רק זאת בידו לבקש על נפשו לחפוף לדבקה בה' והוא ענין המיחלים לחסדו שמצפים ומשתוקקים בתשוקה רבה שיהיה התגלחת אלקות כו'.

I am utterly, utterly distant from the One G-d?" Only this is in his power: to plead for his soul, to desire to cleave to G-d. And this is "those who hope for His kindness": they wait and long with great longing for the revelation of G-dliness, etc.

4 ואני איני רוצה להיות נפרד כו'. זהו פירוש לחסדו ח"ס דלי"ת התגלות אלקות. וזהו לצפירת תפארה למצפים תפארתו והדר גאוונו ומזה יוכל להמשיך חסד ה' עליו שיתפעל לבו כו'.

"And I do not want to be separated," etc. This is the meaning of "His kindness" (chasdo): chas dalet, [pity on the dalet,] the revelation of G-dliness. And this is "a diadem of beauty" (tzeфирas tif'arah): for those who await (metzapim) His beauty and the splendor of His majesty. And from this he can draw G-d's kindness upon himself, so that his heart will be stirred, etc.

וכן בענין לימוד התורה שבע"פ התגלות רצונו ית' בזה העולם הגשמי טהור ומותר אסור כו' And so too regarding the study of the Oral Torah, the revelation of His blessed will in this physical world: pure and impure, permitted and forbidden, etc.

ומי שאין לו אפי' בחי' המיחלים לחסדו הנ"ל עליו כתיב זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל בחי' נוק' כו' על ישראל אמונתו. ולבית ישראל ממשיך גם אמונה כו':

And one who does not have even the level of "those who hope for His kindness" mentioned above: of him it is written, "He remembered His kindness and His faithfulness to the house of Israel," the level of Nukva, etc.; "upon Israel, His faithfulness." And to the house of Israel He draws down faith as well, etc.

5 ולתוספת ביאור ענין שמן תורק הוא עפמ"ש במ"א פי' הזהר (בראשית דכ"ז ע"ב) בענין משנה אתתא דההוא נער כו'

To explain further the meaning of "oil poured forth": it is according to what is written elsewhere explaining the Zohar (Bereishis, 27b) on "the Mishnah is the wife of that youth," etc.,

שבדיני התורה הנגלית שלפנינו מלובש ונמשך בזה עצמיות ח"ע מה שאין גילוי זה אפי' בעולמות העליונים

that in the laws of the revealed Torah before us, the very essence of supernal Chochmah is clothed and drawn down, a revelation that does not exist even in the higher worlds,

כי גם בג"ע מאיר רק זיו השכינה והארה לבד מח"ע כו' וכמ"ש הטעם לזה במ"א (גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו) ממשל הארי כו'

for even in the Garden of Eden only the radiance of the Shechinah shines, and a mere glimmer of supernal Chochmah, etc. And the reason for this is explained elsewhere (regarding Purim, in the maamar beginning "For Avraham did not know us") from the analogy of the lion, etc.:

פני אריה אל הימין כו' וכמו כן הארת ח"ע מוכרח להתלבש במקום היותר נמוך דהיינו עניני הלכות טמא כשר כו'

“the face of a lion on the right,” etc.; and likewise the glimmer of supernal Chochmah must necessarily be clothed in the lowest place, namely in the laws of impure and fit, etc.

ע"ש והוא ג"כ עד"מ הנזכר באגה"ק קרוב לסופו ועוד זאת שהרי הדבור כו' רק הארה כו' משא"כ הטפה נמשך בה גם ממהות הנפש ועצמותה ע"ש.

See there. And it is also like the analogy mentioned in Iggeres HaKodesh near its end: “Moreover, speech,” etc., is only a glimmer, etc., whereas in the drop [of seed] there is drawn also from the very being and essence of the soul; see there.

6 ועיין עוד שם ד"ה בר"מ פ' נשא. וזהו ענין שמן תורק שהורק ונמשך עצמיות השמן ממש למטה.

And see further there, the section beginning “In the Raaya Mehemna, Parshas Naso.” And this is the meaning of “oil poured forth”: the very essence of the oil itself is poured out and drawn down below.

וזהו מה שלמעלה בא למטה דייקא כנ"ל. וענין שמן תורק שמך הנה נת' הפי' למעלה דהיינו כמארז"ל כל התורה היא שמותיו של הקב"ה כו'

And this is [how] what is above comes specifically below, as mentioned above. And as for “your name is oil poured forth,” the meaning was explained above, namely as our Sages said, “the whole Torah is the Names of the Holy One, blessed be He,” etc.

ועמ"ש מזה ע"פ ואלה שמות בני"י ובפ' יתרו בד"ה משה ידבר איך דכל מעשה המצות הן לאתקנא רזא דשמיא כו' ע"ש.

And see what is written on this on “And these are the names of the children of Israel,” and in Parshas Yisro, in the maamar beginning “Moshe spoke,” how all the performance of the mitzvos is “to perfect the mystery of His Name,” etc.; see there.

ובזהר פ' צו (דל"ד ע"א) פי' שמך היינו מלי' שבה הורק ונמשך השמן דח"ע ע"ש

And in the Zohar, Parshas Tzav (34a), “your name” is explained as Malchus, into which the oil of supernal Chochmah is poured and drawn; see there.

(ועיין בזהר פ' יתרו דפ"ז ע"ב ע"פ טוב שם משמן טוב ובוהר ח"א דצ"ו סע"א) והיינו כמ"ש בזהר פ' תרומה (דקמ"ה ע"ב) ירותא דאבא ירתא ברתא כו'

(And see the Zohar, Parshas Yisro, 87b, on "A good name is better than good oil," and the Zohar, volume 1, end of 96a.) And this is as written in the Zohar, Parshas Terumah (145b): "The inheritance of the father, the daughter inherits," etc.

והיינו כנודע מענין בחכמה יסד ארץ דייקא משא"כ כונן שמים בתבונה וכמ"ש מזה בפ' בראשית בד"ה

And this is as is known concerning "with wisdom He founded the earth," specifically, unlike "He established the heavens with understanding"; and as written on this in Parshas Bereishis, in the maamar beginning

להבין הטעם כו' ובענין וייצר כו' את האדם עפר כו' והנה בחי' מלכות פה תשבע"פ קרינן לה כו' "To understand the reason," etc., and on "And [G-d] formed the man [of] dust," etc. Now the level of Malchus [is] "the mouth: the Oral Torah we call her," etc.

ועי' מ"ש לקמן בד"ה שחורה אני בענין ערבים עלי דברי סופרים כו' שהן למעלה מבחי' ספר הוא בחי' תשב"כ כו'

And see what is written later, in the maamar beginning "I am black," on "The words of the Scribes are dearer to Me," etc., that they are above the level of "book," which is the level of the Written Torah, etc.;

ע"ש ועי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי במש"ש אלא שהוא כחותם המתהפך ונעוץ תחלתן בסופן כו'. see there. And see Iggeres HaKodesh, the section beginning "He and His life-force," on what is written there: "only it is like an inverted seal, and their beginning is wedged in their end," etc.

וזהו שמן תורק שמך. שבההלכות תשבע"פ נמשך מבחי' עצמיות השמן שהוא גבוה מאד נעלה היינו כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן כו'

And this is "your name is oil poured forth": into the laws of the Oral Torah there is drawn from the level of the essence of the oil, which is exceedingly high and exalted; that is, as it is written, "Like the good oil upon the head, running down upon the beard, the beard of Aharon," etc.

וכמ"ש (לקמן) בד"ה בהעלותך את הנרות שבחי' דיקנא דכהנא רבא בחי' שערות אלו הלכות כו' ועי' יש בחי' שמן מלמעלה כו'

And as written (later) in the maamar beginning "When you kindle the lamps," that the level of the beard of the High Priest is the level of hairs, which are the laws, etc., and upon this there is the level of oil from above, etc.;

ע"ש ומ"ש ב"פ הזקן זקן י"ל עפמ"ש לקמן בד"ה שחורה אני שהלכות שבמצות עשה שהן מבחי' חסד נמשכים מבחי' דיקנא עילאה

see there. And as for its saying "the beard" twice, "the beard, the beard [of Aharon]," one may say [it is] according to what is written later, in the maamar beginning "I am black," that the laws in the positive commandments, which are from the level of Chesed, are drawn from the level of the supernal beard,

שהוא בחי' לבנונית כתלג חיוור ועמר נקא וההלכות שבמצות ל"ת נמשכים מבחי' קווצותיו תלתלים שחורות וכי' עיין באדרת נשא (דקל"ב תחלת ע"א).

which is the level of whiteness, "white as snow" and "like pure wool"; and the laws in the negative commandments are drawn from the level of "his locks are curled, black," etc.; see the Idra of Naso (beginning of 132a).

וזהו ענין לריח שמניך טובים כי בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' שרשו גבוה מאד נעלה.

And this is the meaning of "for fragrance, your oils are good": for the level of "like the good oil," etc., "running down upon the beard," etc., has its root exceedingly high and exalted.

ולכן נק' שמן המריח וזהו ענין תליסר נהרותא דמשחא אפרסמון דכ"יין (בגמרא תענית דכ"ה ע"א) שהוא בחי' גבוה יותר מסתם שמן וכמ"ש במ"א בפ' תרומה סד"ה

Therefore it is called "fragrant oil," and this is the meaning of "thirteen rivers of pure balsam oil" (in the Gemara, Taanis 25a), which is a higher level than plain oil; and as written elsewhere, in Parshas Terumah, at the end of the maamar beginning

הנה כתיב ועמך כולם צדיקים כו' ועיין בזהר ר"פ אמור (דפ"ח ע"ב) וע' בזהר ר"פ תרומה (דקכ"ז ע"ב).

"Now it is written, 'And your people are all righteous,'" etc. And see the Zohar, beginning of Emor (88b), and see the Zohar, beginning of Terumah (127b).

וע' מענין לריח שמניך בזהר פ' אחר (דנ"ח סע"ב) ובפ' בהעלותך (דק"ג ע"א) ובפ' צו (דל"ה סע"א) ור"פ וירא (דצ"ו א') ובהרמ"ז שם:

And see concerning "for fragrance, your oils" in the Zohar, Parshas Acharei (end of 58b), and in Parshas Beha'aloscha (150a), and in Parshas Tzav (end of 35a), and at the beginning of Parshas Vayera (96a), and in the Ramaz there.

7 עוד יש לומר בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ע"ד משמעות פ"י המדרש שיר השירים דמפרש שמן תורק הוא מדרגה גבוה יותר מן לריח שמניך שאינו

One may further say, in explaining "for fragrance, your oils," etc., and "oil poured forth," etc., following the plain sense of the explanation of the Midrash on the Song of Songs, which explains that "oil poured forth" is a higher level than "for fragrance, your oils," which is

אלא כעין ריח בעלמא מהשמן אבל שמן תורק היינו כאדם שמריק מכלי לכלי חבירו שנותן לו השמן בעצמו.

only a kind of mere fragrance from the oil; but "oil poured forth" is like a person who pours from a vessel into his friend's vessel, who gives him the oil itself.

והוא עפמ"ש במ"א (בד"ה תורה לנו כו' בפ' הברכה) שבהמשכה מתשב"כ שהיא בחי' חתן לתשב"ע"פ שהיא בחי' כלה יש ב' בחינות ומדרגות.

And this is according to what is written elsewhere (in the maamar beginning "Moshe commanded us the Torah," etc., in Parshas VeZos HaBerachah), that in the flow from the Written Torah, which is the level of the bridegroom, to the Oral Torah, which is the level of the bride, there are two levels and ranks.

הא' ע"ד נובלות חכמה שלמעלה תורה ונקרא אירוסין שהוא המשכה חיצונית וזהו ענין לריח שמניך.

The first is in the manner of "the fallen fruit of the supernal wisdom is Torah," and it is called erusin (betrothal), which is an external flow; and this is "for fragrance, your oils."

וכמ"ש בלק"ת בתלים ע"פ ויקם עדות ביעקב כו'. וזהו שאינו אלא כעין ריח בעלמא הארת יסוד אבא ולא מהותו ועצמותו ממש.

And as written in Likkutei Torah on Tehillim, on "He established a testimony in Yaakov," etc. And this is why it is only a kind of mere fragrance: a glimmer of the Yesod of Abba, and not its very being and essence.

אמנם הבחי' הב' הוא שיומשך מבחי' חתן לכלה מבחי' פנימיות תשב"כ והוא ענין נשואין ויחוד חתן וכלה ע"ש. וזהו שמן תורק שמך שנמשך עצמיות השמן דח"ע בבחי' מלי' תשב"ע"פ כו':

However, the second level is that there be drawn from the level of the bridegroom to the bride, from the level of the inner dimension of the Written Torah; and this is nisu'in (marriage) and the union of bridegroom and bride; see there. And this is "your name is oil poured forth": the essence of the oil of supernal Chochmah is drawn into the level of Malchus, the Oral Torah, etc.

8 והנה מכ"ז נמשך על כן עלמות אהבוך. דהיינו בחי' בי"ע שמקבלים מבחי' מלכות שהיא מקור דבי"ע וכמ"ש בזהר ח"ג

Now from all this follows "therefore the maidens (alamos) love You": that is, the level of Beriah, Yetzirah and Asiyah, which receive from the level of Malchus, which is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah; as written in the Zohar, volume 3

(דנ"ח סע"ב) ח"ב קמ"ד ב' (וע' עוד ח"א צ"ח א' ח"ג נ"ט א' ע"א ב')

(end of 58b), volume 2, 144b (and see further volume 1, 98a; volume 3, 59a, 71b).

וכן מבחי' מלי' דאצי' נמשך להיות גילוי למטה בכל א' מישראל ע"י שמקבלים עליהם עול מלכות שמים

And likewise from the level of Malchus of Atzilus there is drawn a revelation below in each and every one of Israel, through their accepting upon themselves the yoke of the kingship of Heaven.

ואזי בעסק התורה נמשך בו ג"כ מבחי' לריח שמניך כו' ושמך תורק כו' והיינו ג"כ ע"ד ב' בחי' הנ"ל דאירוסין ונישואין

And then, in the study of Torah, there is drawn into him as well from the level of "for fragrance, your oils," etc., and "oil poured forth," etc.; and this too is in the manner of the two levels mentioned above, betrothal and marriage;

והיינו להיות נקלט ונתפס במוח ובלב אור ה' דאורייתא וקב"ה כולא חד כו' ושתכנס ההתבוננות בקרב איש ולב עמוק כו'

that is, that the light of G-d be absorbed and grasped in the mind and in the heart, [for] "the Torah and the Holy One, blessed be He, are entirely one," etc., and that the contemplation enter "within a man, and a deep heart," etc.

וכמארז"ל המאור שבה מחזירו למוטב וכמ"ש סד"ה בהעלותך בענין כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו כו' ושמך ימינו יקרא כו' ע"ש.

And as our Sages said, "the light within it brings him back to the good"; and as written at the end of the maamar beginning "When you kindle," on "like the good oil," etc., that runs down "according to his attributes," etc., and "the oil of his right hand calls out," etc.; see there.

9 וזהו דמתחלה אמר כי טובים דודיך מיין יין הוא ההתבוננות בעלמא דאתגלייא שמזה ההתבוננות נמשך להיות בחי כלה כו' כנ"ל.

And this is why it first says “for Your love is better than wine”: wine is contemplation of the revealed world, and from this contemplation comes about the level of the bride, etc., as mentioned above.

אך כדי שיהי אף בחי עלמות אהבוך דהיינו אפילו מי שלבו אטום ולא נתפעל מהתבוננות הנ"ל.

But so that there be also the level of “the maidens love You,” that is, even one whose heart is sealed and who has not been stirred by the contemplation mentioned above,

הנה הוא ע"י עסק התורה שהיא בחי שמן כנ"ל שהיא בחי אשר אנכי מצוך כו'

this is through occupation with Torah, which is the level of oil, as mentioned above, which is the level of “that I (Anochi) command you,” etc.,

דלית מחשבה תפיסא ביה כלל ולפי שהוא מבחי עליונה מאד ע"כ יוכל לעשות חקיקה וכלי גם במי שלבו אטום כו'

which no thought can grasp at all; and because it is from a very lofty level, therefore it can make an engraving and a vessel even in one whose heart is sealed, etc.

וכענין משנ"ת בפ' בחקתי (ד"ה מבואר בע"ה) שע"י נעשה חקיקה מבפנים בנה"ב כו' וזהו ענין באר חפרוה שרים כו'

And [this is] like what is explained in Parshas Bechukosai (the maamar beginning “It is explained in Etz Chaim”), that through this an engraving is made from within in the animal soul, etc.; and this is the meaning of “a well that princes dug,” etc.;

ע"ש וכענין המבואר עוד במ"א (בד"ה וארשתוך לי) בענין לבי בושרי ירננו אל אל חי כי

see there. And [it is] like what is explained further elsewhere (in the maamar beginning “I will betroth you to Me”) concerning “my heart and my flesh sing to the living G-d,” for

הנה הלב והבשר לפי שהם כלים גשמיים כו' אינם נכספים לחצרות ה' שהוא מקור וחיי הנפש וכענין בחי ההתבוננות בעלמא דאתגלייא הנק' יין כנ"ל

the heart and the flesh, because they are physical vessels, etc., do not yearn for “the courts of G-d,” which are the source and life of the soul, like the level of contemplation of the revealed world, which is called wine, as mentioned above,

כי אם כאשר ירננו אל אל חי בעצמו ובכבודו כו' שכל מה שהיא בחי' עליונה יותר יכולה היא לירד ולהתפשט למטה יותר ועי"ז באה ונגעה עד הלב ובשר כו' ע"ש באריכות.

but only when they sing to the living G-d Himself, in His glory, etc.; for the higher a level is, the more it can descend and spread further below, and through this it comes and reaches the heart and flesh, etc.; see there at length.

ועד"ז הוא כאן דלפי שבחי' ריח שמניך ושמן תורק הוא המשכה מבחי' עליונה הרבה יותר ממדרגת היין ושמן צף ע"ג יין כו'.

And so it is here: because the level of "the fragrance of your oils" and "oil poured forth" is a flow from a level far higher than the rank of wine, and oil floats on top of wine, etc.

ובגמ' פ"ק דשבת (ד"ה ע"ב) שנחלקו רבנן ורבי יוחנן בן נורי אי הוה חיבור זה לזה

And in the Gemara, first chapter of Shabbos (5b), where the Sages and Rabbi Yochanan ben Nuri disagree whether they count as joined to one another,

והיינו מפני שהשמן הוא גבוה מאד בבחי' חכמה עילאה דכולא כמ"ש בזהר פ' צו (דל"ד ע"א) ולכן הוא לעילי לעילא מבחינת היין כו'

and this is because oil is very high, at the level of "the supernal Chochmah of all," as written in the Zohar, Parshas Tzav (34a), and therefore it is far, far above the level of wine, etc.

ולכן יוכל להפעיל גם במי שלבו אטום שיחוק לבו ע"י דברי תורה שיהי' גם עלמות אהבוך כו' וכענין ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו':

And therefore it can take effect even in one whose heart is sealed, that his heart be engraved through words of Torah, so that there be also "the maidens love You," etc.; and like "I will pass through the land of Egypt: I and not an angel," etc.

10 ב עוי"ל בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ע"ד המדרש הנ"ל שזהו ענין לעולם ישלש אדם תלמודו שליש במקרא שליש במשנה ושליש בתלמוד.

(2) One may further say, in explaining "for fragrance, your oils," etc., and "oil poured forth," etc., following the Midrash mentioned above, that this is the matter of "A person should always divide his study into three: a third in Scripture, a third in Mishnah and a third in Talmud."

והנה בלימוד המצות משנה ותלמוד משיג ותופס המהות חכמתו ית' מאחר שנתלבשה בדברים גשמיים שהן רצונו וחכמתו ית' ממש.

Now in studying the mitzvos, Mishnah and Talmud, one comprehends and grasps the very being of His blessed wisdom, since it has been clothed in physical matters, which are truly His blessed will and wisdom.

וזהו ענין שמן תורק כו' משא"כ בסיפורי מעשיות שבתנ"ך שאינו מושג כלל חכמתו ית' המלובשת בתיבות וצירופי אותיות.

And this is "oil poured forth," etc. This is not so with the narratives of Tanach, where His blessed wisdom, clothed in the words and combinations of letters, is not comprehended at all.

וכמ"ש בזהר בהעלותך (דקנ"ב ע"א) שפשטיות המובן מן הסיפור מעשיות שבתורה נקרא לבושא דאורייתא וביאר הרמ"ז שם

And as written in the Zohar, Beha'aloscha (152a), that the plain sense understood from the narratives of the Torah is called "the garment of the Torah"; and the Ramaz explained there

כמו עד"מ פ' ואלה כו' בארץ אדום כו' שודאי מעשה היה כך היה ואין יוצא מידי פשוטו אבל אין כוונת ה' בו בעצם

that, for example, [in] the section "And these [are the kings]...in the land of Edom," etc., certainly the event happened as it happened, and [the verse] does not depart from its plain meaning, but G-d's intent in it is not [the event] itself;

אבל בה נגוזו סודות עולם התהו כו' ע"ש ובהר שם (דקמ"ט ע"ב) שהאריך בזה. ובפרדס שער כ"ז פ"א האריך בביאור מאמר הזהר הנ"ל וכתב וז"ל.

rather, in it are hidden the secrets of the World of Tohu, etc.; see there; and in the Zohar there (149b), which elaborates on this. And in the Pardes, Gate 27, chapter 1, he elaborates in explaining the above Zohar statement, and writes as follows:

אבל כאשר יבוא האדם ללמוד בתורה צריך שיהי' כוונתו שהוא לומד הענין ההוא במה שהם דברים אלהיים שנעלם ממנו עוצם פנימיותם וכו' ועם היות שהוא לא ישכיל בה

"But when a person comes to study the Torah, his intent must be that he is studying that matter as being divine words, whose immense inwardness is hidden from him, etc.; and even though he understands nothing of it

כי אם פשטיות הסיפור ואין צריך לומר זה אלא אפי' מי שלא יבין כלל כו' גם יש לו שכר טוב עכ"ל
but the plain sense of the narrative, and needless to say this one, but even one who does not understand at all, etc., he too has a good reward." End of quote.

ולכן האותיות התורה ופשטיות הסיפור נק' ריח שמניך כי עם היות שאינו מובן ומושג כלל פנימיות חכמתו ית' הגנוזה ומלובשת בסיפור מעשה ואותיות ההם

Therefore the letters of the Torah and the plain sense of the narrative are called "the fragrance of your oils": for even though the inwardness of His blessed wisdom, hidden and clothed in that narrative and those letters, is not understood or comprehended at all

(משא"כ בהשכלת פשט הדינים והמצות כמו שבאו בביאור המשנה והגמ' שגם הפשטיות המובן נק' גופי תורה ולא לבושה לבד ע"ש בזהר ובפרדס)

(unlike grasping the plain sense of the laws and mitzvos as they come in the explanation of the Mishnah and Gemara, where even the plain, understood sense is called "the bodies of the Torah" and not merely a garment; see there in the Zohar and in the Pardes),

עכ"ז האותיות ופשטיות הסיפור הן הן ריח שמניך שבהם ועל ידם ממשיך הקורא במקרא ריח והארה מבחי' שמן משחת קדש

nevertheless the letters and the plain sense of the narrative are themselves "the fragrance of your oils," for in them and through them the one who reads Scripture draws down a fragrance and glimmer from the level of "the oil of holy anointing,"

וכמו עד"מ שמריחים ריח הטוב אע"פ שאינו טועם אותו בפיו כלל ואע"פ שהוא רחוק ממנו כו'
just as, by way of analogy, one smells a good fragrance even though he does not taste it in his mouth at all, and even though he is far from it, etc.

ואדרבה הריח הזה נמשך ממקום עליון ביותר שהוא בחי' שמן המריח שלמעלה מבחי' שמן סתם ח"ע כו'

On the contrary, this fragrance is drawn from an exceedingly high place, which is the level of the fragrant oil, which is above the level of plain oil, supernal Chochmah, etc.

ולפי שהוא גבוה יותר במעלה לא יכול לבא בהתגלות בבחי' קירוב בבחי' טעם כענין שמן תורק כו'
And because it is higher in rank, it cannot come into revelation in a manner of closeness, in the manner of taste, like "oil poured forth," etc.,

אלא בבחי' ריח לבד כו' (וכמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי בניי בענין ירדן יריחו) וז"ש בזהר
בהעלותך (דקמ"ט ע"ב)

but only in the manner of fragrance, etc. (as written in the explanation on "These are the journeys of the children of Israel," concerning "the Jordan at Jericho"). And this is what is said in the Zohar, Beha'aloscha (149b):

דההוא מלה דההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתי אלא לאחזאה על ההוא כללא
קאתי כו' ע"ש.

"That word of that narrative does not come to show about itself alone, but comes to show about that general principle," etc.; see there.

ואעפ"כ יש ג"כ מעלה יתירה ועצומה בבחי' שמן תורק שהוא המשכת עצמיות ח"ע ולא ריח והארה
לבד כו' ושניהם כאחד טובים.

Nevertheless there is also an additional, immense advantage in the level of "oil poured forth," which is the drawing down of the essence of supernal Chochmah, and not merely fragrance and a glimmer, etc.; and both alike are good.

והנה לימוד הזהר וכהאריז"ל הוא בכלל שליש במקרא. וכמ"ש במ"א בפ"י הזוהר דבראשית (דכ"ז
ע"ב) הנזכר למעלה הטעם לזה.

Now the study of the Zohar and of the Arizal is included in "a third in Scripture." And the reason for this is written elsewhere, in explaining the Zohar on Bereishis (27b) mentioned above.

וקיצור הענין דהרי מדרש הזהר וכן מדרש רבה ושאר המדרשות הן פ"י המקרא ופירש"י בפ"ק
דברכות (ד"א ע"ב) שמדרש הוא קרוב למקרא כו' ע"ש

In brief: the Midrash of the Zohar, and likewise Midrash Rabbah and the other Midrashim, are commentary on Scripture; and Rashi explained in the first chapter of Berachos (11b) that Midrash is close to Scripture, etc.; see there.

ואף שבהלכות ת"ת מבואר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג הן בכלל שליש במשנה היינו
עכ"פ מפני שהן פ"י דיני וגופי התורה כמו המשנה ממש.

And although in Hilchos Talmud Torah it is explained that the Midrash of the Torah, that is, Sifra and Sifrei and the like, is included in "a third in Mishnah," that is at any rate because they are the explanation of the laws and bodies of the Torah, just like the Mishnah itself.

אבל בלימוד סודות הזהר אין השגה אפילו לגדולי החכמים רק ידיעת המציאות מההשתלשלות ולא השגת המהות כלל וה"ז כעין לימוד המקרי

But in studying the secrets of the Zohar there is no comprehension even for the greatest of sages, only knowledge of the existence of the chain of descending worlds, and no comprehension of the essence at all; and this is like the study of Scripture,

שהוא קורא בשמותיו של הקב"ה אע"פ שאינו משיג כלל עצמיות הגנוז בהן כנ"ל וכעין זה הוא בלימוד הזהר וע"ה.

where one reads the Names of the Holy One, blessed be He, even though he does not comprehend at all the essence hidden in them, as mentioned above; and similar to this is the study of the Zohar and Etz Chaim.

ולכן הוא בכלל שליש במקרא (ומתורץ בזה מ"ש הר"ן ספ"ק דע"ז שהרי המשנה חמורה מן המקרא כו' ולמה צריך שליש היום למקרא)

Therefore it is included in "a third in Scripture." (And this resolves what the Ran writes at the end of the first chapter of Avodah Zarah: "since Mishnah is weightier than Scripture," etc., "why is a third of the day needed for Scripture?")

ולכן ג"ז נקרא לריח שמניך שידיעת המציאות היא כמו ריח בעלמא לגבי השגת מהות חכמתו ית' שבמשנה ותלמוד.

Therefore this too is called "for fragrance, your oils," for knowledge of the existence is like mere fragrance compared to comprehension of the essence of His blessed wisdom that is in Mishnah and Talmud.

וע"ד שנתבאר באגה"ק קרוב לסופו שבלמוד סדר ההשתלשלות אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו בלימוד המצות שמשיג ותופס המהות כו'

And [this is] along the lines of what is explained in Iggeres HaKodesh near its end, that in studying the order of the chain of descent, even if one has comprehended the existence, it is not in itself superior to the study of the mitzvos, in which one comprehends and grasps the essence, etc.,

אלא מצד שידיעת המציאות הוא ג"כ מצוה רבה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם.

but rather in that knowledge of the existence is also a great and exalted mitzvah, and indeed surpasses them all, as it is written, "Know this day," and "Know the G-d of your father," etc., and it brings to a whole heart.

ועוד שגם הריח וידיעת המציאות הוא הארה מבחי' פנימיות התורה כו' (וע' בזהר פ' אחרי דע"ג א' תלת דרגין כו' וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא כו' ע"ש ועמ"ש מזה ע"פ כי קרוב אליך הדבר)

Moreover, the fragrance and the knowledge of the existence are also a glimmer from the level of the inner dimension of the Torah, etc. (And see the Zohar, Parshas Acharei, 73a: "three levels," etc., "and each level upon level, hidden and revealed," etc.; see there; and see what is written on this on "For the thing is very near to you.")

ולכן צ"ל ב' הבחינות לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ומזה נמשך שעל כן עלמות אהבוך כנ"ל:

Therefore there must be both levels, "for fragrance, your oils," etc., and "oil poured forth," etc.; and from this follows "therefore the maidens love You," as mentioned above.

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך

For the fragrance of your goodly oils

1 לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. הנה נשמות שאינן בגוף בעוה"ז נק' עלמות אל תקרי עלמות אלא עולמות.

“For the fragrance of your goodly oils, your name is oil poured forth; therefore the maidens (alamos) love you.” Now, souls that are not in a body in this world are called alamos, “maidens”: do not read alamos, “maidens,” but olamos, “worlds.”

והנה כתיב כי בועליך עשיך כו' הם נשמות שהם בעוה"ז ועיין מזה ברבות בא ס"פ ט"ו זח"ג תצא (דרע"ז א')

And it is written, “For your Master is your Maker, etc.”: these are the souls that are in this world. And see on this in Rabbah, [Parshas] Bo, end of section 15, [and] Zohar III, [Parshas] Teitzei (p. 277a).

והנה ירידת הנשמה בעוה"ז הוא ירידה גדולה א"צ לומר בזמן שאין בהמ"ק קיים אלא אף קודם זמן הגלות הוא גלות וירידה גדולה לנשמות להתלבש ולהתגשם

Now, the descent of the soul into this world is a great descent. Needless to say at a time when the Holy Temple does not stand; but even before the time of exile, it is an exile and a great descent for the souls to be clothed and made physical

בגוף בעוה"ז דהנה הנשמה קודם בואה לעוה"ז היתה נהנה מזיו השכינה ואיתא מוטב דלידינא וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם לבא אח"כ לתענוג ג"ע

in a body in this world. For before coming to this world the soul was enjoying the radiance of the Shechinah. And it is said, “Better that I be judged and come to the World to Come”: for all the sufferings of Gehinnom are worthwhile in order to come afterward to the delight of the Garden of Eden,

התחתון אפילו ויש ג"ע תחתון וג"ע עליון וכשהנשמה צריכה לעלות לג"ע עליון יש עוד גיהנם מקודם הנק' נהר דינור דנגיד ונפיק וא"כ מה צורך ולמה ירדה הנשמה לעוה"ז ירידה גדולה כזו

even the lower one. And there is a lower Garden of Eden and a higher Garden of Eden, and when the soul must ascend to the higher Garden of Eden there is yet another Gehinnom before it, called the River of Fire (Nehar Dinur), which "flows and goes forth." If so, what need is there, and why did the soul descend into this world, so great a descent?

אך ירידה זו צורך עליה ומהו עליה יותר כנ"ל הנה איתא יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

But this descent is for the sake of an ascent. And what is the ascent that is greater than [all] the above? It is said: "One hour of teshuvah and good deeds in this world is finer than all the life of the World to Come."

דהנה כל חיי עוה"ב ג"ע התחתון וימות המשיח וכ' הוא רק זיו השכינה הארה אחת ביוד נברא עוה"ב יוד צמצום גדול ומחשבה אחת

For all the life of the World to Come, the lower Garden of Eden, the Days of Mashiach and so on, is only the radiance of the Shechinah, a single glimmer. With the yud the World to Come was created: the yud is a great tzimtzum and a single thought,

כמו למשל אות אחת לגבי עצמות מהותו ועצמותו ומבשרי אחזה אלוה למעלה באור א"ס ב"ה מהותו ועצמותו הוא

like, by way of analogy, a single letter compared to the very essence of one's being and essence. "And from my flesh I behold G-d": above, in the Infinite Light, blessed be He, His being and essence, it is

רק מחשבה אחת צופה ומביט עד סוף כל הדורות במאמר אחד יכול להבראות בראשית נמי מאמר הוא יוד צמצום

only a single thought: He looks and beholds to the end of all the generations. "With a single utterance [the world] could have been created"; "Bereishis is also an utterance." It is the yud, a tzimtzum,

הארה אחת כל ימי חיי עוה"ב לשון רבים שיש כמה ג"ע תחתון וג"ע עליון וימות המשיח גבוה מעל גבוה בכל חמשים אלף יובלות

a single glimmer. "All the days of the life" of the World to Come is in the plural, for there are several lower Gardens of Eden and higher Gardens of Eden and Days of Mashiach, one higher than the other, through all the fifty thousand jubilees.

כי כל שיתא אלפי שנים הם רק שמיטה אחת ויש בהם ג"ע תחתון וג"ע עליון וימות המשיח כו'

For all the six thousand years are only one Shemittah, and in them there are a lower Garden of Eden, a higher Garden of Eden and the Days of Mashiach, etc.

וא"כ כל חיי העוה"ב הוא רק זיו והארה אחת מאור א"ס ב"ה מהותו ועצמותו ולית מחשבה תפיסא ב"י כלל במהותו ועצמותו:

If so, all the life of the World to Come is only a radiance and a single glimmer from the Infinite Light, blessed be He, His being and essence; and "no thought can grasp Him" at all in His being and essence.

2 ב וזהו ירידה צורך עליה ע"י תשובה לעלות לעלוי זה להכלל במהותו ועצמותו ויפה שעה אחת כו'

This is [the meaning of] "a descent for the sake of an ascent": through teshuvah, to rise to this elevation, to be included in His being and essence. And "one hour ... is finer, etc.,"

דייקא בגלות וירידה בגוף גשמי ע"י תשובה מעומקא דליבא באתעדל"ת מהתכוננות ירידתו ממקום גבוה מאד נעלה דע מאין

specifically in exile and in descent into a physical body, through teshuvah from the depth of the heart, as an arousal from below, from contemplating his descent from a very high and exalted place: "Know from where

באת מלמעלה מהחכמה והחכמה מאין תמצא הוא ראשית הגילוי ולאן אתה הולך להתלבש בעוה"ז אף שלא חטא אעפ"כ הוא נתגשם ונפרד ממהותו ועצמותו בתכלית הריחוק

you came": from above Chochmah, "and Chochmah comes from nothingness," which is the beginning of revelation; "and to where you are going": to be clothed in this world. Even though he did not sin, nevertheless he has become physical and separated from His being and essence, in utter distance.

וצריך להיות ממארי דחושבנא לידע אינש בנפשו כו' ולעורר רחמנות על ירידתו כו' בלב נשבר על חיי דנשמתא וממילא הוא נמשך בהשתלשלות רחמים על בני חיי ומזוני זכרנו לחיים כו'.

And one must be among "the masters of reckoning," so "that a person know in his soul, etc.," and arouse compassion over his descent, etc., with a broken heart over the life of the soul. And as a matter of course, compassion is drawn down through the chain of descending worlds upon children, life and sustenance: "Remember us for life, etc."

3 וזהו ברחמים גדולים אקבצך ע"י תשובה מעומקא דליבא בהתכוננותו כי ברגע קטן עזבתיך שהעזיבה הוא

This is [the meaning of] "With great compassion I will gather you": through teshuvah from the depth of the heart, as he contemplates that "for a small moment I forsook you," that the forsaking is

רק רגע קטן מחשבה אחת כל שיתא אלפי שנים וג"ע התחתון וג"ע העליון וימות המשיח ותחיית המתים וכל החמשים אלף יובלות (ועיין מזה בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך).

only a small moment, a single thought: all the six thousand years, and the lower Garden of Eden and the higher Garden of Eden, and the Days of Mashiach, and the Resurrection of the Dead, and all the fifty thousand jubilees. (And see on this in the discourse beginning "To understand the meaning of the verse 'Who is a G-d like You.'")

ואי לזאת ירידתו לעוה"ז היא ירידה גדולה ע"י מעורר תשובה מעומקא דליבא רחמים רבים ממהותו ועצמותו להמשיך י"ג מדות הרחמים שלא יכול להתמשך בכלי אחד

Therefore, since his descent into this world is a great descent, through this he arouses teshuvah from the depth of the heart, [and] abundant compassion from His being and essence, to draw down the Thirteen Attributes of Mercy, which cannot be drawn down in a single vessel

רק ב"ג מדות ה' ה' אל רחום וגו' ה' המשכה ממהותו ועצמותו שיהיה ה' י"ג מדות כו':

but only in thirteen attributes: "Havayah, Havayah, G-d, compassionate, etc." Havayah is the drawing down from His being and essence, that Havayah become thirteen attributes, etc.

4 ג וזהו כי בועליך עושיך וגו'. ואיך שייך אצלו ית' שאין לו דמות הגוף לגבי נמשות רוחניות לשון זה וכתוב כי יבעל בחור בתולה וגו'.

And this is [the meaning of] "For your Master (bo'alayich) is your Maker, etc." But how can this expression apply to Him, may He be exalted, who has no bodily form, with regard to spiritual souls? And it is written, "As a young man espouses (yiv'al) a maiden, etc."

אך הנה איתא על זה (סנהדרין דף כ"ב ב') אין אשה כורתת ברית כו'.

But it is said about this (Sanhedrin, p. 22b): "A woman makes a covenant only, etc."

דהנה ע"י ירידתה בעוה"ז בגלות נתגשמה ונטמטם לבו והי' לאבן אף שאינו נפש החוטאת באיסור
ח"ו גם ע"י היתר כשאינו מקדש עצמו כו'

For through its descent into this world, in exile, [the soul] became physical, and his heart was dulled and became stone. Even if he is not a soul that sins through what is forbidden, G-d forbid, [this comes about] also through what is permitted, when he does not sanctify himself, etc.

וע"י התעוררות רחמים רבים אתערותא דלעילא ב"ג מדה"ר נפתח לבו שיש כח במדה זו לפתוח
מי שלבו אטום כבתולה כמו שאנו רואים באדם אכזרי שלבו אטום וכשמעוררים לו איזה רחמנות
נפתח לבו.

And through the arousal of abundant compassion, an arousal from above, in the Thirteen Attributes of Mercy, his heart is opened; for this attribute has the power to open one whose heart is sealed like a maiden's, as we see in a cruel person whose heart is sealed, yet when some compassion is aroused in him, his heart opens.

5 וזהו כי בועליך עושיך ע"י תשובה מעומק' דליבא בהתבוננות כי ה' צבאות הם כל חיי עוה"ב כו'

And this is [the meaning of] "For your Master is your Maker": through teshuvah from the depth of the heart, in contemplating that "G-d of Hosts," which is all the life of the World to Come, etc.,

הוא רק שמו הודו על ארץ ושמים זיו השכינה ומקור נשמתו הוא גבוה מאד נעלה כו' וירידתה הוא
ירידה גדולה כו'

is only "His Name": "His glory is over earth and heaven," the radiance of the Shechinah; and the source of his soul is very high and exalted, etc., and its descent is a great descent, etc.

ע"י הוא מעורר י"ג מדות כו' ברחמים רבים לפתוח לבו שיהיה כלי ומכון לשבתך פעלת ה' כו'

Through this he arouses the Thirteen Attributes, etc., with abundant compassion, to open his heart, so that it be a vessel, and "the foundation for Your dwelling that You have made, G-d, etc."

יאר ה' פניו אליך שע"י כמים הפנים כו' יחזור פניו ג"כ בתשובה וזהו ג"כ עשרת ימי תשובה הוא
חזרת פנים בפנים

"May G-d make His face shine upon you": so that through this, "as water [reflects] face to face, etc.," he too will turn his face back in teshuvah. And this is also [the meaning of] the Ten Days of Teshuvah: a return to [being] face to face.

כי כל השנה אף שעובדים את ה' כו' הוא בחינת עורף כי פנו אלי עורף ולא פנים

For all the year, even though one serves G-d, etc., it is on the level of the back of the neck: "For they have turned to Me the back of the neck and not the face."

כי כל עיקר חיות האדם וכל החושים ראייה ושמיעה דיבור ריח הוא בפנים ובעורף הוא רק עצם כו'

For the whole essence of a person's life-force and all the senses, sight and hearing, speech [and] smell, are in the face, while in the back of the neck there is only bone, etc.

כמו כן צריך להחזיר כל עיקר נקודת לבבו ורצונו ומחשבה דיבור ומעשה רק לה' לבדו וכאמרו מי

לי בשמים כו' ג"ע תחתון וג"ע עליון כו'

So too, one must turn back the whole essence of the point of his heart, and his will, and thought, speech and action, to G-d alone; as it says, "Whom have I in heaven, etc.": the lower Garden of Eden and the higher Garden of Eden, etc.,

שהוא רק זיו והארה אחת כנ"ל וקודם עשיית כל חודש אלול מעורר י"ג מדה"ר שע"י יהיו עשיית

פנים בפנים אחד באחד בכל נפשך וגוי להכלל ולהבטל במהותו ועצמותו רחמי רבים ורב חסד:

which are only a radiance and a single glimmer, as [explained] above. And before the Ten Days of Teshuvah, all the month of Elul, one arouses the Thirteen Attributes of Mercy, so that through this the Ten Days of Teshuvah will be face to face, one with One, "with all your soul, etc.," to be included and nullified in His being and essence: abundant compassion and "abundant in kindness."

6 ד והנה כל זה הוא בנשמות שהם בעוה"ז בגלות וירידה גדולה כו'. אך הוא ע"י תשובה כנ"ל

ובמקום שבעל תשובה עומד כו'.

Now, all this concerns the souls that are in this world, in exile and a great descent, etc. But it is through teshuvah, as [explained] above, and "in the place where a baal teshuvah stands, etc."

אבל הנשמות שבג"ע שהם בחינות צדיקים גמורים שמשיגים מזיו השכינה כנ"ל וא"כ ע"י מה הוא

עלייתם להכלל כו' שאינו שייך אצלם לב נשבר מעומקא דליבא כו'

But the souls in the Garden of Eden, who are on the level of perfect tzaddikim, who apprehend of the radiance of the Shechinah, as [explained] above: if so, through what is their ascent, to be included, etc., since a broken heart from the depth of the heart does not apply to them, etc.?

זהו לריח שמניך טובים כו' ע"כ עלמות אהבוך ופי' שע"י התורה שעסקו בה בהיותם בעוה"ז מלובשים בגופים שהתורה נתלבשה ג"כ בדברים גשמיים

This is [the meaning of] "For the fragrance of your goodly oils, etc., therefore the maidens love you." The explanation is that [it is] through the Torah that they engaged in while they were in this world, clothed in bodies; for the Torah too was clothed in physical things.

וזהו שמן תורק שמך כל התורה שמו של הקב"ה הורק מכלי אל כלי בהשתלשלות להתלבש בעוה"ז בדברים גשמיים וכל מה שהורק למטה כו'

And this is [the meaning of] "your name is oil poured forth": the whole Torah is the Name of the Holy One, blessed be He, poured from vessel to vessel through the chain of descending worlds, to be clothed in this world in physical things. And the further down it is poured, etc.,

ריחו נודף יותר כמו שאנו רואים בשמן גשמי שמה שהי' למעלה כשהורק מכלי אל כלי נעשה למטה ריחו יותר

the more its fragrance spreads; as we see with physical oil, that what was above, when poured from vessel to vessel, below its fragrance becomes greater.

כמו כן התורה נעוץ סופן בתחלתן סוף מעשה במחשבה תחילה עי"ז יש להם עלייה להכלל כנ"ל.

So too the Torah: "their end is wedged in their beginning," "last in deed, first in thought." Through this they have an ascent, to be included, as [explained] above.

וזהו ע"כ עלמות הם נשמות שאינם בגוף בעוה"ז אהבוך הוא אהבה רבה רב חסד כי טל אורות טליך כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו (בכתובות קי"א ב')

And this is [the meaning of] "therefore the maidens": these are the souls that are not in a body in this world; "love you": this is the great love, "abundant in kindness." For "your dew is a dew of lights": whoever makes use of the light of Torah, the light of Torah revives him (Kesubos 111b).

וזהו טובים לי אור את האור כי טוב והנה ע"י תשובה מעומקא דליבא בעוד הנשמה בעוה"ז יכול לעלות ולהגיע ג"כ לאהבה רבה כנ"ל.

And this is [the meaning of] "goodly," a term for light: "the light, that it was good." Now, through teshuvah from the depth of the heart, while the soul is still in this world, it can rise and attain the great love as well, as [explained] above.

וזהו ישקני מנשיקות פיהו וכי' והנה איתא ערכים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה הן המאה ברכות שמברכין

And this is [the meaning of] “Let him kiss me with the kisses of his mouth, etc.” Now, it is said, “The words of the Scribes are dearer to me than the wine of Torah”: these are the hundred blessings that are said

בכל יום ברוך אתה ה' שהן מד"ס שיהי' התגלוי' והמשכה מן העולם ועד העולם אלקינו שיהי' אלקינו לא למעלה בחינת כו' רק בשכל והתבוננות

every day, “Blessed are You, G-d,” which are from the words of the Scribes, so that there be a revelation and drawing down “from world to world”; “our G-d,” that He be our G-d, not above, on the level of, etc., only through intellect and contemplation.

אך צריך שיהי' התגלות נקודת לבבו שיהי' רצון אחד לבדו ית' ובכל אחד מישראל יש אהבה

But there must be a revelation of the point of his heart, that there be one will, for Him alone, may He be exalted. And in every one of Israel there is a love

מסותרת כל חד לפום שיעורא דילי' בגילוי בתפלה יש מתפלל בבחי' צעק לבם אף שרואה בעצמו שהוא מגושם ומלובש בתאוות ומדות גשמיות

that is hidden, each according to his own measure, [coming] into revelation in prayer. There is one who prays in the manner of “their heart cried out,” even though he sees in himself that he is coarse and clothed in physical desires and traits.

אך עכ"ז האמת אינו כן כי הוא רק שקר מעלמא דשקרא והאהבה הנ"ל הוא האמת

But even so, the truth is not so; for that is only falsehood, from the world of falsehood, while the love mentioned above is the truth.

ולכן נקרא כנסת ישראל בשם אגוז אל גנת אגוז ירדתי כמו האגוז שיש בו מוח וקליפה המכסה כמו כן בנשמות כו' בעודן בגוף בעוה"ז וזהו סוד האהבה מסותרת הנ"ל

Therefore the Congregation of Israel is called by the name “nut”: “I went down to the garden of nuts.” Just as a nut has a kernel and a shell covering it, so too with souls, etc., while they are in a body in this world. And this is the secret of the hidden love mentioned above.

אך על ידי מה יכולה לבא לגילוי רב הוא ע"י התעוררות סוד העליון ישת חשך סתרו כו'

But through what can it come into great revelation? It is through the arousal of the higher secret, “He made darkness His hiding place, etc.,”

לבא להתגלות עי"ז מתגלה סוד התחתון אהבה כנ"ל כמ"ש בד"ה כי תהיין לאיש שתי נשים כו' ע"ש

to come into revelation; through this the lower secret, the love mentioned above, is revealed, as is explained in the discourse beginning "If a man has two wives, etc."; see there.

וזהו נכנס יין יצא סוד ע"י תשובה יוצא הסוד העליון והסוד התחתון כנ"ל וזהו מי גלה רז זה לבני כו':

And this is [the meaning of] "When wine enters, the secret comes out": through teshuvah the higher secret and the lower secret come out, as [explained] above. And this is [the meaning of] "Who revealed this secret to My children, etc."

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'

“I am black and comely, O daughters of Jerusalem”

1 שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש וגו'.

“I am black and comely, O daughters of Jerusalem” etc. “Do not look upon me that I am blackish, for the sun has gazed upon me” etc.

ויוכן ע"פ מארז"ל שהתורה נתנה באש שחורה על גבי אש לבנה כמבואר בשו"ע רבה ס"פ ראשו כתם פז ובזח"ג נשא קל"ב א' (ועיין עוד ברע"מ שופטים ער"ה א')

This will be understood in light of the saying of our Sages, of blessed memory, that the Torah was given as black fire upon white fire, as explained in Shir HaShirim Rabbah at the end of the passage “His head is as the most fine gold,” and in the Zohar, Part III, Nasso, 132a (and see further in the Ra'aya Mehemna, Shoftim, 275a).

והנה כשם שכל התורה ניתנה כך כמ"כ מה שארז"ל ביד נברא העוה"ב כו' הוא ג"כ בבחי' אש שחורה ע"ג אש לבנה.

Now, just as the whole Torah was given in this way, so too what our Sages said, “With the yud the World to Come was created” etc., is likewise in the manner of black fire upon white fire.

וביאור הדבר הוא הנה צריך להבין כי הנה בחי' העוה"ב ג"ע העליון הוא תענוג הנשמות מהשגת אלקות תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית בלי שיעור וגבול

The explanation of the matter is as follows. We must first understand that the World to Come, the Higher Garden of Eden, is the delight of the souls from their grasp of G-dliness: a wondrous delight without end and without limit, beyond all measure and bound.

ולכן אמרו על אלישע אחר מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי כי כדאי כל יסורי גיהנם

This is why they said of Elisha Acher: “Better that he be judged and come to the World to Come,” for all the sufferings of Gehinnom are worthwhile

י"ב חדש בכדי לקבל אח"כ קורי רוח ותענוג העה"ב לפי שתענוג הזה אין לו קץ וגבול ואין לשער ולערך נגדו כל יסורי גיהנם

for twelve months in order afterwards to receive the gratification and delight of the World to Come, because this delight has no end or bound, and all the sufferings of Gehinnom cannot be measured or compared against it.

כי אלו היה איזה שיעור וגבול לתענוג הזה היה שייך איזה משקל ופולס לחשוב כמה יסורים נגד התענוג.

For were there any measure and bound to this delight, there would be room for some weighing and balancing, to reckon how much suffering [is worth] against the delight.

משא"כ באמת הוא בלי שיעור וגבול לכן אין ערוך אליו כלל ומוטב דלידייניה כו'.

But in truth it is beyond all measure and bound; therefore nothing at all compares to it, and "Better that he be judged" etc.

2 וא"כ צריך להבין מהו בחי' היוד שממנו נברא עולם התענוג הגדול הזה. ולהבין זה מבשרי אחזה אלוה

If so, we must understand what the level of the yud is, from which this world of great delight was created. To understand this, [we apply the verse] "From my flesh I behold G-d."

כמו עד"מ שאנו רואים בחוש באדם הגשמי שגילוי אותיות ההברה הוא במחשבה ודיבור אבל בשכל עדיין אין שם בחי' אותיות כלל

By way of analogy, we see plainly in a physical person that the revelation of the letters of speech is in thought and speech, but in the intellect itself there is as yet no level of letters at all.

אלא שכאשר הוא מחשב ומהרהר בהן אזי נולדו בחי' אותיות (עמ"ש מזה בד"ה מי מנה בפ' בלק)

Only when he thinks and ponders it are the letters born (see what is written on this in the discourse beginning "Who has counted" in Parshas Balak),

ונתגלו בעולם במחשבתו ובא לידי גילוי יותר כשמדבר לזולתו והם בחי' לבושין להשכל שמתלבש באותיות המחשבה והדיבור

and they are revealed, in a concealed way, in his thought, and they come to greater revelation when he speaks to another. They are garments for the intellect, which clothes itself in the letters of thought and speech,

אבל אינן עצמותו ומהותו שהרי בעצמיות השכל עדיין אין ניכר ונרגש שום הברת האותיות (ועמ"ש כביאור ע"פ ועשית ציץ גבי ופתחת עליו פתוחי חותם)

but they are not its essence and being, for in the essence of the intellect no pronunciation of letters is yet recognized or felt (see what is written in the explanation of the verse "And you shall make a tzitz," on "and you shall engrave upon it the engravings of a signet").

ומ"מ גילוי אותיות אלו אף שאינן נרגשים במבטא בדיבור אלא בה' מוצאות הפה אין שם התחלתם והתהוותם מאין ליש (כמ"ש באריכות ע"פ ויעש דוד שם)

Even so, the revelation of these letters, although they are felt as sounds only in speech, through the five articulations of the mouth, does not have its beginning and its coming into being from nothing to something there (as is written at length on the verse "And David made there a name").

וכן אותיות המחשבה אין התהוותם מבחי' השכל המושג המאיר במחשבה אלא ההתהוות להיות כח האותיות במחשבה ובדבור הוא קבוע במהות הנפש עצמה שהנפש

Likewise, the letters of thought do not come into being from the level of the grasped intellect that shines in thought. Rather, the source from which there comes to be a power of letters in thought and speech is fixed in the very being of the soul itself, for the soul

מליאה אותיות והם בחי' כחות להיות המשכות שבירידתם מטה מטה עד בחי' המחשבה יצטיירו בבחי' הברת אותיות ממש כי גם במחשבה מצטיירי' האותיות ע"ד הברתן

is full of letters. These are powers for flows of energy which, in their descent lower and lower down to the level of thought, take the form of actual pronounced letters; for in thought too the letters take form after the manner of their pronunciation,

כמו שמוציאים בפה (ועד"ז) אמרו בגמ' שתי רוחות מספרות זו עם זו שהדיבור והסיפור שלהם הם אותיות דקים ורוחניים כמו אותיות המחשבה שאצלנו והמחשבה שלהם דקה עוד יותר וכמ"ש במ"א) אלא שהוא בהעלם.

as one utters them with the mouth (and in this vein [the Sages] said in the Gemara, "Two spirits were conversing with one another": that their speech and conversation are fine and spiritual letters, like the letters of thought in us, and their thought is finer still, as is written elsewhere), except that it is concealed.

משא"כ הדבור הוא מגלה ממש לזולתו ומקורם למעלה מבחי' השכל דהיינו מבחי' הנפש עצמה (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אם בחקתי תלכו) ולא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה ממש

Speech, by contrast, actually reveals [them] to another. Their source is higher than the level of intellect, that is, from the level of the soul itself (see what is written on this in the explanation of the verse "If you walk in My statutes"). This is not to say that the letters are the actual being and essence of the soul,

כי מהות הנפש שכל ומדות כו' (ר"ל שהוא מקור השכל והמדות כמ"ש בביאור ע"פ ולא תשבית מלח ובד"ה הן עם אחד ובד"ה פתח אליהו)

for the being of the soul is intellect and emotive attributes etc. (meaning that it is the source of the intellect and the emotive attributes, as is written in the explanation of the verse "And you shall not withhold salt," in the discourse beginning "Behold, they are one people," and in the discourse beginning "Elijah opened"),

אלא שהנפש עצמה ג"כ כלולה מכחות האותיות להיות נמשך ממנה בבחי' המחשבה בדרך התפשטות הארה בלבד ועמ"ש בד"ה כה תברכו מענין שהנפש מלאה אותיות:

but that the soul itself also includes the powers of the letters, so that from it there is drawn down into the level of thought by way of a mere extension of radiance. And see what is written in the discourse beginning "Thus shall you bless" regarding the soul being full of letters.

3 קיצור. ענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה וכן עד"ז היו"ד שבו נברא העוה"ב ויש להקדים ענין אותיות המחשבה ודיבור שהם לכושים לבד להנפש ולהשכל ומ"מ שרש האותיות בהנפש עצמה:

Summary: The matter of the Torah being given as black fire upon white fire, and likewise the yud with which the World to Come was created. We must first introduce the matter of the letters of thought and speech, which are merely garments for the soul and the intellect, and nevertheless the root of the letters is in the soul itself.

4 ב והנה ככל המשל הזה הוא למעלה באור א"ס ב"ה כי הנה גילוי השגת הנשמות באלקות ולהתענג על ה' אף שהוא תענוג נפלא עכ"ז הוא רק מבחי' אותיו'

2. Now, exactly like this analogy is [the matter] above, in the Infinite Light, blessed be He. For the revelation of the souls' grasp of G-dliness and their delight in G-d, though it is a wondrous delight, is nonetheless only from the level of letters

(וע' בד"ה ועתה יגדל נא גבי כאשר דברת לאמר שמלכות דאצילות שהיא אותיות הדבור דאצי נעשה עתיק דבריא' שהוא מקור ושרש ג"ע העליון כו' ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו גבי בורא קדושים ישתבח שמך כו')

(see the discourse beginning "And now, let the power be great" on "as You have spoken, saying," that Malchus of Atzilus, which is the letters of the speech of Atzilus, becomes Attik of Beriah, which is the source and root of the Higher Garden of Eden etc.; and see what is written in the discourse beginning "You shall keep My Sabbaths" on "Creator of holy beings, may Your Name be praised" etc.).

ג"ע העליון הוא אותיות המחשבה וג"ע התחתון בחי' דיבור וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו בחינת המחשבה ג"ע העליון. יצרתיו בחי' הדיבור וג"ע התחתון.

The Higher Garden of Eden is the letters of thought, and the Lower Garden of Eden is the level of speech. This is [the meaning of] "I created it, I formed it, I also made it": "I created it" is the level of thought, the Higher Garden of Eden; "I formed it" is the level of speech and the Lower Garden of Eden.

אף עשיתיו הוא עולם המעשה העוה"ז הגשמי (ועמ"ש בד"ה מי מנה דאף הוא לשון רבוי ומרבה בחי' רביעית שלמעלה מבחי' מחשבה ודיבור ומעשה שהם רק לכושים לאור א"ס ב"ה

"I also made it" is the world of action, this physical world. (See what is written in the discourse beginning "Who has counted" that "also" (af) is a term of inclusion, and it includes a fourth level which is above the levels of thought, speech and action, which are only garments for the Infinite Light, blessed be He;

והיינו בחינת רצון העליון שהוא אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שנמשך ע"י קיום המצות בעוה"ז כו' that is, the level of the Supernal Will, which is the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, and which is drawn down through the fulfillment of the mitzvos in this world etc.;

ע"ש ועד"ז י"ל גם במשיכ שבג"ע העליון הגילוי מבחי' אותיות המחשבה ובג"ע התחתון מבחי' דבור שעכ"ז ע"י קיום התומ"צ בעוה"ז ממשיכ"י תוספת אור בג"ע והוא ענין התלבשות רצון העליון וחכמה עילאה בהמחשבה ודבור ע"ד מאד עמקו מחשבותיך.

see there. In the same way one may say regarding what is written, that in the Higher Garden of Eden the revelation is from the level of the letters of thought and in the Lower Garden of Eden from the level of speech, that nonetheless through fulfilling the Torah and mitzvos in this world an additional light is drawn into the Garden of Eden. This is the clothing of the Supernal Will and the Supreme Chochmah in thought and speech, in the manner of "Your thoughts are very deep."

וכמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים מענין ויניחהו בגי'ע לעבדה ולשמרה ובד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' ועמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית בענין ב"פ אני כו' להיות לכם לאלקים.

As is written in the discourse beginning "For as the new heavens" on "and He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it," and in the discourse beginning "Then Israel sang" etc., "Spring up, O well" etc.; and see what is written in the discourse beginning "I" in the portion of tzitzis, on the twofold "I" etc., "to be your G-d."

והנה ביוד נברא העוה"ב אבל העוה"ז נברא בה"א ויש בחינה בה"א בשרשה גבוה מהיוד כמ"ש ע"פ לך לך בענין ה' דאברהם ע"כ ע"י התשובה ומע"ט בעוה"ז ממשיכים תוספת אור בגי'ע. ונחזור לעניננו בענין האותיות מו"ד)

Now, with the yud the World to Come was created, but this world was created with the hei, and there is a level in the hei which in its root is higher than the yud, as is written on "Go forth" regarding the hei of Avraham. Therefore through teshuvah and good deeds in this world additional light is drawn into the Garden of Eden. Let us return to our subject, the matter of the letters of thought and speech.)

והם רק בחי' לבושי' לאור א"ס ב"ה כמ"ש בת"ז לבושי' תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו'

These are merely garments for the Infinite Light, blessed be He, as is written in the Tikkunei Zohar: "You prepared garments for them, from which souls fly forth" etc.

אבל באור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו לא שייך שום גילוי השגה כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

But in the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, no revelation of comprehension applies, for "no thought can grasp Him" at all, and "You are wise, but not with a knowable wisdom" etc.

הוא היודע והוא המדע כו' (עמ"ש בד"ה הן עם אחד הנ"ל מענין פי' אנת חכים ולא בחכמה ידיעא)

"He is the Knower and He is the Knowledge" etc. (see what is written in the discourse beginning "Behold, they are one people," cited above, on the meaning of "You are wise, but not with a knowable wisdom").

וע"ז נאמר ישת חשך סתרו חשך הוא דבר שאינו נראה בו שום תפיסא והשגה כלל

Of this it is said, "He made darkness His hiding place." Darkness is something in which no grasp or comprehension at all is seen.

(ועמ"ש בד"ה ראשי המטות גבי ועליו נאמר ישת חשך סתרו כו' ובד"ה ויקרא אל משה)

(See what is written in the discourse beginning "The heads of the tribes" on "and of it is said, 'He made darkness His hiding place'" etc., and in the discourse beginning "And He called to Moshe.")

והנה כל זה הוא ממטה למעלה נקרא מה שלמעלה מהשגת הנבראים בשם חשך פי' מה שאינו מושג

Now, all this is from below upward: what is above the comprehension of created beings is called "darkness," meaning that which is not grasped,

כמאמר יוצר אור ובורא חשך שהחשך הוא בבריאה למעלה מאור הגילוי שהוא ביצירה (כי בריאה הוא מחשבה ויצירה דיבור והנה לגבי התלמיד הדבור של הרב נקרא אור וגילוי אבל מחשבה של הרב היא עדיין חשך אצל התלמיד

as in the saying "Who forms light and creates darkness": the darkness is in Beriah, above the light of revelation which is in Yetzirah. (For Beriah is thought and Yetzirah is speech. Now, for the student, the teacher's speech is called light and revelation, but the teacher's thought is still darkness for the student.

אבל לגבי הרב עצמו הרי הדבור שלו כלא חשיב נגד מחשבתו ומה שחושב במחשבה ברגע א' צריך לדבר ע"ז כמה דיבורים ע"כ נקרא אצלו המחשבה אור והדיבור נק' חשך לגבי המחשבה ועוד

But for the teacher himself, his speech counts as nothing compared with his thought, and what he thinks in thought in one moment requires many words to speak. Therefore for him thought is called light, and speech is called darkness compared with thought. Further:

הנה בבריאה מאיר חב"ד דאצילות שנק' עלמא דאתכסיא לגבי המדות דאצילות שנק' עלמא דאתגליא המאירים ביצירה כי על חו"ב דאצילות נאמר הנסתרות לה' אלקינו. ועמ"ש בד"ה באתי לגני.

In Beriah there shine Chochmah, Binah and Daas of Atzilus, which are called "the hidden world" relative to the emotive attributes of Atzilus, called "the revealed world," which shine in Yetzirah. For of Chochmah and Binah of Atzilus it is said, "The hidden things belong to Havayah our G-d." And see what is written in the discourse beginning "I have come into My garden."

ולכן גם השרפים שהם בבריא נקרא עומדים ממעל לו פ"י ממעל לוי"ו ו"ק המקננים ביצירה ואין עבודתם ברעש כמו החיות והאופנים המתנשאים ברעש לפי שהם מעלמא דאתגליא.

Therefore the Seraphim too, who are in Beriah, are called "standing above him," meaning above the vav, the six extremities, which nest in Yetzirah. Their service is not with a great noise, like the Chayos and the Ofanim who raise themselves with a great noise, since those are from the revealed world.

וגם איתא כשאומר יוצר אור ימשמש בתש"י ובבורא חשך ימשמש בתש"ר ומבואר במ"א דתש"י נק' חותם שוקע התלבשות האורות בהכלים אבל תש"ר נק' חותם בולט אורות שלמעלה מהכלים ומרומז דוקא בבורא חשך לפי שעכשיו אין בחינה זו באה בהתגלות עד לע"ל.

It is also stated that when one says "Who forms light" one touches the tefillin of the hand, and at "and creates darkness" one touches the tefillin of the head. It is explained elsewhere that the tefillin of the hand are called a sunken seal, the clothing of the lights in the vessels, while the tefillin of the head are called a raised seal, lights that are above the vessels. This is alluded to specifically in "creates darkness," because at present this level does not come into revelation until the Time to Come.

הרי מכ"ז מובן דאצלנו מה שמתגלה נקרא אור ומה שלמעלה מהגילוי נקרא חושך כו' ועד"ז כל מה שלמעלה במדרגה יותר נק' אצלנו חושך יותר)

From all this it is understood that for us what is revealed is called light, and what is above revelation is called darkness etc. In the same way, anything that is higher in rank is called, for us, greater darkness.)

אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כי מה שבא יותר לידי גילוי ההשגה הוא יותר בגדר החושך

But from above downward it is the reverse: what comes more into the revelation of comprehension is more within the category of darkness

לגבי אור א"ס בעצמו ובכבודו כמ"ש בזוהר דכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא הוא לגבי עילת העילות כו' וכולהו אתחשכאן קמיה כו'

relative to the Infinite Light in His very Self and Glory, as is written in the Zohar that the Supreme Keser, although it is a clear light, a brilliant light, is black relative to the Cause of Causes etc., and all of them are darkened before Him etc.

וכתיב כולא קמיה כלא חשיב (וכה"ג נתבאר במ"א בענין כיאל דעות שממטה למעלה נקי למטה יש ומה שלמעלה נקרא אין אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו נעשה ובד"ה ביום השמיני עצרת ושאר דוכתי)

And it is written, "All before Him are considered as nothing." (Something similar is explained elsewhere on "G-d of knowledge" (Kel de'os): that from below upward what is below is called "something" (yesh) and what is above is called "nothing" (ayin), but from above downward it is the reverse, as is written in the discourse beginning "When they put 'we will do' first" and in the discourse beginning "On the eighth day, an assembly," and in other places.)

ולכן אור הא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו מה שהוא למעלה מגדר ההשגה נקי אור והוא בחי' אש לבנה
Therefore the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, which is above the bounds of comprehension, is called light, and it is the level of white fire.

(ומה שלמטה ממנו כו' אפי' כתר נקי חשך כנ"ל ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה וגם כמו עד"מ שרגא בטיהרא למאי אהני הרי הנר נקי חשך לגבי אור היום אף שלגבי הלילה נקי נר.)

(And what is below Him etc., even Keser, is called darkness, as said above; and see what is written on this in the explanation of "Who has counted." It is also like the analogy of "a candle at noon: of what use is it?" The candle is called darkness relative to the light of day, though relative to the night it is called a lamp.

ועד"ז אמרז"ל כל הנביאים בטלים לעתיד ומבואר במ"א הענין שאור הנבואה של הנביאים יהיה כלא חשיב נגד הגילוי דלע"ל כשרגא בטיהרא כו'.

In the same way our Sages said, "All the prophets will be nullified in the Time to Come," and it is explained elsewhere that the light of the prophets' prophecy will count as nothing compared with the revelation of the Time to Come, like a candle at noon etc.

וכ"ש לגבי אור א"ס ב"ה אשר כדי שיומשך ממנו הארה להיות מקור לע"ס היה צריך להיות צמצום ומקום פנוי ואח"כ נמשך רק קו וחוט כנודע.

All the more so relative to the Infinite Light, blessed be He: in order that a radiance be drawn from it to be the source of the ten Sefiros, there had to be a tzimtzum and a vacated space, and afterwards only a kav and a thread was drawn down, as is known.

והנה ענין שנקרא אש רק שיש אש לבנה ואש שחורה היינו כמ"ש במ"א בד"ה אתם נצבים בפ"י מ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכל הוא כו'

Now, the matter of its being called fire, except that there is white fire and black fire, is as written elsewhere, in the discourse beginning "You are standing," in explaining the verse "For Havayah your G-d is a consuming fire" etc.

ועוד דהנה דרך כלל יש ד' יסודות אש רוח מים עפר שהם נגד ד' עולמות אבי"ע והאש הוא בחי' אצילות דכמו שטבע האש להסתלק כך אצילות מרומם ונשגב מבי"ע כי בי"ע הם נבראים ואצילות הם אלהות.

Further, in general there are four elements, fire, air, water and earth, which correspond to the four worlds Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah. Fire is the level of Atzilus: just as it is the nature of fire to withdraw upward, so Atzilus is exalted and lofty above Beriah, Yetzirah and Asiyah; for Beriah, Yetzirah and Asiyah are created beings, while Atzilus is G-dliness.

והנה באצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע שהכתר או גם החכמה עילאה נק' אצילות שבאצילות. ובינה נק' בריאה שבאצילות וזו "נ הם יצירה ועשיה שבאצילות ודרך כלל יותר יש אבי"ע דכללות ואצילות היותר עליון נקרא אש.

Now, within Atzilus itself there are also Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah: Keser, or also the Supreme Chochmah, is called Atzilus of Atzilus; Binah is called Beriah of Atzilus; and Z'eir Anpin and Nukva are Yetzirah and Asiyah of Atzilus. More generally still, there are the general Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, and the very highest Atzilus is called fire.

ועכ"ז היא נק' אש שחורה לגבי המאציל א"ס ב"ה שנק' אש לבנה כו'. וגם בכלל ז"א לגבי ע"ק נק' אש שחורה לגבי אש לבנה)

Even so, it is called black fire relative to the Emanator, the Infinite One, blessed be He, who is called white fire etc. So too, in general, Z'eir Anpin relative to Attika Kaddisha is called black fire relative to white fire.)

אך לפי שהעולמות אינם יכולים לקבל ולית מחשבה תפיסא ביה כו' לכך וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז.

But because the worlds cannot receive [it], and "no thought can grasp Him" etc., therefore "G-d saw the light, that it was good" to be hidden away.

ונגנז בבחי' ישת חשך סתרו כו' וזהו יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן לצמצם ולהעלים את האור
It was hidden away in the manner of "He made darkness His hiding place" etc. This is [the meaning of] "He who dwells in the concealment of the Most High, in the shadow of Shaddai he lodges": to contract and conceal the light

בכמה צמצומים ומסכים המבדילים ומסתירים את אורו ית' להיות בחי' גילוי למטה בחי' ג"ע העליון תענוג הנשמות כו' והשגתם באור ה' כו' בראתו יצרתיו כו'.

by many contractions and screens that separate and conceal His light, blessed be He, so that there be a level of revelation below: the level of the Higher Garden of Eden, the delight of the souls etc. and their grasp of the light of G-d etc., "I created it, I formed it" etc.

(ועמ"ש ע"פ וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' באל שדי שאמר לעולמו די. ועיין בשער היחודים פרק שמיני יחוד ה' בענין אור מים רקיע שנמשך ע"י שם שדי

(See what is written on "And Elokim spoke" etc., "And I appeared to Avraham" etc., "as Kel Shaddai," who said to His world "Enough" (dai). And see Shaar HaYichudim, chapter eight, the fifth yichud, on the matter of light, water and firmament, which is drawn down through the Name Shaddai.

ויוכן עפמ"ש בענין זה ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו ועמ"ש בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע כו' שהוא ג"ע העליון שנק' רקיע ושיומשך להם מבחי' אורו ית' הוא ע"י כמה צמצומים כו' כנ"ל)

It will be understood in light of what is written on this matter on "Praise G-d in His sanctuary, praise Him in the firmament of His strength"; and see what is written in the discourse beginning "They were disputing in the Heavenly Academy" etc., that it is the Higher Garden of Eden, which is called "firmament," and that what is drawn down to them from the level of His light, blessed be He, comes through many contractions etc., as said above.)

וזהו ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית פי' ובטובו מה שראה כי טוב לגנוז האור מזה נתהווה בחי' חידוש מעשה בראשית להיות מאין ליש בבחי' גילוי התענוג וההשגה

This is [the meaning of] "And in His goodness He renews each day, continually, the work of creation": "in His goodness" means that from His seeing that it was good to hide away the light, there came into being the renewal of the work of creation, to be from nothing to something, as the revelation of delight and comprehension

(וכמ"ש להנחיל אוהבי יש דקאי על הג"ע שנק' יש מאין ועיין מענין כי טוב לגנוז ר"פ פקודי דף ר"כ ע"ב ור"פ אמור דפ"ח ע"א וברכות בראשי' פ' ג' בא ס"פ י"ח ועמ"ש מענין ובטובו מחדש כו'

(as is written, "To cause those who love Me to inherit yesh," which refers to the Garden of Eden, which is called something from nothing (yesh me'ayin). And see on the matter of "good to hide away" at the beginning of Pekudei, 220b, and at the beginning of Emor, 88a, and in Bereshis Rabbah, Parsha 3, at the end of section 18; and see what is written on "And in His goodness He renews" etc.

ע"י בחי' יו"ד שהוא בחינת צמצום כו' בד"ה ואתחנן ובד"ה אשירה כו' כי גאה גאה):

through the level of the yud, which is the level of tzimtzum etc., in the discourse beginning "And I besought" and in the discourse beginning "I will sing" etc., "for He is highly exalted").

5 קיצור וכמ"כ למעלה שגילוי האיר בגי"ע הוא רק מבחי' אותיות ביו"ד נברא העוה"ב שהם לבושי'.

Summary: In the same way above, the revelation of light in the Garden of Eden is only from the level of letters, "with the yud the World to Come was created," and these are garments.

אבל בעצמותו ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל. וע"ז נאמר ישת חשך סתרו וזהו ממטה למעלה נקי מה שאין בו השגה בשם חשך.

But as for His essence, blessed be He, "no thought can grasp Him" at all. Of this it is said, "He made darkness His hiding place." This is from below upward: what cannot be comprehended is called darkness.

אבל מלמעלה למטה הוא בהיפוך. וזהו כי טוב לגנוז בבחי' חושך כדי להיות גילוי בגי"ע וזהו ובטובו מחדש:

But from above downward it is the reverse. This is [the meaning of] "it was good" to hide away [the light] in the manner of darkness, so that there be revelation in the Garden of Eden; and this is "And in His goodness He renews."

6 ג והנה צמצום זה של ענין כי טוב לגנוז האור במקום החושך הוא כמו במשל בחינות אותיות שבנפש עצמה כדי להיות גילוי אותיות ממש במחשבה ודיבור

3. Now, this contraction, the matter of "it was good" to hide away the light in the place of darkness, is like, in the analogy, the level of the letters within the soul itself, in order that there be a revelation of actual letters in thought and speech

(ר"ל דכבר נתבא' שאף שצורת כ"ב אותיות הוא קבוע במהות הנפש עצמה מ"מ לא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה שעצמות הנפש היא למעלה גם ממהות שכל ומדות המאירים ממנה בגוף

(meaning: it has already been explained that although the form of the twenty-two letters is fixed in the very being of the soul itself, nevertheless the letters are not the being and essence of the soul; for the essence of the soul is higher even than the being of the intellect and emotive attributes that shine from it in the body,

כי אם שנעלית מהם בעילוי רב אלא שהארה וכח ממנה כשנמשך ומתלבש במוח נעשה מקור השכל שבמוח. ובעוד הכח ההוא כלול בעצם הנפש הוא למעלה מבחי' ומהות מקור השכל שבמוח.

but it is exalted above them with a great elevation. Only a radiance and power from it, when drawn down and clothed in the brain, becomes the source of the intellect in the brain. While that power is still included in the essence of the soul, it is above the level and being of the source of the intellect in the brain.

ועד"ז גם האותיות הכלולים בנפש הוא ענין כחות שבירידת' להתגלות במחשבה ודיבור יצטיירו מהם בחי' אותיות. ועכ"ז כוחות אלו עם שהם למעלה עדיין מבחינת אותיות המחשבה והדבור ממש עכ"ז הוא בחי' ירידה וצמצום לגבי מהות הנפש ועצמותה ממש.

In the same way, the letters included in the soul are powers from which, in their descent to be revealed in thought and speech, the form of letters takes shape. Even so, although these powers are still above the level of the actual letters of thought and speech, they are nonetheless a descent and contraction relative to the actual being and essence of the soul.

וצמצום זה הוא בשביל להיות מזה אח"כ גילוי אותיות המשחבה ודיבור שהן בחי' אותיות חומריים ממש והוא עוד צמצום גמור ממש.

This contraction is in order that from it there afterwards be the revelation of the letters of thought and speech, which are actually material letters, and that is a further, truly complete contraction.

וראשית צמצום זה הוא מה שמתהוים בחי' צורת האותיות בלי חומר בהנפש עצמה וכל בחי' צמצומים אלו הוא משל לענין כי טוב לגנוז.

The beginning of this contraction is the coming into being, within the soul itself, of the form of the letters without matter. All these contractions are an analogy for the matter of "it was good to hide away."

פי' דאיתא בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה והוא ענין הצמצום להיות התהוות אותיות החקיקה עד"מ. והענין כמ"ש ע"פזאת חקת התורה שהחקיקה הוא גבוה יותר מאותיות הכתב שהרי הוא מיניה וביה.

That is: it is stated at the beginning [of the Zohar], "At the outset of the King's will, He engraved engravings in the supernal radiance." This is the contraction for the coming into being of engraved letters, so to speak. The matter is as written on "This is the statute (chukas) of the Torah," that engraving is higher than written letters, for it is of the thing itself and within it.

וזהו ענין חרות על הלוחות כו' משא"כ אותיות הכתב הדיוט הוא דבר בפ"ע וגם משחיר הקלף לגמרי אך

This is the meaning of "engraved (charus) upon the tablets" etc. Ink letters, by contrast, are a separate thing, and they also blacken the parchment completely. However,

הנה האותיות החקוקים אף שהם מיניה וביה עכ"ז הם ג"כ משחירים קצת האבן הטוב הבהיר שכשעושין בו חקיקה נחשך קצת בהירותו שהיה קודם החקיקה שבמקום החקיקה אינו בהיר כל כך.

the engraved letters, although they are of the thing itself and within it, also darken somewhat the bright precious stone: when an engraving is made in it, its brightness from before the engraving is somewhat darkened, since in the place of the engraving it is not so bright.

והנמשל מובן שזהו ענין ישת חשך סתרו בחי' כתר עליון שנמשך ממלי' דא"ס בחי' אותיות שעם היותו עדיין בחי' א"ס.

The application is understood: this is the matter of "He made darkness His hiding place," the level of the Supreme Keser, which is drawn from the Malchus of the Infinite, the level of letters; although it is still the level of the Infinite,

וכמו אותיות החקיקה מיניה וביה ולמעלה מבחי' חו"ב שנק' עשיה ממש לגבי א"ס כמו דיו ע"ג הקלף כו' עכ"ז גם הכתר נק' חושך ואש שחורה לגבי א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהכתר ונק' אש לבנה

and like engraved letters it is of the thing itself and within it, and above the level of Chochmah and Binah, which are called actual "action" relative to the Infinite, like ink upon parchment etc., nevertheless Keser too is called darkness and black fire relative to the Infinite One, blessed be He, who is far above Keser and is called white fire.

והרי צמצום זה כדי להיות התהוות אח"כ בחי' חו"ב וג"ע שהוא כמשל אותיות שנכתבים בדיו כו' בחי' שחור ממש וזהו ג"כ עדי"מ ענין התהוות אותיות הנפש שהם

This contraction is in order that afterwards there come into being the level of Chochmah and Binah and the Garden of Eden, which is like the analogy of letters written in ink etc., the level of actual black. This too is, by way of analogy, the matter of the coming into being of the letters of the soul, which are

כמו אותיות החקוקים מיניה וביה כדי שיתהוו אח"כ אותיות ממש במחשבה ודבור חומריים ממש
 אש שחורה ממש. והנה אף שלגבי הא"ס נק' אותיות שבחקיקה ג"כ בחי' חשך כנ"ל עכ"ז לגבי
 האותיות שבכתב

like engraved letters, of the thing itself and within it, in order that afterwards there come into
 being actual letters in thought and speech, truly material, actual black fire. Now, although rela-
 tive to the Infinite the engraved letters are also called darkness, as said above, nevertheless rel-
 ative to the written letters,

דהיינו בחי' חו"ב מקורי הג"ע ונהר יוצא מעדן נק' הכתר אש לבנה ממש שהרי הוא רק מיניה וביה
 עדי"מ ולכן נק' הז"א דאצילות לגב' הכתר אש שחורה ע"ג אש לבנה)

that is, the level of Chochmah and Binah, the sources of the Garden of Eden, [as in] "and a river
 goes forth from Eden," Keser is called actual white fire, since it is only of the thing itself and
 within it, by way of analogy. Therefore Z'eir Anpin of Atzilus, relative to Keser, is called black
 fire upon white fire)

(כמ"ש בפי' נשא קל"ב א') ועדי"ז גם הז"א נקרא לגבי המלכות דאצילות נהורא חיוורא והיא נק' אצלו
 נהורא אוכמא

(as is written in Parshas Nasso, 132a). In the same way Z'eir Anpin, relative to Malchus of
 Atzilus, is called "white light," and she, relative to it, is called "black light"

(כמ"ש בפי' בראשית בדף נ"א ע"א ובפי' לך לך דף פ"ג ע"ב ובפי' שופטים ער"ה א')

(as is written in Parshas Bereshis, 51a, in Parshas Lech Lecha, 83b, and in Parshas Shoftim,
 275a).

כי מלכות שהיא מקור לבי"ע נקראת מדת לילה וחושך שמוסתר ומלוכש בה אור א"ס בבחי' הסתר
 והעלם מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם.

For Malchus, which is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, is called the attribute of night
 and darkness, since the Infinite Light is hidden and clothed in it in a manner of hiddenness and
 concealment: "Your kingship (malchuscha) is a kingship over all worlds (olamim)," [olamim]
 being from the term for concealment (he'elem).

משא"כ בחי' ז"א שהוא אצילות יחודא עילאה נק' יום ואור. וכמ"ש בד"ה רני ושמחי גבי רננא
 ברמשא ושמחה בצפרא ועמ"ש סד"ה וידעת היום

The level of Z'eir Anpin, by contrast, which is Atzilus, the higher unity, is called day and light.
 As is written in the discourse beginning "Sing and rejoice" on "joyful song at evening and glad-
 ness in the morning"; and see what is written at the end of the discourse beginning "And you
 shall know this day."

וזהו ביו"ד נברא העוה"ב וכמשל הדיו שע"ג הקלף שהקלף החלק רומז לבחי' אש לבנה אור א"ס
ב"ה בעצמו כביכול דלית מחשבה תפיסא ביה (ועמ"ש ע"פ שימני כחותם)

This is [the meaning of] "With the yud the World to Come was created," like the analogy of the ink upon the parchment: the smooth parchment alludes to the level of white fire, the Infinite Light, blessed be He, in His very Self, as it were, which "no thought can grasp" (and see what is written on "Set me as a seal"),

אלא ע"י היוד בחי' נקודה שחורה שמשחיר הקלף כדי להיות בחי' גילוי והשגה בתמונת אות היוד.
except through the yud, the level of a black point that blackens the parchment, so that there be a level of revelation and comprehension in the shape of the letter yud.

והנה כמו במשל הנ"ל כאשר בא לידי גילוי אותיות המחשבה אף שאינן רק לבושים להשכל מ"מ
אינן דבר נפרד לגמרי להיות דבר בפ"ע שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות אלו הוא בחי' השכל
עצמו.

Now, as in the analogy above, when there comes a revelation of the letters of thought, although they are only garments for the intellect, they are nevertheless not a completely separate thing, a thing unto itself; for what he thinks and ponders in these letters is the intellect itself.

וכן עד"מ בחי' היו"ד שעל הקלף שהדיו משחיר את הקלף להתגלות תמונת יו"ד הנה הדיו בעצמו
אינו דבר ממשי להיות נחשב לדבר בפ"ע אלא שמשחי' את הקלף כדי שהקלף יגלה תמונה של
היו"ד

So too, by way of analogy, with the yud upon the parchment, where the ink blackens the parchment to reveal the shape of a yud: the ink itself is not a substantial thing to be considered a thing unto itself; it only blackens the parchment so that the parchment reveals the shape of the yud

(היינו שעם היות תמונת היו"ד הוא רק מהדיו הרי בלתי הקלף הנושאו וסובלו לא היה ממנו שום
תמונה כלל. ולכן ארז"ל כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה א"כ הדיו אינו

(meaning that although the shape of the yud is only from the ink, without the parchment that carries and bears it there would be no shape from it at all. Therefore our Sages said, "Any letter which is not surrounded by parchment on its four sides is invalid." If so, the ink does nothing

אלא שמשחיר כו' כדי שהקלף יגלה כו' ור"ל בנמשל כי הקלף עצמו שהוא א"ס ב"ה מגלה את היו"ד שהוא חכמה עילאה כי אנת חכים אנת ממש שאור א"ס ב"ה נמשך ומאיר בחכמה עילאה.

but blacken etc., so that the parchment reveal etc. In the application, this means that the parchment itself, which is the Infinite One, blessed be He, reveals the yud, which is the Supreme Chochmah; for "You are wise" means You Yourself, that the Infinite Light, blessed be He, is drawn down and shines in the Supreme Chochmah.

ועמ"ש וירא ישראל את היד הגדולה בפ"י ויקרא הוי' הוי' ומ"ש מזה ג"כ סד"ה שובה ישראל) כך הנה בנמשל ע"י הצמצומים הרבים מתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו בגילוי למטה.

And see what is written on "And Israel saw the great hand," in explaining "And He called: Havayah, Havayah," and what is written on this also at the end of the discourse beginning "Return, O Israel.") So, in the application, through the many contractions the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, is revealed below.

וזהו ביוז נברא העוה"ב תענוג הנשמות באור א"ס ב"ה ממש (ועיין בפ' בלק) (קצ"א א') ועמ"ש בד"ה שרי אשתך.

This is "With the yud the World to Come was created": the delight of the souls in the actual Infinite Light, blessed be He. (And see Parshas Balak, 191a.) And see what is written in the discourse beginning "Sarai your wife."

וענין שהיו"ד בחי' נקודה ואות קטן מכל האותיות עמ"ש בביאור ע"פ מים רבים גבי וזהו אחות לנו קטנה ועזח"ב תרומה (קס"ה ב') בגין דאית כו'

As for the yud being the level of a point and the smallest of all the letters, see what is written in the explanation of "Many waters" on "and this is 'We have a little sister,'" and see the Zohar, Part II, Terumah (165b): "Because there is" etc.,

אע"ג כו' והוא ענן מיעוט הכלי ורבויו האור ע"ד צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה (ועיין בגמרא פ"ג דמנחות דכ"ט סע"ב):

"although" etc. This is the matter of the smallness of the vessel and the abundance of the light, in the manner of "The righteous say little and do much" (and see the Gemara, chapter 3 of Menachos, 29b, end).

7 קיצור. וצמצום זה הוא כמשל בחינת אותיות שבנפש ואח"כ נמשך מזה ההתלבשות באותיות המחשבה. והוא כענין חקיקה וכתובה וכמו שמ"מ מהו מחשב באותיות המחשבה הלא השכל עצמו

Summary: This contraction is like, in the analogy, the level of the letters in the soul, and from it there follows afterwards the clothing in the letters of thought. It is like engraving and writing. And just as, nevertheless, what is it that thinks in the letters of thought? Surely the intellect itself;

וכן הדיו מתאחד עם הקלף הלבן הסובל. כן בנמשל ע"י אות יו"ד שנברא בו העוה"ב נמשך ומתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו:

and likewise the ink unites with the white parchment that bears it; so in the application, through the letter yud with which the World to Come was created, the Infinite Light, blessed be He, itself is drawn down and revealed.

8 וזהו שהשרפים אומרים קדוש מחמת השגתם אור א"ס ב"ה שהוא מובדל ולית מחשבה תפיסא ביה וג' פעמים קדוש נגד תלת עלמין ב"ע מלא כל הארץ כבודו שהתלבשות בחי' קדוש הוא הכל כו'

This is why the Seraphim say "Holy," because of their grasp of the Infinite Light, blessed be He, which is separate and which "no thought can grasp." [They say] "Holy" three times, corresponding to the three worlds Beriah, Yetzirah and Asiyah. "The whole earth is full of His glory": the clothing of the level of "Holy" is in everything etc.

(ור"ל כמו שבג"ע העליון מאיר אור א"ס בבחי' השגת הנשמות כמ"כ השרפים לפי שהם ג"כ בעולם הבריאה אומרים קדוש כו' שמשיגים איך אור א"ס מובדל ואיך שכל ההמשכה רק ע"י צמצום אות יוד.

(Meaning: just as in the Higher Garden of Eden the Infinite Light shines as the souls' comprehension, so the Seraphim, since they too are in the World of Beriah, say "Holy" etc., for they grasp how the Infinite Light is separate and how all its flow is only through the contraction of the letter yud.

אבל עצמיות אור אין סוף הוא קדוש ומובדל כו' ולפי שהם בבריאה שהוא ראשית התהוות היש מאין ע"כ משיגים שהוא ית' קדוש כו' וענין ג' פעמים קדוש עמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל וע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו)

But the essence of the Infinite Light is holy and separate etc. Since they are in Beriah, which is the beginning of the coming into being of something from nothing, they therefore grasp that He, blessed be He, is holy etc. On the matter of "Holy" three times, see what is written in the explanation of "And now, let the power be great" and of "After Havayah your G-d shall you walk.")

והנה האופנים שהם למטה מהם במדרגה אומרים ברוך כבוד ה' זו מדת מלכותו ית' כי מלכותך מלכות כל עולמים שכל עולמים הם רק בחי' אותיות כו' וברוך ונמשך מבחי' סוכ"ע מעלמא דאתכסיא כו'.

Now, the Ofanim, who are below them in rank, say "Blessed is the glory of Havayah": this is the attribute of His Malchus, blessed be He, for "Your kingship is a kingship over all worlds," and all worlds are only the level of letters etc. "Blessed" is also drawn from the level of the light that encompasses all worlds, from the hidden world etc.

9 וביאור הענין כי הנה יש שני בחינות במלאכים יש שהם בחי' משפיעים שהם משפיעים כל ההשפעות לעוה"ז ע"י המזלות כו' והם בחי' האופנים שאומרים ברוך כבוד כו'

The explanation of the matter: there are two kinds of angels. There are those who are givers, who convey all the influences to this world through the constellations etc.; these are the Ofanim, who say "Blessed is the glory" etc.

ברוך הוא המשכה שיומשך כבוד ה' מבחי' מקומו שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו וזהו ענין ברוך המקום והוא ענין המשכת השפע דלעילא שממשיכים האופנים באמרם ברוך.

"Blessed" (baruch) is a drawing down, that the glory of Havayah be drawn from the level of "His place," He being the place of the world while the world is not His place. This is the meaning of "Blessed is the Omnipresent (HaMakom)," and it is the drawing down of the flow from above, which the Ofanim draw down by saying "Blessed."

10 ויש מלאכים שהם בחינת מקבלים שמקבלים דין מן דין ואינם משפיעים כלל למטה רק הם בחינת מקבלים והוא בחי' השרפים שאומרים קדוש כו' והם נעלים מבחינת המלאכים המשפיעים.

And there are angels who are receivers, who "receive from one another" and do not give to those below at all but are only receivers. These are the Seraphim, who say "Holy" etc., and they are loftier than the angels who give.

וז"ש אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומו (בדניאל סי' ז') פי' קדמוהי יקומו היינו בחי' השרפים המקבלים כו'

This is what is written, "Thousands upon thousands serve Him, and myriads upon myriads stand before Him" (Daniel, chapter 7). "Stand before Him" refers to the Seraphim, the receivers etc.,

שאומרים קדוש ועמ"ש במ"א בענין משריין ורתיכין הנזכר בפ' בשלח (דמ"ח ע"ב) ומ"ש בד"ה ואתא מרכבות קדש והיינו כמ"ש יוצר אור ובורא חושך.

who say "Holy." See what is written elsewhere on the matter of "camps and chariots" mentioned in Parshas Beshalach (48b), and what is written in the discourse beginning "And He came from the holy myriads." This is as written, "Who forms light and creates darkness."

פי' יצירה הוא בחי' אור שמשם נמשך ההשפעה למטה והוא מדרגת האופנים המשפיעים למטה לכל הבהמות וחיות וגם קטן עד י"ג שנים מקבל מבחי' האופנים.

That is, Yetzirah is the level of light, from which the flow is drawn below; it is the rank of the Ofanim, who give to those below, to all the animals and beasts. A child under thirteen years also receives from the level of the Ofanim.

11 ולכך נקרא אור שהוא בחי' אש לבנה לגבי דידן לפי שמאיר ומשפיע למטה. ובורא חושך הוא בחינת השרפים שכבריאם שהם בבחי' אש שחורה שהוא החושך.

Therefore it is called light, which is the level of white fire from our perspective, since it shines and flows downward. "And creates darkness" is the level of the Seraphim in Beriah, who are in the manner of black fire, which is the darkness.

והוא מפני שמסתלקים רק למעלה שאומרים קדוש כו' לכך הם בבחינת אש שחורה וחושך ע"ש ההסתלקות כו'.

This is because they only withdraw upward, saying "Holy" etc.; therefore they are in the manner of black fire and darkness, on account of the withdrawal etc.

12 וכמ"כ הוא ענין קדוש וברוך כי קדוש הוא מה שמובדל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא בחי' ישת חשך סתרו כמבואר לעיל אות ב'. ובחינת ברוך זהו ענין אש לבנה להיות גילוי למטה.

Likewise is the matter of "Holy" and "Blessed." "Holy" is what is separate and which "no thought can grasp" at all; it is the level of "He made darkness His hiding place," as explained above in section 2. The level of "Blessed" is the matter of white fire, that there be revelation below.

אך זהו ממה למעלה אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שבחי' קדוש נקרא אש לבנה לגבי המשכת בחי' ברוך כבוד שהוא בחי' מלכותך בחינת אותיות כו'.

But this is from below upward. From above downward it is the reverse: the level of "Holy" is called white fire relative to the drawing down of the level of "Blessed is the glory," which is the level of "Your kingship," the level of letters etc.

כיקדוש הוא בחי' כתר כו' יש בו ב' בחינות כבוד תתאה היא מדת מלכותו ית' וכבוד עילאה חכמה
עילאה והכל

For "Holy" is the level of Keser etc. In ["glory"] there are two levels: the lower glory, which is the attribute of His Malchus, blessed be He, and the higher glory, the Supreme Chochmah; and all [of it]

נקי' אש שחורה לגבי כתר עליון כנ"ל מענין דיו ע"ג קלף לבן כו' ועמ"ש מענין קדוש וברוך בד"ה
אם בהרת קדמה כו' ובד"ה לבכתני אחותי.

is called black fire relative to the Supreme Keser, as said above regarding ink upon white parchment etc. And see what is written on the matter of "Holy" and "Blessed" in the discourse beginning "If the bright spot has preceded" etc. and in the discourse beginning "You have captured my heart, my sister."

נמצא קדוש וברוך שאומרים השרפים והאופנים זהו ענין בחי' אש לבנה שעל גבי אש שחורה כנ"ל

It follows that the "Holy" and "Blessed" said by the Seraphim and the Ofanim are the matter of white fire that is upon black fire, as said above.

וזהו שנק' כן הקב"ה בשני בחינות אלו יחד דקדוש וברוך כי עד"ז הוא המשכת וגילוי אור א"ס ב"ה
שהוא קדוש וברוך הוא.

This is why the Holy One, blessed be He, is so called by these two aspects together, "Holy" and "Blessed" (kadosh baruch hu); for in this manner is the drawing down and revelation of the Infinite Light, blessed be He, who is holy and blessed is He.

13 והנה האופנים לפי ששומעים בחינת קדוש שאומרים השרפים לפיכך מתנשאים ברעש גדול וענין

הרעש הוא ענין הביטול באור א"ס ב"ה לצאת מנרתקם

Now, because the Ofanim hear the level of "Holy" which the Seraphim say, they raise themselves with a great noise. The noise is the matter of self-nullification in the Infinite Light, blessed be He, to go out of their sheath

והשגתם כפי מזגם ותכונתם מחמת ששומעים דבר חדש מה שלמעלה מכח השגתם משא"כ השרפים
אף שהם ג"כ בטלים ודאי באור א"ס ב"ה ביתר שאת ומעלה

and their comprehension according to their temperament and nature, since they hear something new that is above their power of comprehension. The Seraphim, by contrast, though they too are certainly nullified in the Infinite Light, blessed be He, with a greater degree and elevation,

אך הנה שרפים עומדים ממעל לו כתיב שאין השגה זו אצלם חידוש כ"כ למעלה מהשגתם לכך לא נאמר אצלם ברעש גדול

yet it is written, "Seraphim stand above him": this comprehension is not so much a novelty for them, beyond their comprehension. Therefore "with a great noise" is not said of them

כמו באופנים (ועמ"ש מזה בד"ה והיה מדי חדש שזהו ענין המשל כבן כרך שראה את המלך או כבן כפר כו' והוא ההפרש שבין חול לשבת כו' והנה השרפים לפי שהביטול שלהם הוא בבחינת אתכסיא

as it is of the Ofanim. (See what is written on this in the discourse beginning "And it shall be, from one new moon": that this is the matter of the analogy of the city-dweller who saw the king, or the villager etc., and this is the difference between weekdays and Shabbos etc. Now the Seraphim, since their self-nullification is in the manner of the hidden

ופנימית ע"כ ממשיכים ג"כ בחי' קדוש מה שהוא בבחי' העלם והאופנים שביטולם בבחי' אתגליא ע"כ ממשיכים ג"כ בחינת ברוך בחי' אותיות שהוא בבחי' אתגליא כו' ועמ"ש בד"ה וידעת היום גבי וכל קרב וכליות יזמרו לשמך:)

and inward, therefore also draw down the level of "Holy," which is in the manner of concealment. The Ofanim, whose self-nullification is in the manner of the revealed, therefore also draw down the level of "Blessed," the level of letters, which is the revealed etc. And see what is written in the discourse beginning "And you shall know this day" on "and all innards and kidneys shall sing to Your Name.")

14 קיצור. וזהו ג"כ ענין שהשרפים אומרים קדוש והאופנים ברוך כי השרפים מבריאה בורא חושך אש שחורה בחי' קדמוהי יקומו ע"כ אומרים קדוש מובדל ישת חשך סתרו.

Summary: This is also the matter of the Seraphim saying "Holy" and the Ofanim "Blessed." For the Seraphim are from Beriah, "creates darkness," black fire, the level of "stand before Him"; therefore they say "Holy," separate, "He made darkness His hiding place."

והאופנים מיצירה. יוצר אור משפיעים למטה ואומרים ברוך כבוד כו' וכ"ז נקרא כן מלמטה למעלה וכנ"ל:ד

The Ofanim are from Yetzirah, "forms light": they give to those below and say "Blessed is the glory" etc. All this is so called from below upward, as said above.)

והנה ככל הדברים האלה הוא בעבודת ה' בכל אדם בחינת אהבהג לוויה ובחי' אהבה מסותרת

4. Now, exactly like all these matters is [the case] in the divine service of every person: the level of revealed love and the level of hidden love

(והיינו דוגמת ב' בחי' הנ"ל דאופנים ושרפים. והאהבה המסותרת נק' אש שחורה ע"ד שנתבאר לעיל בענין השרפים שנק' אש שחורה אלא שהנשמות הם במח"י פנימית יותר)

(that is, analogous to the two levels mentioned above, of the Ofanim and the Seraphim. The hidden love is called black fire, in the manner explained above regarding the Seraphim, who are called black fire, except that the souls are on a more inward level).

כי הנה גילוי האהב' ע"י ההתבוננ' בגדולת א"ס ב"ה שיוליד מבינתו רשפי אש וצמאון כו'

For the revelation of love through contemplating the greatness of the Infinite One, blessed be He, so that from his understanding he gives birth to flashes of fire and a thirst etc.

להכלל ולהבטל אליו ית' במציאות ובמס"נ אין זה ע"י פעולת ההתבוננות לבדה שמתהווה מכח בינתו מדת האהבה מאין ליש

to be included and nullified in Him, blessed be He, in actual existence and with self-sacrifice, does not come about through the act of contemplation alone, as if the attribute of love came into being from nothing to something by the power of his understanding.

אלא ההתבוננות הוא הגורם להיות נמשך מבחינת אהבה המסותרת שישנה בטבע האדם מבחי' שלמעלה מן הדעת בבחי' חשך והסתר פנים להיות בגילוי הלב ע"י התבוננות ודעת ולהגדיל מדורת אש האהבה כו'

Rather, the contemplation is the cause that there be drawn from the level of the hidden love, which is in a person's nature from the level that is above knowledge, in a manner of darkness and hiding of the Face, to be revealed in the heart through contemplation and knowledge, and to enlarge the pyre of the fire of love etc.

(ור"ל שזהו כדמות ראייה למציאות אהבה המסותרת כי גילוי האהבה כו' אין זה כו' אלא כו' כנ"ל)

(Meaning that this is a kind of proof of the existence of the hidden love; for the revelation of love etc. is not etc., but rather etc., as said above.)

והתהוות האהבה מאין ליש היא קבוע בנפש ומהות הנפש עצמה היא שכל ומדות אהבה ויראה כו'

The coming into being of love from nothing to something is fixed in the soul, and the very being of the soul itself is intellect and emotive attributes, love and awe etc.;

כי חלק אלוה ממעל הוא וכבן שנמשך ממוח האב כו' אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ויכול למסור נפשו על קדה"ש כו'

for it is "a part of G-d above," and like a son drawn from the brain of the father etc., who by nature does not want to be separated from His unity and oneness, blessed be He, and can give his life for the sanctification of G-d's Name etc.,

כמ"ש בס' של בינוני (ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח את העם ששרש אהבה זו נלקח מבחי קדם מבחי כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' ישת חשך סתרו כו')

as is written in the Book of the Intermediates. (And see what is written in the discourse beginning "On the eighth day he sent the people away" that the root of this love is taken from the level of "before" (kedem), from the level of "For My thoughts are not your thoughts" etc., "He made darkness His hiding place" etc.

ועמ"ש בד"ה אם בחקתי שבחי זו הוא מצד בעבר הנהר ישבו אבותיכם עלו במחשבה היינו מו"ס אותיות החקוקים כו' גליף גליפו בטהירו עילאה נשמה שנתת בי טהורה היא והוא ענין האותיות שמיניה וביה.

And see what is written in the discourse beginning "If in My statutes" that this level is from the aspect of "Your fathers dwelt beyond the river," "they arose in thought," that is, from the hidden brain (mocha setima'ah), the engraved letters etc., "He engraved engravings in the supernal radiance," "The soul which You have given within me is pure"; and this is the matter of the letters that are of the thing itself and within it.

וזהו ענין ששזפתני השמש אש לבנה כדלקמן כי החקיקה היא באש לבנה מיניה וביה רק שהחקיקה היא מקור ושרש לשחרות דאש שחורה שלמעלה למטה כנ"ל)

This is the matter of "the sun has gazed upon me," white fire, as follows below; for the engraving is in the white fire, of the thing itself and within it, except that the engraving is the source and root of the blackness of the black fire, from above downward, as said above.)

ובכדי שתהיה בבחי גילוי הלב לצאת מההעלם אל הגילוי הוא ע"י התבוננות באור א"ס ב"ה ממש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל.

In order that it be revealed in the heart, to go out from concealment into revelation, it is through contemplating the actual Infinite Light, blessed be He, which "no thought can grasp" at all.

ועד"ז ניתן סדר התפלה ופסוקי דזמרה וברכת יוצר אור איך שבטובו הגנוז מחדש כו' והמלאכים אומרים קדוש כו'

In this manner the order of prayer was established: the Verses of Song, and the blessing "Who forms light," how "in His goodness" that is hidden He renews etc., and the angels say "Holy" etc.

והוא בחי' רעש התחדשות ההשגה כי בלילה בשינה אחד מששים כו' ובבקר נעשה בריה חדשה אתה נפתחה בי כו'.

This is the level of noise, the renewal of comprehension; for at night, in sleep, [there is] one sixtieth etc., and in the morning one becomes a new creature, "You breathed it into me" etc.

ואחר הרעש אש הוא בחי' ק"ש ואהבת כי נר הוי' נשמת אדם כנר ושללהבת העולה מאליה (ועמ"ש בד"ה והקרבתם עולה אשה)

"And after the noise, fire": this is the level of the Shema and "You shall love"; for "The lamp of Havayah is the soul of man," like a lamp and a flame that rises of itself (and see what is written in the discourse beginning "And you shall offer a burnt-offering, a fire-offering"),

דהיינו כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא להכלל מחשבה במחשבה ודבור בדבור ודברת בם בשבתך בביתך כו' וזו היא התגלות אמיתית אור האהבה בקרב איש ולב עמוק

that is, as is written, "To You, Havayah, I lift up my soul," to be included, thought in thought and speech in speech, "and you shall speak of them when you sit in your house" etc. This is the true revelation of the light of love within a man and a deep heart.

אלא שצריך להקדים בחי' הרעש מבחי' החושך כבריינו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא וכתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ערב בחינת חשך ואח"כ הבקר אור להתגלות בבחינת יום וגילוי בחי' אחד

Except that the level of noise from the level of darkness must come first, like the creation of the world: first darkness and then light. And it is written, "And there was evening and there was morning, one day": evening is the level of darkness, and afterwards morning, light, to be revealed as day, and the revelation of the level of "one."

(ועמ"ש בד"ה תחת אשר לא עבדת ועמ"ש בד"ה ענין חנוכה בענין בבקר בהטיבו את הנרות כו' ועיין בזהר בלק דף ר"ד סע"א וע"ב ועמ"ש ע"פ וישכם לבן בבקר וסד"ה להבין ענין הברכות וע' בזהר ויקרא דכ"ב ב' ועמ"ש סד"ה וידעת היום)

(And see what is written in the discourse beginning "Because you did not serve," and what is written in the discourse on the matter of Chanukah on "morning by morning, when he tends the lamps" etc.; and see the Zohar, Balak, 204a end and 204b; and see what is written on "And Lavan rose early in the morning," and at the end of the discourse beginning "To understand the matter of the blessings"; and see the Zohar, Vayikra, 22b; and see what is written at the end of the discourse beginning "And you shall know this day.")

ואחר האש קול דממה דקה הוא בתפלת שמונה עשרה ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם שיהא ברוך ונמשך בחי' הוי' אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ותמן קאתי מלכא כו'

“And after the fire, a still, small voice”: this is the prayer of the Eighteen Blessings, “Blessed are You, Havayah our G-d, King of the world,” that the level of Havayah, the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, be blessed and drawn down; “and there the King comes” etc.

וגילוי הוי' למטה במלכותו מלכות כל עולמים הוא ע"י כי הוי' אלקינו שאנחנו בטלים אליו ית' ואנחנו ממשיכים ג"כ להיות מלך העולם כו' כמ"ש במ"א.

The revelation of Havayah below, in His kingship, “a kingship over all worlds,” comes through “for Havayah is our G-d,” that we are nullified before Him, blessed be He; and we also draw down that He be “King of the world” etc., as is written elsewhere.

ובזה יובן מ"ש אל תראוני שאני שחרחרת. פי' שחרות כפולה כי האהבה מצד עצמה היא מסותרת שאינה נראית ונגלית בלב.

With this will be understood what is written, “Do not look upon me that I am blackish (shechar-chores).” It means a doubled blackness; for the love in itself is hidden, not seen or revealed in the heart,

וגם היא מכוסה בלבוש שק שמלובשת בנפש הבהמית (וא"כ פי' וענין שחרות כפולה הוא ע"ד מה שמלמטה למעלה ומלמעלה למטה שניהם יחד כי מלמטה למעלה נק' שחרות מה שאינו מושג כלל.

and it is also covered with a garment of sackcloth, being clothed in the animal soul. (If so, the meaning and matter of the doubled blackness is in the manner of from below upward and from above downward, both together; for from below upward what is not grasped at all is called blackness,

ומלמעלה למטה נקרא שחרות מה שהוא למטה במדרגה. ואם כן שני הבחינות יש בהנשמה כי ענין האהבה המסותרת כיון שהיא בהעלם מאד ולמעלה מהשכל הרי נקראת אש שחורה לגבי האדם כענין בורא חשך וזהו ענין חשך שמלמטה למעלה.

and from above downward what is lower in rank is called blackness. If so, both levels are in the soul: the matter of the hidden love, since it is very concealed and above the intellect, is called black fire relative to the person, as in “creates darkness,” and this is the matter of darkness from below upward.

ומה שהיא מכוסה ולובשת בנפש הבהמית זהו החשך שמלמעלה למטה שהיא הבחינה היותר שפלה במדרגה החשך יכסה ארץ) (בישעיה ס"ו) והכסיל בחשך הולך (קהלת ס"ב) ואעפ"כ אל תראוני

And its being covered and clothed in the animal soul is the darkness from above downward, being the lowest level in rank: "darkness shall cover the earth" (Isaiah, chapter 60), "and the fool walks in darkness" (Ecclesiastes, chapter 2).) Nevertheless, "Do not look upon me,"

כי מה שהיא מסותרת מצד עצמה הוא מפני ששזפתני השמש בחינת שמש הוא בחי' אש לבנה שאין העולמות יכולים לקבל וע"כ טוב לגנוז במקום החושך

for its being hidden in itself is because "the sun has gazed upon me": the level of the sun is the level of white fire, which the worlds cannot receive; and therefore it was good to hide it away in the place of darkness.

ולכן האהבה בבחינת חשך והעלם שאינו מתגלה בגוף (וזהו אתי מלבנון כלה ששרש הנשמה מבחינת לבנון וזהו ונוזלים מן לבנון נוזלים היינו בחינת מזליהו מקור ושרש הנשמה הוא מבחינת לבנון רק

Therefore the love is in a manner of darkness and concealment, not revealed in the body. (And this is "With me from Lebanon, O bride": the root of the soul is from the level of Lebanon. And this is "and flowing streams (nozlim) from Lebanon": nozlim means the level of their mazal, the source and root of the soul, which is from the level of Lebanon, except

כי טוב לגנוז בבחינת אש שחורה והוא בבחי' יחידה שבו מתלבש ניצוץ אלקי כו' כמ"ש בע"ה שמ"א פ"ג על פסוק אני אמרתי אלקים אתם כו' ועמ"ש סד"ה בשברי לכם כו' ואפו כו'.

that it was good to hide it away in the manner of black fire. It is in the level of yechidah, in which a divine spark is clothed etc., as is written in Etz Chaim, Shaar 41, chapter 3, on the verse "I said, you are G-dly beings" etc.; and see what is written at the end of the discourse beginning "When I break for you" etc., "and His anger" etc.

והנה ברכות בשה"ש ע"פ שחורה אני איתא שחורה אני כל ימות השבוע ונאווה אני בשבת והענין שבחי' אהבה המסותרת הנק' אש שחורה בכל ימות השבוע היא בבחי' העלם ולכן היא בבחינת שחורה אני העלם.

Now, in the Midrash Rabbah on Shir HaShirim, on "I am black," it is stated: "I am black all the days of the week, and comely on Shabbos." The matter is that the level of hidden love, called black fire, is in concealment all the days of the week, and therefore it is in the manner of "I am black," concealment.

אבל בשבת יוצאה ונמשכת מההעלם אל הגילוי כמ"ש במ"א בדי"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך.

But on Shabbos it goes out and is drawn from concealment into revelation, as is written elsewhere, in the discourse beginning "To understand the saying of our Sages" on "For your love is better [than wine]."

וכן בשבת מאיר בגילוי מבחי עולם הבריא מה שנקרא בורא חושך כנודע מענין חצר הפנימית הפונה קדים בחי קדמוהי יקומון הנה בשבת מאיר ונמשך האור משם.

So too on Shabbos there shines in revelation, from the level of the World of Beriah, what is called "creates darkness," as is known regarding the inner court that faces east (kadim), the level of "stand before (kadmohi) Him": on Shabbos the light shines and is drawn from there.

וזהו ונאווה אני ביום השבת) ומה שהיא נכנסת בלבוש שק זהו באמת בני אמי נחרו בל. נחרו מלשון נפעל.

And this is "and comely on the Shabbos day.") As for its entering a garment of sackcloth, this is in truth "My mother's sons were incensed (nicharu) against me"; nicharu is in the passive form.

ופי בני אמי היינו היצח"ר והיכלות דק"נ המקבלים ההשפעה מבחי מלכותו ית' כי מלכותו בכל משלה (ועי בפי משפטים דקכ"ה סע"ב ע"פ בחלב אמו)

"My mother's sons" means the evil inclination and the chambers of kelipas nogah, which receive the flow from the level of His Malchus, blessed be He, for "His kingship rules over all" (and see Parshas Mishpatim, 125a end, on "in its mother's milk").

והם שרש כל המדות רעות הם הם בעצמו נחרו וכווערים בתאוותם אלה שהם כי שנתלכשו בי ומהם תצא הרעות האלה.

They are the root of all the evil traits; they themselves are "incensed" and burn with their lust. These are "against me" (bi), meaning that they are clothed in me, and from them these evils come forth.

אבל אין פועלים בנפש אלקית עצמה בנקודת אהבתה שהיא תשאר בקיומה וחזקה וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן

But they do not affect the G-dly soul itself, in the point of its love, which remains in its existence and strength, as is written, "And My glory I will not give to another"

(עיי'ן ברע"מ ר"פ תצא דרע"ו א' ובפ"י הרמ"ז שם) ויכולה למשול ולשלוט עליהם ולהפכם מן הקצה אל הקצה ולהיות במס"נ ממש

(see the Ra'aya Mehemna at the beginning of Teitzei, 276a, and the commentary of the Ramaz there). And it can rule and have dominion over them and turn them from one extreme to the other, and be in actual self-sacrifice.

ולכן ארז"ל על פושעי ישראל גיהנם כלה והם אינם כלים לפי ששרש נשמתם מבחי' א"ס ממש שאין לה קץ ותכלה ולכן בני אמי נחרו בי פ"י שהם פועלים הרע וכלים.

Therefore our Sages said of the sinners of Israel, "Gehinnom comes to an end but they do not come to an end," because the root of their soul is from the level of the actual Infinite, which has no end or termination. Therefore "My mother's sons were incensed against me" means that they work evil and come to an end.

משא"כ הנשמה היא חלק אלוה אתה נפחת בי שאין לה קץ ותכלה והרא"י שאפילו פושעי ישראל עדיין האהבה היא בשלימות

The soul, by contrast, is a part of G-d, "You breathed it into me," which has no end or termination. The proof is that even in the sinners of Israel the love is still whole,

שהרי שמוני נוטרה את הכרמים כי כל תאות היצה"ר להחטיא את ישראל כדי לינק ולקבל חיות מהקדושה וא"כ מוכרח להיות שעדיין יש בו קדושה

for "they made me keeper of the vineyards": all the desire of the evil inclination is to cause Israel to sin in order to suckle and receive life-force from holiness. If so, there must necessarily still be holiness in him,

שאע"פ שחטא ישראל הוא ואותו כח הקדושה שיש לו הוא בבחי' אין קץ ותכלה וע"כ יכול למשול ולשלוט ברוחו ולהפך לבו מן ההפך אל ההפך

for "although he sinned, he is Israel," and that power of holiness which he has is without end or termination. Therefore he can rule and have dominion over his spirit and turn his heart from one opposite to the other

(והיינו ע"י והוי' יגיה חשכי כמ"ש סד"ה כי אתה נרי והנה פ"י נחרו יובן ממ"ש במ"א בד"ה ושבת בשלום בענין וילך חרנה חרן לשון נחר גרוני כו' וע"י התשובה נעשה מבחי' חרן רנה.

(that is, through "and Havayah illumines my darkness," as is written at the end of the discourse beginning "For You are my lamp." Now, the meaning of nicharu will be understood from what is written elsewhere, in the discourse beginning "And I return in peace," on "and he went to Charan": charan is from the term "my throat is parched (nichar)" etc.; and through teshuvah, from the level of charan it becomes rinah (song).

וכמ"כ יובן מבחי' נחרו בי ע"י התשובה שיהפך לבו כו' תתעלה הנפש להיות ונאווה כאהלי קדר כו'. ועמ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין יצרנהו כאישון עינו השחור שבעין שם גילוי הראיה להיות עין בעין (יראו כו':)

So too it will be understood regarding the level of "incensed against me": through teshuvah, so that his heart is transformed etc., the soul will be elevated to be "comely as the tents of Kedar" etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "As an eagle stirs up" on "He kept him as the pupil of His eye": the black of the eye, where sight is revealed, so that "eye to eye they shall see" etc.)

15 קיצור. וכמ"כ באדם יש בחי' אהבה גלויה ואהבה מסותרת כענין ב' מדרגות דאופנים ושרפים. רעש ואש.

Summary: Likewise in a person there is the level of revealed love and hidden love, like the matter of the two ranks of the Ofanim and the Seraphim: noise and fire.

וזהו שחרחרות ב' שחרות שעיקר האהבה אינה גלויה כ"א שחורה ומסותרת ועוד שמכוסה בלבוש שק דנה"ב ואעפ"כ אל תראוני

This is "shecharchores," two blacknesses: the essence of the love is not revealed but black and hidden, and furthermore it is covered with the sackcloth garment of the animal soul. Nevertheless, "Do not look upon me,"

כי על השחרות א' התירוף שזפתני השמש ששרש האהבה מאש לבנה וטוב לגנוז בבחי' אש שחורה.

for regarding the first blackness the answer is "the sun has gazed upon me": the root of the love is from white fire, and it was good to hide it away in the manner of black fire.

ועל השחרות הב' הוא ענין בני אמי נחרו בי בכדי שמבחי' חרן יהי' בחי' רנה): זה וזהו שחורה אני ונאווה שחורה מבחי' השחרחרות כו'

Regarding the second blackness, it is the matter of "My mother's sons were incensed against me," so that from the level of charan there be the level of rinah.) 5. This is "I am black and comely": black from the level of blackishness etc.,

ונאווה כי השחרות הוא מבחינת החושך ישת חושך סתרו כמשל הדיו שעל הקלף שמשחיר את הקלף שהקלף הוא בחי' אש לבנה נעשה נאה ע"י כן

and comely, for the blackness is from the level of the darkness, "He made darkness His hiding place," like the analogy of the ink upon the parchment, which blackens the parchment: the parchment, which is the level of white fire, becomes beautiful through this

(ע"ד אימתי גדול כו' כשהוא בעיר אלקינו וע"ד שנתבאר מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא כו'. וכמו שמבואר לעיל שע"י האותיות נמשך גילוי השכל עד"מ.

(in the manner of "When is He great etc.? When He is in the city of our G-d," and in the manner explained on this in the discourse beginning "And Elokim spoke" etc., "I am Havayah, and I appeared" etc. And as explained above, through the letters the revelation of the intellect is drawn forth, by way of analogy.

נמצא צמצום זה הוא סיבת הגילוי ועמ"ש סד"ה ויקח קרח וזהו שבחינת אש לבנה נעשה נאה ע"י כן וכמ"ש במ"א בפ"י יפתי שעושה בחי' לכושים יפים להקב"ה הוד והדר לכשת.

It follows that this contraction is the cause of the revelation; and see what is written at the end of the discourse beginning "And Korach took." This is how the level of white fire becomes beautiful through this, as is written elsewhere in explaining "my beautiful one" (yafasi), that she makes beautiful garments for the Holy One, blessed be He: "You have clothed Yourself with glory and majesty,"

והיינו להיות בהם ועל ידם דירה בתחתונים. ובמ"א נתבאר עוד פי' ונאווה כי הנה בחי' אש לבנה תורה זהו ענין ושער רישיה כעמר נקא ועכ"ז הוא רק בחי' שערות ואינו ערוך להעצמיות

that is, that in them and through them there be a dwelling place among the lower realms. Elsewhere a further meaning of "and comely" was explained: the level of the white fire of the Torah is the matter of "and the hair of His head like pure wool"; nevertheless it is only the level of hairs and does not compare to the essence.

אך ע"י הירידה באש שחורה לברר ולהפך החושך דנה"ב יומשך יתרון האור ממקור הלבנונית ואפשר לומר שזהו הנמשך מצד בירור שחרות הב' וכנ"ל מענין יצרנהו כאישון כו'.

But through the descent into black fire, to refine and transform the darkness of the animal soul, there will be drawn the advantage of light from the source of the whiteness. It may be said that this is what is drawn through the refinement of the second blackness, as said above regarding "He kept him as the pupil" etc.

ועמ"ש עוד מענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה בד"ה ועשו להם ציצית. ועיין עוד מענין שחורה אני ונאווה ברבות בשלח פכ"ג ויקהל פמ"ט):

And see what is written further on the matter of the Torah being given as black fire upon white fire in the discourse beginning "And they shall make for themselves tzitzis." And see further on the matter of "I am black and comely" in the Midrash Rabbah, Beshalach, Parsha 23, and Vayakhel, Parsha 49.)

16 כאהלי קדר. שהם שחורים מבחוץ אבל מבפנים הם כיריעות שלמה. יריעות שלמה הם יריעות פנימים

“As the tents of Kedar”: they are black on the outside, but inside they are “as the curtains of Shlomo.” The curtains of Shlomo are the inner curtains

(וזהו וייצר את האדם בתרין יודין בחי' אש לבנה ואש שחורה כו' ועמ"ש סד"ה בשברי לכם כו')
(and this is “And He formed (vayitzer) man,” with two yuds, the level of white fire and black fire etc.; and see what is written at the end of the discourse beginning “When I break for you” etc.).

וענין יריעה הוא מ"ש נוטה שמים כיריעה פי' כמו היריעה שהגג והדפנות נעשו מדבר אחד וכמו שהיה במשכן חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן.

The matter of a curtain is what is written, “He stretches out the heavens like a curtain”: that is, like the curtain, of which the roof and the walls are made of one piece, as it was in the Mishkan: “the half curtain that remains shall hang over the back of the Mishkan.”

כך נוטה שמים שהשמים מתעגלים למטה מתחת לארץ כמו למעלה בהשוואה אחת והכל בחי' אחת.

So “He stretches out the heavens”: the heavens curve round below, beneath the earth, just as above, equally, and all is one level.

17 וכן הגלגלים הסובבים בשמים ממעל הם הסובבים מתחת לארץ. וזהו כיריעות שלמה מלך שהשלום שלו שאצלו ית' כחשיכה כאורה והכל בהשוואה אחת נגדו ומעלה ומטה שוין לפניו

So too the spheres that revolve in the heavens above are those that revolve beneath the earth. This is “as the curtains of Shlomo,” the King to whom peace (shalom) belongs; for with Him, blessed be He, “darkness is as light,” and all is equal before Him, and above and below are the same before Him.

והוא מבחי' סוכ"ע. משא"כ בבחי' ממכ"ע הוא לפי סדר ההשתלשלות בראתיו יצרתיו כו' ג"ע עליון ותחתון כו'.

This is from the level of the light that encompasses all worlds. In the level of the light that fills all worlds, by contrast, it is according to the order of the chain of descending worlds: “I created it, I formed it” etc., the Higher and Lower Garden of Eden etc.

אבל בבחי' סוכ"ע כולא קמיה כלא ממש ובבחינה זו יכול הוא להפך אפי' מן הקצה אל הקצה.

But in the level of the light that encompasses all worlds, “all before Him are” actually “as nothing,” and at this level He can transform even from one extreme to the other.

18 וזהו ישא ה' פניו אליך פי' שכאשר יהיה התנשאות הפנימית בבחי' סובב כל עלמין אזי יוכל

This is "May Havayah lift up His countenance to you": that is, when there is the inner uplifting in the level of the light that encompasses all worlds, then it can

להתפשט עד שיגיע אפי' אליך אם יהיה נדחך בקצה השמים כו' וישם לך שלום בחי' התקשרות להיות נפשו שוקקה לדבקה בו ית'.

extend until it reaches even "to you," even "if your dispersed be at the end of the heavens" etc. "And give you peace": the level of bonding, so that his soul longs to cleave to Him, blessed be He.

19 וזהו בחי' שלום בפמליא של מטה ממטה למעלה אליך ה' נפשי אשא והיינו ע"י בחי' אהרן שושבינא

דמטרוניתא אהרן אותיות נראה

This is the level of "peace in the household below," from below upward: "To You, Havayah, I lift up my soul." That is, through the level of Aharon, the groomsman of the Queen; "Aharon" has the letters of nir'eh ("will be seen"),

דהיינו שיראה כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו שיהי' בחי' רעש ואחר הרעש אש כו' עבודת אהרן בהעלותך את הנרות כשלהבת העולה מאליה ממטה למעלה והשראת

that is, that he see it as though the Holy One dwells within his innards, so that there be the level of noise, "and after the noise, fire" etc. The service of Aharon is "When you raise up the lamps," like a flame that rises of itself, from below upward. And the dwelling

והמשכת קדוש בתוך מעיו הוא ע"י בחי' משה שושבינא דמלכא בחי' הדעת שהיא ברוך ונמשך בחי' הוי' להיות מלך העולם ע"י בחי' אלקינו כו' כנ"ל.

and drawing down of "Holy" within his innards is through the level of Moshe, the groomsman of the King, the level of Daas, which is "Blessed," that the level of Havayah be drawn down to be "King of the world" through the level of "our G-d" etc., as said above.

20 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו כו' באמת ב' אמת מלמעלה למטה וממטה למעלה שימשיך למטה בחי'

אמת ה' וגילוי אא"ס ב"ה בנפשו כדי להעלות ולקשר נפשו בה' חיי החיים ב"ה.

This is "Havayah is near to all who call upon Him etc., in truth": two truths, from above downward and from below upward; that he draw down below the level of "the truth of Havayah" and the revelation of the Infinite Light, blessed be He, into his soul, in order to raise and bind his soul to G-d, the Life of all life, blessed be He.

(ובכל הנ"ל יובן מ"ש המולך מהודו ועד כוש שהוא כענין מ"ש כחשכה כאורה כי הודו מלשון כסה שמים הודו. הודו על ארץ ושמים. וכמ"ש הוד והדר לפניו.

(With all the above will be understood what is written, "who reigned from Hodu to Kush," which is like the matter of what is written, "darkness is as light"; for hodu is from the term "His glory (hodo) covered the heavens," "His glory is over earth and heaven," and as is written, "Glory and majesty are before Him."

וגם הודו לשון הודאה כי הודאה היינו לבחי' סוכ"ע דלית מחשבה תפיסא ביה כלל כמ"ש במ"א ע"פ יהודה אתה.

Hodu is also a term of acknowledgment (hoda'ah), for acknowledgment is toward the level of the light that encompasses all worlds, which "no thought can grasp" at all, as is written elsewhere on "Yehudah, you [your brothers shall acknowledge]."

עד כוש היינו בחי' שחרות שהוא סוף השתלשלות העולמות שהחשך יכסה ארץ אלביש שמים קדרות עמ"ש מזה סד"ה יונתי בחגוי ובלק"ת פ' בהעלותך ופ' שופטים דכוש בחי' שכ"ה דינין שמהם השתלשלות החיצונים כו'

"To Kush" is the level of blackness, which is the end of the chain of descending worlds: "darkness shall cover the earth," "I clothe the heavens with blackness." See what is written on this at the end of the discourse beginning "My dove, in the clefts of the rock," and in Likkutei Torah on Parshas Behaaloscha and Parshas Shoftim, that Kush is the level of the 325 judgments, from which the chain of the external forces descends etc.

אך מלכותך מלכות כל עולמים ומלכותו בכל משלה וגם החיצונים לא יוכלו לעבור את פי ה'. וכמ"ש מזה סד"ה וכל העם רואים. וזהו המולך מהודו ועד כוש.

But "Your kingship is a kingship over all worlds," and "His kingship rules over all," and even the external forces cannot transgress the word of Havayah; as is written on this at the end of the discourse beginning "And all the people saw." This is "who reigned from Hodu to Kush."

וזהו שבע ועשרים ומאה מדינה [עיין ר"פ חיי שרה דקכ"ג ע"א] והוא כללות ההמשכה ממלי' דא"ס וזהו מהודו עד מלי' דעשיה המתלבשת בבחינת קדרות וזהו ועד כוש.

This is "a hundred and twenty-seven provinces" [see the beginning of Chayei Sarah, 123a], which is the general drawing down from the Malchus of the Infinite. This is "from Hodu," down to Malchus of Asiyah, which is clothed in the level of blackness; and this is "to Kush."

אך מצינו ג"כ דכוש נאמר לשבח כמ"ש גבי שאול שנק' כוש בן ימיני וכן הלא כבני כושיים אתם לי ות"י הלא כבני רחימין אתון חשיבין קדמי. וכן פרש"י בפ' בהעלותך בענין האשה הכושית. ובזהר פ' תרומה)

But we also find that Kush is said in praise, as is said of Shaul, who is called "Kush, the son of Yemini"; and likewise "Are you not like the children of the Kushites to Me," which Targum Yonasan renders, "Are you not considered before Me like beloved children?" So too Rashi explains in Parshas Behaaloscha regarding "the Kushite woman." And in the Zohar, Parshas Terumah

(דק"ל ריש ע"א) פ"י ולזמנין לחור קראן ליה אוכם דכתיב כי אשה כושית לקח הלא כבני כושיים אתם לי כו'.

(130a, beginning): that is, "And sometimes they call the white 'black,' as it is written, 'for he had taken a Kushite woman,' 'Are you not like the children of the Kushites to Me'" etc.

והענין כי מבואר למעלה בענין כתרא עילאה שהוא בחי' החשך העליון דישת חשך סתרו שלמעלה מההשגה.

The matter is that it was explained above regarding the Supreme Keser that it is the level of the supernal darkness of "He made darkness His hiding place," which is above comprehension.

21 וז"ש בזהר ולזמנין לחור קראן ליה אוכם מפני שלגודל אורו אינו מושג כלל והנה משם שרש האהבה המסותרת שהיא בחי' אש שחורה וזהו ענין הלא כבני כושיים אתם לי

This is what is said in the Zohar, "And sometimes they call the white 'black'": because of the greatness of its light it is not grasped at all. From there is the root of the hidden love, which is the level of black fire, and this is the matter of "Are you not like the children of the Kushites to Me."

כי אהבה זו דאש שחורה שמבחי' ישת חשך סתרו הוא כאהבת הבן אל האב כבן שנמשך ממוח האב אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ויכול למסור נפשו על ק"ה כו'

For this love of black fire, which is from the level of "He made darkness His hiding place," is like the love of a son for his father, like a son drawn from the brain of the father, who by nature does not want to be separated from His unity and oneness, blessed be He, and can give his life for the sanctification of G-d's Name etc.

וז"ש כבנין רחמינ והיינו ע"ד מ"ש בסש"ב פמ"ד בשם הרע"מ כברא דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה כו'.

This is what is said, "like beloved children," that is, in the manner of what is written in the Book of the Intermediates, chapter 44, in the name of the Ra'aya Mehemna: "like a son who strives for his father and mother, whom he loves more than his own body, soul and spirit" etc.

22 ופ"י מהודו ועד כוש היינו כמבואר לעיל בענין את האור כי טוב שהוא בחי' אור א"ס ב"ה הגנוז ומלובש בבחי' כתר הנק' ישת חשך סתרו.

The meaning of "from Hodu to Kush" is as explained above regarding "the light, that it was good": it is the level of the Infinite Light, blessed be He, which is hidden and clothed in the level of Keser, called "He made darkness His hiding place."

וגם באדם הוא ניצוץ אלקות המלובש בבחי' יחידה שבנפש ועש"ז נקראו כל נש"י בשם יהודים שעש"ז נמשך הביטול למס"נ כו'.

In a person too, it is the divine spark clothed in the level of yechidah in the soul. On this account all the souls of Israel are called Yehudim, for through it self-nullification unto self-sacrifice is drawn forth etc.

ובכ"ז יובן ג"כ מארז"ל פ"ק דמגילה (די"א ע"א) רב ושמואל חד אמר הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם.

With all this will also be understood the saying of our Sages in the first chapter of Megillah (11a): Rav and Shmuel; one said, Hodu is at the end of the world and Kush is at the end of the world,

דהיינו כפ"י הראשון דכוש הוא החשך דעשיה בחינת קדרות וחד אמר הודו וכוש בהדי הדדי that is, according to the first explanation, that Kush is the darkness of Asiyah, the level of blackness. And one said, Hodu and Kush

הוו קיימי כשם שמלך מהודו ועד כוש כך מלך מסוף העולם ועד סופו פ"י בהדי הדדי זהו ענין החשך העליון שנגנז בו האור

stand next to one another; just as he reigned from Hodu to Kush, so he reigned from one end of the world to the other. "Next to one another" is the matter of the supernal darkness in which the light was hidden,

דהיינו בחי' כתר עילאה חורא מלגאו אוכמא מלכר א"נ הודו היינו הוד והדר לבשת בחי' ה' מלך
גאות לבש כמ"ש בד"ה יונתי בענין יפתי וכוש היינו בחי' בורא חשך עולם השרפים

that is, the level of the Supreme Keser, white within and black without. Alternatively, Hodu means "You have clothed Yourself with glory (hod) and majesty," the level of "Havayah reigns, He has clothed Himself in grandeur," as is written in the discourse beginning "My dove" on the matter of "my beautiful one"; and Kush is the level of "creates darkness," the world of the Seraphim.

וזהו בהדי הדדי הוה יתבי כי מלי דאצילות נעשית מקור לבריאה כו' ומתלבשת בחכ"ב דכריאה
וע"ז נאמר שחורה אני כו'

This is "they sit next to one another," for Malchus of Atzilus becomes the source of Beriah etc. and is clothed in Chochmah, Binah and Daas of Beriah; and of this it is said, "I am black" etc.,

לפי שמתלבשת בבחי' ובורא חושך כו' וכמ"ש במ"א וזהו ענין התורה שניתנה באש שחורה ע"ג אש
לבנה.

because it is clothed in the level of "and creates darkness" etc., as is written elsewhere. This is the matter of the Torah being given as black fire upon white fire.

23 וגם תשב"כ ותשב"ע כנ"ל וכשם שמלך מהודו ועד כוש כי שם הוא תכלית היחוד והביטול כו'

And also the Written Torah and the Oral Torah, as said above. "And just as he reigned from Hodu to Kush," for there is the ultimate of unity and self-nullification etc.,

כך מלך כו' כי מלכותך מלכות כל עולמים ואין עוד מלבדו והכל בהשגחה פרטית אין אדם נוקף כו'
ועמ"ש בד"ה ומרדכי יצא גבי

"so he reigned" etc.; for "Your kingship is a kingship over all worlds," and "there is none else besides Him," and all is by individual providence: "a person does not knock [his finger below unless it is decreed above]" etc. And see what is written in the discourse beginning "And Mordechai went out" on

ולכן ביטל כו' את המעוררים כו' כי באמת אני הוי' לא שניתי ומשם מובן דשייך בחינה זו במגילת
אסתר וגם בחינה הראשונה בענין הודו וכוש שבהדי הדדי

"and therefore He nullified etc. those who arouse" etc.; for in truth "I, Havayah, have not changed." From there it is understood that this level applies to the Megillah of Esther; and also the first level, regarding Hodu and Kush being next to one another,

דהיינו ע"ד שניתנה התורה באש שחורה ע"ג אש לבנה שייך ג"כ לזה כי הדר וקבלוה בימי אחשverosh
וכמ"ש וקבל היהודים כו':

that is, in the manner of the Torah being given as black fire upon white fire, applies to it as well;
for they "accepted it anew in the days of Achashverosh," as is written, "And the Jews accepted"
etc.

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה

“I Am Black, yet Comely, O Daughters of Jerusalem”

1 שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה. הנה בנות ירושלים נק' הנשמות שעדיין לא ירדו לעולם הזה להתלבש בגוף

“I am black, yet comely, O daughters of Jerusalem, as the tents of Kedar, as the curtains of Shlomo.” Now, “the daughters of Jerusalem” is the name given to the souls that have not yet descended into this world to be enclothed in a body

ונפש הבהמית ועודן כלולות במאצילן ב"ה בבחי' אין ממש ונקרא טהורה היא כי טהורה פי' שעדיין היא בבחי' אין ואח"כ אתה בראתה יש מאין כו'.

and an animal soul, and are still included in their Emanator, blessed be He, at the level of utter nothingness (ayin). And [the soul] is called “pure is she,” for “pure” means that it is still at the level of ayin; and afterwards, “You created it,” something from nothing, etc.

לפי שכל נשמות טרם ירידתם לעוה"ז הן עומדות שם בביטול והתכללות ממש באור א"ס ב"ה.

For all souls, before their descent into this world, stand there in self-nullification (bittul) and in actual inclusion within the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

וכמ"ש באליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו ולא אליהו בלבד אלא כל נשמות קודם ירידתן והתלבשותן בגוף ונפש הבהמית

As it is written of Eliyahu, “As G-d lives, before whom I have stood.” And not Eliyahu alone, but all souls, before their descent and their enclothing in a body and an animal soul;

ואזי נקראו בנות ירושלים (בפרדס בערכי הכינויים ערך בנות ירושלים הביא בשם הזהר פרשת ויחי שני פירושים בזה והפי' הראשון הוא כדפי' כאן ע"ש בפ' ויחי דרמ"ב ע"א)

and then they are called “the daughters of Jerusalem.” (In the Pardes, in the Erchei HaKinuyim, under the entry “the daughters of Jerusalem,” he cites two interpretations of this in the name of the Zohar, Parshas Vayechi, and the first interpretation is as it has been explained here; see there, and in Parshas Vayechi, page 242a.)

שמקבלים עליהם בחי' יראה שלם דהיינו שלימות היראה כי היראה הוא מבחינת מלכותו ית'
מלכות כל עולמים למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית

For they take upon themselves the level of a complete awe (yirah shalem), that is, the completeness of awe. For awe stems from the level of His sovereignty, may He be blessed, "a kingship over all worlds," upward without end and downward without limit,

שהיא בחי' א"ס ובהשתלשלות המדרגות בנבראים אין בהם כח לקבל יראה זו בשלימות וכמ"ש
להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו שכבוד הדר

which is the level of the Infinite. And in the chain of descending levels (hishtalshelus) among created beings, they have no power to receive this awe in its completeness. As it is written, "To make known to the sons of man His mighty deeds, and the glorious splendor of His kingdom": the glorious splendor of

מלכותו הוא מה שהמלאכים מקבלים עליהם עול מלכות שמים מחנה מיכאל באהבה ומחנה
גבריאל כו' אלף אלפים וריבוא רבבות כו' ולגדודיו אין מספר.

His kingdom is that the angels take upon themselves the yoke of the kingdom of Heaven, the camp of Michael with love and the camp of Gavriel, etc., "a thousand thousands and ten thousand myriads," etc., and "His troops are beyond number."

שכל זה הוא יקר ותפארת גדולת מלכותו ית' ולהודיע לבני האדם אין זה אלא בבחי' גבורותיו הן
בחי' הצמצומים רבים ושונים שבהשתלשלות המדרגות משא"כ הנשמה טרם בואה

For all this is the glory and splendor of the greatness of His kingship, may He be blessed; and "to make known to the sons of man" is only through the level of "His mighty deeds," which are the many and varied contractions (tzimtzumim) in the chain of descending levels. But the soul, before it comes

לעוה"ז להתלבש בגוף שהן בחי' אין ממש הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים בשלימות כמו
שהוא בבחי' א"ס ממש ונקראו בנות ירושלים בבחי' בתולות אחריה רעותיה מובאות לך

into this world to be en clothed in a body, [the souls] being at the level of utter nothingness, take upon themselves the yoke of the kingdom of Heaven in completeness, as it is at the level of the Infinite itself. And they are called "the daughters of Jerusalem," at the level of "virgins, her companions following her, are brought to you."

(עיין בזח"ב קצ"ז ב' דרל"ה א' רל"ח א' ובמק"מ שם וצ"ל שהוא לפירוש השני שבפרדס וממילא מובן דלפי הראשון יש לפרש גם זה כמ"ש כאן ועיין עוד בפ' משפטים דק"ה סע"ב ובפ' אחרי דס"ז ע"ב)

(See Zohar II, 197b, page 235a and 238a, and the Mikdash Melech there. And it must be said that this follows the second interpretation in the Pardes; and consequently it is understood that according to the first interpretation this too can be explained as written here. See further in Parshas Mishpatim, page 105, end of side b, and in Parshas Acharei, page 67b.)

ונקראו ג"כ עלמות כמ"ש עלמות אהבוך. והנשמות שירדו ונתלכשו בגוף ונפש הבהמ"י בעוה"ז היא נקרא כנסת ישראל היא מקור נשמות ישראל בשם כלה

They are also called alamos (maidens), as it is written, "therefore the maidens love You." And the souls that have descended and been enclothed in a body and an animal soul in this world, [collectively] called Knesses Yisrael, which is the source of the souls of Israel, are called by the name "bride" (kallah),

כי הקב"ה נקרא אצלם בשם חתן מלשון חות דרגא הוא בחי' המשכות אור א"ס ב"ה בנשמות.

because the Holy One, blessed be He, is called, in relation to them, by the name "groom" (chasan), from the expression chaus darga (descending a level), which is the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, into the souls.

2 והיינו במ"ת דכתי' ביום חתונתו שאז הוא זמן הנשואין שכמו הנשואין עד"מ בחי' הזווג והיחוד הוא המשכת הטפה הנמשכת מן המוח של המשפיע בבחי' המקבל כו'.

And this is [what took place] at the Giving of the Torah, of which it is written, "on the day of his wedding," for that is the time of the marriage. For just as in marriage, by way of analogy, the union and joining is the drawing down of the drop that is drawn from the brain of the giver into the recipient, etc.,

כך התורה היא בחי' חכמתו ורצונו ית' בבחי' א"ס ב"ה ממש חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

so the Torah is His wisdom and will, may He be blessed, at the level of the Infinite One (Ein Sof) itself, blessed be He: "He is wise, but not with a knowable wisdom," etc.

והמשכה זו בבחי' א"ס ממש היא נתפסת ונקלטת בנשמות ישראל ס"ר אותיות התורה הן ס"ר המשכות לס"ר נשמות ישראל

And this drawing down, at the level of the Infinite itself, is grasped and absorbed in the souls of Israel: the six hundred thousand letters of the Torah are six hundred thousand channels of flow to the six hundred thousand souls of Israel.

ולכן ארז"ל שמלמדין את התינוק בבטן אמו את כל התורה כו' כדי להיות נתפס ונקלט בנשמתו אור וחיות מאותיות התורה שהן הארת אור א"ס ב"ה חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

Therefore our Sages, of blessed memory, said that the infant in its mother's womb is taught the entire Torah, etc., so that light and life-force (chayus) from the letters of the Torah be grasped and absorbed in its soul; for they are a radiance of the Infinite Light, blessed be He, "wise, but not with a knowable wisdom," etc.

ואזי נקרא נשמות ישראל בשם כלה שמקבלת הטפה כו' ועיין באדרא זוטא (דף רי"ז ע"ב):

And then the souls of Israel are called by the name "bride," for she receives the drop, etc. See the Idra Zuta (page 290b).

3 ב והנה בחי' כלה זו שהיא בחי' מקור לנשמות שירדו ונתלבשו בגוף אומרת לבנות ירושלים הן הנשמות שלא ירדו שעדיין הן בבחי' טהורי' היא שהן כלולות במאצילן בבחי' אין ממש.

2. Now, this level of "bride," which is the source of the souls that have descended and been enclothed in a body, says to the daughters of Jerusalem, that is, the souls that have not descended and are still at the level of "pure is she," being included in their Emanator at the level of utter nothingness:

עם היות כי שחורה אני מחמת ירדתי לעוה"ז והתלבשותי בגוף הגשמי הריני נאווה יותר מבנות ירושלים כי

Though "I am black" because of my descent into this world and my enclothing in the physical body, I am nevertheless more comely than the daughters of Jerusalem. For

הנה ענין שחורה אני בבחי' כלה הוא כמ"ש קוצותיו תלתלים שחורות כעורב תלתלים תלי תלים של הלכות שהן קוצותיו בחי'

the meaning of "I am black" at the level of the bride is as it is written, "His locks are curled (taltalim), black as a raven": taltalim [means] tilei tilim (heaps upon heaps) of halachos, which are "his locks," the level of

שערות ונימין הנמשכות מן המוח בריבוי התחלקות וכך הן תלי תלים של הלכות המשכות מחכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא כו'. הן בבחי' שחורות.

hairs and strands drawn from the brain in great subdivision. And so too, the heaps upon heaps of halachos are channels drawn from the Supernal Wisdom (Chochmah Ila'ah), "wise, but not with a knowable wisdom," etc. They are at the level of "black."

4 והענין יובן בהקדים לבאר כי הנה כתיב ושער רישיי כעמר נקא שהשערות הן בבחי' לבנונית וכתיב קוצותיו תלתלים שחורות כו'.

The matter will be understood by first explaining that it is written, "And the hair of His head was like pure wool," [meaning] that the hairs are in a state of whiteness; and it is written, "His locks are curled, black," etc.

אך הענין כי הנה בחי' השערות הן המשכות שהן מבחי' חסד ורב חסד שנמשך ונתפשט עד למטה כמשל השערות שנמשכות באורך

But the explanation is that the level of the hairs is channels of flow that stem from the level of Chesed and "abundant in kindness," which is drawn and spreads down below, like the analogy of the hairs that extend to a great

רב והן תלי תלים של הלכות ודקדוקי סופרים שבכל מצוה כמ"ש (משלי ד') סלסלה ותרוממך. פי' סלסלה כמארז"ל (ר"ה כ"ו ב') קא מהפך בשעריה כו'.

length. And they are the heaps upon heaps of halachos and the fine points of the Scribes that are in every mitzvah, as it is written (Proverbs 4), "Extol her (salseleha), and she will exalt you." The meaning of salseleha is as our Sages, of blessed memory, said (Rosh HaShanah 26b), "she was turning over her hair," etc.

אך יש שערות שנמשכות ומתלבשות בבחי' לבנונית הוא בחי' חסד שהן ההלכות רבות שבמ"ע בקרבנות ותרומות ומעשרות וציצית ותפילין ושבת כו'. איך תהי' המצות נעשית בקרבן להיות עולה לרצון לפני הוי' וריח ניחוח כו'.

But there are hairs that are drawn down and encloded in the level of whiteness, which is the level of Chesed: these are the many halachos in the positive commandments, concerning sacrifices, terumos, tithes, tzitzis, tefillin, Shabbos, etc.: how the mitzvah is to be done with a sacrifice so that it ascend favorably before G-d and as a pleasing fragrance, etc.

5 וכן בשאר כל המצות שהן המשכות חכמה עילאה בבחי' חסד להעלות הדברים הגשמיים בעשייתן כמצותן ולקשרם באור ה' וקדושתו והן השערות הנמשכות מבחי' שער רישיה כעמר נקא שהוא לובן העליון וחסד עליון דאקרי רב חסד כו'

And so too with all the other mitzvos, which are channels of the Supernal Wisdom through the level of Chesed, to elevate physical things through their being performed according to their commandment, and to bind them to the light of G-d and His holiness. These are the hairs drawn from the level of "the hair of His head was like pure wool," which is the supernal whiteness and the supernal Chesed that is called "abundant in kindness," etc.

אבל השערות השחורות הן הלכות שנמשכו ונתפשטו במצות ל"ת להפריד הרע מן הטוב ולדחותו מן הקדושה שאינו עולה ונכלל באור ה' וקדושתו.

But the black hairs are the halachos that were drawn and spread into the prohibitive commandments, to separate the evil from the good and to push it away from holiness, since it does not ascend and become included in the light of G-d and His holiness.

6 וע"ז נאמר שחורות כעורב. פ"י כעורב שהוא אכזרי כך יש בבחי' שערות הללו בחי' אכזריות שהרי גם בדבר האסור ופסול כו'

And of this it is said, "black as a raven." The meaning of "as a raven" is: just as the raven is cruel, so in the level of these hairs there is an element of cruelty. For even in a thing that is forbidden or unfit, etc.,

נמשך נצוץ וחיות אלקי המחיה ומהווה אותו שבלעדי ניצוץ וחיות אלקי לא יתקיים כלל ועכ"ז לא יעלה הניצוץ אלקי שבו לרצון לפני הוי' להתכלל באורו וקדושתו ית' רק נדחה לחוץ

there is drawn a divine spark and life-force that gives it life and brings it into being, for without the divine spark and life-force it would not exist at all; and nevertheless the divine spark within it does not ascend favorably before G-d, to be included in His light and holiness, may He be blessed, but is simply pushed outside.

והרי זה כמו אכזריות על הניצוץ אלקי שבו גם צריך האדם להתנהג בנפשו במדת אכזריות להיות סר מרע בבחינת אתכפייא כו' בכמה גדרים וסייגים דקדוקי סופרים קדש א"ע במותר לך כו'

And this is like cruelty toward the divine spark within it. A person, too, must conduct himself toward his own soul with the attribute of cruelty, turning away from evil in the manner of iskafya (subjugation), etc., through many fences and safeguards, the fine points of the Scribes: "Sanctify yourself in what is permitted to you," etc.

ולכן נקרא בבחי' שחורות כעורב (וע' בזהר ח"ג קל"ב א' ק"מ ע"א ע"ט ב' קכ"ז ב'. ח"ב קי"ו א')

Therefore it is at the level of "black as a raven." (See Zohar III, 132a, 140a, 79b, 127b; Zohar II, 116a.)

וע"ז נאמר שחורה אני שמקבלת בחי' הטפה היא בחי' ח"ע בבחי' שחורה דהיינו בבחי' ההלכות ודקדוקי סופרים שהן קוצותיו תלתלים שחורות כעורב כנ"ל.

And of this it is said, "I am black": for she receives the drop, which is the Supernal Wisdom (Chochmah Ila'ah), in the manner of "black," that is, in the form of the halachos and the fine points of the Scribes, which are "his locks are curled, black as a raven," as explained above.

וגם שחורה אני בבחי' קיום המצות מעשיות שהן בדברים המלובשים בגשמיות ממש וכללותן היא צדקה

And also, "I am black" in the fulfillment of the practical mitzvos, which are done with things en-clothed in actual physicality; and the sum of them all is tzedakah (charity),

שהיא בגשמיות ממש וחיובה הוא ע"י עסק האדם בעוה"ז שעוסק בפרקמטיא ומרויח בה שע"י נתחייב בצדקה. ובשעה שהוא עוסק בפרקמטיא נמצא שהוא מלובש בעניני עוה"ז ממש.

which is in actual physicality, and whose obligation comes through a person's involvement in this world: he engages in business and profits from it, and through this becomes obligated in tzedakah. And while he is engaged in business, he is thus en-clothed in the matters of this world itself.

עכ"ז ונאווה שבצדקה כתיב וצדקה תרומם גוי שע"י שנותן צדקה לעני מעמלו ויגיעו חיי נפשו הוא מעלה ומרומם את כל נפש הבהמית וחיותה:

Even so, "yet comely": for of tzedakah it is written, "Tzedakah exalts a nation"; for by giving tzedakah to a poor person from his toil and labor, the very life of his soul, he elevates and exalts his entire animal soul and its life-force.

7 וזהו ונתתם חמישית לפרעה שע"י הצדקה שנותן חומש מיגיעו נעשה בחי' פרעה הוא בחי' גילוי מלשון כי פרעה אהרן שנמשך גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו

And this is [the meaning of] "you shall give a fifth to Pharaoh (Paroh)": through the tzedakah, in which he gives a fifth of his labor, there comes about the level of paroh, which is the level of revelation, from the expression "for Aharon had exposed them (pera'o)": a revelation of the Infinite Light itself, blessed be He, is drawn down upon his soul.

לכן אומרים קודם כל מצוה ברוך אתה הוי' אלקינו שברוך ונמשך אור א"ס ב"ה מעולם ועד עולם בבחי' אתה

Therefore, before every mitzvah we say, "Blessed are You, Havayah, our G-d": that the Infinite Light, blessed be He, be "blessed," [that is,] drawn down, "from world to world," at the level of "You,"

דהיינו בבחי' גילוי כאלו הוא לנוכח להיות הוי' אלקינו ממש להיות נתפס ונקלט אלקותו ית' בנפש ממש

that is, at the level of revelation, as if He were face to face, so that Havayah be truly "our G-d": that His G-dliness, may He be blessed, be grasped and absorbed in the soul itself.

ועל ה אמרו רז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דהיינו שיהא נתפס ונקלט בו בחי' תלמודו
שהוא בחי' חכמה עילאה

And of this our Sages, of blessed memory, said, "Fortunate is he who comes here with his learning in his hand"; that is, that his learning, which is the Supernal Wisdom, be grasped and absorbed in him,

כמו האשה שקולטת הטפה עד"מ שאם אינו נתפס ונקלט בבחי' נשמתו אור התורה הרי זה

like a woman who absorbs the drop, by way of analogy. For if the light of the Torah is not grasped and absorbed in his soul, this is

כמו האשה הפולטת כו' (עמ"ש מענין קליטה גבי שמיני עצרת בד"ה ה' לי בעוזרי ובד"ה טוב
לחסות וגם בשאר דרושים שם)

like a woman who discharges [it], etc. (See what is written on the subject of absorption regarding Shemini Atzeres, in the discourse beginning "G-d is for me among my helpers" and in the discourse beginning "It is better to take refuge," and also in the other discourses there.)

וזהו ונתתם חמישית לפרעה שנעשה בחי' פרעה וגילוי בנפשו ממש (עמ"ש על פסוק זה בע"ה) (שער ל"א
פ"ז) ובלק"ת פ' ויגש ומזה נמשך להיות וארבע הידות יהי לכם כי

And this is "you shall give a fifth to Pharaoh": that the level of paroh, revelation, comes about in his soul itself. (See what is written on this verse in Etz Chaim) (Sha'ar 31, chapter 7), and in Likkutei Torah [of the Arizal], Parshas Vayigash. And from this there follows "and the four hands (yados) shall be yours," for

הנה בחי' ארבע הידות הן יד הגדולה יד החזקה יד רמה וזרוע הנטויה. יד הגדולה הוא מ"ש וירא
ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים.

the four hands are the great hand, the strong hand, the high hand and the outstretched arm. The great hand is as it is written, "And Israel saw the great hand that G-d had wrought in Egypt."

פ"י שאפילו בבחינת מצרים יש בחי' המשכת והתפשטות בחי' היד הגדולה שנמשכה ונתפשטה עד
למטה מאד אפילו בבחינת מצרים

Meaning: even in the level of Egypt there is a drawing down and spreading of the level of the great hand, which was drawn and spread very far down, even into the level of Egypt;

דהיינו שנמשך חסד עליון כ"כ שאפילו בבחינת נפש השפלה ממדרגות תחתונות שבעשיה ומלובשת בגשמיות ממש נופלין הרהורי תשובה.

that is, the supernal Chesed is drawn down so greatly that thoughts of teshuvah fall even into a lowly soul, from the lowest levels of Asiyah and enclothed in actual physicality.

8 וזהו ענין יד הגדולה אך הנה נודע שלאום מלאום יאמץ וזה לעומת זה עשה אלקים ואלמלא הקב"ה עוזרו כו'

And this is the matter of the great hand. But it is known that "one nation shall be stronger than the other nation," and "G-d has made one opposite the other," and "were it not that the Holy One, blessed be He, helps him," etc.

ועזר זה וסיוע זה נקרא יד החזקה לנצח ולכבוש כו' ויד רמה היינו לרומם ולקשר נפשו בקיום ואהבת ככל לבבך כו'

And this help and this assistance is called the strong hand, to prevail and to conquer, etc. And the high hand is to exalt and bind his soul in the fulfillment of "And you shall love... with all your heart," etc.

וזרוע הנטויה הוא ג"כ בחי' יד שביד יש ג' פירקין העליונה נקרא זרוע היא בבחי' נטויה שהיא פשוטה למטה מטה בבחי' וימינו תחבקני כאדם החובק כו'. שלא להיות בבחי' נפרד ח"ו כו'.

And the outstretched arm is also the level of a hand, for the hand has three sections, and the uppermost is called the arm. It is "outstretched," extended far, far downward, in the manner of "and His right hand embraces me," like a person who embraces, etc., so that there not be a state of separation, G-d forbid, etc.

וכ"ז הוא נמשך ע"י הצדקה שע"י זה וארבע הידות יהי' לכם לזרע השדה שבזמן הגלות הכל הוא רק בבחינת זריעה אור זרוע לצדיק כו' כמ"ש במדרש:

And all this is drawn down through tzedakah, for through it "the four hands shall be yours, as seed for the field"; for in the time of exile everything is only in the manner of sowing, "Light is sown for the righteous," etc., as stated in the Midrash.

9 ג ובבחי' התורה שהיא בבחי' שחורה והלכות ודקדוקי סופרים שבמצוי' ל"ת שהן בבחינת שחורות כעורב הנ"ל.

3. And as for the aspect of the Torah that is at the level of "black," [namely] the halachos and the fine points of the Scribes in the prohibitive commandments, which are at the level of "black as a raven" mentioned above:

הנה אמרו ז"ל ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה. והענין כי הנה בשלשה דברים ברא הקב"ה את עולמו בספר וסופר וסיפור.

Our Sages, of blessed memory, said, "The words of the Scribes are dearer to Me than the wine of the Torah." The explanation is that the Holy One, blessed be He, created His world with three things: sefer, sofer and sippur (book, scribe and telling).

ספר זו תורה שבכתב וסופר למעלה מבחי' ספר היא בחי' תורה שבעל פה כי לכן נקרא דברי חכמים דברי סופרים שהן למעלה מבחי' ספר

Sefer (book) is the Written Torah; and sofer (scribe), which is above the level of sefer, is the level of the Oral Torah. For this is why the words of the Sages are called "the words of the Scribes (soferim)": they are above the level of sefer.

(ועמ"ש מזה בד"ה זה שמי וד"ה לבך יהגה אימה איה סופר ובמ"א על פסוק ושאתם מים בששון) הוא בחי' תורה שבכתב שמח"ע שהוא בחי' נר מצוה ותורה אור.

(See what is written on this in the discourse beginning "This is My Name," and in the discourse beginning "Your heart will meditate in awe: Where is the scribe?", and elsewhere on the verse "And you shall draw water with joy.") [Sefer] is the level of the Written Torah, which is from the Supernal Wisdom (Chochmah Ila'ah), the level of "a mitzvah is a lamp, and the Torah is light."

והנה אור הנר המאיר הוא מגוון הסמוך לפתילה אבל הגוון לבן המקיף עליו הוא אינו מאיר בעצמו
Now, the illuminating light of the lamp comes from the hue that is close to the wick; but the white hue that surrounds it does not itself illuminate;

אלא הוא מקור האור שממנו נמשך ומתפשט האור המאיר וכך הם דברי חכמים נק' דברי סופרים
rather, it is the source of the light, from which the illuminating light is drawn and spreads. And so it is with the words of the Sages, called "the words of the Scribes,"

שמהם נמשך להיות בחי' הספר היא בחי' תורה אור והם הם בבחי' מקור האור בחי' המקיף שהוא בחי' ישת חשך סתרו

from which the level of the sefer, the level of "the Torah is light," comes to be drawn; and they themselves are the level of the source of the light, the level of the makif (the surrounding), which is the level of "He made darkness His hiding place."

ולכן רוב דקדוקי סופרים הם במצות לא תעשה ששם הרבה גדרים וסייגים לתורה יותר מבמצות עשה כי בחיי מצות ל"ת יש בהן יתרון ומעלה יתירה מבמצות עשה.

Therefore most of the fine points of the Scribes are in the prohibitive commandments, where there are many more fences and safeguards for the Torah than in the positive commandments; for the prohibitive commandments have an advantage and a superiority over the positive commandments.

כמארז"ל זכרי עם ו"ה רמ"ח שמי עם י"ה שס"ה שהל"ת הם בבחינת י"ה שהוא למעלה מו"ה כי המ"ע הם בבחי' שם ו"ה עלמא דאתגליא

As our Sages, of blessed memory, said, "‘My remembrance’ with Vav-Hei [equals] 248; ‘My Name’ with Yud-Hei [equals] 365." The prohibitions are at the level of Yud-Hei, which is higher than Vav-Hei; for the positive commandments are at the level of the Name Vav-Hei, the revealed world (alma de’isgalya).

כי רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא שהן כלים ומשכן להחיות הנמשך ומתפשט בהם מעצם הנפש שהחיות מתלבש בהם ממש להיות האברים נשמעים לרצונו כו'.

For "the 248 commandments are the 248 limbs of the King": they are vessels and a dwelling for the life-force that is drawn and spreads into them from the essence of the soul, the life-force being truly enclothed in them, so that the limbs obey its will, etc.

אבל הל"ת הם בבחינת י"ה שהוא בבחי' עלמא דאתכסייא שאין החיות ואור א"ס מבחי' זו מתלבש בגילוי הנפש

But the prohibitions are at the level of Yud-Hei, the level of the hidden world (alma de’iskasya), for the life-force and the Infinite Light from this level are not enclothed in the soul in a revealed way,

אלא בבחי' העלם בבחי' ואתה משמרה בקרבי לפי שאין בנפש כלי ומשכן להשראת אור א"ס ב"ה בבחי' זו להיות בבחי' גילוי בהתלבשות ממש

but in concealment, in the manner of "and You guard it within me"; because the soul has no vessel or dwelling for the Infinite Light, blessed be He, to rest [in it] at this level so as to be revealed in actual enclothing,

אלא בבחי' שלילה בחי' לא כמ"ש בארץ לא זרועה שהוא זרועה בבחי' לא כו' וכמ"ש במ"א שזהו ענין דביקת הנפש באלקות למעלה בשרשה בבחינת סובב ישת חושך סתרו כו'

but only in the manner of negation, the level of "not," as it is written, "in a land not sown": it is "sown" in the manner of "not," etc. And as explained elsewhere, this is the soul's cleaving to G-dliness above, in its root, at the level of sovev, "He made darkness His hiding place," etc.,

בחי חושך ולא אור נגלה כו' שא"א להגיע לבחי' זו בבחי' מעשה המצות אשר יעשה אותם האדם אלא בבחי' ל"ת שהוא בחי' שלילה ולא כו'.

the level of darkness and not of revealed light, etc.; for it is impossible to reach this level through the deed of the mitzvos that a person performs, but only through the prohibitions, which are the level of negation and "not," etc.

10 ועי"ז יערה עליו רוח ממרום השראת אור א"ס ב"ה הסוכב כל עלמין בנפשו ובזה תתעלה גם נפשו הבהמית כי

And through this "a spirit from on high will be poured upon him": the indwelling in his soul of the Infinite Light, blessed be He, that encompasses all worlds (sovev kol almin). And through this his animal soul, too, will be elevated. For

הנה הנפש הבהמית שרשה מבחי' פני אריה פני שור שבמרכבה כו' משמרי אופנים שהן למטה מהשרפים כו'.

the animal soul has its root in the level of "the face of a lion" and "the face of an ox" in the Chariot, etc., from the guardians of the ofanim, which are below the seraphim, etc.

אך הנה כתיב והאופנים ינשאו לעומתם והאופנים ברעש גדול כו'. כי הנה השרפים אומרים קדוש ומובדל כו'

But it is written, "and the ofanim rise up opposite them," and "the ofanim, with a great noise," etc. For the seraphim say, "Holy," [meaning] separate, etc.,

הוי' צבאות אות היא בצבא דילי' אלף אלפים ורבוא רבבן מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר כולם אין מקבלים חיות רק מבחינת אות א' מלא כל הארץ כבודו.

"Havayah Tzevakos": "He is a sign (os) among His host." "A thousand thousands and ten thousand myriads" is the number of a single troop, and "His troops are beyond number"; all of them receive life-force only from the level of a single letter (os). "The whole earth is full of His glory":

כבודו הוא ל"ב נתיב ות החכמה כי אין כבוד אלא תורה והיא המתלבשת להיות מלא כל הארץ הלזו התחתונה בבחי' כבודו

"His glory" is the thirty-two paths of Chochmah, for "there is no glory but Torah"; and it is [the Torah] that is enclothed so that "the whole earth," this lowest [earth], is "full" of it at the level of "His glory,"

היינו בבחינת זיו והארה בעלמא והאופנים המקבלים מהם ינשאו לעומתם ומרעשים ברעש גדול מחמת עוצם קדושת אור א"ס שכשמו כן הוא אין לו סוף כו'.

that is, at the level of a mere ray and radiance. And the ofanim, which receive from them, "rise up opposite them" and quake "with a great noise," because of the immense holiness of the Infinite Light, which, like its Name, has no end, etc.

11 והנה לא ברעש ה' ואחר הרעש אש בבחינת צמאון ותשוקה בכלות הנפש ממש בבחי' ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה למעלה מכדי שתוכל נפשם שאת וצמאון ותשוקה זו אינה בבחי' כבודו היא בחי' זיו והארה בלבד.

Now, "G-d is not in the noise," and "after the noise, fire": in the manner of thirst and longing, an actual expiring of the soul, in a state of self-nullification and inclusion in the Infinite Light, blessed be He, beyond what their soul can bear. And this thirst and longing is not for the level of "His glory," which is only a ray and radiance,

אלא בבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בחינת אני ממש דהיינו השראת א"ס ב"ה הסוכ"ע ממש. but for the level of "the heavens and the earth I fill," the level of "I" itself, that is, the indwelling of the Infinite One, blessed be He, that encompasses all worlds, itself.

12 וזהו והאופנים ינשאו שמתנשאים לעומת השרפים למעלה מהם. ומבחינת צמאון זה ותשוקה זו נמשך להיות כמ"ש צמאה לך נפשי כו' כן בקדש חזיתך קדש מלה בגרמי' בחי' קדש ומוכדל חזיתך להיות גילוי אלקות

And this is "the ofanim rise up": they are lifted up opposite the seraphim, above them. And from this thirst and this longing comes what is written, "My soul thirsts for You," etc., "so in holiness I have beheld You": "holiness" is a word in its own right, the level of holy and separate, [and] "I have beheld You," so that there be a revelation of G-dliness,

וכמו שיהיה לעתיד ונגולו כספר השמים וכתוב השמים החדשים והארץ החדשה שלא יהיו שמים וארץ גשמיים המעלימים ומסתירים כבוד ה' להיות יש ודבר בפני עצמו

and as it will be in the future, "and the heavens shall be rolled up like a scroll," and it is written, "the new heavens and the new earth": there will not be physical heavens and earth that obscure and conceal the glory of G-d, so as to be a thing and an entity in its own right.

שהרי בכל דבר נמשך אור א"ס ב"ה כמ"ש והר סיני עשן כולו עולם שנה נפש עולם בחינת מקום ששם נמשך בחי' א"ס כמ"ש הנה מקום אתי.

For in every thing the Infinite Light, blessed be He, is drawn, as it is written, "And Mount Sinai was all in smoke (ashan)": olam, shanah, nefesh (world, year, soul). Olam is the dimension of space, into which the level of the Infinite is drawn, as it is written, "Behold, there is a place with Me."

13 וכן בבחינת שנה בבחי' זמן מלך מלך וימלוך עבר עתיד הוה הכל הוא בבחי' א"ס כו'.

And so too in the dimension of shanah (year), the dimension of time: "He is King, He was King and He will be King," past, future and present; all is at the level of the Infinite, etc.

וכן בנפש יש הארת אור א"ס וכל החיים יודוך סלה וגן עדן העליון ותחתון ויש גן עדן למעלה מגן עדן עד אין קץ ותכלית בעילוי אחר עילוי כו'.

And so too in nefesh (the soul) there is a radiance of the Infinite Light: "and all the living shall thank You, Selah," and the higher and the lower Gan Eden; and there is a Gan Eden above Gan Eden, without end or limit, in ascent after ascent, etc.

14 ולעיתיד כשיזדכך העולם וחומריות וגסות שבו אזי עין בעין יראו כו'. וזהו שחורה אני ונאווה שעל ידי

And in the future, when the world, and its materiality and coarseness, will be refined, then "eye to eye they shall see," etc. And this is "I am black, yet comely": for through

בחי' שחורה היא בחי' דביקת הנפש בקיום ושמירת מצות לא תעשה שהן בבחי' שחורות כעורב על ידי זה יהיה לעתיד גילוי אור א"ס ב"ה הסוכי"ע

the level of "black," which is the soul's cleaving [to G-d] through fulfilling and observing the prohibitive commandments, which are at the level of "black as a raven," through this there will be, in the future, a revelation of the Infinite Light, blessed be He, that encompasses all worlds (sovev kol almin),

שהוא למעלה מגדר עלמין שהוא למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת אלא בבחינת שלילה ארץ לא זרועה ובבחי' זו נאווה יותר מבנות ירושלים כו'.

which is above the bounds of the worlds, beyond what the soul can bear, except in the manner of negation, "a land not sown." And at this level she is more comely than the daughters of Jerusalem, etc.

(ועמ"ש מענין שחורה אני ונאווה בד"ה קול דודי. דקאי על תשבע"פ כו' והוא ע"ד שנתבאר למעלה בענין דברי סופרים כו' וע' בפ' בראשית דמ"ט סע"א ובסה"מ סי' קל"ז וסוף ח"א סי' ה' ובפ' שמות י"ד א' ובפ' אחרי דנ"ט ב' בלק קצ"א א'):

(See what is written on the subject of "I am black, yet comely" in the discourse beginning "The voice of my beloved," that it refers to the Oral Torah, etc.; and this is along the lines of what was explained above on the words of the Scribes, etc. And see [the Zohar,] Parshas Bereishis, page 49, end of side a; and the S.H.M., section 137, and the end of Part I, section 5; and Parshas Shemos, 14a; and Parshas Acharei, page 59b; [and Parshas] Balak, 191a.)

ביאור ענין שחורה אני ונאווה

An Explanation of “I Am Black, yet Comely”

1 ביאור ענין שחורה אני ונאווה. הוא מאמר כנסת ישראל לבנות ירושלים הן הנשמות הופשטות מן הגוף.

An explanation of the matter of “I am black, yet comely.” This is the statement of the Community of Israel (Knesses Yisrael) to “the daughters of Jerusalem,” who are the souls divested of the body.

והענין כי השכינה היא מל' דאצי' המתלבשת בבי"ע ושכנתי בתוכם. השוכן אתם בתוך טומאותם. היא האומרת ששחורה אני ואעפ"כ נאווה.

The matter is this: the Shechinah is Malchus of Atzilus, which enclothes itself in [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah, [as it is written,] “that I may dwell in their midst,” [and] “Who dwells with them in the midst of their impurity.” She is the one who says, “I am black, and nevertheless comely.”

וביאור בנות ירושלים הוא כי הנה הנשמות מתחלה היו כלולים בבחי' עיבור באצי' ואח"כ נמשכים בבחי' לידה בבי"ע (ועמ"ש מזה בד"ה הים ראה וינוס)

And the explanation of “the daughters of Jerusalem” is this: at first the souls were included [in their source] in the state of gestation (ibbur) in Atzilus, and afterwards they are drawn down in the state of birth (leidah) into Beriah, Yetzirah and Asiyah (and see what is written on this in the discourse beginning “The sea saw and fled”).

ואזי נעשו בעלי גבול כי אין בחי' א"ס אלא באצילות ששם מסתיים הארת הקו וחוט מאור א"ס כו' (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב).

And then they became limited beings, for the level of the Infinite (Ein Sof) exists only in Atzilus, where the illumination of the kav and the thread of the Infinite Light (Or Ein Sof) comes to an end, etc. (and see what is written on this in the explanation of the verse “Who has counted the dust of Yaakov”).

משא"כ בבי"ע לא מיבעיא מלאכים מיכאל באהבה וגבריאל ביראה ופחד ג"כ קדוש ביי"ב שעות כו' הכל הם בבחינת גבול כו' והמלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש הושיט אצבעו כו'

This is not so in Beriah, Yetzirah and Asiyah. Needless to say the angels—Michael with love and Gavriel with awe and fear, and likewise [those who say] “Holy” in the twelve hours, etc.—all of them are in a state of limitation, etc.; and the angels who accused and said, “What is man?”—He stretched out His finger, etc.,

כי לא יוכלו לקבל יותר מבחי"י גבול ומדה שבהם וז"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו שלא כל מדת מלכותו ית' מלובשת בהם

for they cannot receive more than the level of limit and measure that is in them. And this is what is written, “to make known to the sons of man His mighty deeds, and the glory of the splendor of His kingship”: that not the whole measure of His kingship, blessed be He, is en clothed in them,

אלא כבוד וזיו ואעפ"כ זיו זה המעט מזעיר הדר הוא להם כו' אלא אפי' נשמות

but only glory and radiance; and even so, this radiance, a tiny fraction of [His] splendor, is theirs, etc. And not only [angels], but even souls,

כמו נשמות האבות אברהם יצחק ויעקב יש בחי' אברהם יצחק ויעקב באצ"י דאיהו וחיוהי חד. אבל אברהם יצחק ויעקב שבבריאה הם בבחי' בע"ג כו'.

such as the souls of the Patriarchs, Avraham, Yitzchak and Yaakov: there is a level of Avraham, Yitzchak and Yaakov in Atzilus, where “He and His life-forces are one”; but the Avraham, Yitzchak and Yaakov that are in Beriah are in the state of limited beings, etc.

2 ובחינת גבול זה הוא בלידת הנשמות בבי"ע. משא"כ בבחי' עיבור באצ"י שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד.

And this state of limitation comes with the birth of the souls into Beriah, Yetzirah and Asiyah. Not so in the state of gestation in Atzilus: there “He and His life-forces and His vessels are one.”

כי שם מאיר אור א"ס ונשמות אלו שבבחי עיבור נקראו בנות ירושלים שלפי שהן בבחי עיבור במלי נקראו בנות ונקראו ע"ש ירושלים שמקבלות יראה שלם שלימות היראה בבחי ביטול אמיתי דאיהו וחיהו חד שבבחי אצי.

For there the Infinite Light shines. And these souls that are in the state of gestation are called "the daughters of Jerusalem": because they are in the state of gestation within Malchus they are called "daughters," and they are called by the name of Jerusalem (Yerushalayim) because they receive complete awe (yirah shalem), the perfection of awe, in a state of true self-nullification (bittul), [that of] "He and His life-forces are one," which is at the level of Atzilus.

3 והנה מאמר השכינה להם שחורה אני ואעפ"כ נאווה כי הנה שחורה אני בירידה בבע"ג כי נעשה שחרות מחמת מרירות על עוצם ריחוקה מיחוי"ע

Now the Shechinah's saying to them, "I am black, and nevertheless comely": "I am black" in [her] descent among limited beings, for blackness came about through bitterness over how very far she is from the higher unity (yichuda ila'ah).

ועל זה נופל רחמנות גדולה כמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים כוי ואזי נקרא המלי שחרות ב' בחי שחרות.

And over this great compassion is aroused, as in the saying, "G-d of the world, in Your abundant mercy," etc. And then Malchus is called "swarthy" (shecharchores): two aspects of blackness.

הא' ממרירות הנ"ל ומבשרי אחזה מרירות האדם בנפשו לעורר רחמים רבים על נפשו שמרירות זו משכנה בלב בחלל השמאלי המלא דם כוי

The first is from the bitterness mentioned above. And "from my flesh I behold" the bitterness a person [feels] in his soul, so as to arouse great compassion upon his soul, the seat of this bitterness being in the heart, in the left chamber, which is full of blood, etc.

ועל בחי מרירות זו שבמלי כתיב ששזפתני השמש פי' יחוי"ע שנקרא שמש ומגן שזפתני בזכרי על בחי יחוי"ע נעשה בחי שחרות ומרירות כנ"ל וכדפירש בפי' תזריע (דמ"ה ע"ב) ששזפתני השמש דאסתלק מני שמשא מלאנהרא לי כוי

And of this level of bitterness in Malchus it is written, "for the sun has gazed upon me." That is: the higher unity, which is called "a sun and a shield"—"has gazed upon me": when I remember the level of the higher unity, a state of blackness and bitterness comes about, as mentioned above. And as he explains in Parshas Tazria (page 45b): "for the sun has gazed upon me"—that the sun has withdrawn from me, from shining for me, etc.

ע"ש: (וזהו ענין מארז"ל מצות נר חנוכה משתשקע החמה. פי' כי עיקר ירידת המלי' לבי"ע היינו בזמן שאין בהמ"ק קיים ואז הוא בחי' דאסתלק מני שמשא כו' וזהו ענין משמשקע החמה.

See there. (And this is the meaning of the saying of our Sages, of blessed memory, that the mitzvah of the Chanukah lamp is "from when the sun sets." That is: the main descent of Malchus into Beriah, Yetzirah and Asiyah is at the time when the Holy Temple is not standing, and then it is the state of "the sun has withdrawn from me," etc.; and this is the meaning of "from when the sun sets."

וכדי להאירה הוא ע"י נר חנוכה וכמ"ש מזה בביאור ע"פ רני ושמחי בת ציון כו' אור ושמן ופתילה כו' הכל ממשיכים גם למטה כו' ע"ש

And to give her light is through the Chanukah lamp, as is written on this in the explanation of the verse "Sing and rejoice, O daughter of Zion," etc.: light, oil and wick, etc., are all drawn down below as well, etc.; see there.

והנה מצות נר חנוכה היא מדברי סופרים שהוא בחינת מקור האור כו' שע"י הוא המשכת בחינת ונאווה בבחינת שחורה אני כנ"ל) והשחרות הב' הוא הירידה עצמה להתלבש במצות מעשיות ולא מחמת שזפתני השמש לכד

Now the mitzvah of the Chanukah lamp is of the words of the Scribes (divrei soferim), which is the level of the source of the light, etc., and through it the level of "and comely" is drawn into the level of "I am black," as mentioned above.) And the second blackness is the descent itself, to be en clothed in the practical mitzvos; and [this is] not only because "the sun has gazed upon me,"

אלא מחמת גשמיות הירידה עצמה שמלובשת בענינים גשמיים שבהם נעשו המצות קרבנות מבעלי חיים ציצית מצמר תפילין מקלף כו'

but because of the physicality of the descent itself, being en clothed in physical things, with which the mitzvos are performed: offerings from animals, tzitzis from wool, tefillin from parchment, etc.

(ועמ"ש בפ' במדבר סד"ה וידבר כו' במדבר סיני מענין בחינת ומדרגת הרחמנות ד"ב שבטים לעורר רחמים על ניצוץ אלקות שירד ממקום כבודו כו'

(And see what is written in Parshas Bamidbar, at the end of the discourse beginning "And [G-d] spoke, etc., in the wilderness of Sinai," on the level and degree of the compassion of the twelve tribes, to arouse compassion upon the spark of G-dliness that descended from its place of glory, etc.,

והרחמנות דבחינת ע' נפש יוצאי ירך יעקב לעורר רחמים רבים מאד על נפשו ולא בשביל הירידה לבדה שירדה ממקום כבודה אלא גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי ע"ש.

and the compassion of the level of the seventy souls who came forth from Yaakov's loins, to arouse exceedingly great compassion upon one's soul: not only on account of the descent, that it descended from its place of glory, but also that it became enclothed in the material body; see there.

וזהו ענין ב' בחינות שחרות הנ"ל הא' מה שירדה ממקום כבודה. הב' גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי כו')

And this is the matter of the two aspects of blackness mentioned above: the first, that she descended from her place of glory; the second, that she also became enclothed in the material body, etc.)

והנה זאת נחמתה הגם כי שחורה אני אעפ"כ ונאווה שמזה השחרות דוקא נעשה בחינת ונאווה כי

Now this is her consolation: although "I am black," nevertheless "and comely," for from this very blackness the level of "and comely" comes about. For

הנה ע"י השחרות שבמרירות הריחוק הנה ע"ז נאמר ורב תבואות בכח שור דכד אתכפיא סט"א אסתלק כו')

through the blackness that lies in the bitterness of distance—of this it is said, "and much produce comes through the strength of the ox," for "when the sitra achra is subdued, [the glory of the Holy One, blessed be He,] rises," etc.

וע"י השחרות בהתלבשות במצות מעשיות הנה המצות הן תרי"ג ארחין ועם ז' דרכנן תר"ך בחינת כתר

And through the blackness of being enclothed in the practical mitzvos: the mitzvos are the 613 paths, and together with the seven rabbinic [mitzvos, they are] 620, the level of Keser,

דהיינו רצון עליון כי יש רצון תחתון המתפשט מחו"ב למדות. אבל רצון העליון הוא הממוצע בין מאציל לנאצלים כנודע.

that is, the supernal will. For there is a lower will, which extends from Chochmah and Binah to the emotive attributes (middos); but the supernal will is the intermediary between the Emanator and the emanated, as is known.

4 וזהו ונאווה יותר מבנות ירושלים שהן הנשמות שבאצילות שעם היות שמדורם ומשכנם באצילות עצמו ואין להם ירידה בבי"ע

And this is “and comely”—more than “the daughters of Jerusalem,” who are the souls in Atzilus. For although their abode and dwelling is in Atzilus itself and they have no descent into Beriah, Yetzirah and Asiyah,

הנה חיותם וקיומם הוא מבחינת אותיות כי ס"ר נשמות הן ס"ר אותיות התורה והאותיות הן בחינת כלים אלא שהנשמות הן מבחינת פנימית הכלים ומ"מ בחינת כלים הם משא"כ ע"י ירידת המל'

their life-force (chayus) and existence are from the level of letters, for the 600,000 souls are the 600,000 letters of the Torah, and the letters are the level of vessels; only the souls are from the inner dimension of the vessels, but vessels they are nonetheless. Not so through the descent of Malchus:

הנה היא עולה בבחינת האורות (ועמ"ש מזה ע"פ ושמתי כדכד) ולא עוד אלא שעולה מעלה מעלה עד רום המעלות עד עצמיות א"ס הפשוט כו':

she rises to the level of the lights (and see what is written on this on the verse “And I will make [your windows] of kadkod”), and not only that, but she rises ever higher, to the loftiest heights, to the very essence of the simple Infinite One (Ein Sof), etc.

5 כאהלי קדר. אברהם שיצא ממנו כו' בחינת קדר סיגים ופסולת אך מ"מ יש בו איזה חיות מועט דקדושה שאם לא כן היה כלה ונפסד

“As the tents of Kedar.” Avraham, from whom there came forth, etc.: the level of Kedar, dross and refuse. Yet nevertheless there is in it some small life-force of holiness, for otherwise it would cease to be and perish;

אלא שהחיות ההוא הוא בבחינת מקיף והוא ענין לבונה שבי"א סממני הקטורת כי עשרה סממנים הן מתלבשים בקליפות והי"א הוא בבחינת מקיף שהוא בעצם לכן כו'.

only that life-force is in the manner of an encompassing [light] (makif). And this is the matter of the frankincense among the eleven spices of the incense: for ten spices are enclothed in the kelipos, and the eleventh is in the manner of an encompassing [light], for it is white in its essence, etc.

וזהו כאהלי קדר שיש להם אהל ומקיף. כך יש אצלי בחינת אוהל ומקיף מבחינת יחודא עילאה שזפתני השמש כו' שמש ומגן כו'

And this is “as the tents of Kedar”: they have a tent and an encompassing [light]. So too I have a level of a tent and an encompassing [light], from the level of the higher unity (yichuda ila'ah) —“for the sun has gazed upon me,” etc., “a sun and a shield,” etc.

(ור"ל דאם יש בחינת מקיף המחיה אותם שהם משבירת הכלים כו' מכ"ש וכ"ו שנמשך מקיפים עליונים בקיום המצות מעשיות שהוא תיקון ובירור ק"נ ולהיות ובערת הרע כו')

(That is to say: if there is a level of encompassing [light] that gives life to them, who derive from the shattering of the vessels, etc., how much more so, many times over, are higher encompassing [lights] drawn down through fulfilling the practical mitzvos, which are the rectification and refinement of kelipas nogah, so as to bring about “and you shall eradicate the evil,” etc.

ועמ"ש לקמן סדי"ה לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך ועיין בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין לעושי רצונו על אחת כמה וכמה):

And see what is written below, at the end of the discourse beginning “To a mare among Pharaoh's chariots I have likened you,” and see the discourse beginning “And it came to pass when Pharaoh sent,” on the matter of “for those who do His will, how much more so.”)

6 כיריעות שלמה. מקיפים יותר עליונים כי יש בחינות במקיפים האחד שמתגלים עתה. והבי' שאין באים לידי גילוי אלא לימות המשיח (ועמ"ש מזה בפי' שמות בביאור על פסוק הבאים ישרש כו')

“As the curtains of Shlomo”: more exalted encompassing [lights]. For there are [two] levels in the encompassing [lights]: the first, those that are revealed now; and the second, those that come to revelation only in the days of Mashiach (and see what is written on this in Parshas Shemos, in the explanation of the verse “[In days] to come Yaakov will take root,” etc.).

ואותן נקי' יריעות שלמה ע"ש הפסוק או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי פי' ענין שלום הוא התחברות ב' הפכים

And these are called “the curtains of Shlomo” after the verse, “Or let him take hold of My strength, let him make peace (shalom) with Me.” Explanation: the matter of peace is the joining of two opposites,

דהיינו אורות עליונים שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה יאירו למטה וב"פ שלום בפמליא של מעלה ושל מטה פמליא של מטה התחברות

that is, that supernal lights, whose nature is to rise and withdraw upward, should shine below. And "peace" twice: [peace] in the household above and [in the household] below. The household below: the joining of

מלי דאצילות להיות עתיק לבריא ופמליא של מעלה להיות המשכה והתחברות מבחינת א"ס דכולם בחכמה עשית שהחכמה נקרא עשייה גשמיות לפניו ית' להיות עתיק לאצילות

Malchus of Atzilus, to become Atik to Beriah; and the household above: that there be a drawing down and joining from the level of the Infinite (Ein Sof), [as it is written,] "You made them all with wisdom," for Chochmah is called action, physicality, before Him, blessed be He, [so as] to become Atik to Atzilus

(ועמ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה במלך שלמה) וכל העוסק בתורה לשמה ע"י קריאה באותיות התורה ממשיך זאת.

(and see what is written on this in the discourse beginning "Go forth and behold... King Shlomo"). And whoever engages in Torah for its own sake, by reading the letters of the Torah, draws this down.

וזהו אשר יקראוהו באמת. באמת זו התורה כי חכמה נקרא אמת אורייתא מחכמה נפקת כו'

And this is "[all] who call upon Him in truth." "In truth"—this is the Torah, for Chochmah is called truth, [and] "the Torah comes forth from Chochmah," etc.

ויקראוהו באמת פי' בתוך אמת יקראוהו וימשיכוהו כו' ונקרא יריעות שלמה בה' ה' עילאה ה' תתאה.

"And they call upon Him in truth" means: within truth they call Him and draw Him down, etc. And it is called "the curtains of Shlomo" with a hei: the higher hei and the lower hei.

7 והנה ענין שלום ושלמה עצמן היינו בבחינת התלבשותו בעולמות ועושה שלום ביניהם. אבל כיריעות שלמה היינו מקיפים עליונים ואין לעומתם בקליפות כלל

Now the matter of shalom and Shlomo themselves is at the level of His enclothing in the worlds, making peace between them. But "as the curtains of Shlomo" refers to higher encompassing [lights], and there is nothing corresponding to them in the kelipos at all.

כי אהלי קדר בחינת לבונה נגד בחינת מקיף דקדושה. אבל נגד יריעות שלמה אין לעומת זה כלל וזה יתגלה לע"ל דוקא כו'.

For "the tents of Kedar," the level of frankincense, stand opposite the level of the encompassing [light] of holiness; but opposite "the curtains of Shlomo" there is no counterpart at all, and this will be revealed specifically in the time to come, etc.

8 וזהו שחורה אני בבי מיני שחרות הנ"ל ואעפ"כ ונאווה כנ"ל והנה כל זה מרומז ג"כ בפסוק מפני שיבה תקום כו'.

And this is "I am black" with the two kinds of blackness mentioned above, and nevertheless "and comely," as mentioned above. Now all this is also alluded to in the verse, "Before the hoary head (seivah) you shall rise," etc.

פי' שיבה היינו מ"ש ושער רישי' כעמר נקא שהשערות הם בבחינת לבנונית והן ההלכות רבות שבמ"ע והדרת פני זקן היינו מ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכמארז"ל דפי' זקן היינו שקנה חכמה.

Explanation: "seivah" is what is written, "and the hair of His head like clean wool," for the hairs are at the level of whiteness, and they are the many laws in the positive commandments. And "honor the face of the elder (zaken)" is what is written, "His locks are wavy, black as a raven," as our Sages, of blessed memory, said, that "zaken" means one who has acquired wisdom.

והן ההלכו' שנמשכו ונתפשטו במצות ל"ת כו'. ויראת מאלקיך היינו דברי סופרים וז' מצות דרבנן וכמארז"ל חמורים דברי סופרים מדברי תורה אני הוי' דכולא חד:

And they are the laws that were drawn down and extended into the prohibitive commandments, etc. And "you shall fear your G-d": this is the words of the Scribes and the seven rabbinic mitzvos, as our Sages, of blessed memory, said, "The words of the Scribes are more stringent than the words of Torah"; "I am Havayah," for all is one.

ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאווה

An Explanation of the Matters on "I Am Black, Yet Comely"

1 ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאווה

An explanation of the matters [set out] on the verse "I am black, yet comely."

2 הנה בין המאציל לנאצלים צריך להיות בחינת ממוצע כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג והוא משום דלאו ביה מכל אינון מדות כלל.

Now, between the Emanator and the emanated [levels] there must be an intermediary level, as is written in Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3. This is because "none of these attributes is in Him at all."

ואפילו בהע"ס מה שנקרא ספירת חכמה היינו הכלי המגביל את האור דע"ס נקרא בשם חכמה

Even in the Ten Sefiros, what is called the Sefirah of Chochmah (wisdom) means the vessel that limits the light of the Ten Sefiros: [that vessel] is what is called by the name Chochmah,

וכן בבינה וחסד כו'. אבל עצם האור לא שייך לקרותו בשם חכמה רק אור המהווה ספי' חכמה.

and so too with Binah (understanding) and Chesed (kindness), etc. But the light itself cannot properly be called by the name Chochmah; [it is] only "the light that brings the Sefirah of Chochmah into being."

3 והאור הוא רק זיו והארה מעצמות המאציל ואין פועל שום שינוי במהותו ועצמותו. וזהו אני הוי' לא שנית' כמו קודם שנבראו כל העולמוי

And the light is only a radiance and illumination from the essence of the Emanator, and it effects no change whatsoever in His being and essence. This is [the meaning of] "I, G-d, have not changed": [He is] just as [He was] before all the worlds were created.

ובזה מתורץ קושיית הפלסופים איך כל התוארים אין פועלים שום שינוי בעצמות כי אינם שייכים כלל להעצמות

This resolves the question of the philosophers: how is it that none of the descriptions [ascribed to G-d] effects any change in [His] essence? [The answer is] that they do not pertain to the essence at all.

(ר"ל מ"ש בתורה ותחת רגליו כו' כתובים באצבע אלקים כו' עיני ה' אזני ה' וכיוצא וכבר האריך בזה בפרדס שער כ"ב פ"א והשל"ה בהקדמה)

(That is, what is written in the Torah, "and under His feet, etc.," "written with the finger of G-d, etc.," "the eyes of G-d," "the ears of G-d," and the like. The Pardes has already discussed this at length in Sha'ar 22, chapter 1, and so has the Shelah in [his] introduction)

(דף י"א י"ג י"ד) ע"ש שביארו הענין אל נכון אך עכ"ז אינו שייך רק בע"ס.

(pages 11, 13, 14). See there, for they explained the matter correctly. Nevertheless, [all] this pertains only to the Ten Sefiros.

וכן המדות כמו רחום או נוקם כו' אף שבאמת המדות עליונות אינן כלל מעין וסוג המדות שבנבראים וכמשנ"ת באגה"ק בד"ה להבין משל ומליצה.

So too the attributes (middos), such as "compassionate" or "avenging," etc.: although in truth the supernal attributes are not at all of the same kind and category as the attributes in created beings, as explained in Iggeres HaKodesh, in the epistle beginning "To understand a parable and a figure,"

אך עכ"ז הם שייכים רק בבחינת הכלים דע"ס לבד וכמאמר הת"ז כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו כו' מכל אליון מדות כלל ועיין בסש"ב (ח"א פ"ב בהג"ה וח"ב פ"ט בהג"ה).

nevertheless they pertain only to the level of the vessels of the Ten Sefiros alone, as in the saying of the Tikkunei Zohar, "All [this is] to show how the world is conducted, but not, etc., any of these attributes at all." See Sefer Shel Beinonim (Part I, chapter 2, in the gloss, and Part II, chapter 9, in the gloss).

ואעפ"כ מתייחס כ"ז לו ית' ממש שהוא עצמו ית' ממש הרחמן והחסדן או הנוקם כו'

And even so, all this is truly ascribed to Him, blessed be He: that He Himself, blessed be He, is truly the Merciful One and the Kind One, or the Avenger, etc.,

ע"י התלבשות האור שהוא ית' מאיר ממנו בהכלים להחיותן והאור מתייחד עמהן דאיהו וגרמוהי חד ממש ומ"מ אין זה פועל שום שינוי והתפעלות בעצמותו ית'

through the enclothing of the light that He, blessed be He, shines forth from Himself into the vessels to give them life; and the light unites with them, for "He and His causations are one" in the fullest sense. Even so, this effects no change whatsoever in His essence, blessed be He, nor is He affected [by it],

כי גם האור המתלבש בע"ס הוא רק כענין זיו והארה לבד אבל עצמותו ית' קדוש ומובדל כו' ואינו כדמיון הנשמה שהיא עצמה מתלבשת בגוף כו'

for the light that is encloded in the Ten Sefiros, too, is only like a radiance and illumination, while His essence, blessed be He, is holy and separate, etc. It is not like the soul, which is itself encloded in the body, etc.

וגדולה מזו כתב בפרדס שער עצמות וכלים פ"ד שאפילו בהאור והזיו המלוכש בכלים דע"ס אין בעצמות ההוא שינוי וגוון כלל לא דין

Even more than this is written in the Pardes, Sha'ar Atzmus VeKeilim (the Gate of Essence and Vessels), chapter 4: that even in the light and radiance encloded in the vessels of the Ten Sefiros, there is in that essence no change or hue at all, neither judgment

ולא רחמים לא ימין ולא שמאל כו' ואע"פ שכל פעולות אלו הבאים מהרחמים והדין נשפע ונמשך מהאור דייקא. ע"י הכלים.

nor mercy, neither right nor left, etc., even though all these actions that come from mercy and judgment flow and are drawn specifically from the light, by means of the vessels.

והנה הכלים דאצילות הם ג"כ אלקות ממש ואיהו וגרמוהי חד (ועיין מזה באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי כו'. ועמ"ש ע"פ ארדה נא ואראה כו')

Now, the vessels of Atzilus are also truly G-dliness, and "He and His causations are one" (see on this Iggeres HaKodesh, in the epistle beginning "He and His life-forces, etc."; and see what is written on the verse "I will go down now and see, etc.").

ואף האור המהוה כל הספירות הוא רק כמו זיו השמש אשר אינו פועל שום שינוי בעצם המאור לכן נקרא בשם אור א"ס שהוא לשון זיו והארה בעלמא.

And even the light that brings all the Sefiros into being is only like the radiance of the sun, which effects no change in the luminary itself. Therefore it is called by the name "the Infinite Light (Or Ein Sof)," "light" being a term for a mere radiance and illumination.

אך גם זאת כדי שיהיה האור א"ס יכול לבוא לידי גילוי שיתהוה מזה כל הספירות צריך להיות מקודם בחינת ממוצע בין המאציל לנאצלים ואז יוכל האור א"ס להוות ולהחיות הספירות והממוצע זהו כתר.

Yet even so, for the Infinite Light to be able to come into revelation, so that all the Sefiros come into being from it, there must first be an intermediary level between the Emanator and the emanated; then the Infinite Light can bring the Sefiros into being and give them life. The intermediary is Keser (the Crown),

שיש בו מבחינה אחרונה שבמאציל ויש בו בחינה שנקרא שרש הנאצלים. לכן לפ עמים נקרא הכתר אור א"ס

for it contains [something] of the last level of the Emanator, and it contains a level called "the root of the emanated." Therefore Keser is sometimes called the Infinite Light

(דהיינו מצד בחינה האחרונה שבמאציל שיש בו שבחי' זו אינה במנין ע"ס כלל ומצד בחינת שרש הנאצלים נמנה בע"ס ע"כ הוא בחינת ממוצע)

(that is, from the side of the last level of the Emanator that is in it, for this level is not counted among the Ten Sefiros at all; while from the side of the level of the root of the emanated, it is counted among the Ten Sefiros. Therefore it is an intermediary level).

כי עצמותו ומהותו של המאציל עצם א"ס אינו בגדר כל עלמין שיוכל לבוא בגילוי האור וההשפעה ממנו אף בעולם אצילות אם לא ע"י בחינת ממוצע הנ"ל

For the essence and being of the Emanator, the very essence of the Infinite One (Ein Sof), is not within the bounds of "all worlds," such that the light and influence from Him could come into revelation even in the World of Atzilus, except through the intermediary level mentioned above.

(ומה שיש להבין איך שייך לומר באין סוף בחי' אחרונה. כי לא שייך בחי' אחרונה או ראשונה רק במקום ששייך לומר ראש וסוף והיינו בע"ס שהחכמה נקרא ראשית ההשתלשלות כו' והמלי' נקרא סופא דכל דרגין.)

(As for what needs to be understood, how one can speak of a "last level" in the Infinite One: for "last" or "first" applies only where one can speak of beginning and end, that is, in the Ten Sefiros, where Chochmah is called the beginning of the chain of descending worlds (hishtal-shelus), etc., and Malchus is called "the end of all levels."

משא"כ בא"ס ב"ה שאין לו קץ וראש והוא פשוט בתכלית הפשיטות מהו ענין בחי' אחרונה.

This is not so with the Infinite One, blessed be He, Who has no end and no beginning and is simple in the utmost simplicity: what does "last level" mean [there]?

והיה נראה לומר ע"פ משנ"ת בכמה דוכתי בפירוש מארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד. דידוע הקושיא איך שייך קודם בריאת העולמות להיות בחינת שם להקב"ה ומי קראו בשמו.

It would seem [possible] to say [this] according to what has been explained in several places on the saying of our Sages, of blessed memory, "Before the world was created, there were He and His Name alone." For the question is well known: how, before the creation of the worlds, could there be a name for the Holy One, blessed be He? Who called Him by His name?

אך הענין כי התפשטות החיות הנמשך ממנו ית' להחיות כל העולמות והע"ס אין התפשטות והמשכה זו רק בחינת שם שהוא רק זיו והארה בעלמא ונקרא אור אין סוף אבל מהותו ועצמותו ית' הוא רם ונשא

But the matter is this: the spreading forth of the life-force drawn from Him, blessed be He, to give life to all the worlds and the Ten Sefiros—this spreading forth and drawing down is only the level of a name, which is only a mere radiance and illumination and is called the Infinite Light. But His being and essence, blessed be He, is high and exalted,

כי אני ה' לא שניתי כתיב כו'. והנה גם קודם שנברא העולם. מה שיכול להיות מתגלה ושימושך ממנו ההארה והזיו ברצונו הפשוט זהו הנקרא בחינת שמו שהיה עד שלא נברא העולם.

for it is written, "I, G-d, have not changed," etc. Now, even before the world was created, the fact that He can be revealed, and that illumination and radiance be drawn from Him by His simple will—this is what is called the level of His Name, which existed before the world was created.

שכח ויכולת זה נקרא בחי' שמו הכלול בעצמותו. וזהו ענין בחי' אחרונה שבמאציל וכמו שם האדם עד"מ שהוא אין ואפס ממש לגבי עצמותו כו'.

For this power and capability is called the level of His Name, included in His essence. This is the meaning of "the last level of the Emanator": like a person's name, by way of analogy, which is truly naught and nothing compared to his essence, etc.

ומבחינה זו לבד הוא שנמשך להיות עתיק וכתר האצילות כו' ויצדק מאד לקרוא זה בחינה אחרונה לפי הלשון המבואר במ"א כי לא זה הוא עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו ומקבלים חיותם והתהוותם מאלקותו ית'

It is from this level alone that [light] is drawn to become Atik and the Keser of Atzilus, etc. It is very fitting to call this "the last level," according to the wording explained elsewhere: for the core of G-dliness is not that the worlds come into being from Him and receive their life-force and existence from His G-dliness, blessed be He,

שהרי אתה הוא עד שלא נברא העולם ולאחר שנברא בשוה ממש. וגם אילו לא היה בורא העולמות הי' הכל שוה לפניו ית' כמו עכשיו שברא כו'.

for "You are He before the world was created, and after it was created," exactly alike. And even had He not created the worlds, all would be equal before Him, blessed be He, just as now that He has created [them], etc.

אלא מה שמחיה ומהוה העולמות זהו רק ע"י הארה לבד ממנו ית' והיא חיי החיים של כל השתלשלות העולמות אבל מהותו ועצמותו ית' הוא למעלה אין קץ מבחי' הארה זו שהיא חיי החיים של כל העולות.

Rather, His giving life to the worlds and bringing them into being is only through a mere illumination from Him, blessed be He; it is the Life of all life of the entire chain of descending worlds. But His being and essence, blessed be He, is infinitely above this illumination, which is the Life of all life of all the worlds,

וכלא ממש חשיבי קמ"י ית' ולכן נקרא הארה זו בחי' היותר אחרונה מכל האפשר בא"ס המאציל ב"ה דהנה גם בחינת זיו ואור המתפשט מן השמש

and they are considered as truly nothing before Him, blessed be He. Therefore this illumination is called "the very last level possible" in the Infinite One, the Emanator, blessed be He. For even with the radiance and light that spreads forth from the sun,

הנה זה פשוט שאור וזיו הזה ישנו ג"כ בגוף כדור השמש עצמו כו' ונחשב הזיו הזה לאין ואפס ממש לגבי גוף כדור השמש שהוא מקור האור והזיו הזה כו' וכמ"ש באריכות בס"ב

it is obvious that this light and radiance exists also in the body of the sun's orb itself, etc., and this radiance is considered truly naught and nothing compared to the body of the sun's orb, which is the source of this light and radiance, etc., as is written at length in Sefer Shel Beinonim)

(שער היחוד והאמונה פ"ג) שבהיותו כלול בשמש אין נופל עליו שם יש כלל רק שם אין ואפס

(Sha'ar HaYichud VahaEmunah, chapter 3): that while it is included in the sun, the name "existence" does not apply to it at all, only the name "naught and nothing,"

כי באמת הוא שם לאין ואפס ממש כו' ע"ש והנה זיו השמש מאיר מהשמש שלא ברצון ובחירה מהשמש.

for in truth, there it is as utter naught and nothing, etc. See there. Now, the sun's radiance shines from the sun without will or choice on the sun's part.

וכ"ש וק"ו באלף אלפי הבדלות לאין קץ למעלה שלהיות גילוי האור הוא כשעלה ברצונו וחפצו.

How much more so, by an a fortiori argument with thousands upon thousands of distinctions without end, [is this so] Above, where the light comes to be revealed when it arose in His will and desire.

וא"כ כח זה הכלול בעצמותו הוא אין ואפס ממש לגבי מהותו ועצמותו. כמו שם האדם ממש לגבי עצמותו.

If so, this power included in His essence is truly naught and nothing compared to His being and essence, exactly like a person's name compared to his essence.

וזהו ענין עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד וז"ש האריז"ל בחינה היותר אחרונה מכל האפשר כו'.

This is the meaning of "Before the world was created, there were He and His Name alone," and this is what the Arizal said: "the very last level possible, etc."

4 והנה מדברי האריז"ל אלו הוא הכרח וראיה גמורה למ"ש בכמה דוכתי דפירוש אור א"ס היינו האור והגילוי אבל מהותו ועצמותו הוא עד"מ בחי' המאור שהוא מקור האור כו'.

Now, these words of the Arizal are a compelling proof and conclusive evidence for what is written in several places: that "the Infinite Light (Or Ein Sof)" means the light and the revelation, whereas His being and essence is, by way of analogy, the level of the luminary, which is the source of the light, etc.

דאל"כ מהו פי' בחינה תחתונה ושפלה מכל בחי' א"ס דקאמר האריז"ל. אלא ודאי דר"ל עד"מ האור והזיו כו'.

For otherwise, what is the meaning of "the lowest and humblest of all the levels of the Infinite One," which the Arizal says? Rather, he certainly means, by way of analogy, the light and the radiance, etc.

5 וכ"כ הרמ"ז בהג"ה בתחלת האוצ"ח וז"ל דוקא הארה מן הא"ס אבל לא מעצמותו ב"ה. וזהו המשיך ר"ל מאורו בלבד האיר למטה עכ"ל.

The Ramaz, too, wrote thus in a gloss at the beginning of Oztros Chaim; these are his words: "Specifically an illumination from the Infinite One, but not from His essence, blessed be He. And this is [the meaning of] 'He drew forth': that is, from His light alone He shone below." End of quote.

גם הרמ"ע בהקדמת ספרו יונת אלם כתב דאין סוף הוא שייך לומר על שמו ית' ולא על מהותו ועצמותו כו'.

Rabbi Menachem Azariah [of Fano], too, in the introduction to his book Yonas Elem, wrote that "Infinite" can be said of His Name, blessed be He, but not of His being and essence, etc.

אך אמנם עם היות שאמת נכון הדבר דעל האור לבד יתכן לומר מ"ש בע"ח בחי' היותר אחרונה כו'

However, although it is true and correct that only of the light can one say what is written in Etz Chaim, "the very last level, etc.,"

מ"מ באמת פי' בחי' היותר אחרונה שבא"ס דקאמר בע"ח אין הכוונה על כללות האור והזיו ממש.

nevertheless, in truth, the meaning of "the very last level in the Infinite One" of which Etz Chaim speaks does not refer to the light and radiance as a whole.

כ"א עוד זאת ר"ל שבחי' היותר אחרונה שבהאור והזיו מזה נמשך להיות עתיק לאצילות וכנודע שמתחלה הי' צמצום בהאור ואח"כ נמשך רק קו וחוט לבד מהאור א"ס כו'.

Rather, it means something further: that from the very last level within the light and radiance, [light] is drawn to become Atik of Atzilus. As is known, at first there was a tzimtzum (contraction) in the light, and afterwards only a kav (line) and thread alone was drawn from the Infinite Light, etc.

6 והקו הוא נקרא בחי' אחרונה לגבי האור כו' ועמ"ש מענין זה בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב.

And the kav is called "the last level" relative to the light, etc. See what is written on this subject in the explanation on "I have seen, and behold, a menorah of gold,"

ובביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות כו' ומהקו הוא שנמשך להיות בחי' עתיק דאצילות והנה בחי' עתיק נמשך ומתלבש בא"א שהוא שרש ומקור הנאצלים.

and in the explanation on "Let them bring royal apparel, etc." It is from the kav that [light] is drawn to become the level of Atik of Atzilus; and the level of Atik is drawn into and enclothed in Arich Anpin, which is the root and source of the emanated.

7 וזהו ענין שהכתר נקרא ממוצע בין המאציל לנאצלים כו' דהיינו שכדי להיות הארת אור א"ס נמשך

ומתלבש בכלים דע"ס דאצי' הוא על ידי שמתחלה נמשך ומתלבש בחי' תחתונה שבהאור והזיו בשרש הע"ס

This is the meaning of Keser being called the intermediary between the Emanator and the emanated, etc. That is, for the illumination of the Infinite Light to be drawn into and enclothed in the vessels of the Ten Sefiros of Atzilus, this comes about by the lowest level of the light and radiance first being drawn into and enclothed in the root of the Ten Sefiros,

דהיינו בבחי' שככתר הנקרא שרש הנאצלים שגבהה מעלתו לאין קץ מבחי' פרטי הע"ס וגם כוללן יחד.

that is, in the level within Keser that is called "the root of the emanated," whose stature is infinitely higher than the level of the individual Ten Sefiros, and which also includes them all together.

ועי"ז אח"כ נמשך הארה מבחי' זו להתלבש בכל פרטי הכלים דע"ס לכל כלי כפי ערכו כו'. ועיין בסש"ב פנ"א.

Through this, afterwards, illumination is drawn from this level to be en clothed in all the individual vessels of the Ten Sefiros, in each vessel according to its measure, etc. See Sefer Shel Beinonim, chapter 51.

שהמשל ונמשל הנזכר שם יובן כאן בדרך נפלאה יותר לאין קץ. (ועיין בע"ח שער שמיני פרק חמישי ולעילא מגולגלתא דיליה כו' עתיק דאצילות ומ"ש מזה בביאור ע"פ מוצאיהם למסעיהם):

The analogy and its application mentioned there will be understood here in an infinitely more wondrous way. (See Etz Chaim, Sha'ar 8, chapter 5, [on] "and above his skull, etc.," [concerning] Atik of Atzilus, and what is written on this in the explanation on "their goings forth according to their journeys.")

8 ב והנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה היינו שהמדות דאצילוי' בטלים בעצמות אור א"ס דלאו ביה מכל אינון מדות כלל וכמ"כ בחי' מלכות דאצי' היא בטילה ומיוחדת בא"ס ב"ה כמ"ש לך ה' הממלכה.

2. Now, it is written, "Yours, G-d, are the greatness and the might": that is, the attributes (middos) of Atzilus are nullified in the essence of the Infinite Light, for "none of these attributes is in Him at all." Likewise, the level of Malchus of Atzilus is nullified and united with the Infinite One, blessed be He, as it is written, "Yours, G-d, is the kingdom."

9 וכנודע דבאצי' איהו וגרמוהי חד אפילו בבחי' הכלים. משא"כ עולם הבריאה הוא בחי' יש מאין שהנברא הוא יש ודבר נפרד ואפילו הכלים דע"ס דבי"ע הם נבראים ולא איהו וגרמוהי חד בהון.

As is known, in Atzilus "He and His causations are one," even at the level of the vessels. This is not so with the World of Beriah, which is at the level of something from nothing: the created being is a "something" and a separate entity, and even the vessels of the Ten Sefiros of Beriah, Yetzirah and Asiyah are created beings, and "He and His causations are one" does not apply to them.

10 ולכן כדי להיות ההמשכה מע"ס דאצילות בע"ס דבי"ע הוא ג"כ ע"י בחי' ממוצע שבחינת מלכות דאצילות נעשית עתיק לבריא. ופי' בע"ח שמ"א פ"ד שמתלבשת בכתר דבריא דהיינו בא"א דבריא.

Therefore, for there to be a drawing down from the Ten Sefiros of Atzilus into the Ten Sefiros of Beriah, Yetzirah and Asiyah, this too is through an intermediary level: the level of Malchus of Atzilus becomes Atik for Beriah. Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 4, explains that it is en clothed in the Keser of Beriah, that is, in Arich Anpin of Beriah.

ולכן זהו בחי' ממוצע בין אצילות לבריא וכנ"ל בענין הכתר דאצי' כו' ונמצא יש בבחינת מלכות דאצילות ב' בחינות.

Therefore this is the intermediary level between Atzilus and Beriah, as [explained] above regarding the Keser of Atzilus, etc. It follows that in the level of Malchus of Atzilus there are two levels.

הא' הוא בהיותה באצילות קודם שיורדת להיות עתיק לבריא אשר באצילות הוא בחי' היחוד באור א"ס לך ה' הממלכה.

The first is while it is in Atzilus, before it descends to become Atik for Beriah; in Atzilus it is the level of union with the Infinite Light: "Yours, G-d, is the kingdom."

הב' כשנמשכת מאצילות ומתלבשת בבריא להיות עתיק לבריא וזהו בחי' מלך מלך וימלוך שאז נעשית מקור להתהוות הזמן עבר הוה ועתיד משא"כ באצי' אין שייך בחי' זו שהוא היה הוה ויהיה ברגע א'.

The second is when it is drawn from Atzilus and en clothed in Beriah, to become Atik for Beriah. This is the level of "[He] is King, [He] was King, and [He] will reign," for then it becomes the source for the coming into being of time—past, present and future. This is not so in Atzilus, where this level does not apply, for [there] "He was, is and will be" in a single moment.

11 והנה כשיורדת המלי' לבריא נקראת בלשון הגמרא והתרגום אונקלוס בשם שכינה ששוכן בהיכל קדשי קדשים שהיה שורה שם בחי' אלקות כמבואר בסש"ב פנ"ג ושם [בהיכל ק"ק דבי"ע

Now, when Malchus descends into Beriah, it is called, in the language of the Gemara and of Targum Onkelos, by the name Shechinah, [meaning] that which dwells in the chamber of the Holy of Holies, where the level of G-dliness used to rest, as explained in Sefer Shel Beinonim, chapter 53. There [in the chamber of the Holy of Holies of Beriah, Yetzirah and Asiyah,

וכן בהיכל ק"ק שבבמה"ק] שייך לשון שכינה משא"כ בהיותה באצ"י לא שייך לשון שכינה מאחר שמיוחדת שם באור א"ס בתכלית היחוד ואינה מתלבשת ושורה במקור הנבראים עדיין.

and likewise in the chamber of the Holy of Holies in the Holy Temple] the term Shechinah applies. This is not so when it is in Atzilus: there the term Shechinah does not apply, since there it is united with the Infinite Light (Or Ein Sof) in the utmost unity and is not yet en clothed and dwelling in the source of the created beings.

רק כשנעשית בחי' עתיק לבריאה ומתלבשת בא"א דבריאה. שהוא שרש ע"ס דבריאה. ובריאה הוא נבראים.

Only when it becomes the level of Atik for Beriah and is en clothed in Arich Anpin of Beriah—which is the root of the Ten Sefiros of Beriah, and Beriah is created beings—

ושורה שם התגלות אלקות שייך לשון שכינה שבחינת מלכותו ית' שבאצילות שבה מלובש הקו מאור א"ס ב"ה שוכנת בתוך בריאה

and a revelation of G-dliness dwells there, does the term Shechinah apply: for the level of His Malchus, blessed be He, in Atzilus, in which the kav from the Infinite Light, blessed be He, is en clothed, dwells within Beriah.

(וכמ"ש בפרדס בעה"כ ערך שכינה שמשכנת בעולם התחתון כל האצילות העליון כו' ע"ש וע"ז נאמר ושכנתי בתוכם כו' לשכנו תדרשו כו'.

(As is written in the Pardes, in Erchei HaKinuyim, under the entry "Shechinah," that it causes the entire supernal Atzilus to dwell in the lower world, etc.; see there. Of this it is said, "that I may dwell in their midst, etc.," [and] "to His dwelling shall you seek, etc."

ועפ"ז יתבאר מ"ש המגיד להבית יוסף בענין פי' שכינתא הביאו השל"ה בסוף ההקדמה בד"ה ולשלימות ענין זה אעתיק דעת דברי המגיד כו' עד ועליה רמז הרמב"ן במ"ש

On this basis one can explain what the Maggid said to the Beis Yosef about the meaning of "Shechinta," which the Shelah brought at the end of [his] introduction, in the passage beginning "To complete this matter I will copy the view of the words of the Maggid, etc.," up to: "And the Ramban alluded to it in what he wrote,

כי היא עמהם באחדות ולא באצילות ורבים נבוכו בפ"י דבריו אמנם לפ"י המגיד מבואר היטב כי שכינתא מטרוניתא היא עם י"ס עילאין באחדות א' כו' ואינה עמהם באצילות כו' עכ"ל השל"ה.

'that she is with them in oneness but not in emanation'; and many were perplexed in explaining his words. However, according to the Maggid's explanation it is well explained, that the Shechinta, the Matronita, is with the ten supernal Sefiros in a single oneness, etc., but is not with them in emanation, etc." End of the Shelah's words.

אשר לכאורה הוא נגד המבואר בכהאריז"ל דשכינתא היא מלי דאצילות. ולפמ"ש א"ש דכוונתו הוא ג"כ כמש"ל בשם האריז"ל שהמלכות דאצ"י יש בה ב' בחי' הא' מה שהיא מיוחדת בע"ס דאצ"י והב' מה שנעשית עתיק לבריה.

This seems, on the face of it, to contradict what is explained in the writings of the Arizal, that the Shechinta is Malchus of Atzilus. But according to what has been written [here], it is well [resolved]: his intention, too, is as written above in the name of the Arizal, that Malchus of Atzilus has two levels: the first, as it is united with the Ten Sefiros of Atzilus; and the second, as it becomes Atik for Beriah.

ושכינתא נקרא הבחי' השנית שבמלי דוקא. מיהו ע"פ שיר השירים נתבאר לעיל כחינת שכינתא עילאה והיינו בחי' בינה ופ"י הטעם בפרדס שם מפני שמשכנת ג' ראשונות על שבע ספירות הבנין.

And Shechinta is the name specifically of the second level in Malchus. However, [in the discourse] on "The Song of Songs," the level of the supernal Shechinah was explained above, namely the level of Binah, and the Pardes there explains the reason: because it causes the first three [Sefiros] to dwell upon the seven Sefiros of the structure.

וכמ"כ י"ל דהבחי' מלי כמו שהיא באצ"י נק' כן עיין בזהר הרקיע ר"פ בראשית ובספר אשל אברהם שם גבי כשושנה כו' כן רעיתי כו'.

Likewise one may say that the level of Malchus as it is in Atzilus is also called so. See the Zohar HaRakia at the beginning of Parshas Bereishis, and the book Eshel Avraham there, on "As a rose, etc., so is My beloved, etc."

והנה בליקוטי הש"ס להאריז"ל בד"ה דע משארז"ל לכי ומעטי את עצמך משמע ג"כ כמ"ש המגיד להרב"י ע"ש במ"ש ולבחינה זו נאמר לכי ומעטי את עצמך כו' כי המלכות דאצילות אינו יורדת למטה כו' ע"ש.

Now, in Likkutei HaShas of the Arizal, in the passage beginning "Know that from what our Sages, of blessed memory, said, 'Go and diminish yourself,'" it is also implied as the Maggid said to the Beis Yosef. See there, where it says, "And of this level it was said, 'Go and diminish yourself, etc.,' for Malchus of Atzilus does not descend below, etc." See there.

ובע"ה שער מ"ז רפ"ה כי והנה סוד ע"י דבריאה הוא סוד נקודת מלכות דאצי" שאמר לה הקב"ה לך ומעטי והוי ראש לשועלים כי זו היא ראש לכל הבריאה והוא סוד ע"י דבריאה עכ"ל וע"ש ג"כ שמ"א ספ"ב.

And in Etz Chaim, Sha'ar 47, beginning of chapter 5, it is written: "Now, the secret of Atik Yomin of Beriah is the secret of the point of Malchus of Atzilus, to which the Holy One, blessed be He, said, 'Go and diminish yourself, and be a head to foxes,' for this is the head of all of Beriah, and it is the secret of Atik Yomin of Beriah." End of quote. See there also, Sha'ar 41, end of chapter 2,

ובשער מ"ז פ"א. והנה כל דבר שבקדושה עושה רושם במקומו אע"פ שנסתלק משם ותמיד נשארה נקודה זו בראש הבריאה כו' ע"ש)

and Sha'ar 47, chapter 1. Now, every holy thing leaves an impression in its place even though it has departed from there, and this point always remained at the head of Beriah, etc. See there.)

(ועיין בפרדס שער המציאות פ"א ועיין בפ"י הרמ"ז בזהר ר"פ יתרו דס"ז ע"ב גבי אית מלך לתתא כו':)

(And see the Pardes, Sha'ar HaMetzius, chapter 1; and see the commentary of the Ramaz on the Zohar, at the beginning of Parshas Yisro, folio 67b, on "There is a King below, etc.").

12 והנה כמ"כ בנשמות יש ב' בחי' כי הנה הנשמות שרשן הוא מבחי' פנימית הכלים דאצי". והגם שהנשמה היא בעל גבול.

Likewise, in souls there are two levels. For the root of the souls is from the level of the inner dimension of the vessels of Atzilus. And although the soul is a limited being,

אך כי הנה ענין אורות וכלים דאצי" האורות הם א"ס אבל הכלים הם בבחי' גבול ותכלית (וכמבואר באגה"ק בד"ה איהו וחיוה)

[this is] because, regarding the lights and vessels of Atzilus, the lights are infinite but the vessels are in a state of limit and finitude (as explained in Iggeres HaKodesh, in the epistle beginning "He and His life-forces").

ועז"א שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות כו' ולכן בענין גילוי ההארה מע"ס יש כמה בחינות שונות פעמים האור גובר על הכלי.

Of this it is said, "The measure of the stature of the Creator of the beginning is two hundred thirty-six thousand myriads of parsangs, etc." Therefore, regarding the revelation of the illumination from the Ten Sefiros, there are several different modes: sometimes the light prevails over the vessel,

ואז הגילוי בבחי' ע"ס ופעמים הכלי גובר כו' והנשמות נמשכו מפנימית הכלים לכן הם בבחי' גבול.

and then the revelation is at the level of the Ten Sefiros; and sometimes the vessel prevails, etc. And the souls were drawn from the inner dimension of the vessels; therefore they are in a state of limitation,

שהכלים מגבילים האור. ולכן שייך להקרא בשם נשמה וגם שהנשמה קטנה הרבה מהכלים עצמן וכטפה מים כו'.

for the vessels limit the light. Therefore the name "neshamah" (soul) can apply [to them]; and also, the soul is much smaller than the vessels themselves, like a drop of water, etc.

13 והנה בעוד הנשמות למעלה נק' אחים ורעים לז"א ואח"כ נמשכים ע"י יחוד זו"נ להיות בבחי' עיבור במלי דאצילות

Now, while the souls are above, they are called "brothers and friends" of Z'eir Anpin. Afterwards they are drawn, through the union of Z'eir Anpin and Nukva, to be in a state of gestation (ibbur) in Malchus of Atzilus.

וזהו מאמר אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו ואז נקרא בנות ירושלים לפי שכשהנשמה עומדת שם היא בתכלית היחוד וביטול באור א"ס שקודם הפרסא מעין ביטול הכלים דע"ס עצמן דאיהו וגרמוהי חד.

This is the saying of Eliyahu, "As G-d lives, before Whom I have stood." Then they are called "daughters of Jerusalem," because when the soul stands there, it is in the utmost unity and self-nullification (bittul) in the Infinite Light (Or Ein Sof) that is before the partition (parsa), akin to the nullification of the vessels of the Ten Sefiros themselves, for "He and His causations are one."

(ועמ"ש בפ' יתרו בביאור דזכור את יום השבת כו' וע"פ ושמתי כדכד) וזהו יפ' בנות ירושלים שיכולים לקבל בחי' יראה שבמלכות בשלימות וזהו בחי' נשמה שנתת בי טהורה היא

(See what is written in Parshas Yisro in the explanation of "Remember the Shabbos day, etc.," and on "I will make [your windows] of kadkod.") This is the explanation of "daughters of Jerusalem": that they are able to receive the level of awe (yirah) that is in Malchus in completeness. And this is the level of "The soul that You have placed within me is pure,"

דהיינו בעודה באצ"י כנ"ל ואח"כ אתה בראתה היינו כשירדת הנשמה לבריאה וידוע שבין אצ"י לבריאה יש פרסא הנקרא בלשון הגמרא פרגוד כדי שיוכל להיות בחי' נברא.

that is, while it is in Atzilus, as above; and afterwards, "You created it," that is, when the soul descends to Beriah. It is known that between Atzilus and Beriah there is a partition, called in the language of the Gemara a "curtain" (pargod), so that there can be the level of a created being.

נמצא כמו שבבחי' מל' יש ב' בחי'. הא' היותה באצילות. הב' מה ששוכנת בהיכל קדשי קדשים דבי"ע ונעשי' עתיק דבריאה כנ"ל כמ"כ בהנשמות שנמשכין מפנימי' הכלים דמל' יש ג"כ ב' בחי' עד"ז.

It follows that just as in the level of Malchus there are two levels—the first, its being in Atzilus; the second, its dwelling in the chamber of the Holy of Holies of Beriah, Yetzirah and Asiyah and becoming Atik of Beriah, as above—so too in the souls, which are drawn from the inner dimension of the vessels of Malchus, there are likewise two levels in this manner.

וזהו ענין טהורה היא אתה בראתה כו' והנה בירידת הנשמה בבי"ע (וכן בבחי' מל') אז נקראת כלה לשון כלתה נפשי.

This is the meaning of "It is pure; You created it, etc." Now, with the soul's descent into Beriah, Yetzirah and Asiyah (and likewise with the level of Malchus), it is then called kallah (bride), a term related to "my soul pines (kalsah)."

וכמ"ש באדר"ז (דף ר"צ ע"ב) כדין אקרי כלה כו' והיינו דלפי שירדה בבריאה שהוא בעל גבול

As is written in the Idra Zuta (folio 290b), "Then she is called kallah, etc." That is: because it descended into Beriah, which is limited

(משא"כ באצ"י הרי האורות הם בחי' א"ס) ע"כ כלתה נפשה מתי אבוא ואראה התגלות אור א"ס.

(which is not so in Atzilus, where the lights are at the level of the Infinite), therefore her soul pines: "When shall I come and see" the revelation of the Infinite Light?

כי בבריאה ההתגלות הוא בבחי' גבול וצמצום וע"י הפרסא. שלכן המלאכים אומרים ג' פעמים קדוש. שבכל ד' שעות אומר קדוש מחדש.

For in Beriah the revelation is in a mode of limitation and contraction, and through the partition. This is why the angels say "Holy" three times: every four hours [the angel] says "Holy" anew,

כי ההשגה וההשפעה הנמשך לו הוא בגבול ונמשך לו ההתפעלות מזה ד' שעות עד שאח"כ אומר עוד קדוש כו'.

because the comprehension and influx drawn to him is limited, and the stirring it produces in him lasts four hours, until afterwards he says "Holy" again, etc.

שאילו היה נמשך לו התגלות ההשגה מבחי' מלכות יותר היה מתבטל ממציאותו וכמאמר הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהן ושרפן.

For were a greater revelation of comprehension drawn to him from the level of Malchus, he would be nullified out of existence, as in the saying, "The Holy One, blessed be He, stretched out His little finger among them and burned them."

14 ולכן הנשמה שהיא שם בבחי' בע"ג אז הכלות הנפש לבוא מבחי' בע"ג להתגלות בלתי בע"ג הוא התשוקה בהתגלות וכלות הנפש יתירה מתי אבוא ואראה כי עדיין לא בא וזהו זכרו את ה' מרחוק.

Therefore the soul that is there in a state of limitation—its pining to come from the state of limitation to a revelation without limitation is then a longing in revelation and an intense pining of the soul: "When shall I come and see," for it has not yet come. And this is "Remember G-d from afar."

15 וע"כ נקרא כלה. אבל הנשמות העומדים בבחי' אצ"י נקראו אחותי שאין האהבה ברשפי אש ע"ד בחי' כלה כ"א אהבה בהסתר ובבחי' ביטול ושם נאמר בתולדות אחריה רעותיה כו'

Therefore it is called kallah. But the souls that stand at the level of Atzilus are called "my sister," for [their] love is not with fiery flashes in the manner of the level of kallah, but a hidden love, in a state of self-nullification. And there it is said, "Maidens, her companions, following after her, etc.,

בהיכלי מלך שעומדים שם בהיכלות דאצילות ומקבלים בחי' יראה שבשם בשלימות ולכן נק' בנות ירושלים ואע"פ

in the King's chambers," for they stand there in the chambers of Atzilus and receive the level of awe that is there in completeness. Therefore they are called "daughters of Jerusalem." And although

שהם שם ג"כ בבחי' בעל גבול כמש"ל שהנשמות נמשכים מפנימי הכלים מ"מ שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד והאור הוא בבחי' א"ס.

they too are there in a limited state, as explained above, that the souls are drawn from the inner dimension of the vessels, nevertheless there "He and His life-forces and His causations are one," and the light is at the level of the Infinite.

16 ולכן עכ"פ הם בטלים בתכלית הביטול לאור א"ס קודם הפרגוד. משא"כ בבריאה ולכן נק' כלה

Therefore, at any rate, they are nullified in the utmost self-nullification to the Infinite Light before the curtain. This is not so in Beriah; therefore [there] it is called kallah.

ונמצא א"כ ירידה וריחוק זה גורם עלייה יתירה שע"י נעשים בבחי' כלה ואז דווקא הקב"ה נקרא אצלם בשם חתן וכמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת.

It follows, then, that this descent and distance cause an additional ascent, for through it they come to be at the level of kallah, and then specifically the Holy One, blessed be He, is called, in relation to them, by the name chasan (bridegroom), as it is written, "on the day of his wedding"—this is the Giving of the Torah.

כי נובלות חכמה שלמעלה תורה וכמשל הטפה גשמיות שיורדת ונמשכ' מהמוח ממש וע"י ירידת' בהשתלשול' דרך חוט השדרה נתגשמה ונעשה טפה גשמיות ומ"מ יש בה

For "the Torah is the fallen fruit of the supernal wisdom," like the analogy of the physical drop that descends and is drawn from the brain itself, and through its descent in stages by way of the spinal cord it became physical and turned into a physical drop; and nevertheless there is in it

מכח המוחין ועצמיותם ממש להוליד בדומה לו כמ"כ התורה נמשכה מבחי' חכים ולא בחכמה ידיעא ונשתלשלה למטה עד שיוכל להיות מלובשת בגשמיות וע"כ נקרא נובלות

of the power of the intellect (mochin) and their very essence, to beget [one] like itself. So too, the Torah was drawn from the level of "wise, but not with a known wisdom," and descended in stages below until it could be en clothed in physicality; therefore it is called "fallen fruit."

(ועמ"ש בד"ה ושבתה הארץ בענין זריעת הגרעין כו' ומ"ש במ"א ע"פ המאמר בזוהר בפ' בראשית דכ"ז אעשה לו עזר דא משנה) וכמו הטפה שנתגשמה כו' ונקלטת בבחינת כלה היינו בנשמות ישראל שלומדים התורה בעוה"ז

(See what is written in the discourse beginning "The land shall rest" on the sowing of the seed, etc., and what is written elsewhere on the statement in the Zohar, Parshas Bereishis, folio 27, "I will make him a helpmate"—this is the Mishnah.) And like the drop that became physical, etc., and is taken in by the level of kallah—that is, by the souls of Israel who study the Torah in this world.

לכן הנשמות קודם שנבראים בעודם בבחינת עיבור במל' דאצילות מלמדים אותה כל התורה ואח"כ בא מלאך וסטרו כו'

Therefore, before the souls are created, while they are still in a state of gestation in Malchus of Atzilus, they teach [the soul] the entire Torah, and afterwards an angel comes and strikes him, etc.,

כדי שע"י יגיעתו יחזור ללימודו שהוא קליטת הטפה עד"מ שהוא התורה כמו שהיא למטה ולכן ביום חתונתו זו מ"ת

so that through his toil he will return to his learning, which is, by way of analogy, the taking in of the drop, that is, the Torah as it is below. Therefore, "on the day of his wedding"—this is the Giving of the Torah,

כי בחינת התגלות התורה וירידתה למטה הוא בחינת חתן חות דרגא לבוא בהתגלות התורה מחכמה עילאה עד שנקלטת בבחינת כלה.

for the level of the revelation of the Torah and its descent below is the level of chasan, [as in] chos darga, "descending a level," to come into the revelation of the Torah from the supernal wisdom until it is taken in by the level of kallah.

17 ולכן בשיר השירים נזכר הכל בלשון חתן וכלה וגם בלשון דודי. שכמו שהוא בכל נשמה בפרט שבירידתה בבי"ע דוקא נקרא כלה כך הוא בבחינת מל' שבירידתה להיות עתיק לבריאה אז דוקא נקרא בשם כלה.

Therefore in the Song of Songs everything is spoken of in terms of chasan and kallah, and also in terms of "my beloved." For just as with every individual soul, it is specifically in its descent into Beriah, Yetzirah and Asiyah that it is called kallah, so it is with the level of Malchus: specifically in its descent to become Atik for Beriah is it then called by the name kallah.

18 ופי' כלה כל ה' היינו כל ר"ל בחי' כלליות מכל המדות כי ע"ס דמל' נמשכים מעשר מלכיות דע"ס דאצילות ממל' שבכתר נעשה כתר שבמל' כו' והה' הוא בחינת התגלות ועמ"ש ע"פ עיני כל אליך ישברו כו'.

And the meaning of kallah is kol hei: kol ("all") means the level of the inclusion of all the attributes (middos), for the Ten Sefiros of Malchus are drawn from the ten [aspects of] Malchus of the Ten Sefiros of Atzilus—from the Malchus of Keser comes the Keser of Malchus, etc.—and the hei is the level of revelation. And see what is written on the verse "The eyes of all look to You, etc."

19 וזהו פי' שחורה אני ונאווה שמקור נש"י שבבריאה שהיא בחי' המל' כשנקרא שכינה כנ"ל אומרת לבנות ירושלים היינו הנשמות שבאצילות שחורה אני מחמת הירידה בבחינת בעל גבול.

This is the meaning of "I am black, yet comely": the source of the souls of Israel that is in Beriah, which is the level of Malchus when it is called Shechinah, as above, says to the "daughters of Jerusalem," that is, to the souls that are in Atzilus, "I am black," because of the descent into a state of limitation.

אעפ"כ ונאווה שעייז יש התגלות יותר מכמו שהיתה בבחינת בנות ירושלים שהיתה הנשמה אז בהיכלות דאצילות

Even so, "[I am] comely," for through this there is a greater revelation than there was in the state of "daughters of Jerusalem," when the soul was then in the chambers of Atzilus.

וזהו הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע בא יבוא ברנה נושא אלומותיו וכמ"ש הפ"י בזה בד"ה שובה ישראל ל ע"ש

This is [the meaning of] "He goes along weeping, carrying the bag of seed; he will surely come back with joyful song, carrying his sheaves," as the explanation of this is written in the discourse beginning "Return, O Israel"; see there.

(והטעם כנ"ל שאז דייקא נעשית בבחינת כלה והקב"ה נקרא אצלה בחינת חתן דהיינו המשכת התורה מעצמיות ח"ע יותר גבוה בשרשה מההשגות שהיה להן בהיכלות דאצילות וכמ"ש בפ' לך לך בד"ה ענין לך לך בענין נובלות חכמה שלמעלה תורה כו' ע"ש).

(The reason is as above: that specifically then it comes to be at the level of kallah, and the Holy One, blessed be He, is called, in relation to her, the level of chasan—that is, the drawing down of the Torah from the very essence of the supernal Chochmah, which is higher in its root than the comprehensions they had in the chambers of Atzilus—as is written in Parshas Lech Lecha, in the discourse beginning "The matter of 'Go forth,'" on "The Torah is the fallen fruit of supernal wisdom, etc." See there.

ובזה יובן מ"ש המגיד להב"י הובא בשל"ה שם שכל מה שנאמר בענין יחוד תפארת ומלכות הכל הוא בבחינת הארתם בנרתק שלהם דהיינו בבחינת מלי הנקרא שכינתא. והיינו כמ"ש כאן שאזי דייקא נקרא כלה כו' וכדלעיל.

This will explain what the Maggid said to the Beis Yosef, cited in the Shelah there: that everything said about the union of Tiferes and Malchus is all in terms of their illumination within their sheath, that is, in the level of Malchus that is called Shechinta. This is as written here, that specifically then it is called kallah, etc., as above.

והטעם לזה דלכאורה אינו מובן הרי המלי' כמו שהיא באצילות היא בחי' עליונה יותר הרבה כנ"ל ולמה אי"כ ענין היחוד דזו"ג שנקרא יחוד קב"ה ושכינתיה שהוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע שהוא בחינה והמשכה היותר עליונה

The reason for this—for at first glance it is not understood: Malchus as it is in Atzilus is a far higher level, as above. Why then should the union of Z'eir Anpin and Nukva, which is called the union of the Holy One, blessed be He, and His Shechinah—which is the drawing down of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) into the light that fills all worlds (memalei kol almin), the highest level and drawing down—

יהיה כל זה נמשך דייקא בבחינת כלה שהוא המלי' שירדה לבריאה כו' אלא שהיא עולה באצילות ומתייחדת שם עם ז"א פכ"פ עיין בע"ח שמ"ז פ"א ובפע"ח בכוונות ק"ש ושמ"ע. ועיין בזהר (בראשית) (דמ"ט סע"א).

all be drawn specifically in the level of kallah, which is Malchus that descended into Beriah, etc., except that she ascends into Atzilus and unites there with Z'eir Anpin face to face? See Etz Chaim, Sha'ar 47, chapter 1, and Pri Etz Chaim, on the intentions of the Shema and the Shemoneh Esreh. And see the Zohar, Bereishis (folio 49, end of side a).

אמנם הענין יובן בהקדים מ"ש במ"א אשר צריך להבין בענין היחודים העליונים למה כינו אותן בזהר וע"כ בלשון זיווג גשמי ונקרא זיווג ז"א ונוקבא וכיוצא.

However, the matter will be understood by first introducing what is written elsewhere: that one needs to understand, regarding the supernal unions, why they are described in the Zohar and Etz Chaim in the language of physical coupling, and called the coupling of Z'eir Anpin and Nukva, and the like.

והרי עיקר ענין פ"י הזיווג והיחוד אינו אלא שפע וגילוי האור מן המשפיע למקבל.

After all, the essential meaning of coupling and union is nothing but the flow and revelation of light from the giver to the receiver.

אי"כ לכאורה יותר היה נראה להמשיל ענין השפעה זו עד"מ משפע הרב לתלמיד או מהשפעת העשיר לעני צדקה כו' ולמה הוצרכו להלבישו במשל גשמי מאד.

If so, at first glance it would seem more fitting to compare this bestowal, by way of analogy, to the influence of a teacher on a student, or to a rich man's giving charity to a poor man, etc. Why did they need to clothe it in a very physical analogy?

אך הענין הוא שיש הפרש גדול בין שפע הרב לתלמיד ובין יחוד דכר ונוקבא כי בשפע הרב לתלמיד אין כאן רק השפעה מהרב לבד והתלמיד הוא טפל לגמרי שאינו

But the matter is that there is a great difference between the influence of a teacher on a student and the union of male and female. For in the influence of a teacher on a student there is nothing but bestowal from the teacher alone, and the student is entirely secondary, being

אלא בחינת מקבל לבד משא"כ ביחוד דכר ונוקבא הרי האשה ג"כ מזרעת אודם שממנו בשר כו' וכמ"ש אשה כי תזריע וארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו'

only at the level of a recipient alone. This is not so with the union of male and female: the woman too emits seed, the red, from which comes flesh, etc., as it is written, "When a woman emits seed," and our Sages, of blessed memory, said, "If the woman emits seed first, she gives birth to a male, etc."

ואדרבה עיקר הוויית הולד הוא מזרע הנקבה רק שמ"מ נקרא הנקבה בחינת מקבל כי זרע הנקבה אין בה כח להקפיא ולהתרקם ממנו הולד רק ע"י זרע הזכר

On the contrary, the main formation of the child is from the female's seed; it is only that the female is nevertheless called the recipient, because the female's seed has no power to congeal so that the child be formed from it, except through the male's seed,

וכמו החלב שנקפא להיות גבינה ע"י שנותנים בו קיבה וכה"ג וז"ש כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני כו'

like milk that congeals into cheese when rennet is put into it, and the like. This is what is written, "You poured me out like milk and curdled me like cheese, etc."

והנה למעלה ביחוד העליון הוא ג"כ בחינת מ"ן ומ"ד עם היות שבחינת המ"ד הוא המשכת חכמה עילאה שבתוכה מלובש אור א"ס ב"ה.

Now, above, in the supernal union, there are also the levels of "feminine waters" (mayin nukvin) and "masculine waters" (mayin duchrin). Although the level of the masculine waters is the drawing down of the supernal Chochmah, within which the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is en clothed,

אך זהו על ידי העלאת מ"ן שהוא בירורי רפ"ח ניצוצים על ידי שהאדם מתפלל באהוי"ר בכח האכילה ושתייה שהוא בירורי ק"נ

this comes about through the raising of the feminine waters, which are the refinements of the 288 sparks, through a person praying with love and awe by the strength of [his] eating and drinking, which is the refinement of kelipas nogah,

וכן צמר דציצית וקלף דתפילין כו' וזהו ענין מ"ן דנוקבא שהמלכות דאצילות מתלבשת בבי"ע לברר הרפ"ח ניצוצים כו'.

and likewise the wool of tzitzis and the parchment of tefillin, etc. This is the meaning of the feminine waters of Nukva: that Malchus of Atzilus is en clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah to refine the 288 sparks, etc.

20 והנה שרש המ"ן גבוה מאד לפי שהיא מעולם התהו מלפני מלוך מלך כו'. אלא שמ"מ המ"ד הוא המברר המ"ן כו'

Now, the root of the feminine waters is very high, for it is from the World of Tohu, "before any king reigned, etc." Yet nevertheless, the masculine waters are what refine the feminine waters, etc.;

אבל אחר הברור עולה בס"ג שלמעלה ממ"ד דמ"ה וכנודע מענין אשת חיל עטרת בעלה. ולכן הוכרחו להמשיל יחוד העליון לזיווג דכר ונוקבא דייקא אע"פ שהוא משל גשמי מאד.

but after the refinement, it ascends into [the Name] Sag, which is above the masculine waters of [the Name] Mah, as is known regarding "A woman of valor is the crown of her husband." Therefore they were compelled to compare the supernal union specifically to the coupling of male and female, even though it is a very physical analogy.

(ועמ"ש סד"ה קול דודי בענין מקפץ על הגבעות כו' ובביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו') ועפ"י יובן הטעם דהיחוד עליון הוא דייקא בבחינת שכינתא שהיא המלי שיוודת בבריאה כו'

(See what is written at the end of the discourse beginning "The voice of my beloved" on "leaping over the hills, etc.," and in the explanation on "Then Israel sang, etc., 'Spring up, O well, etc.'") On this basis one will understand the reason that the supernal union is specifically in the level of Shechinta, which is Malchus that descends into Beriah, etc.:

כי עיקר ברור הרפ"ח ניצוצים הוא בבי"ע משא"כ באצילות לא יגורך רע כתיב ובירידתה לבריאה היא מבררת המ"ן ועי"ז דוקא נעשה היחוד העליון

for the main refinement of the 288 sparks is in Beriah, Yetzirah and Asiyah, whereas of Atzilus it is written, "Evil shall not dwell with You." And in her descent to Beriah she refines the feminine waters, and specifically through this the supernal union takes place;

והיינו שהיא עולה באצילות פכ"פ עם ז"א כו' ומ"מ הענין הוא ע"ד מ"ש הרמ"ז פ' כי תשא (בדף קפ"ט ע"ב) ודע

that is, she ascends into Atzilus, face to face with Z'eir Anpin, etc. Nevertheless, the matter is along the lines of what the Ramaz wrote in Parshas Ki Sisa (folio 189b): "Know

כי שושנה העליונה היא מלכות דאצילות הנקרא רעיתי וארז"ל מפרנסתי מפני שכל הברורים המתעלים מלמטה ע"י מלכות התחתונה עולים עד מלי דאצילות

that the upper rose is Malchus of Atzilus, which is called 'My beloved' (rayasi), and our Sages, of blessed memory, said, '[read] she who sustains Me (mefarnesasi),' because all the refinements that are elevated from below by the lower Malchus ascend up to Malchus of Atzilus,

והיא מעלה מ"ן לבעלה ועי"כ יורד השפע לעולמות עכ"ל ועיין מ"ש סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין אבן מאסו הבונים כו' ועמ"ש הרמ"ז פ' כי תצא (דע"ו) ד"ה ואיהו גדיל לה ומזה נלמוד כו' ע"ש.

and she raises feminine waters to her Husband, and through this the bounty descends to the worlds." End of quote. And see what is written at the end of the discourse beginning "A psalm, a song of the dedication of the House," on "The stone the builders rejected, etc."; and see what the Ramaz wrote in Parshas Ki Seitzei (folio 276), in the passage beginning "And He makes her grow, and from this we learn, etc." See there.

ובפי פנחס (דרט"ו ב') לאה ורחל נעשים אחד וכ"כ עוד ר"פ תרומה (דקכ"ו ע"ב) גבי מי זאת כו'

And in Parshas Pinchas (folio 215b): Leah and Rachel become one. He also wrote so at the beginning of Parshas Terumah (folio 126b), on "Who is this, etc."

ועמ"ש בפי יתרו בד"ה זכור את יום השבת בענין עליית הנשמות ע"י ירידתן ב גוף שמתחלה היו מבחינת היחוד דאיהו וגרמוהי חד

And see what is written in Parshas Yisro, in the discourse beginning "Remember the Shabbos day," on the ascent of the souls through their descent into the body: that at first they were from the level of the unity of "He and His causations are one,"

וע"י התלבשותן בנה"ב מתעלות להיות בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד ומובן זה ג"כ עפמ"ש כאן שכשהן באצילות נמשכו מפנימית הכלים שזהו ענין איהו וגרמוהי כו'

and through their enclothing in the animal soul they ascend to be at the level of the unity of "He and His life-forces are one." This is also understood according to what is written here: that while in Atzilus they were drawn from the inner dimension of the vessels, which is the matter of "He and His causations, etc.,"

וע"י ירידתן בבי"ע יתעלו יותר כמשי"ת בפי שחורה אני ונאווה (ועמ"ש בד"ה אם בחקתי הנה מבואר בע"ח):

and through their descent into Beriah, Yetzirah and Asiyah they will ascend higher, as will be explained in the meaning of "I am black, yet comely." (And see what is written in the discourse beginning "If you walk in My statutes: Now, it is explained in Etz Chaim.")

21 ג והנה להבין ביאור ענין שחורה אני שמקבלת בחינת הטפה היא בחינת ח"ע בבחינת שחורה דהיינו בבחינת ההלכות ודקדוקי סופרים שהן קווצותיו תלתלים שחורות כעורב.

3. Now, to understand the explanation of "I am black": that she receives the level of the drop, which is the level of the supernal Chochmah, in the aspect of "black," that is, in the aspect of the halachos and the fine points of the Scribes, which are [the meaning of] "His locks are curled, black as a raven."

הענין דאיתא באדרא דנשא (דקל"ב) וז"ל דתניא כתיב קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכתוב ושער רישיה כעמר נקא. לא קשיא הא בדיקנא עילאה הא בדיקנא תתאה.

The matter is that it is stated in the Idra of Naso (folio 132), and these are its words: "For it was taught: it is written, 'His locks are curled, black as a raven,' and it is written, 'and the hair of His head like pure wool.' There is no difficulty: this is in the upper beard, and this is in the lower beard.

וע"ד כד אתייהיבת אורייתא לישראל אתייהיבת באש שחורה על גבי אש לבנה עכ"ל ודף קל"ו ע"א איתא קוצי דשערי אוכמן כו'

And on this account, when the Torah was given to Israel, it was given in black fire upon white fire." End of quote. And on folio 136a it says: "The locks of black hair, etc.,

דאחידן ביה דכ"י ומסאבן ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכ"י במסאבא עכ"ל דפ"י דכ"י ומסאבן היינו מה שהוא כשר ופסול טמא או טהור.

to which pure and impure are attached; and from here the reasons of the Torah are attached, in purity [and] in impurity." End of quote. The meaning of "pure and impure" is what is kosher and unfit, impure or pure.

נמצא שרש ההלכות שבל"ת נמשכין משערות דז"א וההלכות שבמצות עשה נמשכים מבחינת עמר נקא שערות דא"א.

It follows that the root of the halachos of the prohibitive commandments is drawn from the hairs of Z'eir Anpin, while the halachos of the positive commandments are drawn from the level of "pure wool," the hairs of Arich Anpin.

22 והענין כי הנה כבר נתבאר למעלה שכשנצרך להיות המשכה והתגלות חדשה מאור א"ס ב"ה צ"ל הכל ע"י כתר שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלים.

The explanation is this: it has already been explained above that when there needs to be a new drawing down and revelation from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, it must all be through Keser, which is the intermediary between the Emanator and the emanated.

וזהו המחדש בטובו. פ"י שממשיך האור חדש ממקור בחינת א"ס ב"ה על ידי טובו הוא בחינת ורב חסד שהוא מדת הכתר ועי"ז אח"כ אור חדש על ציון תאיר.

This is [the meaning of] "Who renews in His goodness." That is: He draws new light from the source, the level of the Infinite One, blessed be He, through His goodness, which is the level of "abundant in kindness," the attribute of Keser; and through this, afterwards, "Shine a new light upon Zion."

23 והמשכה זו מהכתר בע"ס הוא רק ע"י בחינת שערות כמ"ש בע"ח ובוהר דא"א יונקים ממזלות.

This drawing down from Keser into the Ten Sefiros is only through the level of hairs, as is written in Etz Chaim and in the Zohar, that Abba and Imma draw nourishment from the mazalos.

והענין כי הנה בעצמותו יתברך נאמר אני הוי' לא שניתי ולא ביה מכל אינון מדות כלל ולכן בכדי שיהיה ההמשכה והתגלות מא"ס בבחינת חכמה שיומשך מאנת בחינת חכים.

The explanation is this: of His essence, blessed be He, it is said, "I, G-d, have not changed," and "none of these attributes is in Him at all." Therefore, for there to be a drawing down and revelation from the Infinite One in the level of Chochmah—that from "You" there be drawn the level of "wise"—

זהו ירידה גדולה והוא על ידי רב חסד וכמ"ש עולם חסד יבנה שישפיל את עצמו שיהיה נקרא בשם חכים ומבין.

this is a great descent, and it comes about through "abundant in kindness," as it is written, "The world is built by kindness": that He lowers Himself to be called by the name "wise" and "understanding."

24 ואי אפשר להיות נמשך מבחינת ורב חסד בחכמה כ"א על ידי בחינת שערות לבד. והכלי לזה שיהיה זה הגילוי מאור א"ס הוא על ידי

And it is impossible for [light] to be drawn from the level of "abundant in kindness" into Chochmah except through the level of hairs alone. And the vessel for this, that this revelation from the Infinite Light should come about, is through

המצות תרי"ג ארחין דגלגלתא שרש המצות רצון עליון ונמשך ע"י שערות י"ג תקוני דיקנא דא"א מדה"ר ורב חסד ואבא יונק ממזל השמיני התגלות טעמי המצות.

the mitzvos, the 613 paths of the Skull (Gulgulta), the root of the mitzvos, the supernal will; and it is drawn through the hairs, the thirteen tikkunim of the beard of Arich Anpin, the attributes of mercy and "abundant in kindness." And Abba draws nourishment from the eighth mazal, the revelation of the reasons of the mitzvos.

אך הנה כל בחי' ההשתלשלות הנ"ל הוא רק מבחינת יוד אחרונה דשם ס"ג שבטהירו עילאה כמ"ש בספר עמק המלך שער ג' (והובא מזה במק"מ פ' בראשית על דף ט"ו)

However, the whole chain of descent mentioned above is only from the level of the final yud of the Name Sag that is in the Supernal Brightness (Tehiru Ila'ah), as is written in the book Emek HaMelech, Sha'ar 3 (and cited from it in Mikdash Melech, Parshas Bereishis, on folio 15),

ובזהר פ' שמות (נ"א פ' בראשית) איתא שהתהוות כל העולמות הוא ע"י מחשבה אחת ולכן הכל נחשב כטפה בים אוקיינוס.

and in the Zohar, Parshas Shemos (another reading: Parshas Bereishis), it is stated that the coming into being of all the worlds is through a single thought, and therefore everything is considered like a drop in the ocean.

לכן בעצמותו ית' לא שייך לומר אפילו סכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל וגם מה שאמר אתה חכים

Therefore, of His essence, blessed be He, one cannot say even "encompassing all worlds" (sovev kol almin), for He is not within the bounds of worlds at all; and also what he said, "You are wise,"

דהיינו שמבחינת אתה נמשך להתלבש בבחי' חכים כנ"ל הנה בעצמותו ומהותו אין שייך גם זאת אלא אתה ר"ל על סכ"ע.

that is, that from the level of "You" [light] is drawn to be en clothed in the level of "wise," as above—of His essence and being even this does not apply; rather, "You" refers to the level of "encompassing all worlds."

כי עצמות א"ס פשוט בתכלית הפשיטות ואור צח ומצוחצח אוכם הוא קמ"י וכלא ממש חשיבי אני הוי' לא שניתי וכמו קודם שנברא העולם וכל מקור ההמשכה וההתגלות הוא רק מבחי' מל' דא"ס.

For the essence of the Infinite One is simple in the utmost simplicity, and "a clear and lucid light is darkness before Him," and [all] are considered as truly nothing: "I, G-d, have not changed," just as before the world was created. And the entire source of the drawing down and revelation is only from the level of Malchus of the Infinite One.

אבל בעצמות א"ס לא שייך גם זאת שיהי' מקור שיתגלה איזה הארה ואינו שייך לעולמות כלל שיאמר אתה חכים.

But of the essence of the Infinite One even this does not apply, that there be a source from which any illumination would be revealed; and it does not pertain to the worlds at all, such that one would say, "You are wise."

רק מבחי' מלי' דא"ס אף שהוא אור א"ס מ"מ היא בחי' שיוכל לומר ולהשתלשל מזה עולמות אבי"ע סוכ"ע ע"י דילוג והארת קו וחוט. וע"ז אמר את חכים.

Only from the level of Malchus of the Infinite One: although it is the Infinite Light, nevertheless it is a level of which one can say [this], and from which the worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah and [the light that] encompasses all worlds can descend, through a leap and through the illumination of the kav and thread. And of this he said, "You are wise."

25 והנה התגלות האור מבחי' זו מבחי' את לבחי' חכים דהיינו שיהיה נמשך התגלות מסכ"ע הארה לעלמין שהחכמה היא ראשית עולם האצ"י וכתוב כולם בחכמה עשית.

Now, the revelation of the light from this level, from the level of "You" to the level of "wise"—that is, that there be drawn a revelation from [the light that] encompasses all worlds (sovev kol almin), an illumination for the worlds, for Chochmah is the beginning of the World of Atzilus, and it is written, "You made them all with wisdom"—

הוא ע"י מצות עשה וע"ז הגילוי נאמר ושער רישי' כעמר נקא בחי' לובן עליון התגלות רצונו וחסדו ממש.

comes about through the positive commandments. Of this revelation it is said, "and the hair of His head like pure wool": the level of the supernal whiteness, the revelation of His very will and kindness.

(וע' מזה בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי) והוא פי' דיקנא עילאה דר"ל דיקנא דא"א

(See on this the explanation on "For on this day He shall atone," in Parshas Acharei.) This is the meaning of "the upper beard," which means the beard of Arich Anpin,

והיינו ע"י קיום רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא שע"י שעושין המצוה ומקיימין רצונו ית' ממשיכין רצונו ממש בעולמות.

that is, through the fulfillment of the 248 positive commandments, "the 248 limbs of the King": by performing the mitzvah and fulfilling His will, blessed be He, one draws His very will into the worlds.

והאבות קיימו את התורה ברוחניות ה"י ההתגלות למעלה באצ"י ע"י עובדות שלהם אבל כדי שיהי'

The Patriarchs fulfilled the Torah in a spiritual manner; the revelation through their deeds was above, in Atzilus. But for there to be

ההתגלות למטה ממש מבחי' עשר רישי' כעמר נקא הוא ע"י מעשה המצות בגשמיות ממש שע"י זה נמשך גילוי בחי' סכ"ע למטה שיהי' למטה ג"כ הגילוי

a revelation literally below, from the level of "the hair of His head like pure wool," it is through the performance of the mitzvos with actual physical things. Through this a revelation of the level of "encompassing all worlds" is drawn below, so that below too there is the revelation

כמו למעלה בחכמה עילאה שנמשך בחי' את בבחי' חכים כנ"ל (ועמש"ל בפ' לך לך ועמ"ש מענין השערות ע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן כו' ומ"ש ע"פ והיה לכם לציצית בפ"י והייתם קדושים).

as above in the supernal Chochmah, where the level of "You" is drawn into the level of "wise," as above. (See what was written above in Parshas Lech Lecha; see what is written on the hairs on the verse "You shall make holy garments for Aharon, etc."; and what is written on the verse "It shall be tzitzis for you," on the meaning of "and you shall be holy.")

אך שיהי' התגלות עצמותו כביכול שלמעלה מבחי' סוכ"ע לא יוכל להיות כ"א לעתיד לבוא (ועיין בהרמ"ז בפ' בראשית) (בדף ד' ע"ב) שכתב.

But that there be a revelation of His essence, as it were, which is above the level of "encompassing all worlds," cannot be except in the Time to Come. (See the Ramaz on Parshas Bereishis) (on folio 4b), who wrote,

וז"ל ונלע"ד שעיקר התיקון הוא לזמן תיקון העולמות אחר זמן המשיח שאז יהיה בנו כח להמשיך הטפה מפנימיות עתיק משא"כ עתה עכ"ל

and these are his words: "It seems to my humble mind that the main rectification is for the time of the rectification of the worlds after the time of Mashiach, for then we will have the power to draw the drop from the inner dimension of Atik, which is not so now." End of quote.

והנה אז יהיה הגילוי גם למטה ממש (ועמ"ש ע"פ שימני כחותם) ועל ידי שמקיימין מצות ל"ת כמשי"ת

Then the revelation will be literally below as well (see what is written on the verse "Set me as a seal"), and [it will come about] through the fulfillment of the prohibitive commandments, as will be explained.

והנה מצות ל"ת הם בבחינת דיקנא תתאה דהיינו דיקנא דז"א קווצותיו תלתלים שחורות כעורב תלתלים תלי תלים של הלכות דברי סופרים בחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר

Now, the prohibitive commandments are at the level of the lower beard, that is, the beard of Z'eir Anpin: "His locks are curled (taltalim), black as a raven"—taltalim, tilei tilim, "mounds upon mounds" of halachos, the words of the Scribes (soferim), the level of the scribe (sofer), which is above the level of the book (sefer);

וגם גדרים וסייגים שמדרבנן רובם הם במצות לא תעשה והם שחורות כעורב בבחינת אכזריות דהיינו שנצרך לזה ג"כ מדת גבורות לפסוק שהדבר פסול ולא יוכל להתעלות אף שבהכרח יש בו ניצוץ מקדושה עכ"ז דוחין אותו.

and also the rabbinic fences and safeguards, most of which concern prohibitions. And they are "black as a raven," in a mode of cruelty; that is, this also requires the attribute of severities (gevuros), to rule that the thing is unfit and cannot be elevated: although of necessity there is a spark of holiness in it, nevertheless it is rejected.

26 וז"ש באדרא דשערי אוכמן כו' דאחידן ב"י דכיין ומסאבן לפסוק שזה הוא טהור וכשר ויכול להתעלות ודבר אחר טמא ופסול ואינו יכול להתעלות אף שיש בו ניצוץ.

This is what is said in the Idra: "the black hairs, etc., to which pure and impure are attached": to rule that this is pure and kosher and can be elevated, while another thing is impure and unfit and cannot be elevated, although it has a spark in it.

ויש בדברים אסורים ג"כ ב' בחינות דכמו שבקדושה יש פנימי ומקיף כן יש בקליפה ג"כ ב' בחי' הנ"ל

And in forbidden things, too, there are two levels: just as in holiness there is the inner and the encompassing, so in kelipah too there are the two levels mentioned above.

כמו לא תאכל חלב וכדומה זהו בחינת פנימית שהמאכל נכנס בפנימית ויש בחינת מקיף היינו אף שאין נכנס בפנימית שום דבר נטמא גופו כשנוגע בו וזהו בחי' מקיף דקליפה שזהו כל ענין סדר טהרות.

For example, "You shall not eat forbidden fat" and the like: this is the level of the inner, for the food enters within. And there is the level of the encompassing: even though nothing enters within, his body becomes impure when he touches it. This is the level of the encompassing of kelipah, which is the whole subject of the Order of Taharos.

27 ולכן ארז"ל ודעת זה סדר טהרות. שצ"ל שלא יהיה שום מסך מבדיל לא מפנימי ולא ממקיף דקליפה ועל ידי זה לעתיד לבוא יהיה התגלות הארה מעצמותו ומהותו.

Therefore our Sages, of blessed memory, said, "And knowledge'—this is the Order of Taharos." For there must be no separating screen, neither from the inner nor from the encompassing [aspect] of kelipah; and through this, in the Time to Come, there will be a revelation of an illumination from His essence and being.

וזהו שחורה אני ועי"ז דוקא ונאווה. היינו דעם היות שהנשמה כשירדת בבי"ע בבחינת גבול היא בבחינת שחורה אני.

This is "I am black," and specifically through this, "comely." That is: although the soul, when it descends into Beriah, Yetzirah and Asiyah, into a state of limitation, is in the state of "I am black,"

אבל על ידי קיום המצות ג"כ בבחינת קוצותיו תלתלים שחורות כעורב בדקדוקי סופרים גדרים וסייגים שהם מבחי' גבורות קדושות ונדחה עי"ז הסט"א. לכן אף שלמטה אני שחורה ג"כ כעורב שלא בבחינת המשכה.

yet through fulfilling the mitzvos also in the manner of "his locks are curled, black as a raven"—in the fine points of the Scribes, the fences and safeguards, which are from the level of holy severities (gevuros)—the sitra achra is thereby repelled. Therefore, although below I am black as well, like a raven, not in a mode of drawing down,

אבל עי"ז ונאווה כי המצות ל"ת הם כלים שעל ידי קיומן יהי' לע"ל התגלות עצמותו ומהותו מה שנאמר בו אני הוי' לא שניתי ואינו בגדר שום הארת המשכה מאתו יתברך

yet through this, "comely": for the prohibitive commandments are vessels through whose fulfillment there will be, in the Time to Come, a revelation of His essence and being, of which it is said, "I, G-d, have not changed," and which is not within the bounds of any illumination drawn from Him, blessed be He.

(ואמנם מה דהלכות דל"ת תלויין בדיקנא דז"א שהוא למטה הרבה מבחי' דיקנא דא"א דשם תלויין הלכות דמ"ע ובמ"א איתא דל"ת נמשכין מי"ה ומ"ע מו"ה ית' לקמן אי"ה):

(As for the halachos of the prohibitions depending on the beard of Z'eir Anpin, which is far below the level of the beard of Arich Anpin, on which the halachos of the positive commandments depend—and elsewhere it is stated that the prohibitions are drawn from yud-hei and the positive commandments from vav-hei—this will be explained below, G-d willing.)

28 ד ולבאר הטעם צריך להקדים ענין תוהו ותיקון דהנה שבה"כ דתהו הי' מחמת שהיה האור רב והכלים קטנים מהכיל

4. To explain the reason, one must first introduce the subject of Tohu and Tikkun. The shattering of the vessels of Tohu came about because the light was abundant and the vessels too small to contain [it],

ולא יכלה הכלי להגביל את האור לכן נשברו הכלים ונפלו למטה והאורות נסתלקו בעצמות המאציל.

and the vessel could not limit the light. Therefore the vessels shattered and fell below, and the lights withdrew into the essence of the Emanator.

ואח"כ נבררו ונתקנו והתיקון הוא שנעשו בבחינת פרצופים ולהיות כל מדה כלולה מעשר ובריבוי הכלים נתקנו האורות וכמ"ש הרח"ו בפ"י האדר"ז כי סוד התיקון הוא המעטת האור ואדרבה זו היא סיבה שיוכלו לקבלו הכלים המתבררים.

Afterwards they were refined and rectified. The rectification (tikkun) is that they became configurations (partzufim), each attribute being composed of ten, and through the multiplicity of vessels the lights were rectified. As R. Chaim Vital wrote in his commentary on the Idra Zuta, the secret of the rectification is the diminishing of the light; on the contrary, this is what enables the vessels being refined to receive it.

29 והנה תחלה נתברר מהכלים דתהו מה שנכלל בעולם האצ"י בכלים דע"ס דתיקון ומה שלא היה יכול להכלל באצילות ירד לבי"ע ונבררו שם שנתגלו נשמות ומלאכים.

Now, first there was refined from the vessels of Tohu what was included in the World of Atzilus, in the vessels of the Ten Sefiros of Tikkun; and what could not be included in Atzilus descended to Beriah, Yetzirah and Asiyah and was refined there, so that souls and angels came forth.

ולכן יש כח בהמלאכים להיות והחיות נושאות את הכסא ועל הכסא כמראה אדם בחי' אורות וכלים דאצ"י.

Therefore the angels have the power to be [as in] "and the Chayos carry the Throne," and "upon the Throne, as the appearance of a man"—the level of the lights and vessels of Atzilus.

וזוהו לפי ששרשם מעולם התהו ואורות דתהו גבוהים יותר מאורות דתיקון שהרי התיקון הוא המעטת האור (דרך נקבים וצינורות ושערות)

This is because their root is from the World of Tohu, and the lights of Tohu are higher than the lights of Tikkun, for Tikkun is the diminishing of the light (through apertures, channels and hairs);

רק שמחמת שבה"כ נסתלקו האורות במאצילן והכלים נפלו למטה אכן אחר שנבררו הכלים ונתעלו מנפילתן חוזר להתגלות בהן שרשן אורות דתהו שהוא בחי' לפני מלך מלך לבני".

only that because of the shattering of the vessels the lights withdrew into their Emanator and the vessels fell below. But after the vessels have been refined and raised from their fall, their root, the lights of Tohu, returns to be revealed in them, which is the level of "before any king reigned over the Children of Israel."

וזהו שע"י הביטול שבחיות המרכבה זעות מחיל כסא שהוא בירור ותיקון מה שיש בהם משבה"כ שנברר ונתקן עד שנכלל בבחי' ביטול

This is [the meaning of the fact] that through the self-nullification (bittul) of the Chayos of the Chariot, [who] "tremble from the might of the Throne"—which is the refinement and rectification of what is in them from the shattering of the vessels, which was refined and rectified until it was included in the state of self-nullification—

אז נתגלה בהם הארה מאורות דתהו שנסתלקו לעצמות המאציל ועי"ז נושאות את הכסא והאדם שעל הכסא לבחי' עצמיות א"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא

then an illumination from the lights of Tohu, which withdrew into the essence of the Emanator, is revealed in them; and through this they carry the Throne and the Man upon the Throne, [up] to the level of the very essence of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, the level of "for He is not a man."

והנה המלאכים הם שכבר נברר וזהו ואשר משרתיו כולם עומדים שעומדים בבחי' ביטול וכן הנשמות וכמ"ש בע"ח שהנשמה עצמה אין צריכה תיקון ולא ירדה רק לברר הנה"ב כו'.

Now, the angels are what has already been refined; this is [the meaning of] "and those who serve Him all stand," for they stand in a state of self-nullification. And so too the souls, as written in Etz Chaim, that the soul itself needs no rectification and descended only to refine the animal soul, etc.

30 והנה כמו שיש ג' שותפים באדם אב ואם והקב"ה נותן בו נשמה. כמ"כ בבהמה הגשמי יש בה נפש מבחי' החיות שבמרכבה מבחינת השמרים והפסולת שעדיין לא נברר והם מתבררים על ידי

Now, just as there are three partners in a person—father, mother, and the Holy One, blessed be He, Who places a soul in him—so too in the physical animal there is a soul from the level of the Chayos in the Chariot, from the aspect of the dregs and waste that have not yet been refined. They are refined through

האדם שאוכלן ובכח שאכל הבהמה יוכל לומר אחד ואהבת בכל לבבך בבי יצריך ולהתפלל במסינ על ידי זה נבררו גם הבהמות וכל הדברים המותרים לאוכלן ועייז מתגלה הארה מאורות דתהו כניל בענין והחיות נושאות כוי

the person who eats them: by the strength of having eaten the animal he can say “One” and “You shall love [G-d] ... with all your heart”—with both your inclinations—and pray with self-sacrifice (mesirus nefesh). Through this the animals, too, are refined, and all the things permitted to eat; and through this an illumination from the lights of Tohu is revealed, as above regarding “and the Chayos carry, etc.”

וכן כשעושין מהם מצות עשה כמו שופר סוכה ולולב ציצית ותפילין ממשיכים התגלות האורות דתהו שנסתלקו שיתגלו בכלים דתיקון

And likewise when positive commandments are performed with them, such as shofar, sukkah and lulav, tzitzis and tefillin, one draws down the revelation of the lights of Tohu that withdrew, so that they are revealed in the vessels of Tikkun

(ויומשך גילוי זה בנפש האלקי וכמו למעלה והחיות נושאות את בחינת האדם שלו). וכיז הוא בדברים המותרים לפיך. משא"כ הדברים האסורים שלא יוכלו להתעלות כלל.

(and this revelation will be drawn into the G-dly soul, just as above “the Chayos carry” the level of its “Man”). All this is with things “permitted to your mouth.” This is not so with forbidden things, which cannot be elevated at all.

והנה ציל דמרכבה הקדושה פני אריה אל הימין הרי הוא קודם במעלה וגבוה מפני שור ולכן גיכ בקרבנות היי אריה דאכיל קרבנין.

Now, one must understand: in the holy Chariot, “the face of a lion on the right” precedes in rank and is higher than “the face of an ox”; and therefore also in the offerings there was “a lion that devours the offerings.”

31 ומדוע למטה השור מותר לאוכלו ויזכר ל להתעלות עיי האדם שאוכלו או שמקריבו עייג המזבח שעייז נתעלה

Why, then, below, is the ox permitted to be eaten, and can be elevated by the person who eats it or offers it upon the altar, so that through this

עצם השור ונכלל בקדושה משא"כ האריה הוא מחיות טמאות אשר אסורים באכילה ואינו ראוי לכל דבר שבקדושה שלא הוכשר למלאכת שמים אלא מן המותר בפיו.

the ox itself is elevated and included in holiness; whereas the lion is among the impure beasts, which are forbidden to be eaten, and is unfit for anything holy, for "only what is permitted to your mouth was approved for the work of Heaven"?

והענין כי הנה נודע שהקליפה קדמה לפרי. ולא שהקליפה ממש קדמה לפרי ח"ו אלא שהאור וחיות הלוכש בתוכו בבחינת גלות ונפל שמה משבה"כ

The explanation is this: it is known that "the husk precedes the fruit." Not that the husk literally precedes the fruit, G-d forbid; rather, the light and life-force that is encloded within it in a state of exile, having fallen there from the shattering of the vessels,

הנה הוא ממדרגות עליונות יותר מהפרי עצמה (וכמ"ש בד"ה ויהי בשלה פרעה) וכנ"ל מענין תוהו ותיקון ואעפ"כ הקליפה עצמה היא סיגים וקליפה.

is from higher levels than the fruit itself (as is written in the discourse beginning "And it was when Pharaoh sent"), as above regarding Tohu and Tikkun. Nevertheless, the husk itself is dross and husk (kelipah).

ולכן האריה למטה הוא חיה טמאה ולמטה מהשור שהוא לגבי האריה כמו פרי לקליפה ואמנם שרש האור והחיות והניצוץ המלוכש בו הוא מבחינת שלמעלה מהשור שהרי למעלה פני אריה אל הימין כו'.

Therefore the lion below is an impure beast and below the ox, which relative to the lion is like fruit relative to husk. However, the root of the light, life-force and spark encloded in it is from a level above the ox, for above, "the face of a lion is on the right, etc."

32 והנה כענין התהוות הארי' שלמטה מפני ארי' כך עד"ז הוא ענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל פי' שיצא ממנו בבחינת סיגים שנפרדו מהכסף ואז נעשה אברהם מרכבה לחסד דאצילות כמו הכסף לאחר שהוטהר מהסיגים.

Now, like the coming into being of the lion below from the face of the lion, so in the same way is the matter of Avraham, from whom Yishmael came forth. This means that he came forth from him as dross separated from the silver; and then Avraham became a chariot for the Chesed (kindness) of Atzilus, like silver after it has been purified of its dross.

33 ובעת שהיה קודם בירור הכלים דתהו הי' כלול ישמעאל ג"כ בבחינת אברהם ונעשה שבה"כ וישמעאל קדם ליצחק כמו קליפה קדמה לפרי

And at the time before the refinement of the vessels of Tohu, Yishmael too was included in the level of Avraham, and the shattering of the vessels took place; and Yishmael preceded Yitzchak, as the husk precedes the fruit.

ולכן היה הוא הבכור והיינו כמו בחינת האריה שלמטה לגבי השור עד"מ כי בחינת יצחק הוא

Therefore he was the firstborn. This is like the level of the lion below relative to the ox, by way of analogy: for the level of Yitzchak is

כמו בחינת פני שור שבמרכבה הקדושה וישמעאל הוא כמו בחינת האריה שלמטה שהרי שרשו גבוה יותר דהיינו מבחינת פני אריה

like the level of the face of the ox in the holy Chariot, and Yishmael is like the level of the lion below, for his root is higher, that is, from the level of the face of the lion;

אמנם הוא עצמו יצא כבחי' סיגים וקליפה (ומזה יובן ענין שחורה אני ונאווה כאהלי קדר כדלקמן) וכמו השליא שמקפת לולד

but he himself came forth as dross and husk (and from this will be understood the meaning of "I am black, yet comely, like the tents of Kedar," as below), like the afterbirth that surrounds the child.

וזהו לפי ששרשה כשהיתה כלולה בהטפה היא נעלה יותר ואח"כ ע"י הבירור נפרדת וזורקין אותה. והענין הוא כי מה שהוא גבוה יותר בשרשו כשנופל בבחינת שבה"כ נופל למטה יותר.

This is because in its root, when it was included in the drop, it is more exalted, and afterwards, through the refinement, it is separated and thrown away. The explanation is that what is higher in its root, when it falls through the shattering of the vessels, falls lower.

ולכן גם בענין שבה"כ דתהו יש כמה בחינות שמה שנופל למטה יותר זהו מפני ששרשה היה גבוה יותר שהיו האורות גבוהים יותר

Therefore, in the shattering of the vessels of Tohu too, there are several levels: what fell lower did so because its root was higher, for the lights were higher;

ולכן הכלים לא הכילום ונפלו בכח למטה יותר ויש מבחינת הכלים שנשברו ונפלו שנשתלשלו בבחינת בהמות וחיות המותרים באכילה ומה שגבוה יותר בשרשו נפל למטה יותר בדברים שאסור באכילה.

therefore the vessels could not contain them and fell with force further below. Some of the vessels that shattered and fell descended into domestic animals and beasts permitted to be eaten, and what was higher in its root fell lower, into things forbidden to be eaten.

34 והנה קיום המצות ל"ת הוא הכל בדברים האסורים ששרשן גבוה יותר מהדברים המותרים כמו אריה נגד שור

Now, the fulfillment of the prohibitive commandments is entirely with forbidden things, whose root is higher than that of the permitted things, like the lion as against the ox.

ועל ידי קיום רצונו ית' בבחינת הל"ת היינו בבחינת דחייה שדוחין אותן הפנימי ומקיפים דקליפה

And through fulfilling His will, blessed be He, in the manner of the prohibitions, that is, in the manner of rejection, in which the inner and encompassing [forces] of kelipah are rejected—

היינו על ידי מניעת האכילה לא תאכל או שנוהרים מלטמא בהם וכל הגדרים והסייגים שבהם ע"י רוח הטומאה יעביר מן הארץ

that is, through refraining from eating, "You shall not eat," or being careful not to become impure through them, and all the fences and safeguards concerning them—through this "He will remove the spirit of impurity from the land,"

ולא יהיה שום הסתר וקליפה ומתגלה ע"י עצמיות האורות עליונים הגבוהים יותר מהאורות המתגלים ע"י מ"ע שבד ברים המותרים כו'

and there will be no concealment or kelipah; and through this there is revealed the very essence of the supernal lights, which are higher than the lights revealed through the positive commandments performed with permitted things, etc.,

וכמו שלמעלה גילוי בחינת פני אריה הוא גבוה מבחינת פני שור כו' ועמ"ש בפ' עקב ע"פ ויאכילך את המן כו':

just as above the revelation of the level of the face of the lion is higher than the level of the face of the ox, etc. And see what is written in Parshas Eikev on the verse "And He fed you the manna, etc."

35 ה וזהו שחורה אני כו' אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש. היינו כי אף שלמטה אני בבחינת שחרות ובע"ג ובקיום דברים גשמיים

5. And this is [the meaning of] “I am black, etc.; do not look upon me that I am swarthy, for the sun has tanned me.” That is: although below I am in a state of blackness and of limitation, and in the fulfillment of physical things,

אבל ע"י כל זה דוקא הנני בא למעלה גדולה שע"י יתגלה חדשות התגלות עצמותו ומהותו דהיינו דרך כלל ע"י קיום כל המצות מ"ע ומצות ל"ת.

yet specifically through all this I come to a great elevation, for through this there will be revealed something new: a revelation of His essence and being—that is, in general, through the fulfillment of all the mitzvos, the positive commandments and the prohibitive commandments,

שהם בדברים גשמיים אשר שרשם מעולם התהו ואורות דתהו נסתלקו בעצמות המאציל ולכן ע"י קיום רצונו רצון העליון דוקא בדברים הנ"ל יתגלה אור א"ס גילוי יותר נעלה ממה שנתגלה באורות דתיקון.

which are with physical things whose root is from the World of Tohu, and the lights of Tohu withdrew into the essence of the Emanator. Therefore, specifically through fulfilling His will, the supernal will, with these things, the Infinite Light (Or Ein Sof) will be revealed, a revelation more exalted than what was revealed in the lights of Tikkun.

36 ואף שלמטה אני בהסתר וצמצום אבל ששזפתני השמש. כי שמש ומגן הוי' אלקים ושמש הוא בחינת יחוד ע"ל הוי' הגדולה כו' שבטלים באור א"ס.

And although below I am in concealment and contraction, yet “the sun has tanned me.” For “a sun and a shield is Havayah Elokim,” and “sun” is the level of the higher unity (yichuda ila'ah) —“Yours, Havayah, is the greatness, etc.”—which are nullified in the Infinite Light.

ולכן כשמאיר למטה השמש התגלות הארה מבחי' יחוד ע"ל בנפש ע"י ההתבוננות בק"ש בבחינת יחודא עילאה.

Therefore, when the sun shines below—the revelation of an illumination from the level of the higher unity in the soul—[it is] through contemplation during the Shema, in the manner of the higher unity,

איך דכולא קמיה כלא חשיב וע"י קיום המצות כי כל התגלות אור חדש מאור א"ס שאינו בגדר ההשתלשלות צ"ל ע"י בחינת ממוצע היינו בחינת כתר וע"י תרי"ג ארחין שנמשכו מגלגלתא ונשתלשלו למטה בקיום רצונו ממש.

of how "all before Him is considered as nothing," and through the fulfillment of the mitzvos. For every revelation of new light from the Infinite Light, which is not within the bounds of the chain of descent (hishtalshelus), must come through the level of an intermediary, that is, the level of Keser, and through the 613 paths that were drawn from the Gulgalta and descended below in the fulfillment of His very will.

37 וע"י ונתגלה האור מסוכ"ע ע"י קיום רצונו בדברים גשמיים אשר שרשם מעולם התהו שנסתלקו האורות למעלה כנ"ל.

Through this the light from [the level that] encompasses all worlds (sovev kol almin) is revealed, through fulfilling His will with physical things whose root is from the World of Tohu, whose lights withdrew on high, as mentioned above.

אך מעלת הגילוי שע"י קיום מצות ל"ת יותר מהגילוי שע"י קיום מ"ע הוא כי הנה בבחינת סכ"ע יש ג"כ ב' מדרגות האחד מה שנקרא סוכ"ע א"כ הוא שייך לעלמין שאף

But the superiority of the revelation through fulfilling the prohibitive commandments over the revelation through fulfilling the positive commandments is this: in the level of "encompassing all worlds" there are also two levels. The first is what is called "encompassing all worlds"; if so, it pertains to worlds, for although

שהוא סוכ"ע ואינו מתגלה מ"מ שייך לקרותו בשם סוכ"ע לעלמין ושיהיה הסכ"ע בבחי' גילוי ממש הוא ע"י קיום המ"ע שהם בדברים המותרים.

it encompasses and is not revealed, nevertheless it can be called by the name "encompassing the worlds." And that [the light that] encompasses all worlds be in actual revelation comes through fulfilling the positive commandments, which are with permitted things.

אבל עצמותו ומהותו לא שייך לקרותו באמת בשם סוכ"ע כנזכר לעיל והוא בחינת אני הוי' לא שניתי כמו קודם שנברא העולם ממש.

But His essence and being cannot truly be called by the name "encompassing all worlds," as mentioned above; it is the level of "I, G-d, have not changed," exactly as before the world was created.

38 והוא המתגלה ע"י קיום מצות ל"ת דוקא ע"י גבורות ודחיי הקליפה כי הגבורות בשרשם גבוהים מהחסדים כמו מעלת הזהב על הכסף או כמו שמלח ממתיק הבשר.

And it is this that is revealed specifically through fulfilling the prohibitive commandments, through severities (gevuros) and the rejection of kelipah. For the severities in their root are higher than the kindnesses (chasadim), like the superiority of gold over silver, or as salt sweetens meat:

היאכל תפל מבלי מלח שע"י המלח נתגלה הטעם הרי טעמים שהוא בחינת גבוה (וחיך אוכל יטעם). לכן גם אותיות גיכ"ק שמהחיק גבוהים משאר אותיות כמ"ש ע"פ וספרתם לכם ממחרת כו' עיין באדר"ז דף רצ"ה ע"ב)

"Can what is tasteless be eaten without salt?" For through the salt the taste is revealed. Thus taste, which is a high level ("and the palate tastes food"; therefore the letters gimmel, yud, kaf, kuf, too, which are from the palate, are higher than the other letters, as is written on the verse "And you shall count for yourselves from the morrow, etc."; see the Idra Zuta, folio 295b),

מתגלה ע"י המלח דוקא שהוא בעצמו למטה מהמאכל שהרי אינו ראוי לאכילה והוא בבחינת גבורות וגם כמו מלה בסלע משתוקא בתרין

is revealed specifically through the salt, which in itself is below the food, for it is not fit to be eaten, and it is in the aspect of severities. It is also like [the saying], "A word is worth a sela, silence is worth two,"

דהיינו ע"י קיום הל"ת בבחינת שלילה אשר הם בדברים האסורים אשר הניצוצים שנפלו בהן שרשן ממקום גבוה יותר לכן ע"י קיום רצונו ית' בהן לדחות הקליפה ע"יז הוא התגלות עצמותו ומהותו ממש.

that is, through fulfilling the prohibitions in the manner of negation, which concern forbidden things, whose fallen sparks have their root in a higher place. Therefore, through fulfilling His will, blessed be He, with them—to reject the kelipah—through this there is a revelation of His very essence and being.

39 וזהו ענין שחורה אני ונאווה. כאהלי קדר. כי הנה מבואר למעלה בענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל.

And this is the meaning of "I am black, yet comely, like the tents of Kedar." For it was explained above regarding Avraham, from whom Yishmael came forth,

שיצא בבחינת סיגים כמו התהוות האריה למטה מבח ינת פני אריה שבמרכבה. ואעפ"כ מקבל חיותו מאברהם

that he came forth as dross, like the coming into being of the lion below from the level of the face of the lion in the Chariot. Nevertheless, he receives his life-force from Avraham,

אלא שהחיות הוא עיקר בבחינת מקיף כי הסט"א אינו יכול לקבל את הקדושה בבחינת גילוי פנימית רק בבחינת מקיף

only that the life-force is mainly in the manner of the encompassing, for the sitra achra cannot receive holiness in the manner of inner revelation, only in the manner of the encompassing;

וכמו י"א סממני הקטורת שהעשרה הן המלוכשים בקליפות בבחינת גלות והי"א הוא בבחינת מקיף והוא לבונה שהוא בעצם לבן ועיקר חיותם הוא מהמקיף כו' (ועמשי"ל מזה בפי' תולדות ע"פ ראה ריח בני כו')

as with the eleven spices of the incense: the ten are those enclothed in the kelipos in a state of exile, and the eleventh is in the manner of the encompassing—this is the frankincense (levonah), which is essentially white (lavan)—and their main life-force is from the encompassing, etc. (See what was written on this above in Parshas Toldos, on the verse "See, the fragrance of my son, etc.")

והנה יש ב' מקיפים האחד כמו בחינת לבוש שהוא מקיף מקרוב הב' מקיף עליון יותר

Now, there are two [kinds of] encompassing: one like a garment, which encompasses from close by; the second, a higher encompassing,

כמו אהל ודירה שהוא מקיף ג"כ אך הוא מקיף מרחוק וגם האהל והדירה יקר יותר מהלבוש כו'.

like a tent and a dwelling, which also encompasses, but encompasses from afar; and the tent and dwelling are also more precious than the garment, etc.

40 והנה מה שהקדושה מחיה לסט"א הוא רק מרחוק. וזהו ענין אהלי קדר. אהל דוקא ואומרת כנ"י שכך יש אצלי גילוי בחינת מקיף עליון אשר הוא מקיף מרחוק כדכתיב זכרו את ה' מרחוק.

Now, the way holiness gives life to the sitra achra is only from afar. This is the meaning of "the tents of Kedar": specifically a tent. And the Community of Israel says that so too there is with me a revelation of the level of a higher encompassing [light], which encompasses from afar, as it is written, "Remember G-d from afar."

והיינו כי בחינה סוכ"ע נקרא סוכב לעלמין. וזהו ענין הלבושים הנעשים ממעשה המצות והוא בקיום מ"ע

That is: the level of "encompassing all worlds" (sovev kol almin) is called "encompassing the worlds." And this is the matter of the garments made from the performance of the mitzvos, which is through fulfilling the positive commandments.

אמנם ע"י שחורה אני בקום מצות ל"ת שהוא בחינת שחורות כעורב ע"י ונאווה כאהלי קדר שנמשך גילוי עצמותו ומהותו שאין שייך לקרותו אפילו סוכב לעלמין כנ"ל

But through "I am black," in fulfilling the prohibitive commandments, which is the level of "black as a raven"—through this, "comely, like the tents of Kedar": there is drawn a revelation of His essence and being, which cannot be called even "encompassing the worlds," as above.

(והיינו דכמו שהמקיף המחיה הסט"א הרי רחוק הוא בערך מהם וכמ"ש בע"ה שער עשירי פרק י"א כי אין קדש מתערב בחול כו')

(That is: just as the encompassing [light] that gives life to the sitra achra is far removed from them in rank, as written in Etz Chaim, Sha'ar 10, chapter 11, "for the holy does not mix with the profane, etc.,"

כמ"כ לגבי עצמות א"ס ב"ה הרי גם העולמות היותר עליונים כלא ממש חשיבי ורחוקים יותר בערך לגבי אור א"ס ב"ה יותר לאין קץ מערך ריחוק שבמשל דלעומת זה לגבי בחינת המקיף שלהם דאהלי קדר.

so too, relative to the essence of the Infinite One, blessed be He, even the highest worlds are considered as truly nothing, and they are infinitely more distant in rank from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, than the distance, in the analogy, of the opposing side from its encompassing [light], the "tents of Kedar."

ולכן נמשל מקיף זה העליון הנמשך מאור א"ס ב"ה ממש. למשל אהלי קדר כו' דוקא.

Therefore this higher encompassing [light], drawn from the Infinite Light itself, blessed be He, is compared specifically to the analogy of "the tents of Kedar, etc."

ועמ"ש ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית מענין ב' מקיפים אלו דלבוש ובית כו' ועוד יש להטעים הענין שנמשל לאהלי קדר דוקא כי הנה בקדושה הם ע"ס עשר ולא אחד עשר וכמ"ש בס"י והובא ברע"מ ר"פ כי תשא.

And see what is written on the verse "A psalm, a song of the dedication of the House" on these two encompassing [lights], garment and house, etc. One can further explain why it is compared specifically to the tents of Kedar: in holiness there are ten Sefiros, "ten and not eleven," as is written in Sefer Yetzirah and cited in the Raaya Mehemna at the beginning of Parshas Ki Sisa.

ור"ל כי בכתר יש ב' בחינות עתיק ואריך ובחינת עתיק אינו ממנין הע"ס וזהו ולא אחד עשר כו' ועיין בע"ח שער כ"ב פ"א אות ד' ואין אנו מונין כו' וכן בכל כללות האצילות עתיק יומין כו'.

This means that in Keser there are two levels, Atik and Arich, and the level of Atik is not counted among the Ten Sefiros; this is "and not eleven, etc." See Etz Chaim, Sha'ar 22, chapter 1, section 4, "and we do not count, etc."; and so too in the whole of Atzilus, Atik Yomin, etc.

והנה המשכת בחינת מקיף העליון הנ"ל שבבחינת אהל ובית שלמעלה מבחינת לבוש כו' זהו בחינת עתיק שהוא בחינה תחתונה שבמאציל אור א"ס ב"ה ממש.

Now, the drawing down of the level of the higher encompassing [light] mentioned above, at the level of tent and house, which is above the level of garment, etc., is the level of Atik, which is the lowest level in the Emanator, the Infinite Light, blessed be He, itself.

ולכן נמשל לאהלי קדר דוקא משום דשם ודאי אין המקיף בערך הפנימי כנ"ל כמ"כ אפילו עולמות היותר עליונים רחוקים מאד בערך לגבי א"ס ב"ה יותר לאין קץ מערך ריחוק שבמשל דאהלי קדר לא מיניה ולא מקצתיה.

Therefore it is compared specifically to the tents of Kedar, because there the encompassing is certainly not commensurate with the inner, as above. So too, even the highest worlds are very far in rank from the Infinite One, blessed be He, infinitely more than the distance in the analogy of the tents of Kedar, [having] nothing whatsoever [in common with Him].

ועכ"ז גם מקיף העליון זה מתגלה ע"י קיום מצות ל"ת. ומטעם הנ"ל. וע"פ לשון הקבלה י"ל הטעם שנמשל לאהלי קדר דוקא כי הנה בקדושה הם עשר ולא אחד עשר דהיינו ע"ס והתחלתן מבחינת א"א ופ"י ולא י"א היינו

Even so, this higher encompassing [light] too is revealed through fulfilling the prohibitive commandments, for the reason mentioned above. And according to the language of the Kabbalah one may give the reason it is compared specifically to the tents of Kedar: in holiness there are ten and not eleven, that is, the Ten Sefiros, and they begin from the level of Arich Anpin; and the meaning of "and not eleven" is

כי בחינת עתיק אינו ממנין הע"ס והנה א"א נקרא סוכ"ע אכן בחינת עתיק אינו נקרא אפילו סוכ"ע לכן נמשל לאהלי קדר ששם יש י"א כתרין והבחינה הי"א שזהו בחי' לבונה נקרא בחינת אהלי קדר כנ"ל.

that the level of Atik is not counted among the Ten Sefiros. Now, Arich Anpin is called "encompassing all worlds," but the level of Atik is not called even "encompassing all worlds." Therefore it is compared to the tents of Kedar, for there, there are eleven crowns, and the eleventh level, which is the level of frankincense, is called the level of "the tents of Kedar," as above.

וא"כ ע"י דקדושה שאינו ממנין העשר ספ"י נמשל לבחינת זו דוקא. וזהו שהיו במשכן י"א יריעות עזים שיומשך גם בחינת מקיף העליון כו'.

If so, Atik Yomin of holiness, which is not counted among the Ten Sefiros, is compared specifically to this level. And this is why in the Tabernacle there were eleven curtains of goats' hair: so that the level of the higher encompassing [light], too, would be drawn, etc.

ועיין מ"ש בד"ה ויקרא אל משה בפ"י ולא יכול משה לבוא אל אהל ועד כי שכן עליו הענן ע"ש. והנה הגם דבמ"ע נמשך ג"כ מבחינת עתיק אך כי במ"ע נמשך מז"ת דע"י המלובשים בא"א

And see what is written in the discourse beginning "And He called to Moshe," on the meaning of "And Moshe could not enter the Tent of Meeting, for the cloud rested upon it"; see there. Now, although through the positive commandments [light] is also drawn from the level of Atik, through the positive commandments it is drawn from the seven lower [Sefiros] of Atik Yomin, which are en clothed in Arich Anpin;

אבל בחינת ג"ר דע"י שאינן מלובשים כלל בא"א נמשך ע"י קיום מל"ת דוקא וכדלקמן ועפ"י יובן ג"כ הטעם דמצות ל"ת תלויין בשערות דז"א דוקא ומ"ע בת"ד דא"א. וזהו ענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמש"ל בשם האד"ר)

but the level of the first three [Sefiros] of Atik Yomin, which are not en clothed in Arich Anpin at all, is drawn specifically through fulfilling the prohibitive commandments, as [will be explained] below. According to this, the reason will also be understood why the prohibitive commandments depend specifically on the hairs of Z'eir Anpin, and the positive commandments on the tikkunim of the beard of Arich Anpin. And this is the meaning of the Torah having been given in black fire upon white fire, as was written above in the name of the Idra Rabba)

(דקל"ב) ור"ל דאש שחורה זהו בחינת מלי"ת ואש לבנה זהו בחי' מ"ע וכ"ה בסה"מ ס"י קל"ט בשם הרמ"ז.

(folio 132). This means that "black fire" is the level of the prohibitive commandments, and "white fire" is the level of the positive commandments; and so it is in Sefer Hadrash Melech, section 139, in the name of the Ramaz.

והענין דכתיב ותורה אור והנה עיקר אור הנר המאיר הוא מגוון הסמוך לפתילה אבל הגוון לבן המקיף עליו הוא אינו מאיר בעצמו כו'

The explanation: it is written, "and Torah is light." Now, the main light of a burning lamp is from the hue next to the wick, but the white hue that surrounds it does not itself give light, etc.;

כן הוא לעיל ולכאורה אדרבה עיקר האור הוא מגוון לבן משא"כ הגוון הסמוך לפתילה הוא שחור או גוון תכלת ואינו מאיר כ"כ.

so it is [stated] above. But seemingly, on the contrary, the main light is from the white hue, whereas the hue next to the wick is black, or a blue hue, and does not give so much light.

אמנם נראה שהכוונה ע"ד מ"ש בזהר בראשית (דנ"א ע"א) ועל נהורא חוורא שרי"א לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה וכ"כ בפ' לך לך (דפ"ג ע"ב)

However, it seems that the intent is along the lines of what is written in the Zohar, Bereishis (folio 51a): "And upon the white light, above, rests a hidden light that surrounds it"; and so too in Parshas Lech Lecha (folio 83b);

ופ"י הרמ"ז (הובא בסה"מ ס"י קל"ט) דנהורא סתימא הוא על סוד הכתר הסתום ומקיף את הכל כו'.

and the Ramaz explained (cited in Sefer Hadrash Melech, section 139) that the hidden light refers to the secret of the concealed Keser, which surrounds everything, etc.

ומעתה יש להבין ג"כ בענין התורה שנתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה שהם בחינת ב' גוונים הראשוני' וזהו ותורה אור.

Accordingly, one can also understand the matter of the Torah having been given in black fire upon white fire, which are the level of the first two hues; and this is "and Torah is light."

41 ויש עוד בחינת נהורא סתימא שהוא מקור האור וזהו ענין דברי סופרים שמהם נמשך להיות בחינת הספר הוא בחינת ותורה אור כו'

And there is yet the level of the hidden light (nehora setima'ah), which is the source of the light. And this is the matter of the words of the Scribes, from which is drawn the level of the book, which is the level of "and Torah is light, etc."

והנה מ"ע הוא בחינת נהורא חיורא הוא אור אשר יוכל לבא לידי גילוי האור וחסדו מאתו ית' קיום רצונו בקום ועשה והוא בחינת שערות דא"א

Now, the positive commandments are the level of the white light (nehora chivara): it is a light that can come into revelation—the light and kindness from Him, blessed be He—the fulfillment of His will by active doing. It is the level of the hairs of Arich Anpin,

שהם בחינת כעמר נקא נהורא חיורא שכדי שיהיה האור בבחי' גילוי א"א רק ע"י בחי' שערות וכמשי"ל בענין התיקון שהוא הממעטת האור כו'.

which are the level of "like pure wool," the white light; for in order for the light to be in a state of revelation, it is impossible except through the level of hairs, as was written above regarding the rectification, which is the diminishing of the light, etc.

אבל הל"ת הם תלויין בשערות דז"א שנקרא שחורה נהורא אוכמא שלמטה מת"ד דא"א שנקרא אש לבנה והיינו כי אין האור בא בבחינת גילוי רצונו בקום ועשה רק בבחינת לא

But the prohibitions depend on the hairs of Z'eir Anpin, which are called "black," the black light (nehora uchma), which is below the tikkunim of the beard of Arich Anpin, called "white fire." That is, the light does not come as a revelation of His will by active doing, but only by way of "not."

ולכן נקרא ג"כ נהורא תכלא שמכלה דבר אחר כי עיקר אתכפיה סט"א הוא ע"י קיום מל"ת.

Therefore it is also called the blue light (nehora techela), which consumes (mechaleh) something else; for the main subjugation of the sitra achra is through fulfilling the prohibitive commandments.

אמנם אף שהה למטה משערות דא"א שהם אש לבנה כעמר נקא. אבל באמת שרש האור שבל"ת גבוה יותר מאש לבנה דמ"ע

However, although it is below the hairs of Arich Anpin, which are white fire, "like pure wool," in truth the root of the light in the prohibitions is higher than the white fire of the positive commandments,

דהיינו שהוא מבחינת נהורא סתימאה המקיף על נהורא חיורא אשר לגודל מדרגתו אינו מושג ענינו ומהותו וכמ"ש בפע"ח שער השבת ספ"ד ועיי' מ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים מענין יסוד האש עצמו כו'

that is, it is from the level of the hidden light that surrounds the white light, whose nature and essence, because of the greatness of its level, cannot be grasped, as written in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaShabbos, end of chapter 4. And see what is written in the explanation on "And the Jews accepted" on the element of fire itself, etc.;

ע"ש והתגלותו הוא ע"י שערות שחורות דז"א שהם בחינת נהורא אוכמא ממש שכמו שהם למטה הם למטה הרבה משערות דא"א

see there. Its revelation is through the black hairs of Z'eir Anpin, which are the level of the black light itself; for as they are below, they are far below the hairs of Arich Anpin,

שהם כעמר נקא בחינת ורב חסד להעלות הדברים המותרים שתהיינה כלים ממש לאור א"ס משא"כ בחינת שערות דז"א שחורות

which are "like pure wool," the level of "abundant in kindness," to elevate the permitted things so that they become actual vessels for the Infinite Light (Or Ein Sof); whereas the level of the hairs of Z'eir Anpin, black

כעורב בבחינת גבורות לדחות הדברים האסורים אף שיש בהן ניצוץ כו' עכ"ז דוחין אותו בשתי ידים והרי מעלת ורב חסד גבוה יותר מבחינת הגבורות.

as a raven, is in the aspect of severities (gevuros), to reject the forbidden things—although there is a spark in them, etc., nevertheless one rejects it with both hands—and the quality of "abundant in kindness" is higher than the level of the severities.

אמנם מ"מ בהגבורות דנהורא אוכמא דוקא מתלבש ונמשך בחינת נהורא סתימאה הנ"ל ולא בנהורא חירא.

Nevertheless, it is specifically in the severities of the black light that the level of the hidden light mentioned above is en clothed and drawn, and not in the white light.

משום כי ע"י נהורא חירא ורב חסד שמזה נמשך ימין מקרבת להעלות הדברים המותרים שתהיינה כלי לגילוי אא"ס.

For through the white light, "abundant in kindness," from which comes "the right [hand] draws near," to elevate the permitted things so that they become a vessel for the revelation of the Infinite Light—

הנה א"א להיות כלי לאור א"ס אשר אינו בגדר המשכה ולא בגדר סובב רק הם כלי לאור הסכ"ע it is impossible [for them] to be a vessel for the Infinite Light that is not within the bounds of drawing down, nor within the bounds of encompassing; they are a vessel only for the light that encompasses all worlds (sovev kol almin),

ולא לעצמותו ומהותו שאינו בגדר שום המשכה אכן בתלת חללי גלגלתא דז"א אשר שם הוא מקור התחלקות מדות חסדים וגבורות

and not for His essence and being, which is not within the bounds of any drawing down. However, in the three cavities of the Skull (Gulgalta) of Z'eir Anpin, where the source of the division of the attributes into kindnesses and severities is,

ולכן שם היי יכול להיות גילוי מעלת הגבורות שהוא בחינת ל"ת והדחיה לדחות דברים האסורים אשר ענין דחיה זו הוא קיום הרצון עליון בדבר גבוה יותר מקיום הרצון שבדברים המותרים וכנ"ל בענין קליפה קדמה לפרי כו'

there, therefore, there could be a revelation of the superiority of the severities, which is the level of the prohibitions and of rejection, to reject forbidden things. This rejection is the fulfillment of the supernal will in a thing higher than the fulfillment of the will in permitted things, as above regarding "the husk precedes the fruit, etc."

וזה לא היה יכול להיות בדיקנא דא"א אשר שם הכל בחינת רחמים רבים ורב חסד נהורא חיוורא כעמר נקא ומעלת הגבורה בדחיה זו שרשה גבוה יותר מן ורב חסד הנ"ל וכענין מלה בסלע משתוקא בתרין

And this could not be in the beard of Arich Anpin, where all is the level of great mercy and "abundant in kindness," the white light, "like pure wool." And the superiority of severity in this rejection is rooted higher than the "abundant in kindness" mentioned above, as in "A word is worth a sela, silence is worth two,"

דהיינו שעייז יהיה גילוי עצמות אור א"ס נהורא סתימאה סתימא דכל סתימין. לכן אף שלמטה השערות דז"א הן ודאי למטה במדרגה משערות דא"א מ"מ בהן

that is, through this there will be a revelation of the essence of the Infinite Light, the hidden light, "the most hidden of all hidden." Therefore, although below, the hairs of Z'eir Anpin are certainly lower in level than the hairs of Arich Anpin, nevertheless in them

ועל ידן עיי קיום מצות ל"ת התלויין בהן נמשך ומתגלה עצמות אור א"ס שלמעלה מהגילוי שעיי מ"ע הנמשך עיי שערות דא"א שהן כעמר נקא.

and through them, through fulfilling the prohibitive commandments that depend on them, the essence of the Infinite Light is drawn down and revealed, which is above the revelation through the positive commandments that is drawn through the hairs of Arich Anpin, which are "like pure wool."

וזהו מ"ש באד"ר (דק"מ ע"א) ובגין דהני שער אוכמי וחשוכן כתיב מגלה עמוקות מני חשך וע"ש בביאור האדרא מהאריז"ל.

This is what is said in the Idra Rabba (folio 140a): "And because these hairs are black and dark, it is written, 'He reveals deep things out of darkness.'" And see there in the Arizal's explanation of the Idra.

והכוונה כנ"ל שע"י הל"ת נמשך גילוי עמוקות מה שאינו מתגלה עמוקות כאלו ע"י נהורא חורא דמ"ע כו'.

The intent is as above: through the prohibitions there is drawn a revelation of deep things, such depths as are not revealed through the white light of the positive commandments, etc.

42 וכענין ממעמקים קראתיך כו'. וז"ש מאד עמקו מחשבותיך כו' בפרוה כו' להשמידם עדי עד שע"י דחיית הקליפות דוקא נמשך גילוי מבחינת עומק המחשבה עליונה כו'.

And as in "Out of the depths I have called You, etc." And this is what is written, "Your thoughts are very deep, etc.; when [the wicked] spring up, etc., it is to destroy them forever": that specifically through the rejection of the kelipos a revelation is drawn from the level of the depth of the supernal thought, etc.

ועד"ז מצינו במצות ציצית דהתכלת גבוה מהלבן כו' עיין בפע"ח והיינו הך ממש כי ע"י מצות ציצית כתיב ולא תתורו כו'

In the same way we find with the mitzvah of tzitzis, that the blue (techeles) is higher than the white, etc.; see Pri Etz Chaim. And this is exactly the same thing: for of the mitzvah of tzitzis it is written, "and you shall not stray, etc.,"

זהו קיום מצות ל"ת והוא ע"י גוון תכלת שמכלה הרע ודוחהו וע"י גוון לבן כתיב למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי קיום המצות עשה וכמ"ש במ"א. ועוד יתבאר לקמן בטעם שהמל"ת נמשכים משערות דז"א דוקא:

which is the fulfillment of the prohibitive commandments, and it is through the blue hue, which consumes the evil and rejects it; while of the white hue it is written, "so that you remember and do all My commandments," the fulfillment of the positive commandments, as written elsewhere. And it will be further explained below why the prohibitions are drawn specifically from the hairs of Z' eir Anpin.

43 ו והנה פ"י וענין ונאווה הענין הוא כי הנה המדות שלמעלה מהחכמה היינו שהם מקור המדות

6. Now, the meaning and matter of "comely" is this: [there are] attributes that are above Chochmah, that is, they are the source of the attributes (middos),

וכמו שבמוסף ר"ה ויוה"כ ונעילה אומרים מי כמוך אב הרחמים שהוא גילוי בחינה עליונה יותר מבחינת אב הרחמן

as in the Musaf of Rosh HaShanah and Yom Kippur, and in Ne'ilah, we say, "Who is like You, Father of mercies," which is a revelation of a higher level than the level of "Merciful Father."

כי פי"א אב הרחמן היינו בהתלבשות האור במדת הרחמנות והוא ממדות דאצילות אבל אב הרחמים פי"א שמהווה וממשיך מדת רחמנות לרחם על העולמות ולהחיותם

For the meaning of "Merciful Father" is the enclothing of the light in the attribute of mercy, which is among the attributes of Atzilus; but "Father of mercies" means that He brings into being and draws down the attribute of mercy, to have mercy on the worlds and give them life

(וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך) והוא בחינות המדות שלמעלה מהחכמה ולכן אומרים זה במוסף ונעילה כשאומרים קדושת כתר.

(and this is "the Good One, for Your mercies have not ended"). This is the level of the attributes that are above Chochmah; and therefore it is said in Musaf and Ne'ilah, when the Kedushah of "Keser" is said.

והנה להיות הגילוי משם במדות דאצילות הוא ע"י בחינת שערות. שהשערות הן רק בחינת צומח עד"מ

Now, for the revelation from there to come into the attributes of Atzilus, it is through the level of hairs. For the hairs are only, by way of analogy, the level of the vegetative,

כי גם המדבר כלול מדצח"מ ובחינת שערות הם רק בחינת צומח שבו שהוא בחינת המדות שנקרא צומח. משא"כ החכמה נקרא חי שלמעלה מבחינת צומח וכמ"ש והחכמה תחיה.

for the speaking [being] too comprises mineral, vegetative, animal and speaking, and the level of hairs is only the vegetative within him, which is the level of the attributes, called "vegetative." This is not so with Chochmah, which is called "living," above the vegetative level, as it is written, "and wisdom gives life."

44 וכמו שהחכמה דאצילות היא למעלה מהמדות דאצילות ונקרא חיה והמדות הן בחינת צומח כך ג"כ בבחינת ע"י וא"א המדות נקרא צומח

And just as the Chochmah of Atzilus is above the attributes of Atzilus and is called "living," while the attributes (middos) are the level of "vegetative," so too in the level of Atik Yomin and Arich Anpin the attributes are called "vegetative."

וזהו בחינת ושער רישיה כעמר נקא. ומשם שרש הגילוי שע"י מ"ע. אבל ע"י הל"ת נמשך גילוי חב"ד דע"י.

And this is the level of "and the hair of His head like pure wool"; from there is the root of the revelation through the positive commandments. But through the prohibitions there is drawn a revelation of Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin.

כי הנה מ"ע ומל"ת נמשכים משם הוי"ה הל"ת מ"י"ה ומ"ע מו"ה ואין הפ"י שהם משם הוי"ה שמלוכש בע"ס דאצילות שהרי מבואר למעלה באריכות שהמצות הם גילוי אור א"ס ע"י בחינת הכתר שהוא הממוצע כו'.

For the positive commandments and the prohibitions are drawn from the Name Havayah: the prohibitions from yud-hei and the positive commandments from vav-hei. This does not mean that they are from the Name Havayah enclothed in the Ten Sefiros of Atzilus, for it was explained above at length that the mitzvos are a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) through the level of Keser, which is the intermediary, etc.

אלא הפ"י שנמשכים משם הוי"ה דע"י וא"כ המ"ע שנמשכים מו"ה היינו גילוי בחינת ז"ת דע"י שהם המדות וגילוי זה הוא ע"י בחינת השערות ושער רישיה כעמר נקא בחינת צומח

Rather, it means that they are drawn from the Name Havayah of Atik Yomin. If so, the positive commandments, which are drawn from vav-hei, are the revelation of the level of the seven lower [Sefiros] of Atik Yomin, which are the attributes; and this revelation is through the level of the hairs, "and the hair of His head like pure wool," the vegetative level.

אמנם הל"ת שנמשכים מ"י"ה היינו חב"ד דע"י א"א שיהיה גילוי בחינה זו ע"י שערות ובחינת צומח כו'.

But the prohibitions, which are drawn from yud-hei, are Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin; it is impossible for this level to be revealed through hairs and the vegetative level, etc.

45 ומ"מ נמשך גילוי זה ע"י שערות שחורות דו"א שהן למטה משערות דא"א וזהו מגלה עמוקות מני חשך כו'.

Nevertheless, this revelation is drawn through the black hairs of Z'eir Anpin, which are below the hairs of Arich Anpin; and this is "He reveals deep things out of darkness, etc."

והענין כי אדרבה לפי שבחינת חב"ד דע"י הוא בחינת היותר גבוה לכן יהי' התלכשותו בבחינת שלמטה יותר וכענין הנזכר לעיל מאריה ושור דהאריה שרשו יותר הרבה משרש השור

The explanation: on the contrary, because the level of Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin is the highest level, therefore its enclothing will be in a lower level, as in the matter mentioned above of the lion and the ox: the lion's root is much higher than the ox's root,

והרי למטה האריה הוא למטה במדרגה אלא דהיא הנותנת כו' וכך עד"מ זה להבדיל יובן גם למעלה יותר אשר האור מבחינת חב"ד דע"י לא יוכל להתלבש בשערות דא"א

and yet below, the lion is lower in level—but that very thing is the cause, etc. And by way of this analogy—making the necessary distinction—it will be understood even higher above: that the light from the level of Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin cannot be enclothed in the hairs of Arich Anpin,

רק למטה מהן בשערות דז"א אשר שם האור מאיר על ידי הדחייה בדרך לא כו'.

but only below them, in the hairs of Z'eir Anpin, where the light shines through rejection, by way of "not," etc.

ובזה יובן הפי' שחורה אני ונאווה שלהיות גילוי בחינת ונאווה הוא דוקא ע"י שחורה אני שחורות כעורב 46

With this the meaning of "I am black, yet comely" will be understood: that the revelation of the level of "comely" comes specifically through "I am black," "black as a raven."

והענין כי פי' ונאווה היינו כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו והוא בחינת יאר ה' פניו אליך

The explanation is that "comely" means as it is written, "A man's wisdom lights up his face," and it is the level of "May G-d make His face shine upon you,"

שהוא תיקון השביעי מ"ג תקונים דא"א תיקון ואמת שהוא הארת פנים שהפנים פנוי משערות כי הוא למעלה מבחינת שערות וצמצומים שהן רק בחינת צומח.

which is the seventh of the thirteen tikkunim of Arich Anpin, the tikkun of "and truth," which is the illumination of the face; for the face is free of hair, because it is above the level of hairs and contractions, which are only the vegetative level.

אבל חכמת אדם תאיר פניו היינו עצמות חכמה שבכתר שלמעלה מבחינת צומח כנ"ל (ועיין מ"ש מענין זה בביאור ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ועיין בהרמ"ז בפרשה ויקרא בתחלת הפ' שכי שבתיקון ואמת מאיר דעת דעתיק כו' ע"ש).

But "A man's wisdom lights up his face" means the essence of Chochmah within Keser, which is above the vegetative level, as above. (See what is written on this subject in the explanation on "And Moshe wrote their goings forth according to their journeys"; and see the Ramaz on Parshas Vayikra, at the beginning of the parsha, who wrote that in the tikkun of "and truth" the Daas of Atik shines, etc.; see there.)

וזהו שחורה אני ונאווה שע"י קיום מצות ל"ת שהם נמשכים מבחי' שערי אוכמי. ע"י ונאווה הוא גילוי הארת פנים שהוא למעלה מעלה מבחינת השערות דא"א וכנ"ל.

And this is "I am black, yet comely": through fulfilling the prohibitive commandments, which are drawn from the level of the black hairs—through this, "comely," which is the revelation of the illumination of the face, far above the level of the hairs of Arich Anpin, as above.

ועוד בחינה גבוה יותר והוא ענין כיריעת שלמה שהשלום שלו ע"ש הפסוק או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

And there is a still higher level: this is the matter of "like the curtains of Shlomo"—[the King] to Whom peace (shalom) belongs—on the basis of the verse, "Or let him take hold of My strength, that he may make peace with Me; peace he shall make with Me."

כ"פ שלום היינו בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. פ"י בפמליא של מטה היינו שיהיה התאחדות וגילוי אצילות בבי"ע צ"ל ע"י שלום המחברן ומקשרן.

"Peace" twice: that is, in the heavenly household and in the earthly household. The meaning of "in the earthly household" is that for there to be a union and revelation of Atzilus in Beriah, Yetzirah and Asiyah, there must be a peace that joins and binds them.

47 ושלום בפמליא של מעלה היינו התקשרות וגילוי אור המאציל בנאצלים הוא על ידי בחינת יסוד המייחדן ועושה שלום בין דברים רחוקים אשר אין ערוך זה לזה

And peace in the heavenly household means the binding and revelation of the Emanator's light in the emanated [levels]; it is through the level of Yesod, which unites them and makes peace between distant things that bear no comparison to each other.

שהרי הוא יתברך המתנשא מימות עולם דאצילות ומ"מ מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כו'

For He, blessed be He, is "exalted from the days of the world" of Atzilus, and nevertheless "in His goodness He renews each day, continually, the work of creation, etc."

(ולפמ"ש בשל"ה פ' ואתחנן דטוב במלופם הוא הטוביות התוכיות הנבחרת מהטוב כו' עכ"ל ועיין בזהר תרומה קס"ה י"ל דטובו הוא הבחי' העליונה שבכתר שע"ז מחדש וממשיך האור ברב חסד דא"א כו' ועיין בזהר ר"פ אמור ובהרמ"ז שם ועמ"ש בד"ה ואתחנן מענין ובטובו מחדש כו')

(According to what is written in the Shelah, Parshas Va'eschanan, that "good" in its full sense is the inner goodness, the choicest of the good, etc., end of quote—and see the Zohar, Terumah, [folio] 165—one may say that "His goodness" is the highest level in Keser, through which He renews and draws down the light into the "abundant in kindness" of Arich Anpin, etc. And see the Zohar at the beginning of Parshas Emor, and the Ramaz there; and see what is written in the discourse beginning "Va'eschanan" on "and in His goodness He renews, etc.")

גם באצילות לבד יש ב"פ שלום היינו יחוד חו"ב ע"י הדעת המחברן והתכללות חו"ג ע"י הת"ת גם להיות כל מדה כלולה מעשר כ"ז הוא ענין עושה שלום במרומיו.

Also within Atzilus alone there is peace in two ways: the union of Chochmah and Binah through Daas, which joins them, and the inclusion of Chesed and Gevurah in each other through Tiferes; also that each attribute be composed of ten—all this is the matter of "He makes peace in His heights."

48 וכל זה הוא ענין התלבשותו בעולמות ועושה שלום ביניהם עיין באגה"ק ע"פ והיה מעשה הצדקה שלום

All this is the matter of His enclothing in the worlds and making peace between them; see Iggeres HaKodesh on the verse "And the work of righteousness shall be peace."

אבל יריעות שלמה היינו שהשלום שלו שאין שייך כלל שם לומר שיש שני דברים שצריך לעשות שלום ביניהם כ"א הכל כלא ממש חשיבי.

But "the curtains of Shlomo" means [the One] to Whom peace belongs, where it does not apply at all to say that there are two things between which peace must be made; rather, all are considered as truly nothing.

אפילו אור צח אולם הוא קמיה ובטלים במקורן כזיו השמש במקורו אשר אין שייך לקרוא בשם אור מחמת כי הוא בטל במאור

Even "a clear light is darkness before Him," and they are nullified in their source like the sun's radiance in its source, which cannot be called by the name "light," because it is nullified in the luminary

(וזהו כענין יחוד וביטול ע"ס דעקודים במאצילן שהם עקודים בכלי אחד שמעוצם הביטול בא"ס ב"ה הרי הם בכלי אחד כו' ואין שייך לומר שיש שנ דברים שצריך לעשות שלום ביניהם כמו בע"ס דאצילות שכל אחד בכלי מיוחד)

(and this is like the union and nullification of the Ten Sefiros of Akudim in their Emanator: they are "bound" in one vessel, for out of the intensity of their nullification in the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, they are in one vessel, etc.; and it does not apply to say that there are two things between which peace must be made, as with the Ten Sefiros of Atzilus, where each is in a vessel of its own).

ולע"ל יתגלה בחי' זו גם כן דיריעות שלמה דהיינו כאשר יהיה התגלות עצמותו ומהותו אני הו"י לא שניתי זהו נקרא יריעות שלמה שהוא מקיף על כל בחי' השלום וגבוה מהם.

And in the Time to Come this level too, of "the curtains of Shlomo," will be revealed: that is, when there will be a revelation of His essence and being, "I, G-d, have not changed"—this is called "the curtains of Shlomo," which encompasses all the levels of peace and is higher than them.

הנה יריעות שלמה הם לבנים דהנה כתיב וישכם לבן בבקר היינו הארה מבחינת לובן העליון התגלות חסד עליון בכל הפרצופים וינשק לבניו

Now, the curtains of Shlomo are white. For it is written, "And Lavan rose early in the morning": that is, an illumination from the level of the supernal whiteness, the revelation of the supernal kindness in all the partzufim; "and he kissed his sons

ולבנותיו הם בחינת עילה ועלול משפיע מקבל ואח"כ וישב ל בן למק ומו אך זהו הכל בחינת הארת החסד א"ס ב"ה המתגלה באצ"י

and his daughters": these are the level of cause and effect, giver and receiver; and afterwards, "and Lavan returned to his place." But all this is the level of the illumination of the kindness of the Infinite One, blessed be He, revealed in Atzilus.

אמנם מרבע"ה ביקש אעברה נא ואראה את ההר הטוב הזה והלבנון ופי' לבנון כפל לשון הליבון היינו מקור הלבנונית שאינו יכול להתלבש כלל בע"ס ומאיר רק בבחינת מקיף

Moshe our teacher, peace be upon him, however, asked, "Let me cross over, please, and see the good mountain and the Levanon." The meaning of Levanon is a doubled form of "whiteness" (libun), that is, the source of whiteness, which cannot be en clothed at all in the Ten Sefiros and shines only in an encompassing manner

(וז"ש ואראה כו' כי עצם הגילוי יהיה רק לעתיד והתהלכתי בתוכם או אעפ"כ על ידי קיום מצות התלויות בארץ יוכל לבא לבחינת שיראה את בחינת הלבנון בבחינת ראייה לבד) ונקרא יריעות שלמה. נוטה שמים כיריעה.

(and this is what is written, "and see, etc.": for the essential revelation will be only in the Time to Come, "and I will walk among you"; or, nevertheless, through fulfilling the mitzvos dependent on the Land, he could come to the level of seeing the level of Levanon, as sight alone). And it is called "the curtains of Shlomo": "He stretches out the heavens like a curtain."

והענין דמבואר למעלה דעל ידי קיום מל"ת נמשך גילוי חב"ד דע"י וזהו מ"ש דל"ת נמשכים מ"ה.

The explanation: it was explained above that through fulfilling the prohibitions there is drawn a revelation of Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin; and this is what is said, that the prohibitions are drawn from yud-hei.

ועל גילוי זה אמר ונאווה כאהלי קדר וכמש"ל הטעם שהמשיל גילוי זה כאהלי קדר. ואח"כ אמר עוד שיתגלה בחינת גבוה יותר

And of this revelation it said, "comely, like the tents of Kedar"; the reason this revelation was compared to the tents of Kedar was written above. And afterwards it further said that a still higher level will be revealed,

והיינו מקיפים דחב"ד דע"י וזהו בחינת כיריעות שלמה (ועיין במבוא שערים) (שער שני חלק שלישי פ"ה) החלק המעולה והגדול מאד הוא הנשאר מקיף כו' ע"ש.

namely the encompassing [lights] of Chochmah, Binah and Daas of Atik Yomin; and this is the level of "like the curtains of Shlomo." (And see Mevo She'arim) (Sha'ar 2, Part 3, chapter 5): "The superior and very great part is what remains encompassing, etc."; see there.

וצ"ל ממ"ש (בשער ג' ח"א פ"ה) כי אור הפנימי גדול כו' וכ"כ בע"ח (במהדורא קמא ש"י ספ"ב).

This needs to be reconciled with what is written (in Sha'ar 3, Part 1, chapter 5), that the inner light is great, etc.; and so too wrote Etz Chaim (in the first edition, Sha'ar 10, end of chapter 2).

וכ"כ במ"ח מס' עתיק ספ"א. ועיין מש"ש במבוא שערים (ש"ג ח"א רפ"ה) ואולי המעיין כו'

And so too it is written in Mishnas Chassidim, Maseches Atik, end of chapter 1. And see what is written there in Mevo She'arim (Sha'ar 3, Part 1, beginning of chapter 5): "And perhaps the student, etc.";

ע"ש ועיין בהרמ"ז ר"פ שמיני מענין א"פ וא"מ דעתיק שהא"מ הוא מתפשט וכו' עד אין חקר עכ"ל see there. And see the Ramaz at the beginning of Parshas Shemini on the inner light and encompassing light of Atik: that the encompassing light spreads, etc., beyond all searching. End of quote.

והיינו כמ"ש כאן והכל על ידי בחי' שחורה אני שירדה הנשמה למטה בכדי לקיים בחינת אתכפא ואתהפכא חשוכא לנהורא כו'

And this is as written here. And all is through the level of "I am black": that the soul descended below in order to carry out the subjugation (iskafya) and transformation (is'hapcha) of darkness into light, etc.,

על ידי סור מרע ועשה טוב שע"ז יתבררו כל הסיגים ממה שנפל משבירת הכלים ולא יהיה שום מסך מבדיל. ונגלה כבוד ה' עין בעין יראו. ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

through "turn from evil and do good," for through this all the dross from what fell in the shattering of the vessels will be refined, and there will be no separating screen. "And the glory of G-d will be revealed"; "eye to eye they shall see"; "on that day G-d will be One and His Name One."

(ויוכן עוד ענין בחינת יריעות שלמה ממ"ש במ"א סד"ה עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי כי ארור המן הוא הקליפה המכסה ומסתיר שם י"ה בחינת הל"ת וברוך מרדכי הוא המשכת מ"ע בחינת ו"ה).

(The level of "the curtains of Shlomo" will be further understood from what is written elsewhere, at the end of the discourse beginning "Until he does not know [the difference] between 'Cursed is Haman' and 'Blessed is Mordechai': "Cursed is Haman" is the kelipah that covers and conceals the Name yud-hei, the level of the prohibitions, and "Blessed is Mordechai" is the drawing down of the positive commandments, the level of vav-hei.

ובחינת תשובה עילאה עולה למעלה מבחינת י"ה ומבחינת ו"ה וכמ"ש גבי יום הכפורים לפני הוי' תטהרו למעלה מבחינת שם הוי' שבו תלויין המצות עשה ומצות לא תעשה כו'.

And the level of higher teshuvah (teshuvah ila'ah) rises above the level of yud-hei and the level of vav-hei, as it is written regarding Yom Kippur, "before Havayah you shall be purified": above the level of the Name Havayah, on which the positive commandments and the prohibitive commandments depend, etc.

וכן כפורים זכו לגילוי זה ע"י המס"נ בגזירת המן שהושחרו פניהם וזהו בחינת שחורה אני ונאווה כיריעות שלמה.

And so on Purim they merited this revelation through the self-sacrifice (mesirus nefesh) in [the face of] Haman's decree, when their faces were blackened; and this is the level of "I am black, yet comely, like the curtains of Shlomo."

ולכן השמחה עד דלא ידעי בין כו' כי הוא גבוה הרבה מבי' הבחינות דעשה ול"ת כו' ולכן ביוהכ"פ היה מלבין הלשון של זהורית והוא ע"י ההמשכה ממקור הלבנונית וכענין והלבנון (כו'):

Therefore the rejoicing is "until he does not know [the difference] between, etc.," for it is much higher than the two levels of positive and prohibitive, etc. And therefore on Yom Kippur the strip of crimson wool would turn white, and this is through the drawing down from the source of whiteness, as in "and the Levanon, etc.")

49 ז ואחכ"ז יוכן ג"כ פי' הפסוק מפני שיבה תקום כו'. דהנה מבואר בלק"ת מהאריז"ל בטעמי מצות סוף פרי' קדושים. דמפני שיבה תקום. היינו דיקנא דא"א. והדרת פני זקן. היינו דיקנא דז"א.

7. After all this, the meaning of the verse "Rise before the hoary head, etc." will also be understood. For it is explained in the Likkutei Torah of the Arizal, in Taamei HaMitzvos, at the end of Parshas Kedoshim, that "Rise before the hoary head" refers to the beard of Arich Anpin, and "and honor the face of the elder" refers to the beard of Z'eir Anpin.

50 ואיך שייך לומר על האדם שלמטה שיקום מפני אריך וז"א כו' והלא לית מחשבה תפיסא כו' וכתוב כי לא יראני האדם וחי כו'.

But how can one say of a person below that he should rise before Arich [Anpin] and Z'eir Anpin, etc.? Is it not [said], "No thought can grasp, etc.," and is it not written, "For no man can see Me and live, etc."?

אלא הענין דהכוונה על קיום התורה ומצות שהן נמשכין מדיקנא דא"א ומדיקנא דז"א. המ"ע הן המשכות מדיקנא דא"א והלא תעשה הם בדיקנא דז"א.

Rather, the matter is that it refers to the fulfillment of the Torah and mitzvos, which are drawn from the beard of Arich Anpin and from the beard of Z'eir Anpin: the positive commandments are drawn from the beard of Arich Anpin, and the prohibitions are in the beard of Z'eir Anpin.

51 וכשמקיים המצוה בהידור מצוה כדין ה"ז מקיים מפני שיבה תקום כו' וביותר לפמ"ש במ"א שהמצות נקרא שלוחי ה' ושלוחו של אדם כמותו א"כ זהו ממש מפני שיבה תקום כו'

And when one fulfills the mitzvah with beautification of the mitzvah, as is proper, he thereby fulfills "Rise before the hoary head, etc." And all the more so according to what is written elsewhere, that the mitzvos are called "G-d's agents," and "a person's agent is like himself"; if so, this is literally "Rise before the hoary head, etc."

וכן בכלל זה הידור ת"ח וקימה מפני ס"ת וכמבואר בזהר ס"פ קדושים רב המנונא סבא כד הוה חמא ס"ת הוה קם מקמי' ואמר מפני שיבה תקום כו'.

And included in this is honoring a Torah scholar and rising before a Torah scroll, as explained in the Zohar at the end of Parshas Kedoshim: Rav Hamnuna Sava, when he would see a Torah scroll, would rise before it and say, "Rise before the hoary head, etc."

וזהו דקיי"ל (בקידושין דף ל"ב ע"ב) דמפני שיבה תקום היינו זקן וחכם. והדרת פני זקן היינו שקנה חכמה ואפילו יניק וחכים

And this is what we hold (in Kiddushin, folio 32b), that "Rise before the hoary head" refers to one who is old and wise, while "and honor the face of the elder" refers to one who has acquired wisdom, even a youth who is wise.

והיינו כפירוש הלק"ת דמפני שיבה תקום היינו דיקנא דא"א שהוא בחי' סבא כמ"ש ועתיק יומין יתיב כו'

This is like the explanation of the Likkutei Torah [of the Arizal], that "Rise before the hoary head" refers to the beard of Arich Anpin, which is the level of "the Elder" (Sava), as it is written, "and the Ancient of Days sat, etc.,

ושער רישי' כעמר נקא אבל והדרת פני זקן היינו בדיקנא דז"א אשר הוא בחי' קווצותיו תלתלים שחורות כו'

and the hair of His head like pure wool." But "and honor the face of the elder" refers to the beard of Z'eir Anpin, which is the level of "his locks are curled, black, etc.,"

אלא שקנה חכמה קנין הוא המשכה מההעלם אל הגילוי שנמשך בו מח"ס וכדפי' באדרא (דק"מ ע"א)
only that "he acquired wisdom": acquisition (kinyan) is a drawing from concealment into revelation, so that the hidden brain (mocha setima'ah) is drawn into it, as is explained in the Idra (folio 140a):

ובגין דהני שער אוכמי וחשוכן כתיב מגלה עמוקות מני חשך כו' שנמשך ע"י קיום מל"ת בחי' עומק הח"ע עמקו מחשבותיך כו'.

"And because these hairs are black and dark, it is written, 'He reveals deep things out of darkness,' etc."—that through fulfilling the prohibitions there is drawn the level of the depth of the supernal Chochmah, "Your thoughts are very deep, etc.,"

וכמבואר לעיל באריכות. והנה פי' ויראת מאלקיך פי' בלק"ת שם שהוא בחי' נוק' מל' דאצילות.
as explained above at length. Now, the meaning of "and you shall fear your G-d": the Likkutei Torah [of the Arizal] explains there that it is the level of Nukva, Malchus of Atzilus.

52 והענין דזה קאי על תשבע"פ דמלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה. וז' מצות דרבנן ושאר סייגים וגדרים שמדברי סופרים

The explanation is that this refers to the Oral Torah, for "Malchus is the mouth; we call it the Oral Torah"; and the seven rabbinic commandments and the other safeguards and fences that are from the words of the Scribes.

וכן משמע בזהר שם אמר ר' שמעון מכאן רמז לתשב"כ ורמז לתשבע"פ וכמ"ש במק"מ שם
דתשבע"פ היא בחינת נוק' וע"ז נאמר ויראת מאלקיך

And so it is implied in the Zohar there: Rabbi Shimon said, "From here is an allusion to the Written Torah and an allusion to the Oral Torah"; and as written in Mikdash Melech there, that the Oral Torah is the level of Nukva, and of it is said, "and you shall fear your G-d."

והענין כי המל' היא למטה מז"א וכ"ש מאריך וע"ז נאמר שערך כעדר העזים כו' ולכן הוצרך לומר
על זה ויראת

The explanation: Malchus is below Z'eir Anpin, and all the more so below Arich [Anpin]; and of this it is said, "Your hair is like a flock of goats, etc." Therefore it was necessary to say of this, "and you shall fear,"

כי באמת חמורים דברי סופרים מדברי תורה כו' וכנודע מענין ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה ששרשן מבחינת סופר שלמעלה מתשב"כ שהיא בחי' ספר.

for in truth the words of the Scribes are more stringent than the words of the Torah, etc., as is known regarding "The words of the Scribes are dearer to me than the wine of the Torah," for their root is from the level of the scribe (sofer), which is above the Written Torah, the level of the book (sefer).

53 וכמ"ש עוד במ"א בפ"י בינה יתירה ניתנה באשה מבאיש. דקאי על תשבע"פ. דענין שבע מצות דרבנן

As is written further elsewhere on the meaning of "Greater understanding (binah yeseirah) was given to woman than to man," that it refers to the Oral Torah. For the matter of the seven rabbinic commandments,

כמו נט"י ועירובין ונר חנוכה ענינם ג"כ לדחות יניקת החיצונים כמו במצות ל"ת שע"י נט"י לא יינקו החיצונים מהמדות מהצפרנים כו'

such as washing the hands, eruvin and the Chanukah lamp, is also to repel the nurture of the external forces, as with the prohibitive commandments: through washing the hands the external forces do not draw nurture from the attributes, from the fingernails, etc.

וזה נעשה במצות דרבנן ע"י קום ועשה מה שבתשב"כ לא יוכל להיות בחי' זו רק על ידי לא שזהו ענין מל"ת ובתשבע"פ בא ונמשך בחי' זו בז' מצות דרבנן שהם מ"ע דרבנן

And this is accomplished in the rabbinic commandments through active doing, whereas in the Written Torah this level can come about only through "not," which is the matter of the prohibitions; and in the Oral Torah this level comes and is drawn into the seven rabbinic commandments, which are rabbinic positive commandments.

וזהו בינה יתירה ניתנה באשה ועמ"ש בביאור ע"פ כה תברכו בענין ואיך לא אשא פנים לישראל שאני כתבתי ואכלת ושבעת וברכת והם דקדקו על עצמן עד כזית כו'

And this is "Greater understanding was given to woman." And see what is written in the explanation on "Thus shall you bless," on "How can I not show favor to Israel? For I wrote, 'And you shall eat and be satisfied and bless,' and they are scrupulous with themselves down to an olive's bulk, etc.,"

דהיינו שהם המשיכו מלמעלה מבחינת ההמשכה שעל ידי תשב"כ כו' ע"ש ועמ"ש מזה עוד בפרשה מטות בד"ה ושמע אביה את נדרה ולכן נאמר על זה ויראת מאלקיך בחינת מל' תשבע"פ קרינן לה.

that is, they drew down from higher than the level of the drawing down that comes through the Written Torah, etc.; see there. And see what is written further on this in Parshas Matos, in the discourse beginning "And her father hears her vow." Therefore it is said of this, "and you shall fear your G-d": the level of Malchus, "we call it the Oral Torah."

54 ועיין מ"ש סד"ה קול דודי בענין הרים וגבעות אבות ואמהות כו' ועל דרך זה יובן גם כן בענין

תשב"כ ותשבע"פ וסיום הפסוק אני הוי' דכולא חד וכמ"ש סד"ה את שבתתי תשמרו כו':

And see what is written at the end of the discourse beginning "The voice of my beloved" on "mountains and hills, the Patriarchs and the Matriarchs, etc."; in the same way it will also be understood regarding the Written Torah and the Oral Torah. And the end of the verse, "I am Havayah," [means] that all is one, as written at the end of the discourse beginning "Keep My Shabbosos, etc."